

ZAKONIK O KRIVIČNOM POSTUPKU

(Zakon je objavljen u Službenom listu br. 71/03, 7/04)

Dio prvi OPŠTE ODREDBE

Glava I OSNOVNA NAČELA

Predmet i cilj zakonika

Član 1

Ovaj zakonik utvrđuje pravila sa ciljem da niko nevin ne bude osuđen, a da se učiniocu krivičnog djela izrekne krivična sankcija pod uslovima koje predviđa Krivični zakonik i na osnovu zakonito sprovedenog postupka.

Načelo zakonitosti

Član 2

(1) Krivičnu sankciju učiniocu krivičnog djela može izreći samo nadležni sud u postupku koji je pokrenut i sproveden po ovom zakoniku.

(2) Prije pravosnažne odluke suda, okrivljeni može biti ograničen u svojoj slobodi i drugim pravima samo pod uslovima koje određuje ovaj zakonik.

Pretpostavka nevinosti i *in dubio pro reo*

Član 3

(1) Svako se smatra nevinim dok se njegova krivica za krivično djelo utvrdi pravosnažnom odlukom suda.

(2) Državni organi, mediji, udruženja građana, javne ličnosti i druga lica dužni su da se pridržavaju pravila iz stava 1 ovoga člana i da svojim javnim izjavama o krivičnom postupku koji je u toku ne vrijeđaju druga pravila postupka, prava okrivljenog i oštećenog i načelo sudske nezavisnosti.

(3) Sumnju o postojanju činjenice koja čini obilježje krivičnog djela ili od koje zavisi primjena neke odredbe krivičnog zakonodavstva sud rješava na način koji je povoljniji za okrivljenog.

Prava osumnjičenog, odnosno okrivljenog

Član 4

(1) Osumnjičeni već na prvom saslušanju mora biti obaviješten o krivičnom djelu za koje se tereti i osnovima sumnje protiv njega.

(2) Okrivljenom se mora omogućiti da se izjasni o svim činjenicama i dokazima koji ga terete i da iznese sve činjenice i dokaze koji mu idu u korist.

(3) Osumnjičeni, odnosno okrivljeni nije dužan iznositi svoju odbranu niti odgovarati na postavljena pitanja.

Prava lica lišenog slobode

Član 5

(1) Lice lišeno slobode mora biti odmah obaviješteno, na svom jeziku ili na jeziku koji razumije, o razlozima lišenja slobode i istovremeno upoznato da nije dužno ništa da izjavi, da ima pravo da uzme branioca koga sam izabere i zahtijevati da se o lišenju slobode obavijeste njegovi najbliži.

(2) Lice koje je lišeno slobode, bez odluke suda, mora odmah biti sprovedeno nadležnom istražnom sudiji, osim u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

Zabrana ponovnog suđenja (*Ne bis in idem*)

Član 6

Niko ne može biti ponovno suđen za krivično djelo za koje je pravosnažnom odlukom osuđen ili oslobođen optužbe, osim u slučaju predviđenim ovim zakonikom.

Jezik i pismo

Član 7

(1) U krivičnom postupku u službenoj upotrebi je jezik koji je Ustavom propisan kao službeni jezik u Crnoj Gori, a ravnopravno je ćirilično i latinično pismo.

(2) U sudovima na čijim područjima većinu ili značajan dio stanovništva čine pripadnici nacionalnih manjina u službenoj upotrebi u krivičnom postupku su i njihovi jezici i pisma, u skladu sa zakonom.

Član 8

(1) Krivični postupak vodi se na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.

(2) Stranke, svjedoci i druga lica koja učestvuju u postupku imaju pravo da u postupku upotrebljavaju svoj jezik. Ako se postupak ne vodi na jeziku tog lica, obez-bijediće se usmeno prevođenje onoga što ono, odnosno drugi iznosi, kao i isprava i drugog pisanog dokaznog materijala.

(3) O pravu na prevođenje poučice se lice iz stava 2 ovog člana, koje se može odreći tog prava, ako zna jezik na kome se vodi postupak. U zapisniku će se zabilježiti da je data pouka i izjava učesnika.

(4) Prevođenje se povjerava tumaču.

Član 9

(1) Tužbe, žalbe i drugi podnesci upućuju se sudu na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.

(2) Strani državljanin lišen slobode može upućivati sudu podneske na svom jeziku.

Član 10

(1) Pozive, odluke i druga pismena upućuje sud na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu.

(2) Ako je u sudu u službenoj upotrebi i jezik nacionalne manjine, sud će na tome jeziku dostavljati sudska pismena licima koja su pripadnici te nacionalne manjine, a u postupku su se služila tim jezikom. Ta lica mogu zahtijevati da im se pismena dostavljaju na jeziku na kome se vodi postupak.

(3) Okrivljenom koji je u pritvoru, na izdržavanju kazne ili na izvršenju mjere bezbjednosti u zdravstvenoj ustanovi dostaviće se i prevod pismena iz stav 1 ovoga člana na jeziku kojim se služi u postupku.

Međusobno saobraćanje sudova na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu

Član 11

Sudovi saobraćaju međusobno i ukazuju jedni drugima pravnu pomoć na jeziku koji je u službenoj upotrebi u sudu. Ako je pismeno sastavljeno na jeziku nacionalne manjine, a upućuje se sudu u kome taj jezik nije u službenoj upotrebi, priložiće se prevod na jeziku koji je u službenoj upotrebi.

Zabrana primjene nasilja i iznuđivanja priznanja

Član 12

(1) Zabranjeno je i kažnjivo nasilje nad licem lišenim slobode i licem kojem je sloboda ograničena, kao i iznuđivanje priznanja ili kakve druge izjave od okrivljenog ili drugog lica koje učestvuje u postupku.

(2) Na priznanju ili kakvoj drugoj izjavi pribavljenoj iznuđivanjem, torturom ili nečovječnim postupanjem ne može se zasnovati sudska odluka.

Pravo na odbranu

Član 13

(1) Okrivljeni ima pravo da se brani sam ili uz stručnu pomoć branioca koga sam izabere iz reda advokata.

(2) Okrivljeni ima pravo da njegovom saslušanju prisustvuje branilac.

(3) Prije prvog saslušanja, okrivljeni će se poučiti o pravu da uzme branioca, da se sa braniocem dogovori o načinu odbrane i da branilac može da prisustvuje njegovom saslušanju. On će biti upozoren da sve što izjavi može biti upotrijebljeno protiv njega kao dokaz.

(4) Ako okrivljeni sam ne uzme branioca, sud će postaviti okrivljenom branioca, kad je to određeno ovim zakonikom.

(5) Okrivljenom se mora osigurati dovoljno vremena i mogućnosti za pripremanje odbrane.

(6) Osumnjičeni ima pravo na branioca u skladu sa ovim zakonikom.

Pravo na naknadu štete i rehabilitaciju

Član 14

Lice koje je bez osnova osuđeno za krivično djelo ili je bez osnova lišeno slobode ima pravo na rehabilitaciju, pravo na naknadu štete od države, kao i druga prava utvrđena zakonom.

Pouka o pravima okrivljenog ili drugoga lica koje učestvuje u postupku

Član 15

Osumnjičenog, odnosno okrivljenog ili drugo lice koje učestvuje u postupku, a iz neznanja bi moglo da propusti neku radnju u postupku ili da zbog toga ne koristi svoja prava, sud i državni organi koji učestvuju u postupku će poučiti o pravima koja mu po ovom zakoniku pripadaju i o posledicama propuštanja radnje.

Pravo na suđenje bez odlaganja

Član 16

(1) Okrivljeni ima pravo da, u najkraćem roku, bude izveden pred sud i da mu bude suđeno bez odlaganja.

(2) Sud je dužan da postupak sprovede bez odugovlačenja i da onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.

(3) Trajanje pritvora mora biti svedeno na najkraće potrebno vrijeme.

Načelo istine

Član 17

(1) Sud i državni organi koji učestvuju u krivičnom postupku dužni su da istinito i potpuno utvrde činjenice koje su od važnosti za donošenje zakonite odluke.

(2) Sud i državni organi su dužni da s jednakom pažnjom ispituju i utvrde kako činjenice koje terete okrivljenog, tako i one koje mu idu u korist.

Slobodna ocjena dokaza i pravno nevaljani dokazi

Član 18

(1) Pravo suda i državnih organa koji učestvuju u krivičnom postupku da ocjenjuju postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

(2) Sudske odluke se ne mogu zasnivati na dokazima koji su sami po sebi ili pre-ma načinu pribavljanja u suprotnosti sa odredbama ovog zakonika, drugog zakona, Usta-va ili međunarodnog prava.

Načelo optužbe

Član 19

(1) Krivični postupak pokreće se po zahtjevu ovlašćenog tužioca.

(2) Za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti ovlašćeni tužilac je državni tužilac, a za krivična djela za koja se goni po privatnoj tužbi ovlašćeni tužilac je privatni tužilac.

(3) Ako državni tužilac nađe da nema osnova za pokretanje ili nastavljanje krivičnog postupka, na njegovo mjesto može stupiti oštećeni kao tužilac, pod uslovima određenim ovim zakonikom.

Načelo legaliteta krivičnog gonjenja

Član 20

Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, državni tužilac je dužan da preduzme krivično gonjenje kad postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

Suđenje u vijeću

Član 21

(1) U krivičnom postupku sudovi sude u vijeću.

(2) U prvostepenim sudovima sudi sudija pojedinac kada je to predviđeno ovim zakonikom.

Posledice pokretanja postupka

Član 22

Kad je propisano da pokretanje krivičnog postupka ima za posledicu ograničenje određenih prava, ove posledice, ako zakonom nije drukčije određeno, nastupaju stupa-njem

optužnice na pravnu snagu, a za krivična djela za koja je propisana kao glavna kazna novčana kazna ili zatvor do tri godine – od dana kad je donesena osuđujuća presuda, bez obzira da li je postala pravosnažna.

G l a v a II

NADLEŽNOST SUDOVA

1. STVARNA NADLEŽNOST I SASTAV SUDA

Stvarna nadležnost

Član 23

Sudovi sude u granicama svoje stvarne nadležnosti određene zakonom.

Sastav suda

Član 24

(1) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, u prvom stepenu sudovi sude u vijeću sastavljenom od dvojice sudija i trojice sudija - porotnika za krivična djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od petnaest godina ili teže kazna, a u vijeću sastavljenom od jednog sudije i dvojice sudija - porotnika – za krivična djela za koja je propisana blaža kazna. Kad se primjenjuju posebne odredbe o skraćenom postupku, u prvom stepenu sudi sudija pojedinac.

(2) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, u drugom stepenu sudovi sude u vijeću sastavljenom od pet sudija za krivična djela za koja se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od petnaest godina ili teža kazna, a u vijeću sastavljenom od trojice sudija – za krivična djela za koja je propisana blaža kazna. Kad sudi u drugom stepenu na pretresu vijeće je sastavljeno od dvojice sudija i trojice sudija porotnika.

(3) U trećem stepenu sudovi sude u vijeću sastavljenom od pet sudija.

(4) Radnje u istrazi sprovodi istražni sudija prvostepenog suda.

(5) Predsjednik suda i predsjednik vijeća odlučuju u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku.

(6) Prvostepeni sudovi, u vijeću sastavljenom od trojice sudija, odlučuju o žalbama protiv rješenja istražnog sudije i drugih rješenja kad je to određeno ovim zakonikom, donose odluke u prvom stepenu van glavnog pretresa, sprovode postupak i donose presudu po zahtjevu kojim se traži izvršenje krivične presude inostranog suda i stavljaju predloge u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku ili drugom zakonu.

(7) Sud odlučuje o zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne u vijeću sastavljenom od pet sudija, ako se radi o krivičnom djelu za koje je u Krivičnom zakoniku propisana kazna zatvora u trajanju od petnaest godina ili teža kazna, a u vijeću sastavljenom od trojice sudija, ako se radi o krivičnom djelu za koje je propisana blaža kazna i kada odlučuje o zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude.

(8) Sud odlučuje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti u vijeću sastavljenom od pet sudija.

(9) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, sudovi višeg stepena odlučuju u vijeću sastavljenom od trojice sudija i u slučajevima koji nijesu predviđeni u prethodnim stavovima ovog člana.

2. MJESNA NADLEŽNOST

Član 25

(1) Mjesno nadležan je, po pravilu, sud na čijem području je krivično djelo izvršeno ili pokušano.

(2) Privatna tužba može se podnijeti i sudu na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište.

(3) Ako je krivično djelo izvršeno ili pokušano na područjima raznih sudova ili na granici tih područja ili je neizvjesno na kom je području izvršeno ili pokušano, nadležan je onaj od tih sudova koji je po zahtjevu ovlašćenog tužioca prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započet – sud kojem je prvo podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

Mjesna nadležnost suda kada je djelo učinjeno na domaćem brodu ili vazduhoplovu

Član 26

Ako je krivično djelo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu, dok se nalazi u domaćem pristaništu, nadležan je sud na čijem području se nalazi to pristanište. U ostalim slučajevima, kad je krivično djelo učinjeno na domaćem brodu ili domaćem vazduhoplovu, nadležan je sud na čijem se području nalazi matična luka broda, odnosno vazduhoplova ili domaće pristanište u kojem se brod, odnosno vazduhoplov prvi put zaustavi.

Mjesna nadležnost za djelo učinjeno putem medija

Član 27

(1) Ako je krivično djelo učinjeno putem štampe, nadležan je sud na čijem je području spis štampan. Ako to mjesto nije poznato ili je spis štampan u inostranstvu, nadležan je sud na čijem se području rastura štampani spis.

(2) Ako po zakonu odgovara sastavljač spisa, nadležan je i sud u kome sastavljač ima prebivalište ili sud mjesta gdje se desio događaj na koji se odnosi spis.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana shodno će se primijeniti i u slučaju ako je spis ili izjava objavljena preko radija, televizije ili drugih sredstava javnog informisanja.

Mjesna nadležnost kada nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela

Član 28

(1) Ako nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela ili ako je to mjesto van teritorije Republike Crne Gore, nadležan je sud na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište.

(2) Ako je sud na čijem području okrivljeni ima prebivalište ili boravište već započeo postupak, ostaje nadležan i ako se saznalo za mjesto izvršenja krivičnog djela.

(3) Ako nije poznato mjesto izvršenja krivičnog djela ni prebivalište ili boravište okrivljenog ili su oba van teritorije Republike Crne Gore, nadležan je sud na čijem se području okrivljeni liši slobode ili se sam prijavi.

Mjesna nadležnost kada su krivična djela izvršena u Republici Crnoj Gori i izvan Republike Crne Gore

Član 29

(1) Ako je neko lice učinilo krivično djelo u Republici Crnoj Gori i u inostranstvu, nadležan je sud koji je nadležan za krivično djelo učinjeno u Republici Crnoj Gori.

(2) Ako je neko lice učinilo krivično djelo u Republici Crnoj Gori i Republici Srbiji, mjesna nadležnost će se utvrditi shodno članu 25 stav 3 ovoga zakonika.

Određena mjesna nadležnost (*forum ordinatum*)

Član 30

Ako se po odredbama ovog zakonika ne može ustanoviti koji je sud mjesno nadležan, Vrhovni sud Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vrhovni sud) odrediće jedan od stvarno nadležnih sudova pred kojim će se sprovesti postupak.

3. SPAJANJE I RAZDVAJANJE POSTUPKA

Spajanje postupka

Član 31

(1) Ako je isto lice okrivljeno za više krivičnih djela, pa je za neka od tih djela nadležan niži a za neka viši sud, nadležan je viši sud, a ako su nadležni sudovi iste vrste, nadležan je onaj sud koji je po zahtjevu ovlašćenog tužioca prvi započeo postupak, a ako postupak još nije započeo nadležan je sud kome je prvo podnesen zahtjev za pokretanje postupka.

(2) Po odredbi stava 1 ovog člana određuje se nadležnost i u slučaju ako je oštećeni istovremeno učinio krivično djelo prema okrivljenom.

(3) Za saizvršioce je nadležan, po pravilu, sud koji je kao nadležan za jednog od njih prvi započeo postupak.

(4) Sud koji je nadležan za izvršioca krivičnog djela nadležan je, po pravilu, i za saučesnike, prikrivače, lica koja su pomogla učiniocu poslije izvršenog krivičnog djela, kao i za lica koja nijesu prijavila pripremanje krivičnog djela, izvršenje krivičnog djela ili učinioca.

(5) U svim slučajevima iz st. 1 do 4 ovog člana sprovedeće se, po pravilu, jedinstveni postupak i donijeti jedinstvena presuda.

(6) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedinstvena presuda i u slučaju kad je više lica okrivljeno za više krivičnih djela, ali samo ako između izvršenih krivičnih djela postoji međusobna veza i ako postoje isti dokazi. Ako je za neka od ovih krivičnih djela nadležan viši sud, a za neka niži sud, jedinstveni postupak može se sprovesti samo pred višim sudom.

(7) Sud može odlučiti da se sprovede jedinstveni postupak i donese jedinstvena presuda ako se pred istim sudom vode odvojeni postupci protiv istog lica za više krivičnih djela ili protiv više lica za isto krivično djelo.

(8) O spajanju postupka odlučuje sud koji je nadležan za sprovođenje jedinstvenog postupka. Protiv rješenja kojim je određeno spajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za spajanje postupka nije dozvoljena žalba.

Razdvajanje postupka

Član 32

(1) Na predlog stranaka, oštećenog ili po službenoj dužnosti, sud koji je nadležan po članu 31 ovoga zakonika može, iz važnih razloga ili iz razloga cjelishodnosti, do završetka glavnog pretresa, odlučiti da se postupak za pojedina krivična djela ili protiv pojedinih okrivljenih razdvoji i posebno dovrši ili preda drugom nadležnom sudu.

(2) Protiv rješenja kojim je određeno razdvajanje postupka ili kojim je odbijen predlog za razdvajanje postupka nije dozvoljena žalba.

4. PRENOŠENJE MJESNE NADLEŽNOSTI

Delegacija nadležnosti

Član 33

(1) Kad je nadležni sud, iz pravnih ili stvarnih razloga, spriječen da postupa dužan je da o tome izvijesti neposredno viši sud, koji će odrediti drugi stvarno nadležni sud na svom području.

(2) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana nije dozvoljena žalba.

Prenošenje nadležnosti iz razloga cjelishodnosti

Član 34

(1) Sud određen zakonom može za vođenje postupka odrediti drugi stvarno nadležan sud na svom području, ako je očigledno da će se tako lakše sprovesti postupak ili ako postoje drugi važni razlozi.

(2) Rješenje u smislu stava 1 ovog člana sud može donijeti na predlog istražnog sudije, sudije pojedinca ili predsjednika vijeća ili na predlog nadležnog državnog tužioca.

5. OCJENA I SUKOB NADLEŽNOSTI

Opšte odredbe

Član 35

(1) Sud je dužan da pazi na svoju stvarnu i mjesnu nadležnost i čim primijeti da nije nadležan oglasiće se nenadležnim i po pravosnažnosti rješenja uputiće predmet nadležnom sudu.

(2) Ako poslije otvaranja glavnog pretresa sud ustanovi da je za suđenje nadležan niži sud, neće dostaviti predmet tom sudu nego će sam sprovesti postupak i donijeti odluku.

(3) Pošto optužnica stane na pravnu snagu, sud se ne može oglasiti mjesno nenadležnim niti stranke mogu isticati prigovor mjesne nenadležnosti.

(4) Nenadležan sud je dužan da preduzme one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.

Pokretanje postupka za rješavanje sukoba nadležnosti

Član 36

(1) Ako sud kome je predmet ustupljen kao nadležnom smatra da je nadležan sud koji mu je predmet ustupio ili neki drugi sud, pokrenuće postupak za rješavanje sukoba nadležnosti.

(2) Kad je povodom žalbe protiv odluke prvostepenog suda kojom se ovaj oglasio nenadležnim odluku donio drugostepeni sud, za tu odluku vezan je u pitanju nena-dležnosti i sud kojem je predmet ustupljen, ako je drugostepeni sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti između tih sudova.

Sud nadležan za rješavanje sukoba nadležnosti

Član 37

(1) Sukob nadležnosti između sudova rješava zajednički neposredno viši sud.

(2) Prije nego što donese rješenje povodom sukoba nadležnosti, sud će zatražiti mišljenje državnog tužioca koji je nadležan da postupa pred tim sudom, kad se krivični postupak vodi po zahtjevu državnog tužioca.

(3) Protiv rješenja donesenog povodom sukoba nadležnosti žalba nije dozvoljena.

(4) Prilikom odlučivanja o sukobu nadležnosti, sud može istovremeno, po službenoj dužnosti, donijeti odluku o prenošenju mjesne nadležnosti, ako su ispunjeni uslovi iz člana 34 ovog zakonika.

(5) Dok se ne riješi sukob nadležnosti između sudova, svaki od njih je dužan da preduzima one radnje u postupku za koje postoji opasnost od odlaganja.

Glava III IZUZEĆE

Razlozi za izuzeće

Član 38

Sudija ili sudija-porotnik ne može vršiti sudijsku dužnost, ako:

- 1) je oštećen krivičnim djelom;
- 2) mu je okrivljeni, njegov branilac, tužilac, oštećeni, njihov zakonski zastupnik ili punomoćnik, bračni drug ili sa njim živi u vanbračnoj zajednici ili srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kojeg stepena, a u pobočnoj liniji do četvrtog stepena, a po tazbini do drugog stepena;
- 3) je sa okrivljenim, njegovim braniocem, tužiocem ili oštećenim u odnosu staraoca, staranika, usvojioca, usvojenika, hranioca ili hranjenika;
- 4) je u istom krivičnom predmetu vršio istražne radnje ili je učestvovao u postupku kao tužilac, branilac, zakonski zastupnik ili punomoćnik oštećenog, odnosno tužioca ili je saslušan kao svjedok ili kao vještak;
- 5) je u istom predmetu učestvovao u donošenju odluke nižeg suda ili ako je u istom sudu učestvovao u donošenju odluke koja se pobija žalbom;
- 6) postoje okolnosti koje izazivaju sumnju u njegovu nepristrasnost.

Postupak za izuzeće

Član 39

(1) Sudija ili sudija-porotnik, čim sazna da postoji koji od razloga za izuzeće iz člana 38 tač.1 do 5 ovog zakonika, dužan je da prekine svaki rad na tom predmetu i da o

tome obavijesti predsjednika suda koji će, na propisan način, dodijeliti predmet drugom sudiji. Ako se radi o izuzeću predsjednika suda, njega će za taj slučaj zamijeniti sudija toga suda najstariji po stažu u sudu, a ako to nije moguće, zamjenika će odrediti pred-sjednik neposredno višeg suda.

(2) Ako sudija ili sudija-porotnik smatra da postoje druge okolnosti koje oprav-davaju njegovo izuzeće (član 38 tačka 6), obavijestit će o tome predsjednika suda.

Izuzeće po zahtjevu stranke i oštećenog

Član 40

(1) Izuzeće mogu tražiti stranke, branilac i oštećeni.

(2) Zahtjev za izuzeće sudije ili sudije-porotnika stranke, branilac i oštećeni mogu podnijeti do početka glavnog pretresa, a ako su za razlog izuzeća saznale docnije, zahtjev podnose odmah po saznanju.

(3) Zahtjev za izuzeće sudije višeg suda stranke, branilac i oštećeni mogu podnijeti u žalbi ili u odgovoru na žalbu.

(4) Stranke, branilac i oštećeni mogu tražiti izuzeće samo poimenično određenog sudije ili sudije-porotnika koji u predmetu postupa, odnosno sudije višeg suda.

(5) Stranke, branilac i oštećeni dužni su da u zahtjevu navedu okolnosti zbog kojih smatraju da postoji neki od zakonskih osnova za izuzeće. U zahtjevu se ne mogu navoditi razlozi koji su isticani u ranijem zahtjevu za izuzeće koji je odbijen.

Odlučivanje o zahtjevu za izuzeće

Član 41

- (1) O zahtjevu za izuzeće iz člana 40 ovog zakonika odlučuje predsjednik suda.
- (2) Ako se traži izuzeće samo predsjednika suda ili predsjednika suda i sudije ili sudije - porotnika, odluku o izuzeću donosi predsjednik neposredno višeg suda, a ako se traži izuzeće predsjednika Vrhovnog suda, odluku o izuzeću donosi opšta sjednica tog suda.
- (3) Prije donošenja rješenja o izuzeću pribaviće se izjava sudije, sudije - porotnika, odnosno predsjednika suda, a po potrebi, sprovede se i drugi izviđaji.
- (4) Protiv rješenja kojim se usvaja zahtjev za izuzeće nije dozvoljena žalba. Rješenje kojim se zahtjev za izuzeće odbija može se pobijati posebnom žalbom, a ako je takvo rješenje doneseno poslije podignute optužnice, onda samo žalbom na presudu.
- (5) Ako je zahtjev za izuzeće podnesen protivno odredbama člana 40 st. 4 i 5 ovog zakonika, zahtjev će se odbaciti u cjelini, odnosno djelimično. Protiv rješenja kojim se zahtjev odbacuje nije dozvoljena žalba. Rješenje kojim se zahtjev odbacuje donosi predsjednik suda, a na glavnom pretresu – vijeće. U donošenju tog rješenja na glavnom pretresu može učestvovati sudija čije se izuzeće traži.

Obaveza sudije ili sudije porotnika kad je podnešen zahtjev

Član 42

Kad sudija ili sudija-porotnik sazna da je podniet zahtjev za izuzeće dužan je da

odmah obustavi svaki rad na predmetu, a ako se radi o izuzeću iz člana 38 tačka 6 ovoga zakonika može, do donošenja rješenja o zahtjevu, preduzimati samo one radnje za koje postoji opasnost od odlaganja.

Izuzeće državnog tužioca i drugih učesnika u postupku

Član 43

- (1) Odredbe o izuzeću sudija i sudija-porotnika shodno se primjenjuju i na državne tužioce i lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da državnog tužioca zastupaju u postupku, zapisničare, tumače i stručna lica, kao i na vještake, ako za njih nije što drugo određeno (član 119).
- (2) Državni tužilac odlučuje o izuzeću lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da ga zastupaju u krivičnom postupku. O izuzeću državnog tužioca odlučuje neposredno viši tužilac. O izuzeću državnog tužioca Republike Crne Gore odlučuje se na osnovu odgovora-rajućeg zakona.
- (3) O izuzeću zapisničara, tumača, stručnog lica i vještaka odlučuje vijeće, pred-sjednik vijeća ili sudija.
- (4) Kad ovlašćeni policijski službenici preduzimaju istražne radnje na osnovu ovog zakonika, o njihovom izuzeću odlučuje istražni sudija. Ako prilikom preduzimanja ovih radnji sudjeluje zapisničar, o njegovom izuzeću odlučuje službeno lice koje preduzima radnju.

Glava IV DRŽAVNI TUŽILAC

Prava i dužnosti

Član 44

- (1) Osnovno pravo i osnovna dužnost državnog tužioca je gonjenje učinilaca krivičnih djela.
- (2) Za krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti državni tužilac je nadležan:
 - 1) da rukovodi pretkrivičnim postupkom;
 - 2) da zahtijeva sprovođenje istrage i usmjerava tok prethodnog krivičnog postupka u skladu sa ovim zakonikom;
 - 3) da podiže i zastupa optužnicu, odnosno optužni predlog pred nadležnim sudom;

4) da izjavljuje žalbe protiv nepravnosnažnih sudskih odluka i da podnosi vanredne pravne lijekove protiv pravnosnažnih sudskih odluka;

5) da vrši i druge radnje određene ovim zakonikom.

(3) Radi vršenja ovlašćenja iz stava 2 tačka 1 ovog člana, svi organi koji učestvuju u prekrivičnom postupku dužni su da prije svake preduzete radnje, osim u slučaju hitnosti, obavijeste nadležnog državnog tužioca. Organi policije i drugi državni organi nadležni za otkrivanje krivičnih djela dužni su da postupe po svakom zahtjevu nadležnog državnog tužioca.

(4) Ako policija ili drugi državni organ ne postupi po zahtjevu državnog tužioca iz stava 3 ovog člana, državni tužilac će obavijestiti starješinu koji rukovodi organom, a po potrebi može obavijestiti nadležnog ministra ili vladu.

Stvarna nadležnost

Član 45

Stvarna nadležnost državnog tužioca u krivičnom postupku propisuje se Zakonom o državnom tužiocu.

Mjesna nadležnost

Član 46

Mjesna nadležnost državnog tužioca određuje se prema odredbama koje važe za nadležnost suda onog područja za koje je tužilac postavljen.

Radnje preduzete od strane nenadležnog tužioca

Član 47

Kad postoji opasnost od odlaganja, radnje u postupku preduzeće i nenadležan državni tužilac, ali o tome mora odmah obavijestiti nadležnog državnog tužioca.

Preduzimanje radnji

Član 48

Državni tužilac preduzima radnje u postupku neposredno ili preko lica koja su na osnovu zakona ovlašćena da ga zastupaju.

Sukob nadležnosti

Član 49

Sukob nadležnosti između državnih tužilaca rješava zajednički neposredno viši državni tužilac.

Načelo promjenjivosti (mutabiliteta)

Član 50

Državni tužilac može odustati od zahtjeva za gonjenje do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom, a pred višim sudom – u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

Glava V OŠTEĆENI I PRIVATNI TUŽILAC

Rok za podnošenje privatne tužbe

Član 51

(1) Za krivična djela za koja se goni po privatnoj tužbi, tužba se podnosi u roku od tri mjeseca od dana kad je ovlašćeno lice saznalo za krivično djelo i učinioca.

(2) Ako je podignuta privatna tužba zbog krivičnog djela uvrede, okrivljeni može, do završetka glavnog pretresa i poslije proteka roka iz stava 1 ovog člana, podići tužbu protiv tužioca koji mu je uvredu nanio istom prilikom (protivtužba). U ovakvom slučaju sud donosi jednu presudu.

Podnošenje privatne tužbe

Član 52

(1) Privatna tužba podnosi se nadležnom sudu.

(2) Kad je oštećeni podnio krivičnu prijavu, a u toku postupka se utvrdi da se radi o krivičnom djelu za koje se goni po privatnoj tužbi, prijava će se smatrati blagovremenom privatnom tužbom ako je podnesena u roku predviđenom za privatnu tužbu.

Član 53

(1) Za mololjetnike i lica koja su potpuno lišena poslovne sposobnosti privatnu tužbu podnosi njihov zakonski zastupnik.

(2) Maloljetnik koji je navršio šesnaest godina može i sam podnijeti privatnu tužbu.

Sukcesija privatnog tužioca

Član 54

Ako privatni tužilac umre u toku roka za podnošenje privatne tužbe ili u toku postupka njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici, djeca, roditelji, usvojenici, usvojitelji, braća i sestre mogu, u roku od tri mjeseca poslije njegove smrti, podnijeti tužbu, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

Član 55

Ako je krivičnim djelom oštećeno više lica, gonjenje će se preduzeti, odnosno nastaviti po privatnoj tužbi bilo kog oštećenog.

Odustanak od privatne tužbe i posledice odustanka

Član 56

Privatni tužilac može svojom izjavom sudu pred kojim se vodi postupak odustati od privatne tužbe do završetka glavnog pretresa. U tom slučaju gubi pravo da ponovo podnese privatnu tužbu.

Pretpostavljeni odustanak od privatne tužbe i povraćaj u pređašnje stanje

Član 57

(1) Ako privatni tužilac ne dođe na glavni pretres iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta smatraće se da je odustao od tužbe, ako ovim zakonikom nije što drugo određeno (član 453).

(2) Predsjednik vijeća dozvoliće povraćaj u pređašnje stanje privatnom tužiocu koji, iz opravdanog razloga, nije mogao da dođe na glavni pretres ili da blagovremeno obavijesti sud o promjeni adrese ili boravišta, ako u roku od osam dana po prestanku smetnje podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje.

(3) Poslije proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povraćaj u pređašnje stanje.

(4) Protiv rješenja kojim se dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljena žalba.

(5) Rješenje o obustavi postupka doneseno u slučaju iz stava 1 ovog člana stupa na pravnu snagu kada isteknu rokovi iz st. 2 i 3 ovog člana, ako privatni tužilac u tim rokovima ne podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje ili kada rješenje kojim se molba odbija postane pravnosnažno.

Pravo predlaganja dokaza

Član 58

(1) Oštećeni i privatni tužilac imaju pravo da u toku istrage ukažu na sve činjenice i da predlažu dokaze koji su od važnosti za krivičnu stvar i njihove imovinskopravne zahtjeve.

(2) Na glavnom pretresu oštećeni i privatni tužilac imaju pravo da predlažu dokaze, postavljaju pitanja optuženom, svjedocima i vještacima, da iznose primjedbe i objašnjenja u pogledu njihovih iskaza i da daju druge izjave i predloge.

(3) Oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac imaju pravo da razmatraju spise i razgledaju predmete koji služe kao dokaz. Oštećenom se može uskratiti razmatranje spisa dok ne bude saslušan kao svjedok.

(4) Oštećeni koji je žrtva seksualnog nasilja ima pravo da ga sasluša i postupak vodi sudija istog pola, ako to omogućava kadrovski sastav suda.

(5) Istražni sudija, sudija pojedinac i predsjednik vijeća upoznaće oštećenog i privatnog tužioca sa pravima navedenim u st. 1 do 3 ovog člana.

Oštećeni kao tužilac (supsidijarni tužilac)

Član 59

(1) Kad državni tužilac nađe da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili kad nađe da nema osnova da preduzme gonjenje protiv nekog od prijavljenih saučesnika dužan je da, u roku od osam dana, o tome obavijesti oštećenog i da ga uputi da može sam preduzeti gonjenje, osim u slučaje-

vima iz člana 244 stav 6 i člana 245 ovog zakonika. Ovako će postupiti i sud ako je donio rješenje o obustavi postupka usljed odustanka državnog tužioca od gonjenja.

(2) Oštećeni ima pravo da preduzme, odnosno nastavi gonjenje, u roku od osam dana od kada je primio obavještenje iz stava 1 ovog člana.

(3) Ako je državni tužilac odustao od optužnice, oštećeni može, preuzimajući gonjenje, ostati pri podignutoj optužnici ili podići novu.

(4) Oštećeni koji nije obaviješten da državni tužilac nije preduzeo gonjenje ili da je odustao od gonjenja može svoju izjavu da preduzima ili nastavlja postupak dati pred nadležnim sudom, u roku od tri mjeseca od dana kada je državni tužilac odbacio prijavu, odnosno od dana kada je doneseno rješenje o obustavi postupka.

(5) Kad državni tužilac, odnosno sud obavještava oštećenog da može preduzeti gonjenje dostaviće mu i pouku koje radnje može preduzeti radi ostvarivanja ovog prava.

(6) Ako oštećeni kao tužilac umre u toku trajanja roka za preduzimanje gonjenja ili u toku postupka, njegov bračni drug, lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici, djeca, roditelji,

usvojenici, usvojitelji, braća i sestre mogu, u roku od tri mjeseca od dana njegove smrti, preduzeti gonjenje, odnosno dati izjavu da postupak nastavlja.

(7) Rješenje o obustavi postupka zbog odustanka državnog tužioca od gonjenja stupa na pravnu snagu po isteku rokova iz st. 2, 4 i 6 ovog člana, ako oštećeni, odnosno lica iz stava 6 u propisanim rokovima nijesu preuzela gonjenje.

Preuzimanje gonjenja na glavnom pretresu i povraćaj u pređašnje stanje

Član 60

(1) Kad državni tužilac odustane od optužnice na glavnom pretresu, oštećeni je dužan da se odmah izjasni da li hoće da produži gonjenje.

(2) Ako oštećeni nije prisutan na glavnom pretresu, a uredno je pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta smatraće se da neće da nastavi gonjenje.

(3) Predsjednik vijeća provostepenog suda dozvoliće povraćaj u pređašnje stanje oštećenom koji nije uredno pozvan ili je uredno pozvan, a iz opravdanih razloga nije mogao doći na glavni pretres na kome je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog odustanka državnog tužioca od optužnice, ako oštećeni u roku od osam dana od prijema presude podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje i ako u toj molbi izjavi da nastavlja gonjenje. U ovom slučaju zakazaće se ponovo glavni pretres i presudom donesenom na osnovu novog glavnog pretresa ukinuće se ranija presuda. Ako uredno pozvani oštećeni kao tužilac ne dođe na novi glavni pretres ili prije početka pretresa izjavi da odustaje od gonjenja, ranija presuda ostaje na snazi. Odredbe člana 57 st. 3 i 4 ovog zakonika primijeniće se i u ovom slučaju.

(4) Presuda kojom se optužba odbija, izrečena u slučaju iz stava 2 ovog člana, stiče pravosnažnost kad isteknu rokovi za podnošenje molbe za povraćaj u pređašnje stanje.

Gubitak prava na supsidijarnu optužbu

Član 61

(1) Ako oštećeni u zakonskom roku ne pokrene ili ne nastavi gonjenje ili ako ošte-

ćeni kao tužilac ne dođe na glavni pretres iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta smatraće se da je odustao od gonjenja.

(2) U slučaju nedolaska oštećenog kao tužioca na glavni pretres na koji je bio uredno pozvan primijeniće se odredbe člana 57 st. 2, 3, 4 i 5 ovog zakonika.

Prava oštećenog kao tužioca

Član 62

(1) Oštećeni kao tužilac ima ista prava koja ima državni tužilac, osim onih koja pripadaju državnom tužiocu kao državnom organu.

(2) U postupku koji se vodi po zahtjevu oštećenog kao tužioca državni tužilac ima pravo da do završetka glavnog pretresa preuzme gonjenje i zastupanje optužbe.

Zakonski zastupnik oštećenog koji nema poslovnu sposobnost

Član 63

(1) Ako je oštećeni maloljetnik ili lice koje je potpuno lišeno poslovne sposobnosti, njegov zakonski zastupnik je ovlašćen da daje sve izjave i da preuzima sve radnje na koje je po ovom zakoniku ovlašćen oštećeni.

(2) Oštećeni koji je navršio šesnaest godina ovlašćen je da sam daje izjave i preuzima radnje u postupku.

Ostvarivanje prava preko punomoćnika

Član 64

(1) Privatni tužilac, oštećeni i oštećeni kao tužilac, kao i njihovi zakonski zastupnici mogu svoja prava u postupku vršiti i preko punomoćnika.

(2) Sud je dužan da lica iz stava 1 ovog člana pouči o pravu na punomoćnika.

(3) Oštećenom kao tužiocu, kad se postupak vodi po njegovom zahtjevu za krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju preko pet godina, može se, na njegovo traženje, postaviti punomoćnik, ako je to u interesu postupka i ako oštećeni kao tužilac, prema svom imovnom stanju, ne može snositi troškove zastupanja. O zahtjevu odlučuje istražni sudija, odnosno predsjednik vijeća, a punomoćnika postavlja predsjednik suda iz reda advokata.

Dužnost obavještanja suda o promjeni adrese ili boravišta

Član 65

Privatni tužilac, oštećeni kao tužilac i oštećeni, kao i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici dužni su da o svakoj promjeni adrese ili boravišta obavijeste sud, sa čime će ih sud upoznati i upozoriti na posljedice propuštanja predviđene ovim zakonikom.

Glava VI BRANILAC

Pravo na branioca

Član 66

(1) Okrivljeni može imati branioca u toku cijelog krivičnog postupka, a prije toga kad je to ovim zakonikom propisano.

(2) Branioca okrivljenom mogu uzeti i njegov zakonski zastupnik, bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, usvojenik, brat, sestra i hranilac, kao i lice sa kojim okrivljeni živi u vanbračnoj zajednici.

(3) Za branioca se može uzeti samo advokat, a njega može zamijeniti advokatski pripravnik, ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju do pet godina. Pred Vrhovnim sudom branilac može biti samo advokat.

(4) Branilac je dužan da podnese punomoćje organu pred kojim se vodi postupak. Okrivljeni može dati braniocu i usmeno punomoćje na zapisnik kod organa pred kojim se vodi postupak.

Broj branilaca

Član 67

(1) Više okrivljenih mogu imati zajedničkog branioca samo ako to nije u suprotnosti sa interesima njihove odbrane.

(2) Jedan okrivljeni može imati istovremeno u postupku najviše tri branioca, a smatra se da je odbrana obezbijedena kad u postupku učestvuje jedan od branilaca.

Ko ne može biti branilac

Član 68

(1) Branilac ne može biti saokrivljeni, oštećeni, bračni drug oštećenog ili tužioca, ni njihov srodnik po krvi u pravoj liniji do bilo kog stepena, u pobočnoj liniji do četvrtog stepena ili po tzbini do drugog stepena.

(2) Branilac ne može biti ni lice koje je kao svjedok pozvano na glavni pretres, osim ako je po ovom zakoniku oslobođeno dužnosti svjedočenja i izjavilo da neće svjedočiti.

(3) Branilac ne može biti ni lice koje je u istom predmetu postupalo kao sudija ili državni tužilac ili je preduzimalo radnje u prekrivičnom postupku.

Kada okrivljeni mora imati branioca**Član 69**

(1) Ako je okrivljeni nijem, gluv ili nesposoban da se sam uspješno brani ili ako se postupak vodi zbog krivičnog djela za koje se može izreći najduža zatvorska kazna, okrivljeni mora imati branioca već prilikom prvog saslušanja.

(2) Poslije podignute optužnice zbog krivičnog djela za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina, okrivljeni mora imati branioca u vrijeme dostavljanja optužnice.

(3) Okrivljeni prema kome je određen pritvor mora imati branioca dok je u pritvoru.

(4) Okrivljeni kome se sudi u odsustvu (član 312) mora imati branioca čim sud donese rješenje o suđenju u odsustvu.

(5) Ako okrivljeni u slučajevima obavezne odbrane iz prethodnih stavova ne uzme sam branioca, predsjednik suda će mu postaviti branioca po službenoj dužnosti za dalji tok krivičnog postupka do pravosnažnosti presude, a ako je izrečena najduža zatvorska kazna i za postupak po vanrednim pravnim lijekovima. Kad se okrivljenom po službenoj dužnosti postavi branilac poslije podignute optužnice, obavijestit će se o tome okrivljeni, zajedno sa dostavljanjem optužnice. Ako optuženi u slučaju obavezne odbrane ostane bez branioca u toku postupka, a sam ne uzme drugog branioca, predsjednik suda pred kojim se vodi postupak postaviće branioca po službenoj dužnosti.

(6) Za branioca će se postaviti advokat, po redosljedu sa spiska koji predsjedniku prvostepenog suda dostavlja Advokatska komora Crne Gore (u daljem tekstu: Advo-katska komora).

Postavljanje branioca zbog slabog imovnog stanja**Član 70**

(1) Kad ne postoje uslovi za obaveznu odbranu, a postupak se vodi za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora preko tri godine, a u ostalim slučajevima, ako to zahtijevaju interesi pravičnosti, okrivljenom se, na njegov zahtjev, može postaviti branilac, ako prema svom imovnom stanju ne može snositi troškove odbrane.

(2) O zahtjevu odlučuje istražni sudija, predsjednik vijeća, odnosno sudija poje-dinac, a branioca postavlja predsjednik suda. U pogledu određivanja branioca primijenit će se odredba člana 69 stav 6 ovog zakonika.

Razrješenje postavljenog branioca**Član 71**

(1) Umjesto postavljenog branioca (čl. 69 i 70), okrivljeni može sam uzeti drugog branioca. U tom slučaju razriješiće se postavljeni branilac.

(2) Branilac postavljen po odredbi člana 69 stav 3 ovog zakonika biće razriješen nakon pravosnažnosti rješenja o ukidanju pritvora.

(3) Postavljeni branilac može samo iz opravdanih razloga tražiti da bude razriješen.

(4) O razrješenju branioca u slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana odlučuje prije glavnog pretresa istražni sudija, sudija pojedinac, odnosno predsjednik vijeća na glavnom pretresu vijeće, a u žalbenom postupku predsjednik prvostepenog vijeća, odnosno vijeće nadležno za odlučivanje u postupku po žalbi. Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba.

(5) Predsjednik suda može razriješiti postavljenog branioca koji neuredno izvršava dužnost. Umjesto razriješnog branioca, predsjednik suda će postaviti drugog branioca. O razrješenju branioca obavijestit će se Advokatska komora.

Pravo branioca da pregleda spise i razgleda predmete

Član 72

(1) Poslije donošenja rješenja o sprovođenju istrage ili poslije neposrednog podizanja optužnice (član 252), a i prije toga, ako je osumnjičeni saslušan po odredbama o saslušanju okrivljenog, branilac ima pravo da razmatra spise i da razgleda prikupljene predmete koji služe kao dokaz.

(2) Neposredno prije prvog saslušanja osumnjičenog, branilac ima pravo da mu se predoči sadržina zahtjeva za sprovođenje istrage, odnosno sadržina krivične prijave, ako zahtjev nije podnesen.

Komunikacija okrivljenog koji je u pritvoru i branioca

Član 73

(1) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, branilac se može s njim dopisivati i razgovarati.

(2) Izuzetno, istražni sudija može narediti da se pisma koja okrivljeni iz pritvora upućuje braniocu ili ih branilac upućuje pritvorenom okrivljenom predaju tek pošto ih on prethodno pregleda, ako ima razumnog osnova za vjerovanje da se ona koriste za pokušaj organizacije bjekstva, uticanja na svjedoke, zastrašivanje svjedoka ili neko drugo ometanje istrage. O zadržavanju i pregledanju pisama istražni sudija sačinuje zabilješku. Iz istih razloga istražni sudija može odrediti da službeno lice prisustvuje razgovoru okrivljenog i branioca.

(3) Kad se završi istraga ili kad se optužnica, odnosno optužni predlog podigne bez sprovođenja istrage, okrivljenom se ne može zabraniti da se slobodno i bez nadzora dopisuje i razgovara sa svojim braniocem.

Preduzimanje radnji od strane branioca

Član 74

(1) Branilac je ovlašćen da u korist okrivljenog preduzima sve radnje koje može preduzeti okrivljeni.

(2) Prava i dužnosti braniocu prestaju kad mu okrivljeni opozove punomoćje, kad bude razriješen i protekom roka od 15 dana od dana otkazivanja punomoćja.

Glava VII

RADNJE DOKAZIVANJA

1. PRETRESANJE STANA, STVARI I LICA

Pretresanje stana, ostalih prostorija, pokretnih stvari i lica

Član 75

(1) Pretresanje stana i ostalih prostorija okrivljenog ili drugih lica i njihovih pokretnih stvari izvan stana može se preduzeti ako je vjerovatno da će se pretresanjem

okrivljeni uhvatiti ili da će se pronaći tragovi krivičnog djela ili predmeti važni za krivični postupak.

(2) Pretresanje pokretnih stvari, u smislu stava 1 ovog člana, obuhvata i pretresanje elektronskog računara i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka koji su sa elektronskim računarom povezani. Na zahtjev suda, lice koje se koristi računarom dužno je omogućiti pristup računaru i medijima na kojima su pohranjeni podaci koji se odnose na predmet pretresanja (diskete, trake i slično), te pružiti potrebna obavještenja za upotrebu računara. Lice koje to odbije iako za to ne postoje razlozi iz člana 99 ovog zakonika može biti kažnjeno po odredbi člana 81 stav 2 ovog zakonika.

(3) Pretresanje lica može se preduzeti kad je vjerovatno da će se pretresanjem pronaći tragovi i predmeti važni za krivični postupak.

Pretresanje po naredbi suda

Član 76

(1) Pretresanje naređuje sud, pisano obrazloženom naredbom.

(2) Naredba o pretresanju predaje se prije početka pretresanja licu kod koga će se ili na kome će se pretresanje izvršiti. Prije pretresanja pozvaće se lice na koje se odnosi naredba o pretresanju da dobrovoljno izda lice, odnosno predmete koji se traže. To lice će se poučiti da ima pravo da uzme advokata, odnosno branioca koji može prisustvovati pretresu. Ako lice na koje se odnosi naredba o pretresu zahtijeva prisustvo advokata, odnosno branioca, početak pretresa će se odložiti do njegovog dolaska, a najduže za dva sata.

(3) Pretresanju se može pristupiti i bez prethodne predaje naredbe, kao i bez prethodnog poziva za predaju lica ili stvari i pouke o pravu na branioca, odnosno advokata, ako se očekuje oružani otpor ili druga vrsta nasilja ili ako se osnovano sumnja da se radi o teškim krivičnim djelima koja je učinila grupa ili zločinačka organizacija ili su učinioci povezani sa inostranstvom pa je pretresanje nužno izvršiti iznenadno ili ako se očigledno priprema ili je otpočelo uništavanje tragova krivičnog djela ili predmeta važnih za krivični postupak ili ako se pretresanje ima izvršiti u javnim prostorijama.

(4) Pretres se vrši danju. Pretresanje se može vršiti i noću, ako je danju započeto pa nije dovršeno ili ako postoje razlozi iz člana 79 stav 1 ovog zakonika.

Način pretresanja

Član 77

(1) Držalac stana i drugih prostorija pozvaće se da prisustvuje pretresanju, a ako je on odsutan, pozvaće se njegov zastupnik ili neko od odraslih ukućana ili susjeda.

(2) Zaključane prostorije, namještaj ili druge stvari otvoriće se silom samo ako njihov držalac nije prisutan ili neće dobrovoljno da ih otvori. Prilikom otvaranja izbjegavaće se nepotrebno oštećenje.

(3) Pretresanju stana ili lica prisutvuju dva punoljetna građanina kao svjedoci. Pretresanje lica vrši lice istog pola, a za svjedoka se uzima lice istog pola. Svjedoci će se prije početka pretresanja upozoriti da paze na tok pretresanja, kao i da imaju pravo da prije potpisivanja zapisnika o pretresanju stave svoje prigovore, ako smatraju da sadržina zapisnika nije tačna .

(4) Kada se pretresaju prostorije državnih organa, preduzeća ili drugih pravnih lica pozvaće se njihov starješina da prisustvuje pretresanju.

(5) Pretresanje i pregledi u vojnoj zgradi sprovedeće se po odobrenju nadležnog vojnog starješine i uz prisustvo lica koje on odredi.

(6) Ako se pretresanje mora preduzeti na brodu ili vazduhoplovu, naredba o pretresu će se predati zapovjedniku broda, odnosno vazduhoplova. Zapovjednik broda, odnosno vazduhoplova ili lice koje on odredi prisustvuje pretresu.

(7) Pretresanje stana i lica treba sprovesti obazrivo, uz poštovanje ljudskog dostojanstva i prava na intimnost, bez nepotrebno remećenja kućnog reda i uznemirenja građana.

(8) O svakom pretresanju stana ili lica sastaviće se zapisnik, koji potpisuju lice kod koga se ili na kome se sprovodi pretresanje i lica čije je prisustvo obavezno. Prilikom pretresanja oduzeće se privremeno samo oni predmeti i isprave koji su u vezi sa svrhom pretresanja. U zapisnik će se unijeti i tačno naznačiti predmeti i isprave koji se oduzimaju, a to će se unijeti i u potvrdu koja će se odmah izdati licu kome su predmeti, odnosno isprave oduzete.

Oduzimanje predmeta na osnovu naredbe o pretresanju

Član 78

(1) Ako se prilikom pretresanja stana ili lica nađu predmeti koji nemaju veze sa krivičnim djelom zbog koga je pretresanje naredeno, ali koji ukazuju na drugo krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, oni će se opisati u zapisniku i privremeno oduzeti, a o oduzimanju će se odmah izdati potvrda. O tome će se odmah obavijestiti državni tužilac radi pokretanja krivičnog postupka. Ovi predmeti će se odmah vratiti, ako državni tužilac nađe da nema osnova za pokretanje krivičnog postupka, a ne postoji neki drugi zakonski osnov po kome bi se ti predmeti imali oduzeti.

(2) Ako se kod pretresanja elektronskog računara i sličnih uređaja za automatsku obradu podataka oduzmu određeni predmeti, oni će se odmah vratiti svojim korisnicima, ako nisu potrebni za vođenje postupka. Lični podaci prikupljeni pretresanjem mogu se koristiti samo u svrhu vođenja krivičnog postupka i izbrisati se čim ta svrha prestane.

Ulazak u tuđi stan bez naredbe i pretresanje

Član 79

(1) Ovlašćeni policijski službenik može i bez naredbe suda ući u tuđi stan ili druge prostorije i po potrebi sprovesti pretresanje, ako držalac stana to traži ili ako neko zove u pomoć ili radi izvršenja odluke suda o pritvaranju ili dovođenju okrivljenog ili drugog lica, ili radi lišenja slobode odbjeglog učinioca krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti, a za koje djelo se može izreći kazna zatvora preko tri godine, ili radi otklanjanja ozbiljne opasnosti po život i zdravlje ljudi ili imovinu vijeće vrijednosti.

(2) Držalac stana, ako je prisutan, ima pravo da protiv postupka organa iz stava 1 ovog člana izjavi prigovor. Ovlašćeni policijski službenik je dužan da držaoca stana obavijesti o ovome pravu i da njegov prigovor unese u potvrdu o ulasku u stan, odnosno u zapisnik o pretresanju stana.

(3) U slučajevima iz stava 1 ovoga člana neće se sastavljati zapisnik nego će se držaocu stana izdati potvrda, u kojoj će se naznačiti razlog ulazanja u stan, odnosno druge prostorije i primjedbe držaoca stana. Ako je u tuđim prostorijama izvršeno i pre-tresanje, postupiće se po odredbi člana 77 st. 3, 7 i 8 ovog zakonika.

(4) Pretresanje se može sprovesti i bez prisustva svjedoka ako nije moguće da se odmah obezbijedi njihovo prisustvo, a postoji opasnost od odlaganja. Razlozi za pretresanje bez prisustva svjedoka moraju se naznačiti u zapisniku.

(5) Ovlašćeni službenici policije mogu, bez naredbe o pretresanju i bez prisustva svjedoka, sprovesti pretresanje lica prilikom izvršenja naredbe o prinudnom dovođenju ili prilikom lišenja slobode, ako postoji sumnja da to lice posjeduje oružje ili oruđe za napad, ili ako postoji sumnja da će odbaciti, sakriti ili uništiti predmete koje treba od njega oduzeti kao dokaz u krivičnom postupku.

(6) Kad ovlašćeni službenici policije sprovode pretresanje bez naredbe o pre-tresanju dužni su da o tome odmah podnesu izvještaj istražnom sudiji, a ako se postupak još ne vodi – nadležnom državnom tužiocu.

Pravno nevaljani dokazi

Član 80

Ako je pretresanje obavljeno bez pismene naredbe (član 76 stav 1) ili bez lica koja moraju biti prisutna pretresanju (član 77 stav 3) ili suprotno članu 79 ovog zakonika, zapisnici o pretresanju i dokazi pribavljeni pretresanjem ne mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

2. PRIVREMENO ODUZIMANJE PREDMETA

Oduzimanje predmeta po zahtjevu suda

Član 81

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakoniku imaju oduzeti ili koji mogu poslužiti kao dokaz u krivičnom postupku privremeno će se oduzeti i predati na čuvanje sudu ili će se na drugi način obezbijediti njihovo čuvanje.

(2) Ko drži ovakve predmete dužan je da ih preda na zahtjev suda. Lice koje odbije da preda predmete može se kazniti novčanom kaznom do 200 €, a u slučaju daljeg odbijanja može se zatvoriti. Zatvor traje do predaje predmeta ili do završetka krivičnog postupka, a najduže dva mjeseca. Na isti način postupiće se prema službenom ili odgovornom licu u državnom organu, preduzeću ili drugom pravnom licu.

(3) Odredbe st. 1 i 2 ovog člana odnose se i na podatke pohranjene u uređajima za automatsku, odnosno elektronsku obradu podataka i medije u kojima su ti podaci pohranjeni, koji se na zahtjev suda moraju predati u čitljivom i razumljivom obliku. Sud i drugi organi pridržavaće se propisa o čuvanju tajnosti određenih podataka.

(4) Privremenom oduzimanju ne podliježu:

1) spisi i druge isprave državnih organa čije bi objavljivanje povrijedilo obavezu čuvanja službene, državne ili vojne tajne, dok nadležni organ ne odluči drukčije;

2) pisma okrivljenog braniocu ili licima iz člana 97 stav 1 tač. 1, 2 i 3 ovog zakonika, osim ako ih okrivljeni dobrovoljno preda;

3) zapisi, izvodi iz registra i slične isprave koje se nalaze kod lica iz člana 96 tačka 3 ovog zakonika, a koje su ona sačinila o činjenicama koje su saznali od okrivljenog u obavljanju svog zanimanja, a čijim objavljivanjem bi bila povrijeđena dužnost čuvanja profesionalne tajne.

(5) Zabrana iz stava 4 tačka 2 ovog člana ne primjenjuje se u odnosu na branioca ili lica koja su oslobođena obaveze svjedočenja prema članu 97 stav 1 ovog zakonika, ako postoji osnovana sumnja da su pomagali okrivljenom u izvršenju krivičnog djela ili su mu pružili pomoć poslije izvršenog krivičnog djela ili su postupili kao prikrivači.

(6) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili zatvor odlučuje vijeće (član 24 stav 6). Žalba protiv rješenja o zatvoru ne zadržava izvršenje.

(7) Ovlašćeni službenici policije mogu oduzeti predmete navedene u stavu 1 ovog člana kad postupaju po čl. 230 i 246 ovog zakonika ili kad izvršavaju nalog suda.

(8) Prilikom oduzimanja predmeta naznačiće se gdje su pronađeni i opisaće se, a po potrebi će se i na drugi način obezbijediti utvrđivanje njihove istovjetnosti. Za oduzete predmete izdaće se potvrda.

Uskraćivanje pokazivanja ili izdavanja spisa

Član 82

(1) Državni organi mogu uskratiti pokazivanje ili izdavanje svojih spisa i drugih isprava, ako smatraju da bi objavljivanje njihove sadržine bilo od štete za opšte interese. Ako je uskraćeno pokazivanje ili davanje spisa i drugih isprava, konačnu odluku donosi vijeće (član 24 stav 6).

(2) Preduzeća ili druga pravna lica mogu zahtijevati da se ne objave podaci koji se odnose na njihovo poslovanje. O zahtjevu odlučuje vijeće (član 24 stav 6).

Popisivanje i pečaćenje spisa

Član 83

(1) Privremeno oduzeti spisi koji mogu da posluže kao dokaz biće popisani. Ako to nije moguće, spisi će se staviti u omot i zapečatiti. Vlasnik spisa može na omot staviti i svoj pečat.

(2) Lice od koga su spisi oduzeti pozvaće se da prisustvuje otvaranju omota. Ako se ono ne odazove pozivu ili je odsutno, omot će se otvoriti, a spisi pregledati i popisati u njegovom odsustvu.

(3) Pri pregledanju spisa mora se voditi računa da njihov sadržaj ne saznaju neovlašćena lica.

Privremeno oduzimanje pisama, telegrama i drugih pošiljki

Član 84

(1) Na predlog državnog tužioca ili po službenoj dužnosti istražni sudija može narediti da poštanska, telegrafska i druga preduzeća, društva i lica registrovana za prenos informacija zadrže i njemu, uz potvrdu prijema, predaju pisma, telegrame i druge pošiljke koje su upućene okrivljenom ili koje on odašilje, ako postoje okolnosti zbog kojih se sa osnovom može očekivati da će ove pošiljke poslužiti kao dokaz u postupku.

(2) Pošiljke otvara istražni sudija u prisustvu dva svjedoka. Pri otvaranju će se paziti da se ne povrijede pečati, a omoti i adrese će se sačuvati. O otvaranju će se sastaviti zapisnik.

(3) Ako interesi postupka dozvoljavaju, sadržaj pošiljke može se saopštiti u cjelini ili djelimično okrivljenom, odnosno licu kome je upućena, a može mu se pošiljka i predati. Ako je okrivljeni odsutan, pošiljka će se vratiti pošiljaocu, ako se to ne protivi interesima postupka.

Vraćanje privremeno oduzetih predmeta

Član 85

Predmeti koji su u toku prekrivičnog i krivičnog postupka privremeno oduzeti vatiće se vlasniku, odnosno držaocu, ako postupak bude obustavljen, a ne postoje razlozi za njihovo oduzimanje (član 537). Predmeti će se vratiti vlasniku, odnosno držaocu i prije okončanja krivičnog postupka, ako prestanu razlozi za njihovo oduzimanje.

3. POSTUPANJE PO SUMNJIVIM STVARIMA

Oglašavanje sumnjivih stvari

Član 86

(1) Ako se kod osumnjičenog ili okrivljenog nadje tuđa stvar a ne zna se čija je, organ koji vodi postupak opisaće tu stvar i opis objavit u dnevnom listu. U oglasu će se pozvati vlasnik da se javi u roku od jedne godine od dana objavljivanja oglasa, uz napomenu da će se inače stvar prodati. Novac dobijen prodajom unosi se u pravosudni budžet.

(2) Ako je stvar podložna kvaru ili je njeno čuvanje vezano sa znatnim troškovima, ona će se prodati po odredbama koje važe za izvršni postupak, a novac predati na čuvanje u sudski depozit.

(3) Po odredbi stava 2 ovog člana postupiće se i kad stvar pripada odbjeglom ili nepoznatom učiniocu krivičnog djela.

Odlučivanje o sumnjivim stvarima

Član 87

(1) Ako se u roku od jedne godine niko ne javi za stvari ili za novac dobijen od prodaje stvari, donijeće se rješenje da stvar postaje državna svojina, odnosno da se novac unese u pravosudni budžet.

(2) Vlasnik stvari ima pravo da u parnici traži povraćaj stvari ili novca dobijenog od prodaje stvari. Zastarijevanje ovog prava počinje da teče od dana objavljivanja oglasa.

4. SASLUŠANJE OKRIVLJENOG

Pouka o pravima i način saslušanja okrivljenog

Član 88

(1) Kad se okrivljeni prvi put saslušava, pitaće se za ime i prezime, matični broj, nadimak, ako ga ima, ime i prezime roditelja, djevojačko porodično ime majke, gdje je rođen, gdje stanuje, dan, mjesec i godinu rođenja, čiji je državljanin, kojeg je zanimanja, kakve su mu porodične prilike, da li je pismen, kakve je škole završio, da li je, gdje i kad služio vojsku, odnosno da li ima čin rezervnog podoficira, oficira ili vojnog službenika, da li se vodi u vojnoj evidenciji i pri kom organu nadležnom za poslove odbrane, da li je odlikovan, kakvog je imovnog stanja, da li je, kad i zašto osuđivan, da li je i kad je izrečenu kaznu izdržao, da li se protiv njega vodi postupak za koje drugo krivično djelo, a ako je maloljetan, ko mu je zakonski zastupnik.

(2) Okrivljeni će se poučiti da je dužan da se odazove pozivu i da odmah saopšti svaku promjenu adrese ili namjeru da promijeni boravište, a upozoriće se i na posljedice ako po tome ne postupi. Zatim će se okrivljenom saopštiti prava iz člana 13 stav 3 ovog zakonika, zašto se okrivljuje, osnovi sumnje koji stoje protiv njega, da nije dužan da iznese svoju odbranu, niti da odgovara na postavljena pitanja, pa će se pozvati da, ako to želi, iznese svoju odbranu.

(3) Okrivljeni se saslušava usmeno. Okrivljeni ima pravo da se pri saslušanju koristi svojim zabilješkama.

(4) Prilikom saslušanja treba okrivljenom omogućiti da se u neometanom izlaganju izjasni o svim okolnostima koje ga terete i da iznese sve činjenice koje mu služe za odbranu.

(5) Kad okrivljeni završi svoj iskaz, postaviće mu se pitanja ukoliko je potrebno da se popune praznine ili otklone protivrječenosti i nejasnoće u njegovom izlaganju.

(6) Okrivljeni se ne može dogovarati sa braniocem o tome kako da odgovara na pitanja koja su mu postavljena.

(7) Okrivljeni se saslušava sa pristojnošću i uz puno poštovanje njegove ličnosti.

(8) Prema okrivljenom ne smiju se upotrijebiti sila, prijetnja, obmana, obećanje, iznuda, iznurivanje ili druga slična sredstva (član 134 stav 4) da bi se došlo do njegove izjave ili priznanja ili nekog činjenja koje bi se protiv njega moglo upotrijebiti kao dokaz.

(9) Okrivljeni može biti saslušan u odsustvu branioca, ako se izričito odrekao tog prava, a odbrana nije obavezna, ako branilac nije prisutan iako je obaviješten o saslušanju (član 259), a ne postoji mogućnost da okrivljeni uzme drugog branioca ili ako za prvo saslušanje okrivljeni nije obezbijedio prisustvo branioca ni u roku od 24 sata od časa kad je poučen o ovom pravu (član 13 stav 3), osim u slučaju obavezne odbrane.

(10) Ako je postupljeno protivno odredbama st. 8 i 9 ovog člana ili okrivljeni nije poučen o pravima iz stava 2 ovog člana, ili ako izjave okrivljenog iz stava 9 ovog člana o prisustvovanju branioca nijesu ubilježene u zapisnik, na iskazu okrivljenog ne može se zasnivati sudska odluka.

Način saslušanja

Član 89

(1) Okrivljenom treba postavljati pitanja jasno, razgovijetno i određeno, tako da ih može potpuno razumjeti. U saslušanju se ne smije polaziti od pretpostavke da je okrivljeni

priznao nešto što nije priznao, niti se smiju postavljati pitanja u kojima je već sadržano kako na njih treba odgovarati.

(2) Ako se docniji iskazi okrivljenog razlikuju od ranijih, a naročito ako okrivljeni opozove svoje priznanje, sud će ga pozvati da iznese razloge zašto je dao različite iskaze, odnosno zašto je opozvao priznanje.

Suočenje

Član 90

(1) Okrivljeni može biti suočen sa svjedokom ili drugim okrivljenim, ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica.

(2) Suočeni će se postaviti jedan prema drugom i od njih zahtijevati da jedan drugom ponove svoje iskaze o svakoj spornoj okolnosti i da raspravljaju o istinitosti onoga što su iskazali. Tok suočenja i izjave pri kojima su suočeni konačno ostali sud će unijeti u zapisnik.

Prepoznavanje predmeta

Član 91

Predmeti koji su u vezi sa krivičnim djelom ili koji služe kao dokaz pokazaće se okrivljenom radi prepoznavanja, pošto ih prethodno opiše. Ako se ovi predmeti ne mogu donijeti, okrivljeni se može odvesti na mjesto gdje se oni nalaze.

Unošenje iskaza okrivljenog u zapisniku

Član 92

(1) Iskaz okrivljenog unosi se u zapisnik u obliku pripovijedanja, a postavljena pitanja i odgovori na njih unijeće se u zapisnik samo kad se odnose na krivičnu stvar.

(2) Okrivljenom se može dozvoliti da svoj iskaz sam kazuje u zapisnik.

Priznanje okrivljenog i dalje prikupljanje dokaza

Član 93

Kada okrivljeni priznaje izvršenje krivičnog djela, organ koji vodi postupak dužan je da i dalje prikuplja dokaze o krivičnom djelu samo ako je priznanje očigledno lažno, nepotpuno, protivrječno ili nejasno.

Saslušavanje okrivljenog preko tumača

Član 94

(1) Saslušanje okrivljenog obaviće se preko tumača u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

(2) Ako je okrivljeni gluv, postavljat će mu se pitanja pisano, a ako je nijem, pozvat će se da pisano odgovara. Ako se saslušanje ne može obaviti na ovaj način, pozvat će se kao tumač lice koje se sa okrivljenim može sporazumjeti.

(3) Ako tumač nije ranije zaklet, položice zakletvu da će vjerno prenijeti pitanja koja se okrivljenom upućuju i izjave koje on bude davao.

(4) Odredbe ovog zakonika koje se odnose na vještake shodno se primjenjuju na tumače.

5. SVJEDOK

Lica koja mogu biti saslušana kao svjedok

Član 95

(1) Kao svjedoci pozivaju se lica za koja je vjerovatno da će moći da daju obavještenja o krivičnom djelu i učiniocu i o drugim važnim okolnostima.

(2) Oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac mogu se saslušati kao svjedoci.

(3) Svako lice koje se kao svjedok poziva dužno je da se odazove pozivu, a ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, dužno je i da svjedoči.

Lica koja ne mogu biti saslušana kao svjedok

Član 96

Ne može se saslušati kao svjedok:

1) lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja državne, vojne ili službene tajne, dok ga nadležni organ ne oslobodi te dužnosti;

2) branilac okrivljenog o onome što mu je okrivljeni kao svom braniocu povjerio;

3) lice koje bi svojim iskazom povrijedilo dužnost čuvanja profesionalne tajne (vjerski ispovjednik, advokat, ljekar, babica i dr.), osim ako je oslobođeno te dužnosti posebnim propisom ili izjavom lica u čiju je korist ustanovljeno čuvanje tajne.

Lica oslobođena od dužnosti svjedočenja

Član 97

(1) Ako ovim zakonom nije drukčije određeno, oslobođeni su od dužnosti svjedočenja:

1) bračni drug okrivljenog i lice sa kojim okrivljeni živi u vanbračnoj zajednici;

2) srodnici okrivljenog po krvi u pravoj liniji, srodnici u pobočnoj liniji do trećeg stepena zaključno, kao i srodnici po tazbini do drugog stepena zaključno;

3) usvojenik i usvojlac okrivljenog.

(2) Sud koji vodi postupak dužan je da lica i stava 1 ovog člana, prije njihovog saslušanja ili čim sazna za njihov odnos prema okrivljenom, upozori da ne moraju svjedočiti. Upozorenje i odgovor se unose u zapisnik.

(3) Maloljetno lice koje, s obzirom na uzrast i duševnu razvijenost, nije sposobno da shvati značaj prava da ne mora svjedočiti ne može se saslušati kao svjedok, osim ako to sam okrivljeni zahtjeva.

(4) Lice koje ima osnova da uskrati svjedočenje prema jednom od okrivljenih oslobođeno je od dužnosti svjedočenja i prema ostalim okrivljenim, ako se njegov iskaz, prema prirodi stvari, ne može ograničiti samo na ostale okrivljene.

Svjedočenja na kojima ne može biti zasnovana sudska odluka

Član 98

Ako je kao svjedok saslušano lice koje se ne može saslušati kao svjedok (član 96) ili lice koje ne mora svjedočiti (član 97), a nije na to upozoreno ili se nije izričito odreklo tog prava, ili ako upozorenje i odricanje nije ubilježeno u zapisnik, ili ako je saslušan maloljetnik koji ne može shvatiti značaj prava da ne mora svjedočiti, ili ako je iskaz svjedoka dobijen mučenjem ili drugim načinom zlostavljanja (član 134 stav 4), na takvom iskazu svjedoka ne može se zasnivati sudska odluka.

Uskraćivanje davanja odgovora na pojedina pitanja

Član 99

Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, svjedok nije dužan da odgovara na pojedina pitanja kad je vjerovatno da bi time izložio sebe ili lica iz člana 97 stav 1 ovog zakonika teškoj sramoti ili krivičnom gonjenju, o čemu je sud dužan da ga upozna.

Pozivanje svjedoka

Član 100

(1) Pozivanje svjedoka vrši se dostavljanjem pisanog poziva, u kome će se navesti ime i prezime i zanimanje pozvanog, vrijeme i mjesto dolaska, krivični predmet po kome se poziva, naznačenje da se poziva kao svjedok i upozorenje o posljedicama neopravdanog izostanka (član 107).

(2) Pozivanje kao svjedoka mololjetnog lica koje nije navršilo šesnaest godina vrši se preko njegovih roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe da se hitno postupa ili drugih okolnosti.

(3) Svjedoci koji se zbog starosti, bolesti ili teških tjelesnih mana ne mogu odazvati pozivu mogu se saslušati u svom stanu. Ako to interesi postupka nalažu, ovi svjedoci se mogu saslušati putem tehničkih uređaja za prenos slike ili zvuka, tako da im stranke mogu postavljati pitanja iako nijesu prisutne u prostoriji gdje se svjedok nalazi. Za potrebe takvog saslušanja može se odrediti stručna pomoć lica iz člana 259 stav 8 ovog zakonika.

(4) Pozivanje svjedoka može se vršiti i telefonom, ako svjedok pristaje da se na takav poziv odazove.

Način saslušanja svjedoka i upozorenja suda

Član 101

(1) Svjedoci se saslušavaju ponaosob i bez prisustva ostalih svjedoka. Svjedok je dužan da odgovore daje usmeno.

(2) Svjedok će se prethodno opomenuti da je dužan da govori istinu i da ne smije ništa prećutati, a zatim će se upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično djelo. Svjedok će se i upozoriti da nije dužan da odgovara na pitanja predviđena u članu 99 ovog zakonika i ovo upozorenje će se unijeti u zapisnik.

(3) Poslije toga, svjedok će se pitati za ime i prezime, ime oca ili majke, zanimanje, boravište, mjesto i godinu rođenja i njegov odnos sa okrivljenim i oštećenim. Svjedok će se upozoriti da je dužan da o promjeni adrese ili boravišta obavijesti sud.

(4) Prilikom saslušanja maloljetnog lica, naročito ako je ono oštećeno krivičnim djelom, postupiće se obazrivo da saslušanje ne bi štetno uticalo na psihičko stanje maloljetnika. Ako je to potrebno, saslušanje maloljetnog lica obavijeće se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica.

(5) Oštećeni koji je žrtva seksualnog nasilja, kao i dijete koje se saslušava kao svjedok ima pravo da svjedoči u odvojenoj prostoriji pred sudijom i zapisničarem dok tužilac, okrivljeni i branilac gledaju prenos iz druge prostorije uz mogućnost da postavljaju pitanja svjedoku, o čemu ih je sud dužan poučiti, što se zapisnički konstatuje.

Saslušanje i suočenje svjedoka

Član 102

(1) Poslije opštih pitanja svjedok se poziva da iznese sve što mu je o predmetu poznato, a zatim će mu se postavljati pitanja radi provjeravanja, dopune i razjašnjenja. Prilikom saslušanja svjedoka nije dozvoljeno služiti se obmanom niti postavljati takva pitanja u kojima je već sadržano kako bi trebalo odgovoriti.

(2) Svjedok će se uvijek pitati otkud mu je poznato ono o čemu svjedoči.

(3) Svjedoci se mogu suočiti, ako se njihovi iskazi ne slažu u pogledu važnih činjenica. Istovremeno se mogu suočiti samo dva svjedoka. Na suočenje svjedoka primijenit će se odredbe člana 90 stav 1 ovog zakonika.

(4) Oštećeni koji se saslušava kao svjedok pitaće se da li želi da u krivičnom postupku ostvaruje imovinskopravni zahtjev.

Prepoznavanje lica i stvari

Član 103

(1) Ako je potrebno da se utvrdi da li svjedok prepoznaje određeno lice ili predmet koje je opisao, pokazaće mu se to lice, zajedno sa drugim njemu nepoznatim licima čije su osnovne osobine slične onima kakve je opisao, odnosno taj predmet, zajedno sa predmetima iste ili slične vrste, nakon čega će se zatražiti da izjavi da li lice ili predmet može da prepozna sa sigurnošću ili sa određenim stepenom vjerovatnoće i da, u slučaju potvrdnog odgovora, na prepoznato lice ili predmet ukaže.

(2) U pretkrivičnom i predhodnom krivičnom postupku prepoznavanje lica obaviće se tako da lice koje je predmet prepoznavanja ne može da vidi svjedoka, niti svjedok može da vidi to lice prije nego što se pristupi prepoznavanju.

(3) U pretkrivičnom postupku prepoznavanje lica se obavlja u prisustvu državnog tužioca.

Saslušanje svjedoka preko tumača

Član 104

Ako se saslušanje svjedoka obavlja preko tumača ili ako je svjedok gluv ili nijem, njegovo saslušanje vrši se na način predviđen u članu 94 ovog zakonika.

Polaganje zakletve

Član 105

(1) Od svjedoka se može zahtijevati da prije svjedočenja položi zakletvu.

(2) Prije glavnog pretresa, svjedok može položiti zakletvu samo ako postoji bojazan da zbog bolesti ili zbog drugih razloga neće moći da dođe na glavni pretres. Razlog zbog koga je tada položena zakletva navešće se u zapisniku.

(3) Tekst zakletve glasi: "Zaklinjem se da ću o svemu što pred sudom budem pitan govoriti samo istinu i da ništa od onoga što mi je poznato neću prećutati".

(4) Svjedok zakletvu polaže usmeno, čitanjem njenog teksta ili potvrdnim odgo-vorom nakon saslušanog sadržaja teksta zakletve koju je pročitao sudija ili od strane sudije ovlašćeno lice iz suda. Nijemi svjedoci koji znaju da čitaju i pišu potpisuju tekst zakletve, a gluvi ili nijemi svjedoci koji ne znaju ni da čitaju ni da pišu zaklinju se uz pomoć tumača.

(5) Odbijanje i razlozi odbijanja svjedoka da položi zakletvu unijeće se u zapisnik.

Lica koja se ne smiju zaklinjati

Član 106

Ne smiju se zaklinjati lica:

- 1) koja nijesu punoljetna u času saslušavanja;
- 2) za koja je dokazano ili za koja postoji osnovana sumnja da su izvršila ili učestvovala u krivičnom djelu zbog koga se saslušavaju;
- 3) koja zbog duševnog stanja ne mogu da shvate značaj zakletve.

Mjere za obezbjeđenje prisustva svjedoka i procesne kazne

Član 107

(1) Ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji sa mjesta gdje treba da bude saslušan može se narediti da se prinudno dovede, a može se i kazniti novčano do 1.000 €.

(2) Ako svjedok dođe, pa pošto je upozoren na posljedice neće bez zakonskog razloga da svjedoči može se kazniti novčano do 1.000 €, a ako i poslije toga odbije da svjedoči, može se zatvoriti. Zatvor traje dok svjedok pristane da svjedoči ili dok njegovo saslušanje postane nepotrebno ili dok se krivični postupak završi, ali najduže dva mjeseca.

(3) Ako svjedok vrijeđa sud i druge učesnike postupka ili im prijeti, sud će ga opomenuti, a može ga i novčano kazniti do 1.000 €.

(4) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna ili zatvor odlučuje vijeće (član 24 stav 6). Žalba protiv rješenja o zatvoru ne zadržava izvršenje.

Zaštićeni svjedok

Član 108

(1) Ako postoji osnovana bojazan da bi svjedok davanjem iskaza ili odgovorom na pojedina pitanja sebe, svog bračnog druga ili bliskog srodnika izložio ozbiljnoj opasnosti po život, zdravlje, tjelesni integritet, slobodu ili imovinu većeg obima, svjedok može uskra-

titi iznosešenje podataka iz člana 101 stav 3 ovog zakonika, davanje odgovora na pojedina pitanja ili davanje iskaza u cjelini, dok se ne obezbijedi njegova zaštita.

(2) Zaštita svjedoka sastoji se od posebnog načina učestvovanja i saslušavanja svjedoka u krivičnom postupku.

(3) Zaštita svjedoka i drugih lica iz stava 1 ovog člana može se obezbijediti i izvan krivičnog postupka, što se uređuje i provodi prema posebnom zakonu.

(4) Sud je dužan upoznati svjedoka o pravima iz ovog člana.

Posebni načini učestvovanja i saslušavanja zaštićenog svjedoka

Član 109

(1) Posebni način učestvovanja i saslušavanja svjedoka u krivičnom postupku je: saslušavanje svjedoka pod pseudonimom, saslušavanje uz pomoć tehničkih uređaja (zaštitni zid, uređaji za promjenu glasa, uređaji za prenos slike i zvuka) i slično.

(2) Ako se posebni način saslušavanja svjedoka u postupku odnosi samo na prikrivanje podataka iz člana 101 stav 3 ovog zakonika, saslušavanje će se sprovesti pod pseudonimom, a u ostalom dijelu saslušavanje će se sprovesti prema opštim odredbama ovog zakonika o saslušanju svjedoka.

(3) Ako se posebni način učestvovanja i saslušavanja svjedoka u postupku odnosi na prikrivanje podataka iz člana 101 stav 3 ovog zakonika i na prikrivanje lika svjedoka, saslušavanje će se obaviti posredstvom tehničkih uređaja za prenos slike i zvuka. Tehničkim uređajem rukuje stručno lice iz člana 259 stav 8 ovog zakonika. Lik i glas svjedoka tokom saslušavanja će se izmijeniti. Tokom saslušavanja svjedok će se nalaziti u prostoriji koja je odvojena od prostorije u kojoj se nalazi istražni sudija i druga lica koja su prisutna saslušanju. Istražni sudija će zabraniti svako pitanje čiji bi odgovor mogao da otkrije identitet svjedoka.

(4) Nakon završenog saslušanja svjedok će potpisati zapisnik pseudonimom samo u prisustvu istražnog sudije i zapisničara.

(5) Lica koja u bilo kom svojstvu saznaju podatke o svjedoku iz st. 2 i 3 ovog člana dužna su da ih čuvaju kao tajnu.

Odlučivanje o posebnom načinu učestvovanja i saslušavanja svjedoka i zaštita podataka

Član 110

(1) Rješenje o posebnom načinu učestvovanja i saslušavanja zaštićenog svjedoka u istrazi donosi istražni sudija, na predlog svjedoka ili državnog tužioca, a na glavnom pretresu vijeće. Predlog mora da bude obrazložen.

(2) Prije donošenja rješenja istražni sudija će ocijeniti da li je iskaz svjedoka od takvog značaja da mu se odredi status zaštićenog svjedoka. Radi utvrđivanja tih činjenica istražni sudija može da odredi ročište na koje će pozvati državnog tužioca i svjedoka.

(3) Podaci o svjedoku koji će na poseban način učestvovati u postupku zapečatiće se u poseban omot i čuvati kod istražnog sudije. Na omot će se staviti naznaka "zaštićeni svjedok - tajna". Omot može otvoriti samo drugostepeni sud u postupku po žalbi, ali će zabilježiti da je otvaran uz navođenje članova vijeća koji su upoznati sa njegovom sadržinom. Nakon toga omot će se ponovo zapečatiti i vratiti istražnom sudiji.

(4) Protiv rješenja iz stava 1 ovog člana stranke i svjedok imaju pravo žalbe.

Dokazna vrijednost iskaza zaštićenog svjedoka

Član 111

(1) Odredbe čl. 109, 110 i 111 ovog zakonika primjenjuju se i na saslušavanje zaštićenog svjedoka na glavnom pretresu.

(2) Presuda se ne može zasnivati isključivo na iskazu svjedoka koji je pribavljen na način propisan u čl. 109, 110 i 111 ovog zakonika.

Zaštita oštećenog prilikom davanja iskaza

Član 112

Odredbe čl. 108 do 111 ovog zakonika shodno se primjenjuju i na učestvovanje i saslušavanje oštećenog u krivičnom postupku.

6. UVIĐAJ I REKONSTRUKCIJA

Preduzimanje uviđaja

Član 113

Uviđaj se preduzima kad je za utvrđivanje ili razjašnjenje kakve važne činjenice u postupku potrebno neposredno opažanje.

Rekonstrukcija događaja

Član 114

(1) Radi provjeravanja izvedenih dokaza ili utvrđivanja činjenica koji su od značaja za razrješenje stvari, organ koji vodi postupak može odrediti rekonstrukciju događaja, koja se obavlja tako što će se ponoviti radnje ili situacije u uslovima pod kojima se prema izvedenim dokazima događaj odigrao. Ako su u iskazima pojedinih svjedoka ili okrivljenih radnje ili situacije različito prikazane, rekonstrukcija događaja će se, po pravilu, posebno izvršiti sa svakim od njih.

(2) Rekonstrukcija se ne smije obaviti na način kojim se remeti javni red i vrijedja moral ili se dovodi u opasnost život ili zdravlje ljudi.

(3) Prilikom rekonstrukcije mogu se, po potrebi, ponovo izvesti pojedini dokazi.

Pomoć stručnog lica i vještaka

Član 115

(1) Organ koji obavlja uviđaj ili rekonstrukciju može zatražiti pomoć stručnog lica kriminalističko-tehničke, saobraćajne ili druge struke, koje će, po potrebi, preduzeti i

pronalaženje, obezbjeđivanje ili opisivanje tragova, izvršiti potrebna mjerenja i snimanja, sačiniti skice ili prikupiti druge podatke.

(2) Na uviđaj ili rekonstrukciju može se pozvati i vještak, ako bi njegovo prisustvo bilo od koristi za davanje nalaza i mišljenja.

7. VJEŠTAČENJE

Određivanje vještačenja

Član 116

Vještačenje se određuje kad za utvrđivanje ili ocjenu neke važne činjenice treba pribaviti nalaz i mišljenje od lica koje raspolaže potrebnim stručnim znanjem.

Naredba o vještačenju

Član 117

(1) Vještačenje određuje pisanom naredbom organ koji vodi postupak. U naredbi će se navesti u pogledu kojih činjenica se obavlja vještačenje i kome se povjerava. Naredba se dostavlja i strankama.

(2) Ako za određenu vrstu vještačenja postoji stručna ustanova ili se vještačenje može obaviti u okviru državnog organa, takva vještačenja, a naročito složenija, povjere se, po pravilu, takvoj ustanovi, odnosno organu. Ustanova, odnosno organ određuje jednog ili više stručnjaka odgovarajuće specijalnosti koji će izvršiti vještačenje.

(3) Kad vještaka određuje organ koji vodi postupak, taj organ će, po pravilu, odrediti jednog vještaka, a ako je vještačenje složeno – dva ili više vještaka.

(4) Ako za koju vrstu vještačenja postoje kod suda stalno određeni vještaci, drugi vještaci se mogu odrediti samo ako postoji opasnost od odlaganja ili ako su stalni vještaci spriječeni ili ako to zahtijevaju druge okolnosti.

Dužnost vještaka i procesne kazne

Član 118

(1) Lice koje se poziva kao vještak dužno je da se odazove pozivu i da da svoj nalaz i mišljenje u roku određenom u naredbi. Rok određen naredbom, iz opravdanih razloga, na zahtjev vještaka, može se produžiti.

(2) Ako vještak koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda, ili ako odbije da vještači, ili vrijeđa sud ili druge učesnike postupka, ili ako ne da nalaz i mišljenje u roku iz naredbe, može da se kazni novčano do 1.000 €, a stručna ustanova do 5.000 €. U slučaju neopravdanog izostanka, vještak može i prinudno da se dovede.

(3) O žalbi protiv rješenja kojim je izrečena novčana kazna odlučuje vijeće (član 24 stav 6).

Lica koja ne mogu biti određena za vještaka

Član 119

(1) Za vještaka se ne može odrediti lice koje ne može biti saslušano kao svjedok (član 96) ili lice koje je oslobođeno od dužnosti svjedočenja (član 97), kao ni lice prema

kome je krivično djelo učinjeno, a ako je određeno, na njegovom nalazu i mišljenju ne može se zasnivati sudska odluka.

(2) Razlog za izuzeće vještaka (član 43) postoji i u pogledu lica koje je zaposleno kod oštećenog ili okrivljenog ili su oštećeni ili okrivljeni zaposleni kod vještaka ili je vještak zajedno sa njima ili nekim od njih zaposlen kod drugog poslodavca.

(3) Za vještaka se, po pravilu, neće odrediti lice koje je saslušano kao svjedok.

(4) Kad je dozvoljena posebna žalba protiv rješenja kojim se odbija zahtjev za izuzeće vještaka (član 41 stav 4), žalba odlaže izvršenje vještačenja, ukoliko ne postoji opasnost od odlaganja.

Zahtjevi suda vještaku i zakletva vještaka

Član 120

(1) Prije početka vještačenja pozvaće se vještak da predmet vještačenja brižljivo razmotri, da tačno navede sve što zapazi i nađe i da svoje mišljenje iznese nepristrasno i u skladu sa pravilima nauke ili vještine. On će se posebno upozoriti da davanje lažnog iskaza predstavlja krivično djelo.

(2) Od vještaka se može zahtijevati da prije vještačenja položi zakletvu. Stalno postavljeni zakleti vještak može biti prije vještačenja samo opomenut na već položenu zakletvu.

(3) Prije glavnog pretresa vještak može položiti zakletvu samo pred sudom, ako postoji bojazan da zbog bolesti ili drugih razloga neće moći da dođe na glavni pretres. Razlog zbog koga je tada položena zakletva navešće se u zapisniku.

(4) Tekst zakletve glasi: "Zaklinjem se da ću vještačiti savjesno i nepristrasno, po svom najboljem znanju i da ću tačno i potpuno iznijeti svoj nalaz i mišljenje".

(5) Organ pred kojim se vodi postupak se stara da se vještačenjem utvrde i razjasne sve važne činjenice i u tu svrhu pokazuje vještaku predmete koje će razmotriti, postavlja mu pitanja i po potrebi traži objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.

(6) Vještaku se mogu davati razjašnjenja, a može mu se dozvoliti i da razmatra spise. Vještak može predložiti da se izvedu dokazi ili pribave predmeti i podaci koji su od važnosti za davanje nalaza i mišljenja. Ako prisustvuje uviđaju, rekonstrukciji ili drugoj istražnoj radnji, vještak može predložiti da se razjasne pojedine okolnosti ili da se licu koje se saslušaava postave pojedina pitanja.

Pregledanje predmeta vještačenja

Član 121

(1) Vještak pregleda predmete vještačenja u prisustvu organa koji vodi postupak i zapisničara, osim ako su za vještačenje potrebna dugotrajna ispitivanja ili ako se ispitivanja obavljaju u ustanovama, odnosno u državnom organu ili ako to traže obziri morala.

(2) Ako je za svrhe vještačenja potrebno da se analizira neka materija, vještaku će se, ako je to moguće, staviti na raspolaganje samo dio te materije, a ostatak će se u potrebnoj količini obezbijediti za slučaj naknadnih analiza.

Unošenje nalaza i mišljenja u zapisnik

Član 122

Nalaz i mišljenje vještaka unosi se odmah u zapisnik. Vještaku se može odobriti da naknadno podnese pisani nalaz i mišljenje, u roku koji mu odredi organ pred kojim se vodi postupak.

Vještačenje od strane stručne ustanove ili državnog organa

Član 123

(1) Ako se vještačenje povjerava stručnoj ustanovi ili državnom organu, organ koji vodi postupak upozoriće da u davanju nalaza i mišljenja ne može učestvovati lice koje nema odgovarajuću specijalnost niti lice iz člana 119 ovog zakonika ili lice za koje postoje razlozi za izuzeće od vještačenja predviđeni u ovom zakoniku, kao i na posljedice davanja lažnog nalaza i mišljenja.

(2) Stručnoj ustanovi, odnosno državnom organu staviće se na raspolaganje materijal potreban za vještačenje, a ako je potrebno, postupiće se shodno odredbama člana 120 stav 6 ovog zakonika.

(3) Stručna ustanova, odnosno državni organ dostavlja pisani nalaz i mišljenje, potpisan od lica koja su izvršila vještačenje.

(4) Stranke mogu od starješine stručne ustanove, odnosno državnog organa zahtijevati da im saopšti imena stručnjaka koji će izvršiti vještačenje.

(5) Odredbe člana 120 st. 1 do 5 ovog zakonika ne primjenjuju se kad je vještačenje povjereno stručnoj ustanovi ili državnom organu. Organ pred kojim se vodi postupak može tražiti od stručne ustanove ili organa objašnjenja u pogledu datog nalaza i mišljenja.

Nalaz i mišljenje vještaka

Član 124

(1) U zapisniku o vještačenju ili u pisanom nalazu i mišljenju naznačiće se ko je izvršio vještačenje, kao i zanimanje, stručna sprema i specijalnost vještaka.

(2) Po završenom vještačenju, kome nijesu prisustvovala, stranke će se obavijestiti da je vještačenje obavljeno i da zapisnik o vještačenju, odnosno pisani nalaz i mišljenje mogu razgledati.

Ponovno vještačenje

Član 125

Ako se podaci vještaka o njihovom nalazu bitno razilaze ili ako je njihov nalaz nejasan, nepotpun ili u protivrječnosti sam sa sobom ili sa izviđenim okolnostima, a ti se nedostaci ne mogu otkloniti ponovnim saslušanjem vještaka, obnoviće se vještačenje sa drugim vještacima.

Dopunsko vještačenje

Član 126

Ako u mišljenju vještaka ima protivrječnosti ili nedostataka ili se pojavi osnovana sumnja u tačnost datog mišljenja, a ti se nedostaci ili sumnja ne mogu otkloniti ponovnim saslušanjem vještaka, zatražiće se mišljenje drugih vještaka.

Pregled, obdukcija i ekshumacija leša

Član 127

(1) Pregled i obdukcija leša preduzeće se uvijek kad o nekom smrtnom slučaju postoji sumnja ili je očigledno da je smrt prouzrokovana krivičnim djelom ili je u vezi sa izvršenjem krivičnog djela. Ako je leš već zakopan, odrediće se ekshumacija u cilju njegovog pregleda i obdukcije.

(2) Pri obdukciji leša preduzeće se potrebne mjere da se ustanovi identitet leša i u tom cilju posebno će se opisati podaci o spoljnim i unutrašnjim tjelesnim osobinama leša.

Vještačenje leša van ustanove

Član 128

(1) Kad se vještači van stručne ustanove, leš će pregledati i obducirati jedan, a prema potrebi dva ili više ljekara koji, po pravilu, treba da budu sudsko-medicinske struke. Istražni sudija, po potrebi, rukovodi tim vještačenjem i u zapisnik unosi nalaz i mišljenje vještaka.

(2) Za vještaka se ne može odrediti ljekar koji je liječio umrlog. Prilikom obdukcije leša, a radi davanja razjašnjenja o toku i okolnostima bolesti, ljekar koji je liječio umrlog može se saslušati kao svjedok.

Sadržaj mišljenja vještaka

Član 129

(1) U svom mišljenju vještaci će naročito navesti koji je neposredni uzrok smrti, šta je taj uzrok izazvalo i kad je smrt nastupila.

(2) Ako je na lešu nađena kakva povreda, utvrdiće se da li je tu povredu nanio ko drugi i, ako jeste, onda čime, na koji način, koliko vremena prije nego što je smrt nastupila i da li je ona prouzrokovala smrt. Ako je na lešu nađeno više povreda, utvrdiće se da li je svaka povreda nanijeta istim sredstvom i koja je povreda prouzrokovala smrt, a ako je više povreda smrtonosnih, koja je od njih ili koje su svojim skupnim djelovanjem bile uzrok smrti.

(3) U slučaju iz stava 2 ovog člana naročito će se utvrditi da li je smrt pro-uzrokovana samom vrstom i opštom prirodom povrede ili zbog ličnog svojstva ili naročitog stanja organizma povrijeđenog ili zbog slučajnih okolnosti ili okolnosti pod kojima je povreda nanijeta. Pored toga, utvrdiće se da li bi blagovremeno pružena pomoć mogla otkloniti smrt.

(4) Vještak je dužan da obrati pažnju na nađeni biološki materijal (krv, pljuvačka, sperma, urin i dr.) i da ga opiše i sačuva za biološko vještačenje, ako ono bude određeno.

Pregled i obdukcija začetka i novorođenčeta

Član 130

(1) Pri pregledu i obdukciji začetka treba posebno utvrditi njegovu starost, spo-sobnost za vanmaterični život i uzrok izumiranja.

(2) Pri pregledu i obdukciji leša novorođenčeta utvrdiće se posebno da li je rođeno živo ili mrtvo, da li je bilo sposobno za život, koliko je dugo živjelo, kao i vrijeme i uzrok smrti.

Toksikološko vještačenje

Član 131

(1) Ako postoji sumnja da je smrt nastupila trovanjem, uputiće se sumnjive materije koje su nađene u lešu ili na drugom mjestu na vještačenje ustanovi koja vrši toksikološka ispitivanja.

(2) Pri pregledu sumnjivih materijala vještak će posebno utvrditi vrstu, količinu i dejstvo nađenog otrova, a ako se radi o pregledu materija uzetih iz leša, po mogućnosti i količinu upotrijebljenog otrova.

Vještačenje tjelesnih povreda

Član 132

(1) Tjelesne povrede vještače se, po pravilu, pregledom povrijeđenog, a ako to nije moguće ili nije potrebno – na osnovu medicinske dokumentacije ili drugih podataka u spisima.

(2) Pošto tačno opiše povrede, vještak će dati mišljenje, naročito o vrsti i težini svake pojedine povrede i njihovom ukupnom dejstvu, s obzirom na njihovu prirodu ili posebne okolnosti slučaja, kakvo dejstvo te povrede obično proizvode, a kakvo su u konkretnom slučaju proizvele, čime su povrede nanijete i na koji način.

(3) Prilikom vještačenja, vještak je dužan da postupi u smislu odredbe člana 129 stav 4 ovog zakonika.

Psihijatrijsko vještačenje

Član 133

(1) Ako se pojavi sumnja da je isključena ili smanjena računljivost okrivljenog usljed duševne bolesti, zaostalog duševnog razvoja ili druge duševne poremećenosti, određiće se vještačenje psihijatrijskim pregledom okrivljenog.

(2) Ako je prema mišljenju vještaka potrebno duže posmatranje, okrivljeni će se poslati na posmatranje u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu. Rješenje o tome donosi istražni sudija, sudija pojedinac ili vijeće. Posmatranje se može produžiti preko dva mjeseca samo na obrazloženi predlog upravnika zdravstvene ustanove po prethodno pribavljenom mišljenju vještaka, ali ne može ni u kom slučaju trajati duže od šest mjeseci.

(3) Ako vještaci ustanove da je duševno stanje okrivljenog poremećeno, određiće prirodu, vrstu, stepen i trajnost poremećenosti i dati svoje mišljenje o tome kakav je uticaj takvo duševno stanje imalo i kakav još ima na shvatanje i postupke okrivljenog, kao i da li je i u kojoj mjeri poremećaj duševnog stanja postojao u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

(4) Ako se u zdravstvenu ustanovu upućuje okrivljeni koji se nalazi u pritvoru, istražni sudija, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća će obavijestiti tu ustanovu o razlozima zbog kojih je određen pritvor, da bi se preduzele mjere potrebne za obezbjeđenje svrhe pritvora.

(5) Vrijeme provedeno u zdravstvenoj ustanovi uračunaće se okrivljenom u pritvor, odnosno u kaznu ako bude izrečena.

Tjelesni pregled i druge radnje

Član 134

(1) Tjelesni pregled osumnjičenog ili okrivljenog preduzeće se i bez njegovog pristanka, ako je potrebno da se utvrde činjenice važne za krivični postupak. Tjelesni pregled drugih lica može se, bez njihovog pristanka, preduzeti samo onda ako se mora utvrditi da li se na njihovom tijelu nalazi određen trag ili posljedica krivičnog djela.

(2) Uzimanju uzorka krvi i preduzimanju drugih medicinskih radnji koje su po pravilu medicinske nauke neophodne radi analize i utvrđivanja drugih činjenica važnih za krivični postupak može se pristupiti i bez pristanka lica koje se pregleda, izuzev ako bi zbog toga nastupila kakva šteta po njegovo zdravlje.

(3) Radnje iz st. 1 i 2 ovog člana preduzeće se samo po naredbi nadležnog suda, osim u slučaju iz člana 246 stav 3 ovoga zakonika.

(4) Nije dozvoljeno da se prema osumnjičenom, okrivljenom ili svjedoku primijene medicinske intervencije ili da im se daju takva sredstva kojima bi se uticalo na njihovu svijest i volju pri davanju iskaza.

Vještačenje poslovnih knjiga

Član 135

(1) Kad je potrebno vještačenje poslovnih knjiga, organ pred kojim se vodi postupak dužan je vještacima naznačiti u kom pravcu i u kom obimu treba obaviti vještačenje i koje činjenice i okolnosti treba utvrditi.

(2) Ako je za vještačenje poslovnih knjiga preduzeća, drugog pravnog lica ili preduzetnika nužno da se prethodno sredi njihovo knjigovodstvo, troškovi sređivanja knjigovodstva padaju na teret imaoca poslovnih knjiga.

(3) Rješenje o sređivanju knjigovodstva donosi organ koji vodi postupak, na osnovu obrazloženog pisanog izvještaja vještaka kojima je naloženo vještačenje poslovnih knjiga. U rješenju će se naznačiti i iznos koji je preduzeće, drugo pravno lice ili preduzetnik dužno da

položi sudu kao predujam za troškove sređivanja njegovog knjigo-vodstva. Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba.

(4) Nakon sređivanja knjigovodstva organ koji vodi krivični postupak donosi, na osnovu izvještaja vještaka, rješenje kojim utvrđuje visinu troškova nastalih usljed sređivanja knjigovodstva i određuje da taj iznos snosi lice čije je knjigovodstvo bilo predmet

sređivanja. To lice može da se žali u pogledu osnovanosti odluke o naknadi troškova i visine troškova. O žalbi rješava vijeće prvostepenog suda (član 24 stav 6).

(5) Ukoliko troškovi i nagrada nijesu bili predujmljeni, oni će biti naplaćeni u korist organa koji ih je unaprijed isplatio vještacima.

Glava VIII

MJERE ZA OBEZBJEĐENJE PRISUSTVA OKRIVLJENOG I ZA NESMETANO VOĐENJE KRIVIČNOG POSTUPKA

1. ZAJEDNIČKE ODREDBE

Vrste mjera

Član 136

(1) Mjere koje se mogu preduzeti prema okrivljenom za obezbjeđenje njegovog prisustva i za nesmetano vođenje krivičnog postupka su: poziv, dovođenje, mjere nad-zora, jemstvo i pritvor.

(2) Nadležni sud će se pridržavati uslova određenih za primjenu pojedinih mjera, vodeći računa da se ne primjenjuje teža mjera, ako se ista svrha može postići blažom mjerom.

(3) Ove mjere ukinuće se i po službenoj dužnosti kad prestanu razlozi zbog kojih su preduzete, odnosno zamijeniće se drugom blažom mjerom kad za to nastupe uslovi.

(4) Odredbe čl. 137 i 138 i člana 139 stav 2 tačka 6 primjenjuju se shodno i na osumnjičenog

2. POZIV

Pozivanje, sadržaj i dostava poziva

Član 137

(1) Prisustvo okrivljenog u krivičnom postupku obezbjeđuje se njegovim pozivanjem. Poziv okrivljenom upućuje sud.

(2) Okrivljeni se poziva dostavljanjem zatvorenog pisanog poziva koji sadrži: naziv, adresu suda koji poziva, ime i prezime okrivljenog, zakonski naziv krivičnog djela koje mu se stavlja na teret, mjesto gdje okrivljeni ima da dođe, dan i čas kad treba da dođe, naznačenje da se poziva u svojstvu okrivljenog i upozorenje da će u slučaju nedolaska biti prinudno doveden, službeni pečat i ime i prezime sudije koji poziva.

(3) Pozivanje okrivljenog može se vršiti i telefonom, ako on pristaje da se na takav poziv odazove.

(4) Kad se okrivljeni prvi put poziva, poučiće se u pozivu o pravu da uzme branioca i da branilac može prisustvovati njegovom saslušanju.

(5) Okrivljeni je dužan da odmah obavijesti sud o promjeni adrese i o namjeri da promijeni boravište. O tome će se okrivljeni poučiti prilikom prvog saslušanja, odnosno dostavljanja optužnice bez sprovođenja istrage (član 252 stav 6), optužnog predloga ili privatne tužbe, uz predočavanje posljedica određenih ovim zakonikom.

(6) Ako okrivljeni nije u stanju da se odazove pozivu usljed bolesti ili druge neotklonjive smetnje, saslušaće se u mjestu gdje se nalazi ili će se obezbijediti njegov prevoz do sudske zgrade ili drugog mjesta gdje se radnja preduzima.

3. DOVOĐENJE

Naredba za dovođenje

Član 138

(1) Naredbu da se okrivljeni dovede može izdati sud, ako je donijeto rješenje o pritvoru ili ako uredno pozvani okrivljeni ne dođe, a svoj izostanak ne opravda, ili ako se nije moglo izvršiti uredno dostavljanje poziva, a iz okolnosti očigledno proizilazi da okrivljeni izbjegava prijem poziva.

(2) Naredbu za dovođenje izvršava policija.

(3) Naredba za dovođenje izdaje se pisano. Naredba treba da sadrži: ime i prezime okrivljenog koji se ima dovesti, mjesto i godinu rođenja, zakonski naziv krivičnog djela koje mu se stavlja na teret uz navođenje odredbe Krivičnog zakonika, razlog zbog kojega se naređuje dovođenje, službeni pečat i potpis sudije koji naređuje dovođenje.

(4) Lice kojem je povjereno izvršenje naredbe predaje naredbu okrivljenom i poziva ga da s njim pođe. Ako okrivljeni to odbije, dovešće ga prinudno.

(5) Naredbu za dovođenje vojnih lica, pripadnika policije ili straže ustanove u kojoj su smještena lica lišena slobode izvršava njihova komanda, odnosno ustanova.

4. MJERE NADZORA

Vrste mjera

Član 139

(1) Ako postoje okolnosti koje ukazuju da bi okrivljeni mogao pobjeći, sakriti se, otići u nepoznato mjesto ili u inostranstvo ili ometati vođenje krivičnog postupka, sud može, po službenoj dužnosti, po predlogu tužioca ili oštećenog, obrazloženim rješenjem okrivljenom izreći jednu ili više mjera nadzora.

(2) Mjere nadzora su:

- 1) zabrana napuštanja boravišta;
- 2) zabrana posjećivanja određenog mjesta ili područja;
- 3) obaveza okrivljenog da se povremeno javlja određenom državnom organu;
- 4) zabrana sastajanja sa određenim licima;
- 5) privremeno oduzimanje putne isprave;
- 6) privremeno oduzimanje vozačke dozvole.

(3) Mjerama nadzora ne može se ograničiti pravo okrivljenom da živi u svom stanu, da se nesmetano viđa sa članovima porodice, bliskim srodnicima i svojim braniocem, osim kad se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog na štetu člana porodice ili bliskih srodnika, kao i da obavlja svoju profesionalnu djelatnost, osim ako se postupak vodi zbog krivičnog djela učinjenog u vezi sa obavljanjem te djelatnosti.

(4) Okrivljeni će se u rješenju o izricanju mjera iz stava 2 ovog člana upozoriti da se protiv njega može odrediti pritvor, ako prekrši izrečenu mjeru.

(5) U toku istrage mjere iz stava 2 ovog člana određuje i ukida istražni sudija, a poslije podignute optužnice predsjednik vijeća. Ako mjere nije predložio državni tužilac, a postupak se vodi za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, prije donošenja rješenja kojim se mjera izriče ili ukida, sud će zatražiti mišljenje državnog tužioca. Sud će ovako postupiti i kada nađe da treba ukinuti mjeru predloženu od strane državnog tužioca.

(6) Mjere iz stava 2 ovog člana mogu trajati dok za to postoji potreba, a najduže do pravosnažnosti presude. Istražni sudija ili predsjednik vijeća dužan je da svaka dva mjeseca ispita da li je primijenjena mjera potrebna.

(7) Protiv rješenja kojim se određuje, produžava ili ukida mjera iz stava 2 ovog člana stranke mogu izjaviti žalbu, a državni tužilac i protiv rješenja kojim je njegov predlog za primjenu mjere odbijen. O žalbi odlučuje vijeće iz člana 24 stav 6 u roku od tri dana od prijema žalbe. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Rješenje o izricanju mjere nadzora

Član 140

(1) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane napuštanja boravišta sud će odrediti mjesto u kojem okrivljeni mora boraviti dok traje ova mjera, kao i granice van kojih se ne smije udaljavati.

(2) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane posjećivanja određenih mjesta ili područja sud će odrediti mjesto i područje te udaljenost ispod koje im se okrivljeni ne smije približiti.

(3) U rješenju kojim izriče mjeru povremenog javljanja određenom državnom organu sud će odrediti službeno lice kojem se okrivljeni mora javljati, rok u kojem se mora javljati i način vođenja evidencije o javljanju okrivljenog.

(4) U rješenju kojim izriče mjeru zabrane sastajanja sa određenim licima sud će odrediti razdaljinu ispod koje se okrivljeni ne smije približiti određenom licu.

(5) U rješenju kojim izriče mjeru privremenog oduzimanja putne isprave navešće se lični podaci, organ koji je izdao ispravu, datum i broj isprave.

(6) U rješenju kojim se izriče mjera privremenog oduzimanja vozačke dozvole navešće se podaci o toj dozvoli (lični podaci, organ koji je izdao dozvolu, broj i datum izdavanja i kategorija).

Izvršenje mjera nadzora

Član 141

(1) Rješenje kojim se izriče mjera nadzora dostavlja se i organu koji izvršava mjeru.

(2) Mjeru zabrane napuštanja boravišta, zabrane posjećivanja određenog mjesta ili područja, zabrane sastajanja sa određenim licem, privremeno oduzimanje putne isprave, te privremeno oduzimanje vozačke dozvole izvršava policija.

(3) Mjeru obaveze okrivljenog da se povremeno javlja određenom državnom organu izvršava policija ili drugi državni organ kojem se okrivljeni mora javljati.

Provjera mjere nadzora i obaveza izvještavanja

Član 142

(1) Sud može, u svako doba, naložiti provjeru mjera nadzora i zatražiti izvještaj od

organa nadležnog za njihovo izvršenje, a taj organ je dužan da izvještaj bez odlaganja dostavi sudu.

(2) Ako okrivljeni ne ispunjava obaveze naložene izrečenom mjerom, organ koji izvršava mjeru o tome obavještava sud, a sud mu zbog toga može izreći dodatnu mjeru nadzora ili odrediti pritvor.

5. JEMSTVO

Određivanje jemstva

Član 143

Okrivljeni koji treba da bude stavljen u pritvor i okrivljeni koji je već stavljen u pritvor samo zbog postojanja okolnosti koje ukazuju da će pobjeći ili iz razloga propisanih u članu 148 stav 1 tačka 5 ovog zakonika može se ostaviti na slobodi, odnosno može se pustiti na slobodu,

ako on lično ili ko drugi za njega pruži jemstvo da do kraja krivičnog postupka neće pobjeći, a sam okrivljeni obeća da se neće kriti i da bez odobrenja neće napustiti svoje boravište.

Sadržaj jemstva

Član 144

(1) Jemstvo uvijek glasi na novčani iznos koji se određuje s obzirom na težinu krivičnog djela, lične i porodične prilike okrivljenog i imovno stanje lica koje daje jemstvo.

(2) Jemstvo se sastoji u polaganju gotovog novca, hartija od vrijednosti, drago-cjenosti ili drugih pokretnih stvari veće vrijednosti koje se lako mogu unovčiti i čuvati ili u stavljanju hipoteke za iznos jemstva na nepokretna dobra lica koje daje jemstvo.

(3) Ako okrivljeni pobjegne, rješenjem će se odrediti da vrijednost data kao jemstvo pripadne pravosudnom budžetu.

Ukidanje jemstva

Član 145

(1) Okrivljeni za koga je položeno jemstvo zbog opasnosti od bjekstva, staviće se u pritvor, ako na uredan poziv ne dođe, a izostanak ne opravda ili ako se protiv njega, pošto je ostavljen na slobodi, pojavi koji drugi zakonski osnov za pritvor.

(2) Okrivljeni za koga je položeno jemstvo zbog razloga za pritvor propisanih u članu 148 stav 1 tačka 5 ovog zakonika staviće se u pritvor, ako na prvi naredni uredni poziv ne dođe na glavni pretres, a izostanak ne opravda.

(3) U slučaju iz st. 1 i 2 ovog člana jemstvo se ukida. Položeni novčani iznos, dragocjenosti, hartije od vrijednosti ili druge pokretne stvari vraćaju se, a hipoteka se skida. Na isti način će se postupiti i kad se krivični postupak pravosnažno dovrši rješenjem o obustavi postupka ili presudom.

(4) Ako je presudom izrečena kazna zatvora, jemstvo se ukida tek kad osuđeni počne da izdržava kaznu.

Rješenje o jemstvu

Član 146

(1) Rješenje o jemstvu, prije i u toku istrage, donosi istražni sudija. Poslije podignute optužnice rješenje o jemstvu donosi predsjednik vijeća, a na glavnom pretresu vijeće.

(2) Rješenje kojim se određuje jemstvo i rješenje kojim se jemstvo ukida donosi se po pribavljenom mišljenju državnog tužioca, ako se postupak vodi po njegovom zahtjevu.

6. PRITVOR

Izuzetnost pritvora i hitnost postupanja u pritvorskim predmetima

Član 147

(1) Pritvor se može odrediti samo pod uslovima predviđenim u ovom zakoniku i samo ako se ista svrha ne može ostvariti drugom mjerom, a neophodan je radi nesmetanog vođenja postupka.

(2) Dužnost je svih organa koji učestvuju u krivičnom postupku i organa koji im pružaju pravnu pomoć da postupaju sa naročitom hitnošću, ako se okrivljeni nalazi u pritvoru.

(3) U toku cijelog postupka pritvor će se ukinuti čim prestanu razlozi na osnovu kojih je bio određen.

Razlozi za određivanje pritvora

Član 148

(1) Kad postoji osnovana sumnja da je određeno lice učinilo krivično djelo, pritvor se protiv tog lica može odrediti, ako:

1) se krije ili ako se ne može utvrditi njegova istovjetnost ili ako postoje druge okolnosti koje ukazuju na opasnost od bjekstva;

2) postoje okolnosti koje ukazuju da će uništiti, sakriti, izmijeniti ili falsificirati dokaze ili tragove krivičnog djela ili ako osobite okolnosti ukazuju da će ometati postupak uticanjem na svjedoke, saučesnike ili prikrivače;

3) osobite okolnosti ukazuju da će ponoviti krivično djelo ili dovršiti pokušano krivično djelo ili da će učiniti krivično djelo kojim prijeti;

4) su u pitanju krivična djela za koje se po zakonu može izreći kazna deset godina zatvora ili teža kazna, ako je to opravdano zbog posebno teških okolnosti djela;

5) uredno pozvani optuženi očigledno izbjegava da dodje na glavni pretres.

(2) Pritvor će se odrediti protiv optuženog kome je presudom prvostepenog suda izrečena kazna zatvora od pet godina ili teža kazna, ako se optuženi već ne nalazi u pritvoru, a to je opravdano zbog načina izvršenja ili drugih posebno teških okolnosti krivičnog djela.

(3) U slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana pritvor koji je određen samo zbog to-ga što se ne može utvrditi istovjetnost lica traje dok se ova istovjetnost utvrdi. U slučaju iz stava 1 tačka 2 ovog člana pritvor će se ukinuti čim se obezbijede dokazi zbog kojih je pritvor određen. Pritvor koji je određen po stavu 1 tačka 5 ovog člana može trajati do objavljivanja presude, a najduže mjesec dana.

Rješenje o određivanju pritvora

Član 149

(1) Pritvor se određuje rješenjem nadležnog suda.

(2) Rješenje o određivanju pritvora sadrži: ime i prezime, godinu i mjesto rođenja lica koje se pritvara, krivično djelo za koje se okrivljuje, zakonski osnov za pritvor, vrijeme na koje je određen pritvor, vrijeme lišenja slobode, pouku o pravu na žalbu, obrazloženje osnova i razloga za određivanje pritvora, službeni pečat i potpis sudije koji određuje pritvor.

(3) Rješenje o pritvoru predaje se licu na koje se odnosi odmah po pritvaranju. U spisima se mora naznačiti dan i čas prijema rješenja. Prijem rješenja pritvorenik potvrđuje svojim potpisom.

(4) Protiv rješenja o pritvoru pritvoreno lice može izjaviti žalbu vijeću (član 24 stav 6), u roku od 24 sata od časa predaje rješenja. Žalba, rješenje o pritvoru i ostali spisi dostavljaju se odmah vijeću. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(5) Ako se istražni sudija ne složi sa predlogom državnog tužioca o određivanju pritvora, zatražice da o tome odluči vijeće (član 24 stav 6). Protiv rješenja vijeća kojim se određuje pritvor pritvoreno lice može izjaviti žalbu, koja ne zadržava izvršenje rješenja. U pogledu predaje rješenja i izjave žalbe primjenjuju se odredbe st. 3 i 4 ovog člana.

(6) U slučajevima iz st. 4 i 5 ovog člana vijeće koje odlučuje o žalbi dužno je da donese odluku u roku od 48 sati.

Određivanje i trajanje pritvora u istrazi

Član 150

(1) Na osnovu rješenja istražnog sudije, odnosno rješenja vijeća iz člana 149 stav 5 okrivljeni se može zadržati u pritvoru najviše mjesec dana od dana lišenja slobode. Poslije tog roka okrivljeni se može zadržati u pritvoru samo na osnovu rješenja o produženju pritvora.

(2) Pritvor se po odluci vijeća (član 24 stav 6) može, na obrazloženi predlog istražnog sudije ili državnog tužioca, produžiti najviše za dva mjeseca. Protiv rješenja vijeća dozvoljena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja.

(3) Ako se postupak vodi za krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora preko pet godina ili teža kazna, vijeće Vrhovnog suda može, na obrazloženi predlog istražnog sudije ili državnog tužioca, iz važnih razloga, produžiti pritvor najviše za još tri mjeseca.

(4) Ako se do isteka rokova iz st. 2 i 3 ovog člana ne podigne otpužnica okrivljeni će se pustiti na slobodu.

Ukidanje pritvora

Član 151

U toku istrage, istražni sudija može ukinuti pritvor u saglasnosti sa ovlašćenim tužiocem. Ako između istražnog sudije i ovlašćenog tužioca ne postoji saglasnost, istražni

sudija će zatražiti da o tome odluči vijeće, koje je dužno da odluku donese u roku od 48 sati.

Trajanje pritvora nakon podizanja optužnice

Član 152

(1) Poslije predaje optužnice sudu, do završetka glavnog pretresa, pritvor se može, po pribavljenom mišljenju državnog tužioca, kad se postupak vodi po njegovom zahtjevu, odrediti ili ukinuti samo rješenjem vijeća.

(2) Vijeće je dužno, po predlogu stranaka, odnosno po službenoj dužnosti, da ispita da li još postoje razlozi za pritvor i da donese rješenje o produženju ili ukidanju pritvora, po isteku svakih trideset dana do stupanja optužnice na pravnu snagu, a svaka dva mjeseca nakon stupanja optužnice na pravnu snagu.

(3) Od podizanja optužnice pritvor može trajati najduže dvije godine. Ako optuženom za to vrijeme ne bude dostavljena prvostepena presuda, pritvor će biti ukinut, a optuženi pušten na slobodu.

(4) Poslije dostavljanja prvostepene presude pritvor može trajati još najduže godinu dana. Ako za to vrijeme ne bude dostavljena drugostepena presuda kojom se prvo-stepena presuda preinačuje ili potvrđuje, pritvor će biti ukinut i optuženi pušten na slobodu. Ako u roku od godinu dana optuženom bude dostavljena drugostepena odluka kojom se prvostepena presuda ukida, pritvor može trajati najduže još jednu godinu od dostavljanja odluke drugostepenog suda.

(5) Žalba na rješenje iz st. 1 i 2 ovog člana ne zadržava izvršenje rješenja i o njoj sud odlučuje u roku od tri dana.

(6) Protiv rješenja vijeća kojim se odbija predlog za određivanje ili ukidanje pritvora žalba nije dozvoljena.

Obaveza obavještanja o lišenju slobode

Član 153

(1) Policija, odnosno sud dužni su da o lišenju slobode odmah, a najkasnije u roku od 24 sata od časa lišenja slobode obavijeste porodicu lica lišenog slobode, ili lice sa kojim ono živi u vanbračnoj zajednici, osim ako se lice lišeno slobode tome izričito protivi.

(2) O lišenju slobode obavijestiće se nadležni organ socijalnog staranja, ako je potrebno da se preduzmu mjere za zbrinjavanje djece i drugih članova porodice o kojima se lice lišeno slobode stara.

7. POSTUPANJE SA PRITVORENICIMA

Poštovanje ličnosti i dostojanstva pritvorenika i njihov smještaj

Član 154

(1) U toku pritvora se ne smije vrijeđati ličnost i dostojanstvo pritvorenika.

(2) Prema pritvoreniku se mogu primjenjivati samo ona ograničenja koja su potrebna da se spriječi bjekstvo, podstrekavanje trećih lica da unište, sakriju, izmijene ili falsifikuju dokaze

ili tragove krivičnog djela i neposredni ili posredni kontakti pritvorenika usmjereni na svjedoke, saučesnike i prikriivače.

(3) U istoj prostoriji ne mogu biti zatvorena lica različitog pola. Po pravilu, u istu prostoriju ne mogu se smještati lica za koja postoji osnovana sumnja da su učestvovala u izvršenju istog krivičnog djela, ni lica koja su na izdržavanju kazne sa licima u pritvoru. Lica za koja postoji osnovana sumnja da su izvršila krivično djelo u povratu neće se, ako je moguće, smještati u istu prostoriju sa drugim licima lišenim slobode na koja bi mogla štetno uticati.

Prava pritvorenog lica

Član 155

(1) Pritvorenik ima pravo na neprekidni noćni odmor svakog dana u trajanju od najmanje osam sati.

(2) Pritvoreniku će se obezbijediti kretanje na slobodnom vazduhu u trajanju od najmanje dva sata dnevno.

(3) Pritvorenici imaju pravo da nose svoje odijelo, da se služe svojom posteljinom ili da o svom trošku nabavljaju i koriste hranu, knjige, stručne publikacije, štampu, pribor za pisanje i crtanje i druge stvari koje odgovaraju njihovim redovnim potrebama, osim predmeta podobnih za nanošenje povreda, narušavanje zdravlja ili pripremu bjekstva.

(4) Pritvorenik se može obavezati da obavlja radove nužne za održavanje čistoće u prostoriji u kojoj boravi. Ako pritvorenik to zahtjeva, istražni sudija, odnosno predsjednik vijeća, u sporazumu sa upravom zatvora, može dozvoliti da on radi u krugu zatvora na poslovima koji odgovaraju njegovim psihičkim i fizičkim svojstvima, pod uslovom da to nije štetno za vođenje postupka. Za taj rad pritvoreniku pripada naknada koju određuje upravnik zatvora.

Primanje posjeta i dopisivanje pritvorenika

Član 156

(1) Po odobrenju istražnog sudije, a po potrebi i pod njegovim nadzorom ili nadzorom lica koje on odredi, u granicama kućnog reda, pritvorenika mogu posjećivati bliski srodnici, a po njegovom zahtjevu - ljekar i druga lica. Pojedine posjete mogu se zabraniti, ako bi usljed toga mogla da nastane šteta za vođenje postupka.

(2) Diplomatski i konzularni predstavnici stranih država potpisnica odgovarajućih međunarodnih konvencija imaju pravo da, sa znanjem istražnog sudije, obilaze i bez nadzora razgovaraju sa pritvorenicima koji su državljani njihove države. O obilasku diplomatskog ili konzularnog predstavnika istražni sudija će obavijestiti rukovodioca ustanove u kojoj okrivljeni izdržava pritvor.

(3) Po odobrenju predsjednika suda pritvorenika mogu posjećivati predstavnici domaćih i međunarodnih organizacija koje se bave zaštitom ljudskih prava.

(4) Pritvorenik se može dopisivati s licima van zatvora, sa znanjem i pod nadzorom istražnog sudije. Istražni sudija može zabraniti odašiljanje i primanje pisama i drugih pošiljki štetnih za vođenje postupka. Zabrana se ne odnosi na pisma koja pritvorenik šalje međunarodnim sudovima i domaćim organima zakonodavne, sudske i izvršne vlasti ili ih od njih prima, kao i na pisma koja šalje svom braniocu ili ih od njega prima, osim ako se

pregled prepiske sa braniocem pokazao opravdanim (član 73 stav 4). Odašiljanje molbe, pritužbe ili žalbe ne može se nikad zabraniti.

(5) Poslije podignute optužnice, do pravosnažnosti presude, ovlašćenja iz st. 1, 2 i 4 ovog člana vrši predsjednik vijeća.

Disciplinski prestupi i disciplinske kazne

Član 157

(1) Za disciplinske prestupe pritvorenika istražni sudija, odnosno predsjednik vijeća može izreći disciplinsku kaznu ograničenja posjeta. Ovo ograničenje ne odnosi se na opštenje pritvorenika s braniocem.

(2) Protiv rješenja o kazni izrečenoj po stavu 1 ovog člana dozvoljena je žalba vijeću (član 24 stav 6) nadležnog suda, u roku od 24 sata od časa prijema rješenja. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja. Vijeće će odlučiti o žalbi u roku od tri dana od prijema žalbe.

Nadzor nad izvršenjem pritvora

Član 158

(1) Nadzor nad pritvorenicima vrši predsjednik suda koji je na to ovlašten.

(2) Predsjednik suda ili sudija koga on odredi dužan je, najmanje jedanput nedjeljno, da obiđe pritvorenike i da se, ako nađe za potrebno, i bez prisustva nadzornika i stražara, obavijesti kako se pritvorenici hrane, kako se snabdijevaju drugim potrebama i kako se sa njima postupa. Predsjednik, odnosno sudija koga on odredi dužan je da preduzme potrebne mjere da se otklone nepravilnosti uočene prilikom obilaska zatvora. Određeni sudija ne može biti istražni sudija.

(3) Predsjednik suda i istražni sudija mogu, u svako doba, da obilaze sve pritvorenike, da s njima razgovaraju i da od njih primaju pritužbe.

Propisi o kućnom redu prilikom izvršavanja pritvora

Član 159

Potpuniji propis o izdržavanju pritvora, u skladu sa odredbama ovog zakonika, donijet će ministar pravde, uz prethodno pribavljenu saglasnost predsjednika Vrhovnog suda.

G l a v a IX

DONOŠENJE I SAOPŠTAVANJE ODLUKA

Vrste odluka

Član 160

(1) U krivičnom postupku odluke se donose u obliku presude, rješenja i naredbe.

(2) Presudu donosi samo sud, a rješenja i naredbe donose i drugi organi koji učestvuju u krivičnom postupku.

Odlučivanje na sjednici o vijećanju i glasanju

Član 161

(1) Odluke vijeća donose se poslije usmenog vijećanja i glasanja. Odluka je done-sena kad je za nju glasala većina članova vijeća.

(2) Predsjednik vijeća rukovodi vijećanjem i glasanjem, stara se da se sva pitanja svestrano i potpuno razmotre i glasa posljednji.

(3) Ako se u pogledu pojedinih pitanja o kojima se glasa glasovi podijele na više različitih mišljenja, tako da nijedno od njih nema većinu, pitanja će se razdvojiti i glasanje će se ponavljati dok se ne postigne većina. Ako se na taj način ne postigne većina, odluka će se donijeti, tako što će se glasovi koji su najnepovoljniji za okrivljenog pripojiti glasovima koji su od ovih manje nepovoljni, sve dok se ne postigne potrebna većina.

(4) Članovi vijeća ne mogu odbiti da glasaju o pitanjima koja postavi predsjednik vijeća, ali član vijeća koji je glasao da se optuženi oslobodi ili da se presuda ukine i ostao u

manjini nije dužan da glasa o sankciji. Ako ne glasa, uzeće se kao da je pristao na glas koji je za okrivljenog najpovoljniji.

Način glasanja

Član 162

(1) Pri odlučivanju, prvo se glasa da li je sud nadležan, da li je potrebno dopuniti postupak, kao i o drugim prethodnim pitanjima. Kad se donese odluka o prethodnim pitanjima prelazi se na rješavanje o glavnoj stvari.

(2) Pri odlučivanju o glavnoj stvari, prvo će se glasati da li je optuženi učinio krivično djelo i da li je kriv, a zatim će se glasati o kazni, drugim krivičnim sankcijama, troškovima krivičnog postupka, imovinskopravnom zahtjevu i ostalim pitanjima o kojima treba donijeti odluku.

(3) Ako je isto lice optuženo za više krivičnih djela, glasaće se o krivici i kazni za svako od tih djela, a zatim o jedinstvenoj kazni za sva djela.

Tajnost zasijedanja

Član 163

(1) Vijeća se i glasa u tajnom zasijedanju.

(2) U prostoriji u kojoj se vijeća i glasa mogu da budu prisutni samo članovi vijeća i zapisničar.

Saopštavanje odluka

Član 164

(1) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, odluke se saopštavaju usmenim objavljivanjem licima koja za to imaju pravni interes, ako su prisutna, a dostavljanjem ovjerenog prepisa, ako su odsutna.

(2) Ako je odluka usmeno saopštena, to će se naznačiti u zapisniku ili u spisu, a lice koje ima pravo na žalbu potvrdiće to svojim potpisom. Ako to lice izjavi da se neće žaliti, ovjereni prepis usmeno saopštene odluke neće mu se dostaviti, ako ovim zakonikom nije drukčije određeno.

(3) Prepisi odluka protiv kojih je dozvoljena žalba dostavljaju se sa uputstvom o pravu na žalbu. Žalba izjavljena u korist okrivljenog smatraće se blagovremenom, ako je izjavljena u roku navedenom u uputstvu o pravu na žalbu, ako je u uputstvu naveden rok duži od zakonskog roka.

G l a v a X

DOSTAVLJANJE PISMENA I RAZMATRANJE SPISA

Način dostavljanja

Član 165

(1) Pismena se dostavljaju, po pravilu, posredstvom službenog lica organa koji je odluku donio ili neposredno kod tog organa, a mogu se dostavljati i preko pošte, organa lokalne samouprave ili zamolnim putem preko drugog organa.

(2) Poziv za glavni pretres ili druge pozive sud može i usmeno saopštiti licu koje se nalazi pred sudom, uz pouku o posljedicama nedolaska. Ovakvo pozivanje zabilježiće se u zapisniku koji će pozvano lice potpisati, osim ako je to pozivanje zabilježeno u zapisniku o glavnom pretresu. Smatra se da je time izvršeno punovažno dostavljanje.

Lično dostavljanje

Član 166

Pismeno za koje je u ovom zakoniku određeno da se ima lično dostaviti predaje se neposredno licu kome je upućeno. Ako se lice kome se pismeno mora lično dostaviti ne zatekne tamo gdje se dostavljanje ima izvršiti, dostavljač će se obavijestiti kad i na kom mjestu može to lice da zatekne i ostaviće mu kod jednog od lica navedenih u članu 167 ovog zakonika pisano obavještenje da, radi primanja pismena, bude u određeni dan i sat u svom stanu ili na svom radnom mjestu. Ako i poslije ovog dostavljač ne zatekne lice kome se dostavljanje ima izvršiti, postupiće po odredbi člana 167 stav 1 ovog zakonika i smatra se da je time dostavljanje izvršeno.

Posredno dostavljanje

Član 167

(1) Pismena za koja u ovom zakoniku nije određeno da se moraju lično dostaviti dostavljaju se takođe lično, ali takva pismena, u slučaju da se primalac ne zatekne u stanu, mogu se predati kome od njegovih odraslih članova domaćinstva, koji je dužan da primi pismeno. Ako se oni ne zateknu u stanu, pismeno će se predati nastojniku ili susjedu, ako oni na to pristaju. Ako se dostavljanje vrši na radnom mjestu lica kome se pismeno ima dostaviti, a to lice se tu ne zatekne, dostavljanje se može izvršiti licu ovlašćenom za prijem pošte koje je dužno da primi pismeno ili licu koje je zaposleno na istom mjestu, ako ono pristane da primi pismeno.

(2) Ako se utvrdi da je lice kome se pismeno ima dostaviti odsutno i da mu lica iz stava 1 ovog člana zbog toga ne mogu pismeno na vrijeme predati, pismeno će se vratiti uz naznačenje gdje se odsutni nalazi.

Obavezno lično dostavljanje

Član 168

(1) Okrivljenom će se lično dostaviti poziv za prvo saslušanje u prethodnom postu-pku i poziv za glavni pretres.

(2) Okrivljenom koji nema branioca lično će se dostaviti optužnica, optužni predlog ili privatna tužba, presuda i druge odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu, a i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora. Ako okrivljeni zahtjeva da se pozivi iz stava 1 i pismena iz ovog stava dostave licu koje on odredi, dostavljanje se vrši tom licu i smatraće se da je izvršeno okrivljenom.

(3) Ako okrivljenom koji nema branioca treba dostaviti presudu kojom mu je izrečena bezuslovna kazna zatvora, a dostavljanje se ne može izvršiti na njegovu dosadašnju adresu, sud će okrivljenom postaviti branioca po službenoj dužnosti, koji će vršiti ovu dužnost dok se ne sazna nova adresa okrivljenog. Postavljenom braniocu će se odrediti potreban rok za upoznavanje sa spisima, a poslije toga će se presuda dostaviti postavljenom braniocu i postupak nastaviti. Ako je u pitanju druga odluka od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, a dostavljač nije mogao saznati novu adresu okrivljenog, odluka, odnosno žalba će se istaći na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(4) Ako okrivljeni ima branioca, optužnica, optužni predlog, privatna tužba i sve odluke od čijeg dostavljanja teče rok za žalbu ili prigovor, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora, dostaviće se i braniocu i okrivljenom po odredbama člana 167 ovog zakonika. U tom slučaju rok teče od dana dostavljanja pismena okrivljenom, odnosno braniocu. Ako se okrivljenom ne može dostaviti odluka, odnosno žalba zato što nije prijavio promjenu adrese, to pismeno istaći će se na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(5) Ako se pismeno ima dostaviti braniocu okrivljenog, a on ima više branilaca, dovoljno je da se dostavi jednom od njih.

Dostavljanje pismena privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu

Član 169

(1) Obavještenje za podnošenje privatne tužbe ili optužnice, kao i poziv za glavni pretres dostavlja se privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu, odnosno njihovom zakonskom zastupniku lično (član 166), a njihovim punomoćnicima - po članu 167 ovog zakonika. Na isti način dostavljaju im se i odluke za koje od dana dostavljanja teče rok za žalbu, kao i žalba protivne stranke koja se dostavlja radi odgovora.

(2) Ako se licima iz stava 1 ovog člana ili oštećenom dostavljanje ne može izvršiti na dosadašnju adresu, sud će obavještenje, odnosno odluku ili žalbu istaći na oglasnoj tabli suda i protekom osam dana od dana isticanja smatra se da je izvršeno punovažno dostavljanje.

(3) Ako oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac ima zakonskog zastupnika ili punomoćnika, dostavljanje će se izvršiti ovom, a ako ih ima više, samo jednom od njih.

Dostavnica

Član 170

(1) Pismena se dostavljaju u zatvorenom omotu.

(2) Potvrdu o izvršenom dostavljanju (dostavnicu ili povratnicu) potpisuju primalac i dostavljač. Primalac će na dostavnici ili povratnici sam naznačiti dan i čas prijema.

(3) Ako je primalac nepismen ili nije u stanju da se potpiše, dostavljač će ga potpisati, naznačiti dan i čas prijema i staviti napomenu zašto je potpisao primaoca.

(4) Ako primalac odbije da potpiše dostavnicu ili povratnicu, dostavljač će to zabilježiti na dostavnici ili povratnici i naznačiti dan i čas predaje i time je dostavljanje izvršeno.

Odbijanje prijema pismena

Član 171

Kad primalac ili odrasli član njegovog domaćinstva odbije da primi pismo, dostavljač će zabilježiti na dostavnici dan, čas i razlog odbijanja prijema, a pismo će ostaviti u stanu primaoca ili u prostoriji gdje je on zaposlen i time je dostavljanje izvršeno.

Posebni slučajevi dostavljanja

Član 172

(1) Vojnim licima, pripadnicima straže u ustanovama u kojima su smještena lica lišena slobode i zaposlenim u suvozemnom, rečnom, pomorskom i vazduhoplovnom sao-bračaju poziv se dostavlja preko njihove komande, odnosno neposrednog starješine, a, po potrebi, mogu im se na taj način dostavljati i ostala pismena.

(2) Licima lišenim slobode pismena se dostavljaju u sudu ili posredstvom uprave ustanove u kojoj su smještena.

(3) Licima koja uživaju pravo imuniteta u Srbiji i Crnoj Gori, ako međunarodnim ugovorima nije drukčije predviđeno, pismena se dostavljaju posredstvom Ministarstva spoljnih poslova Srbije i Crne Gore.

(4) Državljanima Srbije i Crne Gore u inostranstvu, ako se ne radi o molbama do-maćih sudova za pravnu pomoć u krivičnim predmetima, pismena se dostavljaju po-sredstvom diplomatskog ili konzularnog predstavništva Srbije i Crne Gore u stranoj državi, pod uslovom da se strana država ne protivi takvom načinu dostavljanja i da lice kome se dostavlja dobrovoljno pristane da primi pismo. Ovlašćeni radnik diplomatskog ili konzularnog predstavništva potpisuje dostavnicu kao dostavljač - ako je pismo uručeno u samom predstavništvu, a ako je pismo dostavljeno poštom - potvrđuje to na dostavnici.

Dostavljanje pismena državnom tužiocu

Član 173

(1) Državnom tužiocu odluke i druga pismena dostavljaju se predajom pisarnici državnog tužioca.

(2) Kad se dostavljaju odluke kod kojih od dana dostavljanja teče rok, kao dan dostavljanja smatra se dan predaje pismena pisarnici državnog tužioca.

(3) Sud će državnom tužiocu, na njegov zahtjev, dostaviti krivični spis radi razmatranja. Ako je u toku rok za izjavu redovnog pravnog lijeka ili ako to zahtijevaju drugi interesi postupka, sud može odrediti u kom roku državni tužilac treba da vrati spise.

Primjena odredaba drugih zakona

Član 174

U slučajevima koji nijesu predviđeni ovim zakonikom dostava se obavlja po odredbama zakona koje važe za parnični postupak.

Obavješćavanje telefonom i telegramom

Član 175

(1) Pozivi i odluke koji se donose do završetka glavnog pretresa za lica koja učestvuju u postupku, osim za okrivljenog, mogu se predati učesniku u postupku koji pristaje da ih uruči onome kome su upućeni, ako organ smatra da je na taj način obezbeđen njihov prijem.

(2) O pozivu za glavni pretres ili drugom pozivu, kao i o odluci o odlaganju glavnog pretresa ili drugih zakazanih radnji, lica navedena u stavu 1 ovog člana mogu se obavijestiti telegramom ili telefonom, ako se prema okolnostima može pretpostaviti da će obavješćenje na taj način primiti lice kome je upućeno.

(3) O pozivanju i predaji odluke, koji su izvršeni na način predviđen u st. 1 i 2 ovog člana staviće se službena zabilješka na spisu.

(4) Prema licu koje je po stavu 1 ili stavu 2 ovog člana obaviješteno, odnosno kome je odluka upućena ne mogu nastupiti štetne posljedice predviđene ovim zakonikom.

Razmatranje, prepisivanje ili snimanje pojedinih spisa

Član 176

(1) Svakom ko ima opravdani interes može se dozvoliti razmatranje, prepisivanje, kopiranje ili snimanje pojedinih krivičnih spisa.

(2) Radnje iz stava 1 ovog člana dozvoljava istražni sudija, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća pred kojim se postupak vodi kad je postupak u toku, a predsjednik suda ili službeno lice koje on odredi kad je postupak završen.

(3) Kad je javnost bila isključena sa glavnog pretresa ili bi se grubo kršilo pravo na privatnost, radnje iz stava 1 ovog člana mogu se uskratiti ili usloviti zabranom javne upotrebe imena učesnika postupka. Protiv rješenja o uskraćivanju dozvoljena je žalba koja ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Za radnje iz stava 1 ovog člana od strane privatnog tužioca, oštećenog kao tužioca, oštećenog i branioca važe odredbe člana 58, odnosno člana 72 ovog zakonika.

(5) Okrivljeni, odnosno osumnjičeni, kad je saslušan po odredbama o saslušanju okrivljenog ili poslije neposrednog podizanja optužnice (član 252) ima pravo da razmatra spise i razgleda prikupljene predmete koji služe kao dokaz.

G l a v a X I

PODNESCI I ZAPISNICI

Dostavljanje i ispravka podnesaka

Član 177

(1) Privatne tužbe, optužnice i optužni predlozi oštećenog kao tužioca, predlozi, pravni lijekovi i druge izjave i saopštenja podnose se pisano ili se daju usmeno na zapisnik.

(2) Podnesci iz stava 1 ovog člana moraju biti razumljivi i sadržati sve što je potrebno da bi se po njima moglo postupati.

(3) Ako u ovom zakoniku nije drukčije određeno, sud će podnosioca podneska koji je nerazumljiv ili ne sadrži sve što je potrebno da bi se po njemu moglo postupati pozvati da podnesak ispravi, odnosno dopuni, a ako on to ne učini u određenom roku, sud će podnesak odbaciti.

(4) U pozivu za ispravku, odnosno dopunu podneska podnosilac će se upozoriti na posljedice popuštanja.

Dostavljanje podnesaka protivnoj stranci

Član 178

Podnesci koji se po ovom zakoniku dostavljaju protivnoj stranci predaju se sudu u dovoljnom broju primjeraka za sud i drugu stranku. Ako ovakvi podnesci nijesu predati sudu u dovoljnom broju primjeraka, sud će potrebne primjerke prepisati o trošku podnosioca.

Kažnjavanje lica koje vrijeđa sud ili lice koje učestvuje u postupku

Član 179

(1) Sud će kazniti novčanom kaznom do 1.000 € branioca, punomoćnika, zakonskog zastupnika, oštećenog, privatnog tužioca ili oštećenog kao tužioca koji u podnesku ili u usmenoj riječi vrijeđa sud ili lice koje učestvuje u postupku. Rješenje o kažnjavanju donosi istražni sudija, odnosno vijeće pred kojim je data izjava, a ako je ona učinjena u podnesku - sud koji o podnesku treba da odluči. Protiv ovog rješenja dozvoljena je žalba. Ako državni tužilac ili lice koje ga zastupa vrijeđa drugoga, o tome će se obavijestiti nadležni državni tužilac. O kažnjavanju advokata, odnosno advokatskog pripravnika obavijestit će se advokatska komora čiji je član.

(2) Kažnjavanje po stavu 1 ovog člana ne utiče na gonjenje i izricanje kazne za krivično djelo izvršeno vrijeđanjem.

Obaveza sastavljanja zapisnika

Član 180

(1) O svakoj radnji preduzetoj u toku krivičnog postupka sastaviće se zapisnik istovremeno sa preduzimanjem radnje, a ako to nije moguće, onda neposredno poslije toga.

(2) Zapisnik piše zapisničar. Samo kad se vrši pretresanje stana ili lica ili se radnja preduzima van službenih prostorija organa, a zapisničar se ne može obezbijediti, zapisnik može pisati lice koje preduzima radnju.

(3) Kad zapisnik piše zapisničar, zapisnik se sastavlja na taj način što lice koje preduzima radnju kazuje glasno zapisničaru šta će unijeti u zapisnik.

(4) Licu koje se saslušava može se dozvoliti da samo kazuje odgovore u zapisnik. U slučaju zloupotrebe ovo pravo mu se može uskratiti.

Sadržaj zapisnika

Član 181

(1) U zapisnik se unosi naziv državnog organa pred kojim se preduzima radnja, ime i prezime službenog lica koje radnju preduzima, mjesto gdje se preduzima radnja, dan i čas kad je radnja započeta i završena, imena i prezimena prisutnih lica i u kom svojstvu prisustvuju, kao i naznačenje krivičnog predmeta po kom se preduzima radnja.

(2) Zapisnik treba da sadrži bitne podatke o toku i sadržini preduzete radnje. U zapisnik se, u obliku pripovijedanja, ubilježava samo bitna sadržina datih iskaza i izjava. Pitanja se unose u zapisnik samo ako je potrebno da se razumije odgovor. Kad sud ocijeni da je potrebno ili na zahtjev stranaka ili branioca, u zapisnik će se doslovno unijeti pitanje koje je postavljeno i odgovor koji je dat. U slučaju zloupotrebe, ovo pravo im se može uskratiti. Ako su prilikom preduzimanja radnje oduzeti predmeti ili spisi, to će se naznačiti u zapisniku, a oduzete stvari će se priključiti zapisniku ili će se navesti gdje se nalaze na čuvanju.

(3) Tok glavnog pretresa može se bilježiti i stenografski. Stenografske zabilješke će se, u roku od 48 sati, prevesti, pregledati, potpisati od strane stenografa i priključiti spisima.

(4) Prilikom preduzimanja radnji kao što je uviđaj, pretresanje stana ili lica, ili prepoznavanje lica ili predmeta (član 103) u zapisnik će se unijeti i podaci koji su važni s obzirom na prirodu takve radnje ili za utvrđivanje istovjetnosti pojedinih predmeta (opis, mjere i veličina predmeta ili tragova, stavljanje oznake na predmetima i dr.), a ako su napravljene skice, crteži, planovi, fotografije, filmski snimci i sl. - to će se navesti u zapisniku i priključiti zapisniku.

Vodenje zapisnika

Član 182

(1) Zapisnik se mora voditi uredno. U njemu se ne smije ništa izbrisati, dodati ili mijenjati. Precrtana mjesta moraju ostati čitka.

(2) Sva preinačenja, ispravke i dodaci unose se na kraju zapisnika i moraju biti ovjereni od strane lica koja potpisuju zapisnik.

Čitanje i potpisivanje zapisnika

Član 183

(1) Saslušano lice, lica koja obavezno prisustvuju radnjama u postupku, kao i stranke, branilac i oštećeni, ako su prisutni, imaju pravo da pročitaju zapisnik ili da zahtijevaju da im se pročita. Na to je dužno da ih upozori lice koje preduzima radnju, a u

zapisniku će se naznačiti da li je upozorenje učinjeno i da li je zapisnik pročitao. Zapisnik će se uvijek pročitati, ako nije bilo zapisničara i to će se naznačiti u zapisniku.

(2) Zapisnik potpisuje saslušano lice. Ako se zapisnik sastoji od više listova, saslušano lice potpisuje svaki list. Ako saslušano lice odbije da potpiše zapisnik ili da stavi otisak prsta, zabilježiće se to u zapisniku i navešće se razlog odbijanja.

(3) Na kraju zapisnika potpisaće se tumač, ako ga je bilo, svjedoci čije je prisustvo obavezno pri preduzimanju istražnih radnji, a pri pretresanju i lice koje se pretresa ili čiji se stan pretresa. Ako zapisnik ne piše zapisničar (član 180 stav 2), zapisnik potpisuju lica koja prisustvuju radnji. Ako takvih lica nema ili nijesu u stanju da shvate sadržinu zapisnika, zapisnik potpisuju dva svjedoka, osim ako nije moguće da se obezbijedi njihovo prisustvo.

(4) Nepismeno lice, umjesto potpisa, stavlja otisak kažiprsta desne ruke, a zapisničar će ispod otiska upisati njegovo ime i prezime. Ako se, usljed nemogućnosti da se stavi otisak desnog kažiprsta, stavlja otisak nekog drugog prsta ili otisak prsta leve ruke, u zapisniku će se naznačiti od kojeg je prsta i sa koje ruke uzet otisak.

(5) Ako saslušano lice nema obje ruke - pročitaoće zapisnik, a ako je nepismeno - zapisnik će mu se pročitati i to će se zabilježiti u zapisniku.

(6) Ako se radnja nije mogla obaviti bez prekida, u zapisniku će se naznačiti dan i čas kad je nastao prekid, kao i dan i čas kad se radnja nastavlja.

(7) Ako je bilo prigovora u pogledu sadržine zapisnika, navešće se u zapisniku i ti prigovori.

(8) Zapisnik na kraju potpisuje lice koje je preduzelo radnju i zapisničar.

Izdvajanje zapisnika

Član 184

(1) Kad je ovim zakonikom određeno da se na iskazu okrivljenog, svjedoka ili vještaka ne može zasnovati sudska odluka, istražni sudija će, po službenoj dužnosti ili na predlog stranaka, donijeti rješenje o izdvajanju zapisnika o ovim iskazima iz spisa odmah, a najdocnije do završetka istrage, odnosno davanja saglasnosti istražnog sudije da se optužnica može podići bez sprovođenja istrage (član 252 stav 1). Protiv ovog rješenja dozvoljena je posebna žalba.

(2) Po pravosnažnosti rješenja izdvojeni zapisnici se zatvaraju u poseban omot i čuvaju kod istražnog sudije odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati, niti se mogu koristiti u postupku.

(3) Poslije završene istrage, kao i poslije davanja saglasnosti da se optužnica može podići bez sprovođenja istrage (član 252 stav 1) istražni sudija će postupiti po odredbama st. 1 i 2 ovog člana i u pogledu svih obavještenja koja su, u smislu člana 243 stav 2 i člana 231 stav 1 ovog zakonika, državnom tužiocu i policiji dali građani, osim zapisnika iz člana 231 stav 9 ovog zakonika. Kad državni tužilac podigne optužnicu bez sprovođenja istrage (član 252 stav 6) dostaviće spise u kojima se nalaze ovakva obavještenja istražnom sudiji, koji će postupiti po odredbama ovog člana.

Audio i vizuelno snimanje

Član 185

(1) Istražni sudija, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća može odrediti da se izvođenje istražne radnje snimi pomoću uređaja za zvučno ili optičko snimanje. O tome će istražni sudija prethodno obavijestiti lice koje se saslušava.

(2) Snimak mora da sadrži podatke iz člana 181 stav 1 ovog zakonika, podatke potrebne za identifikaciju lica čija se izjava snima i podatak u kom svojstvu se saslušava. Kad se snimaju izjave više lica mora se obezbijediti da se iz snimka može jasno razaznati ko je dao izjavu.

(3) Na zahtjev saslušanog lica, snimak će se odmah reprodukovati, a ispravke ili objašnjenja tog lica će se snimiti.

(4) U zapisnik o istražnoj radnji unijeće se da je izvršeno snimanje, ko je snimanje izvršio, da je lice koje se saslušava prethodno obaviješteno o snimanju, da je snimak reprodukovan i gdje se snimak čuva, ako nije priložen spisima predmeta.

(5) Istražni sudija, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća može odrediti da se snimak u cjelini ili djelimično prepíše. U tom slučaju on će prepis pregledati, ovjeriti i priključiti zapisniku o preuzimanju istražne radnje.

(6) Snimak se čuva u sudu do vremena do kog se čuva i krivični spis.

(7) Istražni sudija može dozvoliti da učesnici postupka koji imaju opravdani interes, pomoću magnetofona, snime izvođenje istražne radnje.

(8) Snimci iz st. 1 do 7 ovog člana ne mogu se javno prikazivati bez odluke suda. Ovakvu odluku sud može donijeti samo uz prethodno pribavljenu saglasnost stranaka i učesnika snimljene radnje.

Shodna primjena ovog zakonika

Član 186

Za zapisnik o glavnom pretresu važe i odredbe čl. 320 do 323 ovog zakonika.

Zapisnik o vijećanju i glasanju**Član 187**

- (1) O vijećanju i glasanju sastaviće se poseban zapisnik.
- (2) Zapisnik o vijećanju i glasanju sadrži tok glasanja i odluku koja je donesena.
- (3) Ovaj zapisnik potpisuju svi članovi vijeća i zapisničar. Odvojena mišljenja priključiće se zapisniku o vijećanju i glasanju, ako nijesu unesena u zapisnik.
- (4) Zapisnik o vijećanju i glasanju zatvoriće se u poseban omot. Ovaj zapisnik može razgledati samo viši sud kad rješava o pravnom lijeku i u tom slučaju dužan je da zapisnik ponovo zatvori u poseban omot i da na omotu naznači da je razgledao zapisnik.

G l a v a XII

ROKOVI

Rokovi za predaju podnesaka**Član 188**

- (1) Rokovi predviđeni ovim zakonikom ne mogu se produžiti, osim kad to zakonik izričito dozvoljava. Ako je u pitanju rok koji je ovim zakonikom određen radi zaštite prava odbrane i drugih procesnih prava okrivljenog, taj rok se može skratiti ako to zahtijeva okrivljeni pisano ili usmeno na zapisnik pred sudom.
- (2) Kad je izjava vezana za rok, smatra se da je data u roku, ako je prije nego što rok istekne predata onom ko je ovlašćen da je primi.
- (3) Kad je izjava upućena preko pošte preporučenom pošiljkom ili telegrafskim putem, dan predaje pošti smatra se kao dan predaje onome kome je upućena. Predaja vojnoj pošti u mjestima gdje ne postoji redovna pošta smatra se kao predaja pošti preporučenom pošiljkom.
- (4) Okrivljeni koji se nalazi u pritvoru može izjavu koja je vezana za rok dati i na zapisnik kod suda koji vodi postupak ili je predati upravi zatvora, a lice koje se nalazi na izdržavanju kazne ili se nalazi u ustanovi radi primjene mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere može takvu izjavu predati upravi ustanove u kojoj je smješteno. Dan kada je sastavljen takav zapisnik, odnosno kad je izjava predata upravi ustanove smatra se kao dan predaje organu koji je nadležan da je primi. Uprava zatvora ili ustanove izdaće pritvorenom licu potvrdu o predaji izjave.
- (5) Ako je podnesak koji je vezan za rok, zbog neznanja ili očigledne omaške podnosioca, predat ili upućen nenadležnom sudu prije isteka roka, pa nadležnom sudu stigne poslije isteka roka, smatraće se da je na vrijeme podnesen.

Računanje rokova**Član 189**

- (1) Rokovi se računaju na sate, dane, mjesece i godine.
- (2) Sat ili dan kad je dostavljanje ili saopštenje izvršeno, odnosno u koji pada događaj od kada treba računati trajanje roka ne uračunava se u rok, već se za početak roka uzima prvi naredni sat, odnosno dan. U jedan dan računa se 24 sata, a mjesec se računa po kalendarskom vremenu.

(3) Rokovi određeni po mjesecima, odnosno godinama završavaju se protekom onog dana posljednjeg mjeseca, odnosno godine koji po svom broju odgovara danu kad je rok otpočeo. Ako nema tog dana u posljednjem mjesecu, rok se završava posljednjeg dana tog mjeseca.

(4) Ako posljednji dan roka pada na državni praznik ili u subotu ili u nedjelju ili u neki drugi dan kad državni organ nije radio, rok ističe protekom prvog narednog radnog dana.

Povraćaj u pređašnje stanje

Član 190

(1) Okrivljenom koji iz opravdanih razloga propusti rok za izjavu žalbe na presudu ili na rješenje o primjeni mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere ili o oduzimanju imovinske

koristi sud će dozvoliti povraćaj u pređašnje stanje radi izjave žalbe, ako u roku od osam dana poslije prestanka uzroka zbog koga je propustio rok podnese molbu za povraćaj u pređašnje stanje i ako istovremeno s molbom preda i žalbu.

(2) Poslije proteka tri mjeseca od dana propuštanja ne može se tražiti povraćaj u pređašnje stanje.

Odlučivanje o povraćaju u pređašnje stanje

Član 191

(1) O povraćaju u pređašnje stanje odlučuje sudija pojedinac i predsjednik vijeća koje je donijelo presudu ili rješenje koje se pobija žalbom.

(2) Protiv rješenja kojim se dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje nije dozvoljena žalba.

(3) Kad je okrivljeni izjavio žalbu na rješenje kojim se ne dozvoljava povraćaj u pređašnje stanje sud je dužan da ovu žalbu, zajedno sa žalbom na presudu ili na rješenje o primjeni mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, kao i sa odgovorom na žalbu i svim spisima, dostavi višem sudu na rješavanje.

Dejstvo molbe o povraćaju u pređašnje stanje

Član 192

Molba za povraćaj u pređašnje stanje, po pravilu, ne zadržava izvršenje presude, odnosno rješenja o primjeni mjere bezbjednosti ili vaspitne mjere ili o oduzimanju imovinske koristi, ali sud nadležan za rješavanje molbe može odlučiti da se sa izvršenjem zastane do donošenja odluke po molbi.

G l a v a XIII IZVRŠENJE ODLUKA

Pravosnažnost i izvršnost presude

Član 193

(1) Presuda postaje pravosnažna kad se više ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.

(2) Pravosnažna presuda postaje izvršna od dana dostavljanja, ako za izvršenje ne postoje zakonske smetnje. Ako nije izjavljena žalba ili su se stranke odrekle ili odustale od žalbe, presuda je izvršna istekom roka za žalbu, odnosno od dana odricanja ili odustanka od izjavljene žalbe.

(3) Ako sud koji je donio presudu u prvom stepenu nije nadležan za njeno izvršenje, dostaviće ovjereni prepis presude sa potvrdom o izvršnosti sudu koji je nadležan za izvršenje.

(4) Ako je rezervni podoficir ili oficir osuđen na kaznu, sud će ovjereni prepis pravosnažne presude dostaviti organu nadležnom za poslove odbrane u kojem se osuđeni vodi u evidenciji.

Izvršenje odluke o troškovima postupka i oduzimanju predmeta

Član 194

(1) Izvršenje presude u pogledu troškova krivičnog postupka, oduzimanja imovinske koristi i imovinskopravnih zahtjeva vrši nadležni sud po odredbama zakona koje važe za izvršni postupak.

(2) Troškovi krivičnog postupka prinudno se naplaćuju u korist budžeta po službenoj dužnosti. Troškovi prinudne naplate prethodno se isplaćuju iz budžetskih sredstava.

(3) Ako je u presudi izrečena mjera bezbjednosti oduzimanja predmeta, sud koji je izrekao presudu u prvom stepenu odlučuje da li će se takvi predmeti prodati po odredbama zakona koje važe za izvršni postupak ili će se predati kriminalističkom muzeju ili drugoj ustanovi ili će se uništiti. Novac dobijen prodajom predmeta unosi se u budžet.

(4) Odredba stava 3 ovog člana shodno će se primijeniti i kad se donese odluka o oduzimanju predmeta na osnovu člana 537 ovog zakonika.

(5) Pravosnažna odluka o oduzimanju predmeta može se, van slučaja ponavljanja krivičnog postupka, odnosno zahtjeva za zaštitu zakonitosti ili zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, izmijeniti u parničnom postupku ako se pojavi spor o svojini oduzetih predmeta.

Izvršnost drugih odluka

Član 195

(1) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, rješenja se izvršavaju kad postanu pravosnažna. Naredbe se izvršavaju odmah, ako organ koji je naredbu izdao ne naredi drukčije.

(2) Pravosnažnost rješenja nastupa kad se ono ne može pobijati žalbom ili kad žalba nije dozvoljena.

(3) Rješenja i naredbe, ako nije drukčije određeno, izvršavaju organi koji su te odluke donijeli. Ako je sud rješenjem odlučio o troškovima krivičnog postupka, ti troškovi se naplaćuju po odredbama člana 194 st. 1 i 2 ovog zakonika.

Sumnja o dozvoljenosti izvršenja

Član 196

(1) Ako se pojavi sumnja o dozvoljenosti izvršenja sudske odluke ili o računanju kazne ili ako u pravosnažnoj presudi nije odlučeno o uračunavanju pritvora ili ranije izdržane kazne ili uračunavanje nije pravilno izvršeno, o tome će odlučiti posebnim rješenjem predsjednik vijeća suda koji je sudio u prvom stepenu. Žalba zadržava izvršenje rješenja, osim ako sud nije drukčije odredio.

(2) Ako se u toku izvršenja pojavi sumnja u pogledu tumačenja sudske odluke, o tome odlučuje predsjednik vijeća koje je donijelo pravosnažnu odluku.

Pravosnažnost odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Član 197

Kad je odluka kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu postala pravo-snažna oštećeni može zahtijevati od suda koji je odlučio u prvom stepenu da mu izda ovjereni prepis odluke, sa naznačenjem da je odluka izvršna.

Propisi o kaznenoj evidenciji

Član 198

Propis o načinu vođenja kaznene evidencije donosi Vlada Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

G l a v a XIV TROŠKOVI KRIVIČNOG POSTUPKA

Vrste troškova

Član 199

(1) Troškovi krivičnog postupka su izdaci učinjeni povodom krivičnog postupka od njegovog pokretanja do njegovog završetka i izdaci za preduzete istražne radnje prije istrage.

(2) Troškovi krivičnog postupka obuhvataju:

1) troškove za svjedoke, vještake, tumače, stručna lica, troškove uviđaja i troškove stenodaktilografskog i tehničkog snimanja i kopija zapisnika;

2) troškove prevoza okrivljenog;

3) izdatke za dovođenje osumnjičenog, okrivljenog, svjedoka i vještaka;

4) putne troškove službenih lica;

5) troškove liječenja okrivljenog za vrijeme dok se nalazi u pritvoru, kao i troškove porođaja, osim troškova koji se naplaćuju iz fonda za zdravstveno osiguranje;

6) troškove tehničkog pregleda vozila, analize krvi i prevoza leša do mjesta obdukcije;

7) nagradu i nužne izdatke branioca, nužne izdatke privatnog tužioca i oštećenog kao tužioca i njihovih zakonskih zastupnika, kao i nagradu i nužne izdatke njihovih punomoćnika;

8) nužne izdatke oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika, kao i nagradu i nužne izdatke njegovog punomoćnika;

9) paušalni iznos, za troškove koji nijesu obuhvaćeni prethodnim tačkama.

(3) Paušalni iznos se određuje prema trajanju i složenosti postupka i imovnom stanju lica obaveznog da plati ovaj iznos.

(4) Troškovi iz stava 2 tač. 1 do 6 ovog člana, kao i nužni izdaci postavljenog branioca i postavljenog punomoćnika oštećenog kao tužioca (član 64 st. 3, čl. 70 i 204), u postupku zbog krivičnih djela za koja se goni po službenoj dužnosti, isplaćuju se iz sredstava organa koji vodi krivični postupak unaprijed, a naplaćuju se docnije od lica koja su dužna da ih naknade po odredbama ovog zakonika. Organ koji vodi krivični postupak dužan je da sve troškove koji su unaprijed isplaćeni unese u popis koji će se priložiti spisima.

(5) Troškovi prevođenja na jezik koji nije u službenoj upotrebi u sudu, koji nastaju primjenom odredaba ovog zakonika o pravu stranaka, svjedoka i drugih lica koja učestvuju u postupku na upotrebu svog jezika, neće se naplaćivati od lica koja su po odredbama ovog zakonika dužna da naknade troškove krivičnog postupka.

Odluka o troškovima

Član 200

(1) U svakoj presudi i rješenju kojima se obustavlja krivični postupak odlučiće se ko će snositi troškove postupka i koliko oni iznose.

(2) Ako nedostaju podaci o visini troškova, posebno rješenje o visini troškova donijet će istražni sudija, sudija pojedinac ili predsjednik vijeća kada se ti podaci pribave. Podaci o visini troškova i zahtjev za njihovu naknadu mogu se podnijeti najdocnije u roku od tri mjeseca od dana pravosnažnosti presude ili rješenja o obustavi postupka.

(3) Kad je o troškovima krivičnog postupka odlučeno posebnim rješenjem, o žalbi protiv tog rješenja odlučuje vijeće (član 24 stav 6).

Skrivljeni troškovi

Član 201

(1) Okrivljeni, oštećeni, oštećeni kao tužilac, privatni tužilac, branilac, zakonski zastupnik, punomoćnik, svjedok, vještak, tumač i stručno lice (član 259), bez obzira na ishod krivičnog postupka, snose troškove svog dovođenja, odlaganja istražne radnje ili glavnog pretresa i druge troškove postupka koje su prouzrokovali svojom krivicom, kao i odgo-varajući dio paušalnog iznosa.

(2) O troškovima iz stava 1 ovog člana donosi se posebno rješenje, osim ako se o troškovima koje snose privatni tužilac i okrivljeni rješava u odluci o glavnoj stvari.

(3) O žalbi protiv posebnog rješenja iz stava 2 ovog člana odlučuje vijeće iz člana 24 stav 6 ovog zakonika.

Troškovi postupka kada je okrivljeni proglašen krivim

Član 202

(1) Kad sud okrivljenog oglasi krivim izreći će u presudi da je dužan da naknadi troškove krivičnog postupka, koji su unaprijed isplaćeni iz budžetskih sredstava (član 199 stav 4) kao troškove privatnog tužioca, oštećenog kao tužioca i njihovih zakonskih zastupnika i nagrade za nužne izdatke njihovih punomoćnika.

(2) Lice koje je okrivljeno za više krivičnih djela neće se osuditi na naknadu troškova u pogledu djela za koja je oslobođeno od optužbe, ukoliko se ti troškovi mogu izdvojiti iz ukupnih troškova.

(3) U presudi kojom je više okrivljenih oglašeno krivim sud će odrediti koliki će dio troškova snositi svaki od njih, a ako to nije moguće, osudiće sve okrivljene da solidarno snose troškove. Plaćanje paušalnog iznosa odrediće se za svakog okrivljenog posebno.

(4) U odluci kojom rješava o troškovima, sud može osloboditi okrivljenog od dužnosti da naknadi u cjelini ili djelimično troškove krivičnog postupka iz člana 199 stav 2 tač. 1 do 6 i 9 ovog zakonika, ako bi njihovim plaćanjem bilo dovedeno u pitanje

izdržavanje okrivljenog ili lica koja je on dužan da izdržava. Ako se ove okolnosti utvrde poslije donošenja odluke o troškovima, predsjednik vijeća može, posebnim rješenjem, osloboditi okrivljenog od dužnosti naknade troškova krivičnog postupka.

Troškovi postupka u slučaju obustave postupka, donošenja oslobađajuće ili odbijajuće presude

Član 203

(1) Kad se obustavi krivični postupak ili kad se donese presuda kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija izreći će se u rješenju, odnosno presudi da troškovi krivičnog postupka iz člana 199 stav 2 tač. 1 do 6 ovog zakonika, kao i nužni izdaci okrivljenog i nužni izdaci i nagrada branioca padaju na teret budžetskih sredstava, osim u slučajevima određenim u narednim stavovima ovog člana.

(2) Lice koje je oglašeno krivim za krivično djelo lažnog prijavljivanja obavezaće se da snosi troškove krivičnog postupka koje je prouzrokovalo lažnim prijavljivanjem.

(3) Privatni tužilac je dužan da naknadi troškove krivičnog postupka iz člana 199 stav 2 tač. 1 do 6 i 8 ovog zakonika, nužne izdatke okrivljenog, kao i nužne izdatke i nagradu

njegovog branioca, ako je postupak završen presudom kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili presudom kojom se optužba odbija ili rješenjem o obustavi postupka, osim ako je postupak obustavljen, odnosno ako je donesena presuda kojom se optužba odbija zbog smrti okrivljenog ili zbog toga što je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja usljed odugovlačenja postupka koje se ne može pripisati u krivicu privatnog tužioca. Ako je postupak obustavljen usljed odustanka od tužbe, okrivljeni i privatni tužilac mogu se poravnati u pogledu njihovih međusobnih troškova. Ako ima više privatnih tužila-ca, svi će snositi troškove solidarno.

(4) Kad sud odbije optužbu zbog nenadležnosti, odluku o troškovima donijeće nadležni sud.

(5) Ako zahtjev za naknadu nužnih izdataka i nagrade iz stava 1 ovog člana ne bude usvojen ili sud o njemu ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, okrivljeni i branilac imaju pravo da potraživanja ostvaruju u parničnom postupku protiv Republike Crne Gore (u daljem tekstu: Republika).

Nagrada i nužni izdaci branioca

Član 204

(1) Nagradu i nužne izdatke branioca i punomoćnika privatnog tužioca ili oštećenog dužno je da plati zastupano lice, bez obzira ko je po odluci suda dužan da snosi troškove krivičnog postupka, osim ako po odredbama ovog zakonika nagrada i nužni izdaci branioca padaju na teret budžetskih sredstava. Ako je okrivljenom bio postavljen branilac, a plaćanjem nagrade i nužnih izdataka bi bilo dovedeno u pitanje izdržavanje okrivljenog ili izdržavanje lica koje je on obavezan da izdržava, nagrada i nužni izdaci branioca isplatiće se iz budžetskih sredstava. Ovako će se postupati i ako je oštećenom kao tužiocu bio postavljen punomoćnik.

(2) Punomoćnik koji nije advokat ili advokatski pripravnik nema pravo na nagradu, već samo na naknadu nužnih izdataka.

Troškovi koji nastanu kod višeg suda

Član 205

O dužnosti plaćanja troškova koji nastanu kod višeg suda odlučuje taj sud shodno odredbama čl. 199 do 204 ovog zakonika.

Posebni propisi o naknadi troškova

Član 206

Potpuniji propis o naknadi troškova krivičnog postupka i visini paušalnog iznosa donosi Vlada.

G l a v a X V

IMOVINSKOPRAVNI ZAHITJEVI

Predmet imovinskopravnog zahtjeva

Član 207

(1) Imovinskopravni zahtjev koji je nastao usljed izvršenja krivičnog djela raspraviće se na predlog ovlašćenih lica u krivičnom postupku, ako se time ne bi znatno odugovlačio ovaj postupak.

(2) Imovinskopravni zahtjev može se odnositi na naknadu štete, povraćaj stvari ili poništaj određenog pravnog posla.

Podnošenje predloga za ostvarenje imovinskopravnog zahtjeva

Član 208

(1) Predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku može podnijeti lice koje je ovlašćeno da takav zahtjev ostvaruje u parničnom postupku.

(2) Ako su usljed krivičnog djela oštećena sredstva u državnoj svojini, organ koji je zakonom ovlašćen da se stara o zaštiti tih sredstava može u krivičnom postupku učestvovati u skladu sa ovlašćenjima koja ima na osnovu tog zakona.

Postupak za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva

Član 209

(1) Predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva podnosi se sudu pred kojim se vodi krivični postupak.

(2) Predlog se može podnijeti najdocnije do završetka glavnog pretresa pred prvostepenim sudom.

(3) Lice ovlašćeno na podnošenje predloga dužno je da određeno označi svoj zahtjev i da podnese dokaze.

(4) Ako ovlašćeno lice nije podnijelo predlog za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku do podizanja optužbe, obavijestiti se da može taj predlog podnijeti do završetka glavnog pretresa. Ako su usljed krivičnog djela oštećena sredstva u

državnoj svojini, a predlog nije stavljen, sud će o tome obavijestiti organ iz člana 208 stav 2 ovog zakonika.

Odustanak od predloga

Član 210

Ovlašćena lica (član 208) mogu, do završetka glavnog pretresa, odustati od predloga za ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u krivičnom postupku i ostvarivati ga u parničnom postupku. U slučaju odustanka od predloga, takav predlog se ne može ponovo podnijeti.

Prikupljanje dokaza

Član 211

(1) Sud pred kojim se vodi postupak saslušaće okrivljenog o činjenicama navedenim u predlogu i ispitaće okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinskopravnog zahtjeva. Sud je dužan da prikupi dokaze i izvidi šta je potrebno za odlučivanje o zahtjevu i prije nego što je podnijet takav predlog.

(2) Ako bi se izviđanjem o imovinskopravnom zahtjevu znatno odugovlačio krivični postupak, sud će se ograničiti na prikupljanje onih podataka čije utvrđivanje docnije ne bi bilo moguće ili bi bilo znatno otežano.

Odluka o imovinskopravnom zahtjevu

Član 212

(1) O imovinskopravnom zahtjevu odlučuje sud.

(2) U presudi kojom okrivljenog oglašava krivim sud može ovlašćenom licu dosuditi imovinskopravni zahtjev u cjelini ili mu može dosuditi imovinskopravni zahtjev djelimično, a za višak uputiti na parnični postupak. Ako podaci krivičnog postupka ne pružaju pouzdan osnov ni za potpuno ni za djelimično presuđenje, a njihovo pribavljanje bi vodilo znatnom odugovlačenju postupka, sud će ovlašćeno lice uputiti da imovinskopravni zahtjev u cjelini može da ostvaruje u parničnom postupku.

(3) Kad sud donese presudu kojom se okrivljeni oslobađa od optužbe ili kojom se optužba odbija ili kad rješenjem obustavi krivični postupak uputiće ovlašćeno lice da imovinskopravni zahtjev može ostvarivati u parničnom postupku.

(4) Kad se sud oglasi nenadležnim za krivični postupak uputiće ovlašćeno lice da imovinskopravni zahtjev može prijaviti u krivičnom postupku koji će otpočeti ili produžiti nadležni sud.

Odluka o predaji stvari oštećenom

Član 213

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na povraćaj stvari, a sud ustanovi da stvar pripada oštećenom i da se nalazi kod okrivljenog ili kod nekog od učesnika u krivičnom djelu ili kod lica kome su je oni dali na čuvanje odrediće u presudi da se stvar preda oštećenom.

Poništaj pravnog posla

Član 214

Ako se imovinskopravni zahtjev odnosi na poništaj određenog pravnog posla, a sud nađe da je zahtjev osnovan izreći će u presudi potpun ili djelimični poništaj tog pravnog posla, s poslasticama koje otuda proističu, ne dirajući u prava trećih lica.

Izmjena odluke o imovinskopravnom zahtjevu

Član 215

(1) Pravosnažnu presudu kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu sud može u krivičnom postupku izmijeniti samo povodom ponavljanja krivičnog postupka, zahtjeva za zaštitu zakonitosti ili zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude.

(2) Van ovog slučaja osuđeni, odnosno njegovi nasljednici mogu samo u parničnom postupku zahtijevati da se pravosnažna presuda krivičnog suda kojom je odlučeno o imovinskopravnom zahtjevu izmijeni i to ako postoje uslovi za ponavljanje postupka po odredbama koje važe za parnični postupak.

Određivanje privremenih mjera

Član 216

(1) Na predlog ovlašćenih lica (član 208) mogu se u krivičnom postupku, po odredbama zakona koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mjere obezbjeđenja imovinskopravnog zahtjeva nastalog usljed izvršenja krivičnog djela.

(2) Rješenje iz stava 1 ovog člana donosi u istrazi istražni sudija. Poslije podignute optužnice rješenje donosi, van glavnog pretresa, predsjednik vijeća, a na glavnom pretresu vijeće.

(3) Žalba protiv rješenja vijeća o privremenim mjerama obezbjeđenja nije doz-voljena. U ostalim slučajevima o žalbi rješava vijeće iz člana 24 stav 6 ovog zakonika. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Vraćanje stvari u toku postupka

Član 217

(1) Ako se radi o stvarima koje nesumnjivo pripadaju oštećenom, a ne služe kao dokaz u krivičnom postupku predaće se oštećenom i prije završetka postupka.

(2) Ako se više oštećenih spore o svojini stvari, uputiće se na parnični postupak, a sud će u krivičnom postupku odrediti samo čuvanje stvari kao privremenu mjeru obezbjeđenja.

(3) Stvari koje služe kao dokaz oduzeće se privremeno i po završetku postupka vratiti vlasniku. Ako je ovakva stvar neophodno potrebna vlasniku, ona mu se može vratiti i prije završetka postupka, uz obavezu da je na zahtjev donese.

Mjere obezbjeđenja prema trećem licu

Član 218

(1) Ako oštećeni ima zahtjev prema trećem licu zbog toga što se kod njega nalaze stvari pribavljene krivičnim djelom ili zbog toga što je ono usljed krivičnog djela došlo do

imovinske koristi, sud može u krivičnom postupku, na predlog ovlašćenih lica (član 208) i po odredbama zakona koje važe za izvršni postupak odrediti privremene mjere obezbjeđenja i prema tom trećem licu. Odredbe člana 216 st. 2 i 3 ovog zakonika važe i u ovom slučaju.

(2) U presudi kojom se okrivljeni oglašava krivim sud će ili ukinuti mjere iz stava 1 ovog člana, ako već ranije nijesu ukinute ili će oštećenog uputiti na parnični postupak, s tim što će se ove mjere ukinuti, ako parnični postupak ne bude pokrenut u roku koji odredi sud.

G l a v a XVI PREJUDICIJALNA PITANJA

Član 219

(1) Ako primjena Krivičnog zakonika zavisi od prethodnog rješenja kakvog pravnog pitanja za čije rješenje je nadležan sud u kom drugom postupku ili neki drugi državni organ, sud koji sudi u krivičnom predmetu može sam riješiti i to pitanje po odredbama koje važe za dokazivanje u krivičnom postupku. Rješenje ovog pravnog pitanja od strane krivičnog suda ima dejstvo samo za krivični predmet koji ovaj sud raspravlja.

(2) Ako je o takvom prethodnom pitanju već donio odluku sud u kom drugom postupku ili drugi državni organ, takva odluka ne veže krivični sud u pogledu ocjene da li je učinjeno određeno krivično djelo.

G l a v a XVII ZNAČENJE ZAKONSKIH IZRAZA I OSTALE ODREDBE

Odobrenje za krivično gonjenje

Član 220

(1) Kad je zakonom određeno da je za gonjenje pojedinih lica i krivičnih djela potrebno prethodno odobrenje nadležnog državnog organa državni tužilac ne može zahtijevati sprovođenje istrage niti podići neposredno optužnicu, odnosno optužni predlog, ako ne podnese dokaz da je odobrenje dato, osim ako je ratifikovanim međunarodnim ugovorima drukčije određeno.

(2) Kad se za krivično djelo goni po privatnoj tužbi, odnosno po zahtjevu oštećenog kao tužioca odobrenje pribavlja sud.

Obavještenje o pritvoru, stupanju optužnice na pravnu snagu i osuđujućoj presudi

Član 221

O stavljanju u pritvor, o stupanju optužnice na pravnu snagu, odnosno o osuđujućoj presudi zbog krivičnog djela za koje se goni na osnovu optužnog predloga sud će, u roku od tri dana, obavijestiti organ ili poslodavca kod koga je okrivljeni u radnom odnosu.

Obustava postupka usled smrti ili trajnog duševnog oboljenja okrivljenog

Član 222

Kad se u toku krivičnog postupka utvrdi da je okrivljeni umro ili je po izvršenju djela obolio od kakvog trajnog duševnog oboljenja, rješenjem istražnog sudije, sudije pojedinca ili predsjednika vijeća obustaviće se krivični postupak.

Kažnjavanje zbog odugovlačenja postupka**Član 223**

(1) Sud može u toku postupka kazniti novčanom kaznom do 1.000 € branioca, punomoćnika ili zakonskog zastupnika, oštećenog, oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca, ako su njegovi postupci očigledno upravljeni na odugovlačenje krivičnog postupka.

(2) O kažnjavanju advokata, odnosno advokatskog pripravnika obavijestit će se advokatska komora čiji je član.

(3) Ako državni tužilac ne podnosi sudu predloge blagovremeno ili druge radnje u postupku preduzima s velikim zakašnjenjem i time prouzrokuje odugovlačenje postupka, obavijestit će se o tome viši državni tužilac.

Primjena pravila međunarodnog prava**Član 224**

(1) U pogledu isključenja krivičnog gonjenja stranaca koji uživaju pravo imuniteta u Srbiji i Crnoj Gori važe pravila međunarodnog prava.

(2) U slučaju sumnje da li se radi o tim licima sud će se za objašnjenje obratiti organu uprave nadležnom za inostrane poslove.

Obaveza državnih organa, sudova i drugih organa u otkrivanju krivičnog djela i učinioca**Član 225**

Svi državni organi dužni su da sudovima i drugim organima koji učestvuju u krivičnom postupku pruže potrebnu pomoć, naročito ako se radi o otkrivanju krivičnih djela i pronalaženju učinilaca.

Značenje izraza**Član 226**

Pojedini izrazi upotrebljeni u ovom zakoniku imaju ovo značenje:

1) osumnjičeni je lice prema kome je prije pokretanja krivičnog postupka nadležni državni organ preduzeo neku radnju zbog postojanja osnova sumnje da je izvršilo krivično djelo;

2) okrivljeni je lice protiv koga je donijeto rješenje o sprovođenju istrage ili protiv koga je podnijeta optužnica, optužni predlog ili privatna tužba ili lice protiv kojeg je pokrenut posebni postupak za primjenu mjere bezbjednosti iz čl. 69 i 70 Krivičnog zakonika;

3) optuženi je lice protiv koga je optužnica stala na pravnu snagu;

4) osuđeni je lice za koje je pravosnažnom presudom ili pravosnažnim rješenjem o kažnjavanju utvrđeno da je krivično odgovorno za određeno krivično djelo;

5) izraz okrivljeni je i opšti naziv za okrivljenog, optuženog i osuđenog;

6) oštećeni je lice čije je kakvo lično ili imovinsko pravo krivičnim djelom povrijeđeno ili ugroženo;

7) tužilac je državni tužilac, privatni tužilac i oštećeni kao tužilac;

8) stranka je tužilac i okrivljeni.

Dio drugi
TOK POSTUPKA

A. PRETKRIVIČNI POSTUPAK

G l a v a XVIII
KRIVIČNA PRIJAVA I OVLAŠĆENJA ORGANA PRETKRIVIČNOG POSTUPKA

Obaveza prijavljivanja krivičnog djela

Član 227

(1) Svi državni organi, organi lokalne samouprave, javna preduzeća i ustanove dužni su da prijave krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, o kojima su obaviješteni ili za koja saznaju na drugi način.

(2) Podnosioci krivične prijave iz stava 1 ovog člana navešće dokaze koji su im poznati i preduzeće mjere da bi se sačuvali tragovi krivičnog djela, predmeti na kojima je ili pomoću kojih je učinjeno krivično djelo i drugi dokazi.

Prijavljivanje krivičnih djela od strane građana

Član 228

(1) Svako treba da prijavi krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti.

(2) U kojim slučajevima neprijavljivanje krivičnog djela predstavlja krivično djelo određuje Krivični zakonik.

Podnošenje prijave

Član 229

(1) Prijava se podnosi nadležnom državnom tužiocu, pisano ili usmeno.

(2) Ako se prijava podnosi usmeno, prijavitelac će se upozoriti na posljedice lažnog prijavljivanja. O usmenoj prijavi sastaviće se zapisnik, a ako je prijava saopštena tele-fonom ili drugim telekomunikacionim sredstvom sačinije se službena zabilješka.

(3) Ako je prijava podnesena sudu, policiji ili nenadležnom državnom tužiocu, oni će prijavu primiti i odmah dostaviti nadležnom državnom tužiocu.

Ovlašćenja i radnje policije

Član 230

(1) Ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, policija je dužna da preduzme potrebne mjere da se pronađe učinilac krivičnog djela, da se učinilac ili saučesnik ne sakrije ili ne pobjegne, da se otkriju i obezbijede tragovi krivičnog djela i predmeti koji mogu poslužiti kao dokaz, kao i da prikupe sva obavještenja koja bi mogla biti od koristi za uspješno vođenje krivičnog postupka.

(2) U cilju ispunjenja dužnosti iz stava 1 ovoga člana policija može da traži obavještenja od građana, da primijeni poligrafsko testiranje, da izvrši analiziranje glasa, da izvrši antiteroristički pregled, da za neophodno potrebno vrijeme organiči kretanje određenih lica na određenom prostoru, da javno raspiše nagradu u cilju prikupljanja obavještenja, da od pravnog lica koje pruža telekomunikacijske usluge zatraži provjeru identičnosti telekomunikacijskih adresa koje su u određenom vremenu uspostavile vezu, da izvrši potreban pregled prevoznih sredstava, putnika i prtljaga, da preduzme potrebne mjere u vezi sa utvrđivanjem istovjetnosti lica i predmeta, da raspiše potragu za licima i stvarima za kojima se traga, da u prisustvu odgovornog lica pregleda određene objekte i prostorije državnih organa, preduzeća, radnji i

drugih pravnih lica, ostvari uvid u njihovu dokumentaciju i da je po potrebi oduzme, kao i da preduzme i druge potrebne radnje i mjere. O činjenicama i okolnostima koje su utvrđene prilikom preduzimanja pojedinih radnji, a mogu biti od interesa za krivični postupak, kao i o predmetima koji su pronađeni ili oduzeti sastaviće se zapisnik ili službena zabilješka.

(3) Prilikom uviđaja za krivično djelo protiv bezbjednosti javnog saobraćaja za koje postoje osnovi sumnje da je prouzrokovalo teške posljedice ili da je izvršeno sa umišljajem, policija može od osumnjičenog privremeno, a najduže do tri dana, oduzeti vozačku dozvolu.

(4) Lice prema kojem je primijenjena neka od radnji ili mjera iz st. 2 i 3 ovog člana ima pravo da podnese pritužbu nadležnom državnom tužiocu.

Prikupljanje obavještenja građana

Član 231

(1) Policija može pozivati građane radi prikupljanja obavještenja. U pozivu se mora naznačiti razlog pozivanja. Prinudno se može dovesti lice koje se nije odazvalo pozivu samo ako je u pozivu bilo na to upozoreno.

(2) Prilikom postupanja po odredbama ovoga člana policija ne može građane saslušavati u svojstvu okrivljenog, svjedoka ili vještaka, osim u slučaju iz stava 9 ovoga člana.

(3) Prikupljanje obavještenja od istog lica može trajati onoliko koliko je neophodno da se dobije potrebno obavještenje, a najduže četiri sata.

(4) Obavještenja od građana se ne smiju prikupljati prinudno.

(5) Službena zabilješka ili zapisnik o datom obavještenju pročitće se licu koje je obavještenje dalo. To lice može staviti primjedbe koje je policija dužna da unese u službenu zabilješku ili zapisnik. Kopija službene zabilješke ili zapisnika o datom obavještenju izdatće se građaninu, ako to zahtijeva.

(6) Građanin se može ponovo pozivati radi prikupljanja obavještenja o okolno-stima drugog krivičnog djela ili učinioca, a radi prikupljanja obavještenja o istom krivičnom djelu ne može se ponovo prinudno privoditi.

(7) Kad policija prikuplja obavještenja od lica za koje postoje osnovi sumnje da je učinilac krivičnog djela ili prema tom licu preduzima radnje u prekrivičnom postupku predviđene ovim zakonikom može ga pozivati u svojstvu osumnjičenog. U pozivu će se osumnjičeni upozoriti da ima pravo da uzme advokata.

(8) Ako policija u toku prikupljanja obavještenja ocijeni da pozvani građanin može biti smatran osumnjičenim, dužna je da ga odmah obavijesti o djelu za koje se tereti i osnovama sumnje, o pravu da uzme branioca koji će prisustvovati njegovom daljem saslušanju, da nije dužan da odgovara na postavljena pitanja, te da mu, u slučaju zadržavanja (član 234), predoči prava propisana u članu 5 ovoga zakonika i omogući korišćenje prava propisanih u članu 233 stav 1 ovoga zakonika.

(9) Ako osumnjičeni pristane da da iskaz u prisustvu advokata, policija će ga saslušati prema odredbama ovoga zakonika o saslušanju okrivljenog. O saslušanju osumnjičenog policija će obavijestiti nadležnog državnog tužioca koji može prisustvovati njegovom saslušanju. Zapisnik o ovom saslušanju se ne izdvaja iz spisa i može se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku.

(10) Po odobrenju istražnog sudije, odnosno predsjednika vijeća policija može prikupljati obavještenja i od lica koja se nalaze u pritvoru, ako je to potrebno radi otkrivanja drugih krivičnih djela i učinilaca. Ova će se obavještenja prikupljati u ustanovi u kojoj okrivljeni izdržava pritvor, u vrijeme koje odredi istražni sudija ili predsjednik vijeća. Prikupljanju ovih obavještenja prisustvovalće i branilac okrivljenog, ako to pritvorenik zahtijeva.

(11) Na osnovu prikupljenih obavještenja policija sastavlja krivičnu prijavu u kojoj navodi dokaze za koje je saznala prilikom prikupljanja obavještenja. U krivičnu prijavu ne unosi se sadržina izjava koje su pojedini građani dali prilikom prikupljanja obavještenja, osim iskaza datih u smislu stava 9 ovog člana. Uz krivičnu prijavu dostavljaju se i predmeti, skice,

fotografije, pribavljeni izvještaji, spisi o preduzetim mjerama i radnjama, službene zabilješke, izjave i drugi materijali koji mogu biti korisni za uspješno vođenje postupka. Ako policija, poslije podnošenja krivične prijave, sazna za nove činjenice, dokaze ili tragove krivičnog djela dužna je da prikupi potrebna obavještenja i da izvještaj o tome, kao dopunu krivične prijave, dostavi državnom tužiocu.

Lišenje slobode i upoznavanje o pravima lica lišenog slobode

Član 232

(1) Ovlašćeni policijski službenici mogu neko lice lišiti slobode, ako postoji bilo koji razlog predviđen u članu 148 ovog zakonika za određivanje pritvora, ali su dužni da to lice, bez odlaganja, uz krivičnu prijavu sprovedu nadležnom istražnom sudiji, osim u slučaju iz člana 234 ovog zakonika. Prilikom dovođenja ovlašćeni policijski službenik će obavijestiti istražnog sudiju o razlozima i o vremenu lišenja slobode.

(2) Lice lišeno slobode mora biti upoznato sa pravima iz člana 5 ovog zakonika.

(3) Ako je, zbog neotklonjivih smetnji, sprovođenje lica lišenog slobode trajalo duže od osam sati, ovlašćeni policijski službenik je dužan da istražnom sudiji ovakvo zakašnjenje posebno obrazloži, o čemu će istražni sudija sačiniti zabilješku, odnosno zapisnik.

Istražni sudija će u zapisnik unijeti i izjavu lica lišenog slobode o vremenu i mjestu lišenja slobode.

Postupanje istražnog sudije nakon dovođenja lica lišenog slobode

Član 233

(1) Istražni sudija dužan je da licu lišenom slobode, koje mu je dovedeno, odmah saopšti da može uzeti branioca, omogući da u njegovom prisustvu, uz korišćenje telefona, telegrafa ili drugog elektronskog prenosioca poruka obavijesti branioca neposredno ili posredstvom članova porodice ili trećeg lica čiji identitet istražnom sudiji mora biti otkriven, a ako je potrebno i pomogne mu da nađe branioca.

(2) Ako lice lišeno slobode ne obezbijedi prisustvo branioca u roku od 24 sata od kada mu je to, u smislu stava 1 ovog člana, omogućeno ili izjavi da ne želi da uzme branioca, istražni sudija je dužan da ga bez odlaganja sasluša, a najkasnije u roku od narednih 12 sati od dovođenja.

(3) Ako u slučaju obavezne odbrane (član 69 stav 1) lice lišeno slobode ne uzme branioca u roku od 24 sata od časa kad je poučeno o ovom pravu ili izjavi da neće uzeti branioca, postaviće mu se branilac po službenoj dužnosti i bez odlaganja ga saslušati.

(4) Odmah poslije saslušanja istražni sudija će odlučiti da li će lice lišeno slobode pustiti na slobodu ili će odrediti pritvor. Ako istražni sudija licu lišenom slobode odredi pritvor, dužan je da o tome odmah obavijesti državnog tužioca i da mu u roku od dva sata dostavi spise.

(5) Ako državni tužilac u vrijeme saslušanja nije podnio zahtjev za sprovođenje istrage, a ne podnese ga ni u roku od 48 sati od časa određivanja pritvora, istražni sudija će pritvoreno lice pustiti na slobodu.

(6) Ako istražni sudija u roku od 48 sati od podnošenja zahtjeva za sprovođenje istrage ne donese rješenje o sprovođenju istrage, dužan je da pritvoreno lice pusti na slobodu.

(7) Kad je lice lišeno slobode dovedeno istražnom sudiji, može ono, njegov branilac, član njegove porodice ili lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici, zahtijevati da istražni sudija odredi ljekarski pregled. Takav zahtjev može podnijeti i državni tužilac. Odluku o određivanju ljekara koji će obaviti pregled i zapisnik o njegovom saslušanju istražni sudija će priložiti istražnim spisima.

Zadržavanje

Član 234

(1) Lice lišeno slobode po članu 232 stav 1, kao i osumnjičenog iz člana 231 st. 7 i 8 ovog zakonika organ policije može izuzetno zadržati, radi prikupljanja obavještenja (član 231 stav 1) ili saslušavanja, najduže 48 sati od časa lišenja slobode, odnosno odazivanja na poziv.

(2) O zadržavanju policija odmah, a najkasnije u roku od dva sata, donosi i uručuje rješenje zadržanom licu i braniocu. U rješenju moraju biti navedeni djelo za koje se osumnjičeni tereti, osnovi sumnje, dan i čas lišenja slobode ili odazivanja pozivu, kao i vrijeme početka zadržavanja.

(3) Protiv rješenja o zadržavanju osumnjičeni i branilac imaju pravo žalbe, koja se sa spisom predmeta odmah dostavlja istražnom sudiji. Istražni sudija je dužan da o žalbi odluči u roku od četiri sata od kada je primio žalbu. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(4) Policija je dužna da o zadržavanju odmah obavijesti istražnog sudiju. Istražni sudija može zahtijevati da mu policija odmah sprovede zadržano lice.

(5) Ukoliko policija u roku od 48 sati ne podnese krivičnu prijavu i sprovede zadržano lice istražnom sudiji dužna je zadržano lice da pušti na slobodu. U vezi istog krivičnog djela isto lice se ne može ponovo zadržavati.

(6) Osumnjičeni ima prava predviđena u članu 231 stav 8 ovog zakonika.

(7) Osumnjičeni mora imati branioca čim policija donese rješenje o zadržavanju. Ako osumnjičeni sam ne obezbijedi branioca, policija će mu ga obezbijediti po službenoj dužnosti, po redosljedu sa spiska koji dostavlja Advokatska komora.

Lišenje slobode lica zatečenog u izvršenju krivičnog djela

Član 235

Lice zatečeno pri izvršenju krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti može svako lišiti slobode. Lice lišeno slobode se mora odmah predati istražnom sudiji ili policiji, a ako se to ne može učiniti, mora se odmah obavijestiti jedan od tih organa. Policija će postupiti po članu 232 ovoga zakonika.

Zadržavanje na mjestu izvršenja krivičnog djela i druge radnje

Član 236

(1) Ovlašćeni policijski službenik ima pravo da lice zatečeno na mjestu izvršenja krivičnog djela uputi istražnom sudiji ili da ga zadrži na mjestu izvršenja krivičnog djela do njegovog dolaska, ako bi to lice moglo dati podatke važne za krivični postupak i ako je vjerovatno da se njihovo saslušanje docnije ne bi moglo izvršiti ili bi bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem ili drugim teškoćama. Zadržavanje ovih lica na mjestu izvršenja krivičnog djela ne može trajati duže od šest sati.

(2) Kad je to neophodno radi utvrđivanja istovjetnosti ili u drugim slučajevima od interesa za uspješno vođenje postupka, policija može fotografisati osumnjičenog i uzeti otiske njegovih prstiju, a uz prethodno odobrenje istražnog sudije javno objaviti fotografiju osumnjičenog i preduzeti druge radnje potrebne za utvrđivanje identiteta.

(3) Ako je potrebno da se utvrdi od koga potiču otisci prstiju na pojedinim predmetima, policija može uzimati otiske prstiju od lica za koja postoji vjerovatnoća da su mogla doći u dodir s tim predmetima.

(4) Lice prema kojem je preduzeta neka od radnji iz ovog člana ima pravo da podnese pritužbu nadležnom državnom tužiocu ili neposredno višem organu policije.

Mjere tajnog nadzora

Član 237

(1) Ako se na drugi način ne mogu prikupiti dokazi ili bi njihovo prikupljanje zahtijevalo nesrazmjerni rizik i ugrožavanje života ljudi, na pisani i obrazloženi predlog državnog tužioca predat u zatvorenoj koverti sa oznakom M.T.N. (mjere tajnog nadzora),

istražni sudija može protiv lica za koje postoje osnovi sumnje da su sama ili zajedno sa drugim izvršila krivična djela iz člana 238 ovog zakonika narediti:

- 1) tajni nadzor i tehničko snimanje telefonskih razgovora, odnosno sredstava za tehničku komunikaciju na daljinu i privatnih razgovora koji se obavljaju u privatnim ili javnim prostorijama ili na otvorenom;
- 2) tajno fotografisanje i vizuelno snimanje u privatnim prostorijama;
- 3) tajno fotografisanje i vizuelno snimanje na javnim mjestima i otvorenom prostoru;
- 4) fiktivnu kupovinu predmeta i lica i fiktivno davanje i primanje mita;
- 5) praćenje prevoza i isporuke predmeta krivičnog djela;
- 6) dostavljanje podataka od bankarskih i drugih finansijskih organizacija o depozitima, ličnim i poslovnim računima ili transakcijama;
- 7) upotrebu elektronskih uređaja za otkrivanje lokacija i pozicioniranje lica i predmeta;
- 8) snimanje razgovora uz prethodno informisanje i saglasnost jednog od učesnika razgovora;
- 9) angažovanje prikrivenog isljednika i svjedoka.

(2) Mjere iz stava 1 tačka 1 ovog člana mogu da se odrede i prema licima za koje postoje osnovi sumnje da izvršiocu ili od izvršilaca krivičnih djela iz člana 238 ovog zakonika prenose poruke u vezi sa krivičnim djelom, odnosno da se izvršilac služi njihovim priključcima na telefon ili drugim telekomunikacionim uređajem.

(3) Izvršenje mjera iz stava 1 tač. 4, 8 i 9 ovog člana ne smije da predstavlja podsticanje na izvršenje krivičnog djela.

Krivična djela za koja mogu biti naredjene MTN

Član 238

(1) Mjere iz člana 237 ovog zakonika mogu se narediti:

- 1) za krivična djela za koje se može izreći kazna zatvora u trajanju od deset godina ili teža kazna;
- 2) za krivična djela sa elementima organizovanog kriminala.

Određivanje MTN

Član 239

(1) Mjere iz člana 237 ovog zakonika određuje istražni sudija pisanom obrazloženom naredbom. U naredbi se navode raspoloživi podaci o licu prema kojem se mjera primjenjuje, krivično djelo zbog kojega se mjere naredjuju, činjenice iz kojih proističe potreba njihovog preduzimanja, rok trajanja koji mora biti primjeren ostvarenju cilja mjere, način, obim i mjesto sprovođenja mjere. Mjere mogu trajati najduže šest mjeseci, a zbog važnih razloga mogu biti produžene za još šest mjeseci.

(2) Uz naredbu za izvršenje mjere iz člana 237 stav 1 tačka 1 ovog zakonika, istražni sudija će izdati poseban nalog u kojem će navesti samo telefonski broj ili e-mail adresu i trajanje mjere, a nalog će policija predati privrednim subjektima iz stava 3 ovog člana u postupku izvršenja mjere.

(3) Poštanska, telegrafska i druga preduzeća, društva i lica registrovana za prenošenje informacija dužna su da policiji omoguće izvršenje mjere iz člana 237 stav 1

ovog zakonika. Službena i odgovorna lica koja učestvuju u postupku donošenja naredbe i izvršenju mjera iz člana 237 ovog zakonika dužna su da kao službenu tajnu čuvaju sve podatke koje su saznali u ovom postupku.

(4) Ako se prilikom preduzimanja nadzora i tajnog snimanja zabilježe podaci i obavještenja koji upućuju na neko drugo krivično djelo, taj će se dio snimka prepisati i dostaviti državnom tužiocu, ako se radi o nekom od krivičnih djela navedenih u članu 238 ovog zakonika.

(5) Državni tužilac i istražni sudija će, na odgovarajući način (prepisom zapisnika ili službenih zabilješki bez ličnih podataka, izdvajanje službene zabilješke iz spisa i sl.), spriječiti da neovlašćena lica, osumnjičeni ili njegov branilac utvrde identitet lica koja su izvršila mjere iz člana 237 ovog zakonika. Ako se ova lica saslušavaju kao svjedoci sud će postupiti na način propisan odredbama člana 101 ovog zakonika.

Izvršenje MTN

Član 240

(1) Mjere iz člana 237 ovoga zakonika izvršava policija, vodeći računa da se u što manjoj mjeri narušava privatnost lica koja nijesu podvrgnuta mjeri.

(2) Ovlašćeni policijski službenik koji izvršava mjeru vodi evidenciju o svakoj preduzetoj radnji, o čemu državnom tužiocu i istražnom sudiji dostavlja periodične izvještaje o izvršenju mjera. Ako istražni sudija ocijeni da više ne postoji potreba za primjenu naredjenih mjera, donosi naredbu o prestanku mjere.

(3) Po izvršenju mjera iz člana 237 ovog zakonika policija će dostaviti državnom tužiocu konačan izvještaj i ostali materijal pribavljen primjenom mjera.

(4) Ako državni tužilac odluči da neće protiv osumnjičenog zahtijevati vodjenje postupka, dostaviće materijal dobijen primjenom člana 237 ovog zakonika u zatvorenom omotu sa posebnom oznakom M.T.N istražnom sudiji, koji će narediti da se materijal uništi u prisustvu državnog tužioca i istražnog sudije, o čemu će istražni sudija sačiniti zapisnik.

(5) Istražni sudija će postupiti po stavu 4 ovog člana, ako državni tužilac podnese zahtjev za sprovođenje istrage protiv osumnjičenog prema kom su primijenjene mjere tajnog nadzora, a dobijeni rezultati ili dio njih nijesu potrebni za vodjenje krivičnog postupka.

(6) U slučaju iz st. 4 i 5 ovog člana podaci se smatraju službenom tajnom.

Pravno nevaljani dokazi

Član 241

(1) Ako je u primjeni mjera iz člana 237 ovog zakonika postupljeno suprotno odredbama ovog zakonika ili naredbi istražnog sudije, na prikupljenim podacima se ne može zasnivati sudska odluka. Na dobijene podatke i obavještenja shodno će se primjenjivati odredbe člana 98 ovog zakonika. Odredbe člana 184 stav 1, člana 281 stav 4, člana 345 stav 3 i člana 382 stav 4 ovog zakonika shodno će se primjenjivati i na snimke sačinjene suprotno odredbama ovog i člana 237 ovog zakonika.

Obavještavanje lica prema kojem je predizumana mjera nadzora

Član 242

(1) Prije nego što se uništi materijal dobijen mjerama tajnog nadzora, u smislu člana 240 st. 4 i 5 ovog zakonika, istražni sudija će obavijestiti lice protiv koga je mjera preduzeta, a to lice ima pravo uvida u prikupljeni materijal.

(2) Ako postoji osnovana bojazan da bi obavještavanje lica iz stava 1 ovog člana ili uvid u dobijeni materijal moglo da predstavlja ozbiljnu opasnost po život i zdravlje ljudi ili bi moglo

ugroziti neku od istraga koje su u toku ili iz nekih drugih opravdanih razloga, istražni sudija, po pribavljenom mišljenju državnog tužioca, može odlučiti da ne obavještava lice prema kome je preduzeta mjera i da mu ne dozvoli uvid u dobijeni materijal.

Odbacivanje i dopuna krivične prijave

Član 243

(1) Državni tužilac će obrazloženim rješenjem odbaciti prijavu ako iz same prijave proističe da prijavljeno djelo nije krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, ako je nastupila zastarjelost ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje isključuju gonjenje. O odbacivanju prijave, kao i o razlozima za to državni tužilac će obavijestiti oštećenog u roku od osam dan (član 59), a ako je krivičnu prijavu podnijela policija obavijestiti i taj organ.

(2) Ako državni tužilac iz same prijave ne može ocijeniti da li su vjerovatni navodi prijave ili ako podaci u prijavi ne pružaju dovoljno osnova da može odlučiti da li će zahtijevati sprovođenje istrage ili ako je do državnog tužioca samo dopro glas da je izvršeno krivično djelo, a naročito ako je izvršilac nepoznat, državni tužilac će, sam ili posredstvom drugih organa, prikupiti potrebna obavještenja. U tu svrhu državni tužilac može pozvati podnosioca prijave, prijavljeno lice i druga lica za koja ocijeni da mogu pružiti relevantne podatke od značaja za odluku po prijavi. Ako nije u mogućnosti da to preduzme sam, državni tužilac će zahtijevati od policije da prikupe potrebna obavještenja i da preduzmu druge mjere radi otkrivanja krivičnog djela i učinioca (čl. 230, 231 i 236).

(3) Radi razjašnjenja određenih stručnih pitanja koja se postavljaju kod odlučivanja o krivičnoj prijavi, državni tužilac može zatražiti od lica odgovarajuće struke da mu o tim pitanjima da potrebna objašnjenja.

(4) Državni tužilac može uvijek tražiti da ga policija obavijesti o mjerama koje su preduzeli. Policija je dužna da mu bez odlaganja odgovori.

(5) Ako i poslije preduzetih radnji iz st. 2, 3 i 4 ovog člana proističu neke od okolnosti iz stava 1 ovog člana, ili ako ne postoji osnovana sumnja da je osumnjičeni izvršio krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti, državni tužilac će odbaciti prijavu.

(6) Državni tužilac i drugi državni organ, preduzeća i druga pravna lica dužni su prilikom prikupljanja obavještenja, odnosno davanja podataka da postupaju obazrivo, vodeći računa da se ne naškodi časti i ugledu lica na koje se ovi podaci odnose.

Odlaganje krivičnog gonjenja

Član 244

(1) Državni tužilac može odložiti krivično gonjenje za krivična djela za koja je propisana novčana kazna ili kazna zatvora do tri godine, kada nađe da ne bi bilo cjelisho -

dno da se vodi krivični postupak, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život učinioca i njegova lična svojstva, ako osumnjičeni prihvati ispunjenje jedne ili više od sljedećih obaveza:

1) da otkloni štetnu posljedicu nastalu izvršenjem krivičnog djela ili da naknadi pričinjenu štetu;

2) da plati određeni novčani iznos u korist humanitarne organizacije, fonda ili javne ustanove;

3) da obavi određeni društvenokorisni ili humanitarni rad;

4) da ispuni dospjele obaveze izdržavanja.

(2) Osumnjičeni je dužan da prihvaćenu obaveznu izvrši u roku koji ne može biti duži od šest mjeseci.

(3) Državni tužilac obaveze iz stava 1 ovog člana utvrđuje rješenjem. Rješenje se dostavlja osumnjičenom, oštećenom ako ga ima, odnosno humanitarnoj organizaciji ili javnoj ustanovi u čiju se korist nalaže izvršenje. Na rješenje državnog tužioca oštećeni i osumnjičeni

mogu podnijeti prigovor neposredno višem državnom tužiocu, u roku od osam dana od dana dostave rješenja.

(4) Prije donošenja rješenja iz stava 3 ovog člana državni tužilac će sprovesti postupak poravnanja između oštećenog i osumnjičenog za obaveze iz tač. 1 i 4, odnosno pribavljanja saglasnosti osumnjičenog za mjere iz tač. 2 i 3 ovog člana.

(5) Vrhovni državni tužilac će uputstvom bliže urediti postupak poravnanja, sprovođenje drugih radnji u primjeni odredaba ovog člana, te sadržinu rješenja o određivanju mjera i njihovo sprovođenje.

(6) Ako osumnjičeni izvrši obavezu iz stava 1 tač. 1 i 4 ovoga člana određenu uz pristanak oštećenog ili obaveze iz stava 1 tač. 2 i 3 ovog člana u roku iz stava 2 ovog člana, državni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu, a odredbe člana 59 ovog zakonika neće se primjenjivati, sa čime će državni tužilac upoznati oštećenog prije prihvatanja poravnanja.

Odbacivanje krivične prijave iz razloga pravičnosti (načelo oportuniteta krivičnog gonjenja)

Član 245

Za krivična djela iz člana 244 ovog zakonika državni tužilac može odbaciti krivičnu prijavu, ako je osumnjičeni, usljed stvarnog kajanja, spriječio nastupanje štete ili je štetu u potpunosti već nadoknadio, a državni tužilac, prema okolnostima slučaja, ocijeni da izricanje krivične sankcije ne bi bilo pravično. U ovom slučaju odredbe člana 59 ovog zakonika se neće primjenjivati.

Privremeno oduzimanje predmeta, uviđaj i vještačenje

Član 246

(1) Policija može, i prije pokretanja istrage, privremeno oduzeti predmete po odredbama člana 81 ovog zakonika, ako postoji opasnost od odlaganja i pretresti stan i lica pod uslovima predviđenim u članu 79 ovog zakonika.

(2) Policija je dužna da privremeno oduzete predmete odmah vrati vlasniku ili držaocu, ako krivični postupak ne bude pokrenut, odnosno ako u roku od tri mjeseca ne podnese krivičnu prijavu nadležnom državnom tužiocu.

(3) Ako istražni sudija nije u mogućnosti da odmah izađe na lice mjesta, policija može sama izvršiti uviđaj i odrediti potrebna vještačenja, osim obdukcije i ekshumacije leša. Ako istražni sudija stigne na lice mjesta u toku vršenja uviđaja, on može preduzeti vršenje ovih radnji.

(4) O radnjama iz st. 1 do 3 ovog člana policija, odnosno istražni sudija će bez odlaganja obavijestiti državnog tužioca.

Preduzimanje pojedinih istražnih radnji kada je učinilac nepoznat

Član 247

(1) Kad je učinilac krivičnog djela nepoznat ili ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo, državni tužilac može predložiti da istražni sudija preduzme pojedine istražne radnje, ako je, s obzirom na okolnosti slučaja, neophodno ili cjelishodno da se one preduzmu prije pokretanja istrage. Ako se istražni sudija ne složi sa tim predlogom, zatražiće da o tome odluči vijeće (član 24 stav 6).

(2) Zapisnici o preduzetim istražnim radnjama dostavljaju se državnom tužiocu.

Preduzimanje neodložnih istražnih radnji prije istrage

Član 248

(1) Istražni sudija nadležnog suda, kao i istražni sudija nižeg suda na čijem je području izvršeno krivično djelo može, prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage, po službenoj

duznosti ili na predlog državnog tužioca, preduzeti pojedine istražne radnje za koje je vjerovatno da se njihovo provodjenje docnije ne bi moglo izvršiti ili bi bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem ili drugim teškoćama, ali o svemu što je preduzeto mora obavijestiti nadležnog državnog tužioca.

(2) Istražnim radnjama koje se preduzimaju po stavu 1 ovoga člana može da prisustvuje državni tužilac koji postupa pred tim sudom.

(3) U pogledu pozivanja, odbrane i saslušavanja osumnjičenog primjenjuju se odredbe o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog.

B. PRETHODNI POSTUPAK

G l a v a XIX ISTRAGA

Svrha istrage

Član 249

(1) Istraga se pokreće protiv određenog lica kad postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično djelo.

(2) U istrazi će se prikupiti dokazi i podaci koji su potrebni da bi se moglo odlučiti da li će se podići optužnica ili obustaviti postupak, dokazi za koje postoji opasnost da se neće moći ponoviti na glavnom pretresu ili bi njihovo izvođenje bilo otežano, kao i drugi dokazi koji mogu biti od koristi za postupak, a čije se izvođenje, s obzirom na okolnosti slučaja, pokazuje cjelishodnim.

Zahtjev za sprovođenje istrage

Član 250

(1) Istraga se sprovodi na zahtjev državnog tužioca.

(2) Zahtjev za sprovođenje istrage podnosi se istražnom sudiji nadležnog suda.

(3) U zahtjevu se moraju naznačiti: lični podaci osumnjičenog, opis djela iz koga proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela, zakonski naziv krivičnog djela, okolnosti iz kojih proizilazi osnovanost sumnje i postojeći dokazi.

(4) U zahtjevu za sprovođenje istrage može se predložiti da se izvide određene okolnosti, da se preduzmu pojedine radnje i da se o izvjesnim pitanjima saslušaju određena lica, a može se predložiti i da se osumnjičeni pritvori.

(5) Državni tužilac će dostaviti istražnom sudiji krivičnu prijavu i sve spise i zapisnike o radnjama koje su preduzete. Istovremeno, državni tužilac će dostaviti istražnom sudiji predmete koji mogu poslužiti kao dokaz ili će naznačiti gdje se oni nalaze.

Rješenje o sprovođenju istrage

Član 251

(1) Kad istražni sudija primi zahtjev za sprovođenje istrage razmotriće spise i, ako se složi sa zahtjevom, donijeće rješenje o sprovođenju istrage, koje treba da sadrži podatke navedene u članu 250 stav 3 ovog zakonika. Rješenje će se dostaviti državnom tužiocu, okrivljenom i braniocu.

(2) Prije donošenja rješenja istražni sudija će saslušati osumnjičenog, osim ako postoji opasnost od odlaganja.

(3) Istražni sudija može, prije nego što odluči o zahtjevu državnog tužioca, pozvati državnog tužioca i osumnjičenog da određenog dana dođu u sud, ako je potrebno da se izjasne o okolnostima koje mogu biti od važnosti za odlučivanje o zahtjevu ili ako istražni sudija smatra da bi iz drugih razloga bilo cjelishodno njihovo usmeno izjašnjenje. Ovom prilikom stranke mogu stavljati usmeno svoje predloge, a državni tužilac može izmijeniti ili

dopuniti i zahtjev za sprovođenje istrage, a može i predložiti da se postupak sprovede neposredno na osnovu optužnice (član 252).

(4) U vezi sa pozivanjem, odbranom i saslušanjem osumnjičenog protiv koga se zahtijeva sprovođenje istrage primjenjivaće se odredbe ovog zakonika o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog. Osumnjičenog koji je pozvan po stavu 3 ovog člana poučiče istražni sudija u smislu člana 88 stav 2 ovoga zakonika.

(5) Protiv rješenja istražnog sudije o sprovođenju istrage stranke mogu izjaviti žalbu. Ako je rješenje usmeno saopšteno, žalba se tom prilikom može izjaviti na zapisnik.

(6) Istražni sudija je dužan da žalbu odmah dostavi vijeću (član 24 stav 6). Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

(7) Ako se istražni sudija ne složi sa zahtjevom državnog tužioca za sprovođenje istrage, nakon što je saslušao osumnjičenog, zatražiće da o tome odluči vijeće (član 24 stav 6). Vijeće će odbaciti zahtjev za sprovođenje istrage, ako postoje okolnosti koje privremeno sprječavaju gonjenje, a odbiti zahtjev za sprovođenje istrage, ako nema dovoljno dokaza i podataka o postojanju osnovane sumnje, a u protivnom donijeće rješenje o sprovođenju istrage. Protiv rješenja vijeća okrivljeni, državni tužilac i oštećeni imaju pravo žalbe, koja ne zadržava izvršenje rješenja.

(8) Ako je protiv rješenja vijeća kojim je odbačen, odnosno odbijen zahtjev za sprovođenje istrage, žalbu izjavio samo oštećeni, a žalba se usvoji, smatraće se da je oštećeni izjavljivanjem žalbe preuzeo gonjenje.

(9) U slučajevima iz st. 6 i 7 ovog člana vijeće je dužno da donese odluku u roku od 48 sati.

(10) Pri odlučivanju o zahtjevu za sprovođenje istrage vijeće nije vezano za pravnu ocjenu djela koju je naveo državni tužilac.

Neposredna optužba

Član 252

(1) Istražni sudija se može saglasiti sa predlogom državnog tužioca da se ne sprovede istraga, ako prikupljeni podaci koji se odnose na krivično djelo i učinioca pružaju dovoljno osnova za podizanje optužnice.

(2) Saglasnost iz stava 1 ovog člana istražni sudija može dati samo ako je pret-hodno saslušao osumnjičenog ili okrivljenog protiv koga treba da se podigne optužnica. U pogledu pozivanja, odbrane i saslušanja osumnjičenog primjenjuju se odredbe o pozivanju, odbrani i saslušanju okrivljenog. Obavještenje o saglasnosti istražni sudija će do-staviti državnom tužiocu i osumnjičenom, odnosno okrivljenom.

(3) Rok za podizanje optužnice iznosi osam dana.

(4) Predlog iz stava 1 ovog člana državni tužilac može staviti i poslije podnošenja zahtjeva za sprovođenje istrage, dok rješenje o zahtjevu ne bude donijeto.

(5) Ako istražni sudija smatra da nijesu ispunjeni uslovi za podizanje optužnice bez sprovođenja istrage, postupiče kao da je stavljen zahtjev za sprovođenje istrage.

(6) Ako je za krivično djelo predviđena kazna zatvora do pet godina, državni tužilac može, mimo uslova predviđenih u st. 1 do 5 ovog člana, podići optužnicu i bez sprovođenja istrage, ako prikupljeni podaci koji se odnose na krivično djelo i učinioca pružaju dovoljno osnova za optuženje.

(7) Odredbe st. 1 do 6 ovog člana shodno se primjenjuju i kad se krivično gonjenje preuzima po zahtjevu oštećenog kao tužioca i privatnog tužioca, ako ovim zakonikom za to krivično djelo nije predviđen skraćeni postupak.

(8) Uz predlog iz stava 1 ovog člana, kao i uz optužnicu podignutu po stavu 6 ovog člana, državni tužilac će dostaviti krivičnu prijavu i sve spise i zapisnike o radnjama koje su preduzete, kao i predmete koji mogu poslužiti kao dokaz ili će naznačiti gdje se oni nalaze.

Sud nadležan za sprovođenje istrage

Član 253

- (1) Istragu sprovodi istražni sudija nadležnog suda.
- (2) Zakonom se može odrediti jedan sud u kome će se za područje više sudova sprovesti istraga (istražni centar).
- (3) Istražni sudija vrši istražne radnje, po pravilu, samo na području svog suda. Ako interes istrage zahtijeva, on može pojedine istražne radnje izvršiti i van područja svog suda, ali je dužan da o tome obavijesti sud na čijem području preduzima istražne radnje.

Povjeravanje izvršenja pojedinih istražnih radnji**Član 254**

- (1) U toku istrage istražni sudija može povjeriti izvršenje pojedinih istražnih radnji istražnom sudiji suda na čijem području treba preduzeti te radnje, a ako je za područja više sudova određen jedan sud za ukazivanje pravne pomoći - tom sudu.
- (2) Državni tužilac koji postupa pred sudom kojem je povjereno preduzimanje istražne radnje može prisustvovati toj radnji, ako nadležni državni tužilac ne izjavi da će on prisustvovati.
- (3) Istražni sudija može povjeriti policiji izvršenje naredbe o pretresanju stana ili lica ili o privremenom oduzimanju predmeta, na način predviđen ovim zakonikom.
- (4) Na zahtjev ili po odobrenju istražnog sudije, policija će fotografisati okrivljenog ili uzeti otiske njegovih prstiju, ako je to potrebno za svrhe krivičnog postupka.

Preduzimanje i drugih istražnih radnji osim povjerenih**Član 255**

- (1) Istražni sudija kome je povjereno izvršenje pojedinih istražnih radnji preduzeće, po potrebi, i druge istražne radnje koje sa ovim stoje u vezi ili iz njih proističu.
- (2) Ako istražni sudija kome je povjereno preduzimanje pojedinih istražnih radnji nije za to nadležan, dostaviće predmet nadležnom sudu i o tome će obavijestiti istražnog sudiju koji mu je predmet dostavio.

Obim istrage**Član 256**

- (1) Istraga se vodi samo u pogledu onog krivičnog djela i protiv onog okrivljenog na koje se odnosi rješenje o sprovođenju istrage.
- (2) Ako se u toku istrage pokaže da postupak treba proširiti na koje drugo krivično djelo ili protiv drugog lica, istražni sudija će o tome obavijestiti državnog tužioca. U takvom slučaju mogu se preduzeti istražne radnje koje ne trpe odlaganje, ali o svemu što je preduzeto mora se obavijestiti državni tužilac.
- (3) U pogledu proširenja istrage važe odredbe čl. 250 i 251 ovog zakonika.

Preduzimanje radnji potrebnih za uspješno vođenje postupka**Član 257**

Poslije donošenja rješenja o sprovođenju istrage istražni sudija, i bez predloga stranaka, preduzima radnje za koje smatra da su potrebne za uspješno vođenje postupka.

**Predlozi stranaka i oštećenog
za preduzimanje pojedinih istražnih radnji****Član 258**

(1) Stranke i oštećeni mogu u toku istrage stavljati istražnom sudiji predloge da se preduzmu pojedine radnje. Ako se istražni sudija ne složi s predlogom da se preduzme pojedina istražna radnja, zatražiće da o tome odluči vijeće (član 24 stav 6).

(2) Stranke i oštećeni mogu predloge iz stava 1 ovog člana stavljati i istražnom sudiji kome je povjereno preduzimanje pojedinih istražnih radnji. Ako se istražni sudija ne složi s predlogom, obavijestiće o tome predlagača, koji predlog može ponovo staviti istražnom sudiji nadležnog suda.

Otvorenost istrage

Član 259

(1) Saslušanje okrivljenog će se obaviti u prisustvu državnog tužioca. Oštećeni kao tužilac, privatni tužilac i branilac mogu prisustvovati saslušanju okrivljenog.

(2) Tužilac, oštećeni, okrivljeni i branilac mogu prisustvovati uviđaju, rekonstrukciji i saslušanju vještaka.

(3) Tužilac i branilac mogu prisustvovati pretresanju stana.

(4) Saslušanju svjedoka mogu da prisustvuju tužilac, okrivljeni i branilac, kad je vjerovatno da svjedok neće doći na glavni pretres, kad istražni sudija nađe da je to cjeli-shodno ili kada je jedna od stranaka zahtijevala da prisustvuje saslušanju. Oštećeni može prisustvovati saslušanju svjedoka samo kad je vjerovatno da svjedok neće doći na glavni pretres.

(5) Istražni sudija je dužan da na pogodan način obavijesti tužioca, branioca, oštećenog i okrivljenog o vremenu i mjestu izvršenja istražnih radnji kojima oni mogu prisustvovati, osim kad postoji opasnost od odlaganja. Ako okrivljeni ima branioca, istražni sudija će, po pravilu, obavještavati samo branioca. Ako je okrivljeni u pritvoru, a istražna radnja se preduzima van sjedišta suda, istražni sudija će odlučiti da li je potrebno prisustvo okrivljenog.

(6) Ako lice kome je upućeno obavještenje o istražnoj radnji nije prisutno, radnja se može preduzeti i u njegovom odsustvu. Ako na ročište za saslušanje okrivljenog ne dođe državni tužilac ili lice koje ga zastupa, a obaviješten je, saslušanje će se sprovesti bez njegovog prisustva.

(7) Lica koja prisustvuju istražnim radnjama mogu predložiti istražnom sudiji da, radi razjašnjenja stvari, postavi određena pitanja okrivljenom, svjedoku ili vještaku, a po dozvoli istražnog sudije mogu postavljati pitanja i neposredno. Ova lica imaju prava da zahtijevaju da se u zapisnik unesu i njihove primjedbe u pogledu preduzimanja pojedinih radnji, a mogu i predlagati izvođenje pojedinih dokaza.

(8) Radi razjašnjenja pojedinih tehničkih ili drugih stručnih pitanja koja se postavljaju u vezi s pribavljenim dokazima ili prilikom saslušanja okrivljenog ili preduzimanja drugih istražnih radnji, istražni sudija može zatražiti od lica odgovarajuće struke da mu o tim pitanjima da potrebna objašnjenja. Ako su prilikom davanja objašnjenja stranke prisutne, one mogu tražiti da to lice pruži bliža objašnjenja. U slučaju potrebe, istražni sudija može tražiti objašnjenje i od odgovarajuće stručne ustanove.

(9) Odredbe st. 1 do 8 ovog člana primjenjuju se i ako se istražna radnja preduzima prije donošenja rješenja o sprovođenju istrage.

Prekid istrage

Član 260

(1) Istražni sudija će rješenjem prekinuti istragu, ako je kod okrivljenog nastupila privremena duševna poremećenost.

(2) Ako se ne zna boravište okrivljenog, istraga se može prekinuti, ali ako je okrivljeni u bjekstvu ili inače nije dostižan državnim organima, istraga će se prekinuti samo na predlog državnog tužioca, ako se postupak vodi po njegovom zahtjevu.

(3) Prije nego što se istraga prekine prikupiće se svi dokazi o krivičnom djelu i krivičnom okrivljenog do kojih se može doći.

(4) Kad prestanu smetnje koje su prouzrokovale prekid istražni sudija će nastaviti istragu.

Obustava istrage po rješenju istražnog sudije

Član 261

Istražni sudija obustavlja rješenjem istragu kad državni tužilac u toku istrage ili po završenoj istrazi izjavi da odustaje od gonjenja. O obustavljanju istrage istražni sudija će u roku od osam dana obavijestiti oštećenog (član 59).

Obustava istrage po rješenju vijeća

Član 262

(1) Istragu će rješenjem obustaviti vijeće (član 24 stav 6) kad odlučuje o bilo kom pitanju u toku istrage, ako:

1) djelo koje se stavlja na teret okrivljenom nije krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti;

2) postoje okolnosti koje isključuju krivicu okrivljenog, a nema uslova za primjenu mjera bezbjednosti;

3) je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili ako postoje druge okolnosti koje trajno isključuju gonjenje;

4) nema dokaza da je okrivljeni učinio krivično djelo.

(2) Ako istražni sudija nađe da postoje razlozi za obustavljanje istrage iz stava 1 ovog člana, obavijestiće o tome državnog tužioca. Ako državni tužilac, u roku od osam dana, ne obavijesti istražnog sudiju da odustaje od gonjenja, istražni sudija će zatražiti da vijeće odluči o obustavljanju istrage.

(3) Rješenje o obustavljanju istrage dostavlja se državnom tužiocu, oštećenom i okrivljenom koji će se odmah pustiti na slobodu ako je u pritvoru. Protiv ovog rješenja državni tužilac i oštećeni imaju pravo žalbe.

(4) Ako je protiv rješenja o obustavljanju istrage žalbu izjavio samo oštećeni, a žalba se uvaži, smatraće se da je oštećeni izjavom žalbe preuzeo gonjenje.

(5) Ako utvrdi da postoje samo privremene smetnje za gonjenje okrivljenog (član 260 stav 1), vijeće će rješenjem prekinuti istragu.

(6) Kad prestanu razlozi koji su doveli do prekida istražni sudija će nastaviti istragu.

Pribavljanje podataka o okrivljenom

Član 263

(1) Istražni sudija će prije završene istrage pribaviti podatke o okrivljenom nave-dene u članu 88 stav 1 ovog zakonika, ako nedostaju ili ih treba provjeriti, kao i podatke o ranijim osudama okrivljenog, a ako okrivljeni još izdržava kaznu ili drugu sankciju koja je vezana za lišenje slobode - podatke o njegovom ponašanju za vrijeme izdržavanja kazne ili druge sankcije. Po potrebi, istražni sudija će pribaviti podatke o ranijem životu okrivljen-

og i o prilikama u kojima živi, kao i o drugim okolnostima koje se tiču njegove ličnosti. Istražni sudija može odrediti medicinske preglede ili psihološka ispitivanja okrivljenog kad je potrebno da se dopune podaci o ličnosti okrivljenog.

(2) Ako dolazi u obzir izricanje jedinstvene kazne kojom će se obuhvatiti i kazne iz ranijih presuda, istražni sudija će zatražiti ovjerene prepise pravosnažnih presuda.

Upoznavanje stranaka sa važnim dokazima

Član 264

(1) Ako istražni sudija prije završene istrage nađe da je u interesu postupka da se stranke i branilac upoznaju s važnim dokazima prikupljenim u istrazi, obavijestiće ih da u

određenom roku mogu razgledati predmete i spise koji se odnose na te dokaze i da mogu staviti svoje predloge za izvođenje novih dokaza.

(2) Kad istekne određeni rok ili ako ne usvoji predlog za izvođenje dokaza, istražni sudija će postupiti po članu 265 ovog zakonika.

Završetak istrage

Član 265

(1) Istražni sudija završava istragu kad nađe da je stanje stvari u istrazi dovoljno razjašnjeno.

(2) Po završenoj istrazi istražni sudija dostavlja spise državnom tužiocu, koji je dužan da u roku od petnaest dana stavi predlog da se istraga dopuni ili da podigne optužnicu ili da da izjavu da odustaje od gonjenja. Ovaj rok može vijeće (član 24 stav 6) produžiti na predlog državnog tužioca, najduže za još petnaest dana.

(3) Ako istražni sudija ne prihvati predlog državnog tužioca o dopuni istrage, zatražiće da o tome odluči vijeće (član 24 stav 6). Ako vijeće odbije predlog državnog tužioca, rok iz stava 2 ovog člana počinje da teče od dana kad je državnom tužiocu dostavljena odluka vijeća.

(4) Ako državni tužilac ne postupi u roku predviđenom u st. 2 i 3 ovog člana, dužan je da o razlozima obavijesti višeg državnog tužioca.

(5) Sud može obavijestiti višeg državnog tužioca o propuštanju rokova iz st. 2 i 3 ovog člana.

Posljedice propuštanja rokova za završetak istrage

Član 266

(1) Ako se istraga ne završi u roku od šest mjeseci, istražni sudija je dužan da obavijesti predsjednika suda o razlozima zbog kojih istraga nije okončana.

(2) Predsjednik suda će, po potrebi, preduzeti mjere da se istraga okonča.

Zahtjev za sprovođenje istrage oštećenog kao tužioca i privatnog tužioca

Član 267

(1) Oštećeni kao tužilac i privatni tužilac mogu istražnom sudiji nadležnog suda podnijeti zahtjev da sprovede istragu, odnosno predlog da istragu dopuni. U toku istrage oni mogu istražnom sudiji stavljati i druge predloge.

(2) U pogledu pokretanja, sprovođenja, prekida i obustave istrage shodno se primjenjuju odredbe ovoga zakonika koje se odnose na pokretanje i vođenje istrage po zahtjevu državnog tužioca.

(3) Kad istražni sudija nađe da je istraga završena, obavijestiće o tome oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca i upozoriće ih da u roku od petnaest dana treba da podnesu optužnicu, odnosno privatnu tužbu, a ako to ne učine, smatraće se da su odustali od gonjenja, pa će se postupak rješanjem obustaviti. Ovako upozorenje istražni sudija je dužan da da i kad vijeće (član 24 stav 6) odbije predlog oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca za dopunu istrage zato što smatra da je stanje stvari dovoljno razjašnjeno.

Obaveza pružanja pomoći istražnom sudiji

Član 268

Ako je istražnom sudiji potrebna pomoć policije (kriminalističko-tehnička i dr.) ili drugih državnih organa u vezi sa sprovođenjem istrage, oni su dužni da mu na njegov zahtjev tu pomoć pruže. Kad sudija ocijeni da izvršenje istražne radnje ne trpi odlaganje može zatražiti pomoć preduzeća ili drugog pravnog lica.

Obaveza čuvanja tajne

Član 269

Ako to zahtijevaju interesi krivičnog postupka, interesi čuvanja tajni, interesi javnog reda, morala ili zaštite ličnog ili porodičnog života oštećenog ili okrivljenog, službeno lice koje preuzima istražnu radnju narediće licima koja saslušava ili koja prisustvuju istražnim radnjama ili razgledaju spise istrage da čuvaju kao tajnu određene činjenice ili podatke koje su tom prilikom saznala i ukazaće im da odavanje tajne predstavlja krivično djelo. Ova naredba unijeće se u zapisnik o istražnoj radnji, odnosno zabilježiće se na spisima koji se razgledaju, uz potpis lica koje je upozoreno.

Zahtjev vijeća za potrebna obavještenja

Član 270

Kad vijeće odlučuje u toku istrage može zatražiti potrebna objašnjenja od istražnog sudije, stranaka i branioca i može ih pozvati da usmeno izlože svoje stavove na sjednici vijeća.

Održavanje reda tokom istrage

Član 271

(1) Istražni sudija je dužan da za vrijeme preduzimanja istražnih radnji održava red, da sud i druge učesnike postupka zaštiti od uvrede, prijetnje i svakog drugog napada.

(2) Učesnika postupka ili drugo lice koje za vrijeme preduzimanja istražnih radnji i poslije opomene narušava red, vrijeđa sud i ostale učesnike postupka, prijeti im ili ugrožava njihovu bezbjednost, istražni sudija može kazniti novčanom kaznom do 1.000 €. Ako učešće takvog lica nije neophodno, ono može biti udaljeno sa mjesta gdje se preuzima istražna radnja.

(3) Ako se radnjama iz stava 2 ostvaruju obilježja krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti, istražni sudija će obavijestiti državnog tužioca radi preduzimanja krivičnog gonjenja.

(4) Okrivljeni ne može biti kažnjen novčanom kaznom.

(5) Ako državni tužilac narušava red, istražni sudija će postupiti shodno odredbi člana 307 stav 5 ovog zakonika.

Pritužba na rad istražnog sudije

Član 272

(1) Stranke i oštećeni mogu se uvijek obratiti pritužbom predsjedniku suda pred kojim se vodi postupak zbog odugovlačenja postupka i drugih nepravilnosti u toku istrage.

(2) Predsjednik suda ispitaće navode u pritužbi, a ako je podnosilac zahtijevao, obavijestiće ga o tome šta je preduzeto.

G l a v a XX

OPTUŽNICA I PRIGOVOR PROTIV OPTUŽNICE

Optužnica

Član 273

(1) Kada je završena istraga, kao i kad se po ovom zakoniku optužba može podići bez sprovođenja istrage (član 252), postupak pred sudom može da se vodi samo na osnovu optužnice državnog tužioca, odnosno oštećenog kao tužioca.

(2) Odredbe o optužnici i o prigovoru protiv optužnice primjenjivaće se shodno i na privatnu tužbu, osim ako se ona podiže za krivično djelo za koje se sprovodi skraćeni postupak.

Sadržaj optužnice

Član 274

(1) Optužnica sadrži:

1) ime i prezime okrivljenog sa ličnim podacima (član 88) i podacima o tome da li se i od kad nalazi u pritvoru ili se nalazi na slobodi, a ako je prije podizanja optužnice pušten na slobodu, onda koliko je proveo u pritvoru;

2) opis djela iz kog proizlaze zakonska obilježja krivičnog djela, vrijeme i mjesto izvršenja krivičnog djela, predmet na kome je i sredstvo kojim je izvršeno krivično djelo, kao i ostale okolnosti potrebne da se krivično djelo što tačnije odredi;

3) zakonski naziv krivičnog djela, sa navođenjem odredaba zakona koje se po predlogu tužioca imaju primijeniti;

4) označenje suda pred kojim će se održati glavni pretres;

5) predlog o dokazima koje treba izvesti na glavnom pretresu, uz naznačenje imena svjedoka i vještaka, spisa koje treba pročitati i predmeta koji služe za dokaz;

6) obrazloženje u kome će se prema rezultatu istrage opisati stanje stvari, navesti dokazi kojima se odlučne činjenice utvrđuju, iznijeti odbrana okrivljenog i stanovište tužioca o navodima odbrane.

(2) Ako se okrivljeni nalazi na slobodi, u optužnici se može predložiti da se odredi pritvor, a ako se nalazi u pritvoru može se predložiti da se pusti na slobodu.

(3) Jednom optužnicom može se obuhvatiti više krivičnih djela ili više okrivljenih samo ako se po odredbama člana 31 ovog zakonika može sprovesti jedinstveni postupak i donijeti jedinstvena presuda.

Dostavljanje optužnice

Član 275

(1) Optužnica se dostavlja nadležnom sudu u onoliko primjeraka koliko ima okrivljenih i branilaca (član 67 stav 2) i jedan primjerak za sud.

(2) Odmah po prijemu optužnice predsjednik vijeća pred kojim će se održati glavni pretres ispitaće da li je optužnica propisno sastavljena (član 274), pa ako ustanovi da nije, vratiće je tužiocu da, u roku od tri dana, ispravi nedostatke. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužioca, vijeće može produžiti ovaj rok. Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac propusti pomenuti rok smatraće se da je odustao od gonjenja, pa će se postupak obustaviti.

Postupanje po neposrednoj optužnici oštećenog kao tužioca

Član 276

(1) Ako oštećeni kao tužilac podigne optužnicu bez sprovođenja istrage (član 252 stav 6) ili ako je podnesena privatna tužba za krivično djelo za koje nije vođena istraga, osim ako se privatna tužba podnosi za krivično djelo za koje se sprovodi skraćeni postupak, predsjednik prvostepenog vijeća će, ako smatra da nema mjesta gonjenju zbog postojanja okolnosti iz člana 282 stav 1 tač. 1 do 3 ovog zakonika, zatražiti odluku vijeća (član 24 stav 6).

(2) Ako oštećeni kao tužilac, protivno odredbama člana 252 st. 1 i 2 ovog zakonika, podigne optužnicu bez sprovođenja istrage za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora preko pet godina smatraće se da je stavio zahtjev za sprovođenje istrage.

(3) Protiv rješenja vijeća oštećeni kao tužilac, odnosno privatni tužilac ima pravo žalbe.

Podizanje optužnice i pritvor

Član 277

(1) Ako je u optužnici stavljen predlog da se protiv okrivljenog odredi pritvor ili da se pusti na slobodu o tome rješava vijeće (član 24 stav 6) odmah, a najdocnije u roku od 48 sati.

(2) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, a u optužnici nije stavljen predlog da se pusti na slobodu, vijeće iz stava 1 ovog člana će po službenoj dužnosti, u roku od tri dana od dana prijema optužnice, ispitati da li još postoje razlozi za pritvor i donijeti rješenje o produženju ili ukidanju pritvora. Žalba protiv ovog rješenja ne zadržava izvršenje rješenja.

Dostavljanje optužnice okrivljenom

Član 278

(1) Optužnica se dostavlja okrivljenom koji je na slobodi bez odlaganja, a ako se nalazi u pritvoru, u roku od 24 sata po prijemu.

(2) Ako je protiv okrivljenog određen pritvor rješenjem vijeća (član 277), optužnica se predaje okrivljenom prilikom njegovog lišavanja slobode, zajedno sa rješenjem kojim se određuje pritvor.

(3) Ako se okrivljeni koji je lišen slobode ne nalazi u zatvoru suda kod koga će se održati glavni pretres, predsjednik vijeća narediće da se okrivljeni odmah sprovede u taj zatvor, gdje će mu se predati optužnica.

Prigovor protiv optužnice

Član 279

(1) Okrivljeni ima pravo da podnese prigovor protiv optužnice u roku od osam dana od dana dostavljanja. Uz optužnicu, okrivljenom će biti dostavljena i pouka o ovom nje-govom pravu.

(2) Prigovor protiv optužnice može podnijeti i branilac, ali ne i protiv volje okrivljenog.

(3) Okrivljeni se može odreći prava na podnošenje prigovora protiv optužnice.

Odbacivanje prigovora

Član 280

(1) Neblagovremeni prigovor i prigovor izjavljen od neovlašćenog lica odbaciće rješenjem predsjednik vijeća pred kojim se ima održati glavni pretres. O žalbi protiv ovog rješenja odlučuje vijeće (član 24 stav 6).

(2) Ako predsjednik vijeća po odredbi stava 1 ovog člana ne odbaci prigovor, dostaviće ga sa spisima vijeću (član 24 stav 6), koje o prigovoru rješava u sjednici.

(3) Vijeće može pozvati stranke i branioca da na sjednici usmeno izlože svoje stavove.

Kontrola optužnice

Član 281

(1) Ako vijeće ne odbaci prigovor kao neblagovremen ili kao nedozvoljen, pristupiće ispitanju optužnice.

(2) Kad vijeće povodom prigovora utvrdi da postoje pogreške ili nedostaci u optužnici (član 274) ili u samom postupku ili da je potrebno bolje razjašnjenje stanja stvari da bi se ispitala osnovanost optužnice vratiće optužnicu da se zapaženi nedostaci otklone ili da se istraga dopuni, odnosno sprovede. Tužilac je dužan, u roku od tri dana od dana kad mu je saopštena odluka vijeća, da podnese ispravljenu optužnicu ili stavi zahtjev za dopunu, odnosno sprovođenje istrage. Iz opravdanih razloga, na zahtjev tužioca, vijeće može da produži ovaj rok. Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac propusti pomenuti rok smatraće se da je odustao od gonjenja, pa će se postupak obustaviti. Ako državni tužilac propusti rok, dužan je da o razlozima propuštanja obavijesti višeg državnog tužioca.

(3) Ako vijeće utvrdi da je za krivično djelo koje je predmet optužbe nadležan koji drugi sud, ogłosiće nenadležnim sud kome je podnesena optužnica i po pravosnažnosti rješenja uputiće predmet nadležnom sudu.

(4) Ako vijeće utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obavještenja iz člana 184. ovog zakonika, donijeće rješenje o njihovom izdvajanju iz spisa. Protiv ovog rješenja dozvoljena je posebna žalba. Po pravosnažnosti rješenja, prije nego što predmet uputi

predsjedniku vijeća radi zakazivanja glavnog pretresa, predsjednik vijeća iz člana 24 stav 6 ovog zakonika obezbijediće da se izdvojeni zapisnici i obavještenja zatvore u poseban omot i predaju istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa. Izdvojeni zapisnici i obavještenja se ne mogu razgledati niti se mogu koristiti u postupku.

Odluke po prigovoru protiv optužnice

Član 282

(1) Rješavajući o prigovoru protiv optužnice, vijeće će odlučiti da nema mjesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja, ako ustanovi:

- 1) da djelo koje je predmet optužbe nije krivično djelo;
- 2) da postoje okolnosti koje trajno isključuju krivicu, a ne dolazi u obzir primjena mjera bezbjednosti;
- 3) da je krivično gonjenje zastarjelo ili da je djelo obuhvaćeno amnestijom ili pomilovanjem ili da postoje druge okolnosti koje trajno isključuju krivično gonjenje;
- 4) da nema dovoljno dokaza da je okrivljeni osnovano sumnjiv za djelo koje je predmet optužbe.

(2) Ako vijeće ustanovi da nema zahtjeva ovlaštenog tužioca ili odobrenja za krivično gonjenje ili da postoje druge okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje, rješenjem će optužnicu odbaciti.

Odbacivanje neposredne optužnice i privatne tužbe

Član 283

(1) Kad rješava o prigovoru protiv optužnice državnog tužioca podnesene na osnovu člana 252 stav 6 ovog zakonika ili o zahtjevu predsjednika vijeća povodom te optužnice (član 289) ili kad rješava povodom neslaganja predsjednika prvostepenog vijeća sa optužnicom oštećenog kao tužioca ili sa privatnom tužbom u slučajevima iz člana 276 stav 1 ovog zakonika, vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu, odnosno privatnu tužbu, ako utvrdi da postoje razlozi iz člana 282 stav 1 tač. 1 do 3 ovog zakonika, a ako su sprovedene istražne radnje - i iz razloga predviđenog u članu 282 stav 1 tačka 4 ovog zakonika.

(2) Ako je povodom prigovora protiv optužnice državnog tužioca iz stava 1 ovog člana ili po zahtjevu predsjednika vijeća povodom te optužnice (član 289) sprovedena istraga (član 281 stav 2), a vijeće, po sprovedenoj istrazi, nađe da postoje razlozi iz člana 282 stav 1 ovog zakonika, odlučiće rješenjem da nema mjesta optužbi i da se krivični postupak obustavlja.

Nevezanost za pravnu ocjenu djela

Član 284

Prilikom donošenja rješenja iz člana 281 stav 3 i čl. 282 i 283 ovog zakonika vijeće nije vezano za pravnu ocjenu djela koju je tužilac naveo u optužnici.

Odbijanje prigovora

Član 285

(1) Ako ne donese nijedno rješenje iz čl. 281, 282 i 283 ovog zakonika, vijeće će odbiti prigovor kao neosnovan.

(2) U istom rješenju vijeće će odlučiti i o predlozima za spajanje ili razdvajanje postupka.

Povlastica povezanosti

Član 286

Ako su od više okrivljenih samo neki podnijeli prigovor protiv optužnice, a razlozi zbog kojih je sud našao da nema mjesta optužbi koriste i nekim od okrivljenih koji nijesu podnijeli prigovor, vijeće će postupiti kao da su i oni podnijeli prigovor.

Obrazloženje odluka po prigovoru

Član 287

Sve odluke vijeća donesene povodom prigovora protiv optužnice moraju biti obrazložene, ali tako da se unaprijed ne utiče na rješavanje onih pitanja koja će biti predmet raspravljanja na glavnom pretresu.

Žalba na odluku povodom prigovora

Član 288

(1) Protiv odluke vijeća iz člana 281 stav 3 ovog zakonika žalba je dozvoljena, a protiv odluka iz čl. 282 i 283 ovog zakonika žalbu može izjaviti tužilac i oštećeni. Protiv ostalih odluka vijeća donesenih povodom prigovora protiv optužnice žalba nije dozvoljena.

(2) Ako je protiv odluke vijeća žalbu izjavio samo oštećeni, pa žalba bude usvojena smatraće se da je izjavljivanjem žalbe oštećeni preuzeo gonjenje.

Kontrola optužnice po inicijativi predsjednika vijeća

Član 289

(1) Ako prigovor protiv optužnice nije podnesen ili je odbačen, na zahtjev predsjednika vijeća pred kojim treba da se održi glavni pretres, vijeće (član 24 stav 6) može odlučiti o svakom pitanju o kome se na osnovu ovog zakonika rješava povodom prigovora.

(2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana predsjednik vijeća može staviti do određivanja glavnog pretresa, a najkasnije u roku od 30 dana od dana prijema optužnice u sudu.

(3) Odredbe člana 280 stav 2 i čl. 281 do 284, čl. 287 i 288 ovog zakonika shodno će se primjenjivati i prilikom odlučivanja povodom zahtjeva iz stava 1 ovog člana.

Stupanje optužnice na pravnu snagu

Član 290

Optužnica stupa na pravnu snagu kad je prigovor odbijen, a ako prigovor nije podnesen ili je odbačen - danom kad se vijeće, razmatrajući zahtjev predsjednika vijeća

(član 289), složilo sa optužnicom, a ako takvog zahtjeva nije bilo - danom kad je predsjednik vijeća odredio glavni pretres, odnosno protekom roka iz člana 289 stav 2 ovog zakonika.

V. GLAVNI PRETRES I PRESUDA

G l a v a XXI

PRIPREME ZA GLAVNI PRETRES

Određivanje vremena glavnog pretresa

Član 291

(1) Predsjednik vijeća naredbom određuje dan, čas i mjesto glavnog pretresa.

(2) Predsjednik vijeća će odrediti glavni pretres najkasnije u roku od dva mjeseca od dana prijema optužnice u sudu, a ako je stavljen zahtjev iz člana 289 ovog zakonika - čim se, s obzirom na odluku vijeća, glavni pretres može odrediti. Ako u ovom roku ne odredi glavni pretres, predsjednik vijeća će obavijestiti predsjednika suda o razlozima zbog kojih glavni pretres nije određen. Predsjednik suda će, po potrebi, preduzeti mjere da se glavni pretres odredi.

(3) Ako predsjednik vijeća utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici ili obavještenja iz člana 184 ovog zakonika, donijeće rješenje o njihovom izdvajanju, prije određivanja glavnog pretresa i po pravosnažnosti rješenja izdvojiće ih u poseban omot i predaće ih istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Mjesto održavanja glavnog pretresa

Član 292

(1) Glavni pretres se drži u sjedištu suda i u sudskoj zgradi.

(2) Ako su u pojedinim slučajevima prostorije u sudskoj zgradi nepodesne za održavanje glavnog pretresa, predsjednik suda može odrediti da se pretres drži u drugoj zgradi.

(3) Glavni pretres može se održati i u drugom mjestu na području nadležnog suda, ako to, na obrazloženi predlog predsjednika suda, dozvoli predsjednik višeg suda.

Pozivanje na glavni pretres

Član 293

(1) Na glavni pretres pozvaće se optuženi i njegov branilac, tužilac i oštećeni i njihovi zakonski zastupnici i punomoćnici, kao i tumač. Na glavni pretres pozvaće se i svjedoci i vještaci koje su predložili tužilac u optužnici i okrivljeni u prigovoru protiv optužnice, osim onih za koje predsjednik vijeća smatra da njihovo saslušanje na glavnom pretresu nije potrebno.

(2) U pogledu sadržine poziva za optuženog i svjedoke primijenije se odredbe čl. 137 i 100 ovog zakonika. Kad odbrana nije obavezna, optuženi će se u pozivu poučiti da ima pravo da uzme branioca, ali da glavni pretres neće morati da se odloži zbog toga što

branilac nije došao na glavni pretres ili što je optuženi uzeo branioca tek na glavnom pretresu.

(3) Poziv optuženom mora se dostaviti tako da između dostavljanja poziva i dana glavnog pretresa ostane dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a najmanje osam dana. Na predlog optuženog, odnosno tužioca, a po pristanku optuženog, ovaj rok se može skratiti.

(4) Oštećenog koji se ne poziva kao svjedok sud će obavijestiti u pozivu da će se glavni pretres održati i bez njega, a da će se njegova izjava o imovinskopravnom zahtjevu pročitati. Oštećeni će se upozoriti na to da će se, ako ne dođe, smatrati da nije voljan da produži gonjenje, ako državni tužilac odustane od optužbe.

(5) Oštećeni kao tužilac i privatni tužilac upozoriće se u pozivu da će se, ako na glavni pretres ne dođu, niti pošalju punomoćnika, smatrati da su odustali od optužbe.

(6) Optuženi, svjedok i vještak upozoriće se u pozivu na posljedice nedolaska na glavni pretres (čl. 312 i 315).

Pribavljanje novih dokaza

Član 294

(1) Stranke i oštećeni mogu i poslije zakazivanja glavnog pretresa zahtijevati da se na glavni pretres pozovu novi svjedoci ili vještaci ili pribave drugi novi dokazi. U svom obrazloženom zahtjevu stranke moraju označiti koje bi se činjenice imale dokazati i kojim od predloženih dokaza.

(2) Predsjednik vijeća može, i bez predloga stranaka, narediti pribavljanje novih dokaza za glavni pretres.

(3) O odluci kojom se naređuje pribavljanje novih dokaza obavijestiće se stranke prije početka glavnog pretresa.

Određivanje dopunskih sudija

Član 295

Ako je u izgledu da će glavni pretres duže trajati, predsjednik vijeća može zatražiti od predsjednika suda da odredi jednog ili dvojicu sudija, odnosno sudija-porotnika da prisustvuju glavnom pretresu, kako bi zamijenili članove vijeća u slučaju njihove spriječenosti.

Saslušanje svjedoka i vještaka van glavnog pretresa

Član 296

(1) Ako se sazna da neki svjedok ili vještak koji je pozvan na glavni pretres, a još nije saslušan, neće moći da dođe na glavni pretres zbog dugotrajne bolesti ili zbog drugih smetnji, može se saslušati u mjestu gdje se nalazi.

(2) Svjedoka, odnosno vještaka saslušaće i po potrebi uzeti zakletvu predsjednik vijeća ili sudija-član vijeća ili će se njegovo saslušanje obaviti preko istražnog sudije suda na čijem se području svjedok, odnosno vještak nalazi.

(3) O vremenu i mjestu saslušanja obavijestiće se stranke i oštećeni, ako je s obzirom na hitnost postupka to moguće. Ako je optuženi u pritvoru, o potrebi njegovog

prisustvovanja saslušanju odlučuje predsjednik vijeća. Kad stranke i oštećeni prisustvuju saslušanju imaju prava iz člana 259 stav 7 ovog zakonika.

Odlaganje glavnog pretresa

Član 297

Predsjednik vijeća može naredbom, iz važnih razloga, na predlog stranaka ili po službenoj dužnosti, odložiti dan glavnog pretresa.

Odustanak od optužnice prije početka glavnog pretresa

Član 298

(1) Ako tužilac odustane od optužnice prije nego što glavni pretres počne, predsjednik vijeća će o tome obavijestiti sva lica koja su bila pozvana na glavni pretres. Oštećeni će se posebno upozoriti na njegovo pravo da može nastaviti gonjenje (čl. 59 i 61).

(2) Ako oštećeni ne nastavi gonjenje, predsjednik vijeća će rješenjem obustaviti krivični postupak i rješenje dostaviti strankama i oštećenom.

G l a v a XXII GLAVNI PRETRES

1. JAVNOST GLAVNOG PRETRESA

Opšta javnost

Član 299

(1) Glavni pretres je javan.

(2) Glavnom pretresu mogu prisustvovati punoljetna lica.

(3) Lica koja prisustvuju glavnom pretresu ne smiju nositi oružje ili opasno oruđe, osim čuvara okrivljenog koji može biti naoružan.

Isključenje javnosti

Član 300

Od otvaranja zasjedanja pa do završetka glavnog pretresa vijeće može, u svako doba, po službenoj dužnosti ili po predlogu stranaka, ali uvijek po njihovom saslušanju, isključiti javnost za cio glavni pretres ili jedan njegov dio, ako je to potrebno radi čuvanja tajne, čuvanja javnog reda, zaštite morala, zaštite interesa maloljetnika ili zaštite ličnog ili porodičnog života okrivljenog ili oštećenog.

Ograničena javnost**Član 301**

(1) Isključenje javnosti ne odnosi se na stranke, oštećenog, njihove zastupnike i branioca.

(2) Vijeće može dozvoliti da glavnom pretresu na kome je javnost isključena prisustvuju pojedina službena lica i naučni radnici, a na zahtjev optuženog, može to dozvoliti

i njegovom bračnom drugu i njegovim bliskim srodnicima i licu sa kojim živi u vanbračnoj zajednici.

(3) Predsjednik vijeća će upozoriti lica koja prisustvuju glavnom pretresu na kome je javnost isključena da su dužna da kao tajnu čuvaju sve ono što su na pretresu saznala i ukazaće im da odavanje tajne predstavlja krivično djelo.

Rješenje o isključenju javnosti**Član 302**

(1) Odluku o isključenju javnosti donosi vijeće rješenjem, koje mora biti obra-zloženo i javno objavljeno.

(2) Rješenje o isključenju javnosti može se pobijati samo u žalbi na presudu.

2. RUKOVOĐENJE GLAVNIM PRETRESOM**Obaveznost prisustva na glavnom pretresu****Član 303**

(1) Predsjednik, članovi vijeća, zapisničar i dopunske sudije moraju neprekidno biti na glavnom pretresu.

(2) Dužnost je predsjednika vijeća da utvrdi da li je vijeće sastavljeno po zakoniku i da li postoje razlozi zbog kojih se članovi vijeća i zapisničar moraju izuzeti (član 38 tač. 1 do 5).

Rukovođenje glavnim pretresom**Član 304**

(1) Predsjednik vijeća rukovodi glavnim pretresom, saslušava optuženog, svjedoke i vještake i daje riječ članovima vijeća, strankama, oštećenom, zakonskim zastupnicima, punomoćnicima, braniocu i vještacima.

(2) Dužnost je predsjednika vijeća da se stara za svestrano pretresanje predmeta, pronalaženje istine i otklanjanje svega što odugovlači postupak, a ne služi razjašnjenju stvari.

(3) Predsjednik vijeća odlučuje o predlozima stranaka, ako o njima ne odlučuje vijeće.

(4) O predlogu o kome ne postoji saglasnost stranaka i o saglasnim predlozima stranaka koje predsjednik ne usvoji odlučuje vijeće. Vijeće, takođe, odlučuje o prigovoru protiv mjera predsjednika vijeća koje se odnose na rukovođenje glavnim pretresom.

(5) Rješenja vijeća se uvijek objavljuju i sa kratkim obrazloženjem unose u zapisnik o glavnom pretresu.

Odstupanje od redovnog toka raspravljanja**Član 305**

Glavni pretres teče redom koji je određen u ovom zakoniku, ali vijeće može odrediti da se odstupa od redovnog toka raspravljanja zbog posebnih okolnosti, a naročito zbog broja optuženih, broja krivičnih djela i obima dokaznog materijala.

Čuvanje ugleda suda i učesnika u postupku

Član 306

(1) Sud je dužan da svoj ugled, ugled stranaka i drugih učesnika postupka zaštiti od uvrede, prijetnje i svakog drugog napada.

(2) Dužnost je predsjednika vijeća da se stara o održavanju reda u sudnici. On može odrediti pretresanje lica koja prisustvuju glavnom pretresu, a odmah poslije otvaranja zasjedanja upozoriti prisutna lica da se pristojno ponašaju i ne ometaju rad suda.

(3) Vijeće može narediti da se iz zasjedanja uklone sva lica koja kao slušaoci prisustvuju glavnom pretresu, ako se mjerama za održavanje reda predviđenim u ovom zakoniku ne bi moglo obezbijediti neometano održavanje glavnog pretresa.

(4) Optička i radio snimanja se ne mogu vršiti na glavnom pretresu, osim kada za pojedini glavni pretres to odobri predsjednik Vrhovnog suda. Ako je snimanje na glavnom pretresu odobreno, vijeće može iz opravdanih razloga odlučiti da se pojedini dijelovi glavnog pretresa ne snimaju.

Održavanje reda i kažnjavanje zbog nepoštovanja reda i procesne discipline

Član 307

(1) Ako optuženi, branilac, oštećeni, zakonski zastupnik, punomoćnik, svjedok, vještak, tumač ili drugo lice koje prisustvuje glavnom pretresu ometa red, vrijeđa sud, stranke ili druge učesnike u postupku ili se ne pokorava naređenjima predsjednika vijeća za održavanje reda, predsjednik vijeća će ga opomenuti. Ako opomena bude bezuspješna, vijeće može narediti da se optuženi udalji iz sudnice, a ostala lica može ne samo udaljiti, nego i kazniti novčanom kaznom do 1.000 €.

(2) Po odluci vijeća, optuženi može biti udaljen iz sudnice za određeno vrijeme, a ako je već saslušan na glavnom pretresu, onda i za sve vrijeme dok traje dokazni postupak. Prije završetka dokaznog postupka pozvaće predsjednik vijeća optuženog i obavijestiti ga o toku glavnog pretresa. Ako bi optuženi nastavio da narušava red i da vrijeđa dostojanstvo suda, vijeće ga može ponovo udaljiti iz zasjedanja. U tom slučaju, glavni pretres će se dovršiti bez prisustva optuženog, a presudu će mu saopštiti predsjednik ili sudija-član vijeća u prisustvu zapisničara.

(3) Braniocu ili punomoćniku koji poslije kazne produži da narušava red vijeće može uskratiti dalju odbranu, odnosno zastupanje na glavnom pretresu i u tom slučaju stranka će se pozvati da uzme drugog branioca, odnosno punomoćnika. Ako optuženi koji nije saslušan to nije u mogućnosti da učini, odnosno ako u slučaju obavezne odbrane sud nije u mogućnosti da bez štete za odbranu postavi novog branioca, glavni pretres će se prekinuti ili odložiti, a braniocu će se naložiti plaćanje troškova koji su nastali zbog prekida ili odlaganja glavnog pretresa. Ako privatni tužilac ili oštećeni kao tužilac ne uzmu drugog punomoćnika, vijeće može odlučiti da glavni pretres nastavi bez punomoćnika, ako nađe da njegovo odsustvo ne bi bilo štetno za interese zastupanog. Rješenje o tome, sa obrazloženjem, unosi se u zapisnik o glavnom pretresu. Protiv ovog rješenja posebna žalba nije dozvoljena.

(4) Ako sud udalji iz sudnice oštećenog kao tužioca ili privatnog tužioca ili njihovog zakonskog zastupnika, glavni pretres će se nastaviti i u njihovoj odsutnosti, ali će ih sud upozoriti da mogu uzeti punomoćnika.

(5) Ako državni tužilac ili lice koje ga zamjenjuje narušava red, o tome će predsjednik vijeća obavijestiti nadležnog državnog tužioca, a može i prekinuti glavni pretres i od nadležnog državnog tužioca zatražiti da odredi drugo lice da zastupa optužnicu.

(6) Kad advokata ili advokatskog pripravnika koji narušava red sud kazni, oba-vijestiće o tome advokatsku komoru čiji je član.

Izuzetnost žalbe na odluku o kažnjavanju

Član 308

- (1) Protiv rješenja o kazni dozvoljena je žalba, ali vijeće može ovo rješenje da opozove.
- (2) Protiv drugih odluka koje se odnose na održavanje reda i upravljanje glavnim pretresom nije dozvoljena žalba.

Optužba za krivično djelo učinjeno na glavnom pretresu

Član 309

- (1) Ako optuženi na glavnom pretresu učini krivično djelo, postupiće se po odredbi člana 350 ovog zakonika.
- (2) Ako neko drugi u toku glavnog pretresa u zasjedanju učini krivično djelo, vijeće može prekinuti glavni pretres i po usmenoj optužbi tužioca suditi o učinjenom krivičnom djelu odmah, a može za to djelo suditi po završetku otpočetog glavnog pretresa.
- (3) Ako postoje osnovi sumnje da je svjedok ili vještak na glavnom pretresu dao lažni iskaz, ne može se za to krivično djelo odmah suditi. U takvom slučaju predsjednik vijeća može narediti da se o iskazu svjedoka, odnosno vještaka sastavi poseban zapisnik, koji će dostaviti državnom tužiocu. Ovaj zapisnik potpisaoće saslušani svjedok, odnosno vještak.
- (4) Ako nije moguće da se učiniocu krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti odmah sudi ili ako je za suđenje nadležan viši sud, obavijestiće se o tome nadležni državni tužilac radi daljeg postupka.

3. PRETPOSTAVKE ZA ODRŽAVANJE GLAVNOG PRETRESA

Otvaranje zasjedanja

Član 310

Predsjednik vijeća otvara zasjedanje i objavljuje predmet glavnog pretresa i sastav vijeća. Zatim utvrđuje da li su došla sva pozvana lica, pa ako nijesu, provjerava da li su im pozivi uručeni i da li su svoj izostanak opravdala.

Nedolazak tužioca na glavni pretres

Član 311

(1) Ako na glavni pretres, koji je zakazan na osnovu optužnice državnog tužioca, ne dođe državni tužilac ili lice koje ga zamjenjuje, održavanje glavnog pretresa će se odložiti. Predsjednik vijeća će o tome obavijestiti nadležnog državnog tužioca.

(2) Ako na glavni pretres ne dođe oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac niti njihov punomoćnik i ako su uredno pozvani, vijeće će rješenjem obustaviti postupak.

Nedolazak optuženog na glavni pretres i suđenje u odsustvu

Član 312

(1) Ako je optuženi uredno pozvan, a ne dođe na glavni pretres niti svoj izostanak opravda, vijeće će narediti da se prinudno dovede. Ako se dovođenje ne bi moglo odmah izvršiti, sud će odlučiti da se održavanje glavnog pretresa odloži i narediti da se optuženi na

idući pretres prinudno dovede. Ako do privođenja optuženi opravda izostanak, predsjednik vijeća će opozvati naredbu o prinudnom dovođenju.

(2) Optuženom se može suditi u odsustvu samo ako je u bjekstvu ili inače nije dostižan državnim organima, a postoje naročito važni razlozi da mu se sudi iako je odsutan.

(3) Rješenje o suđenju u odsustvu optuženog donosi vijeće, na predlog tužioca. Žalba ne zadržava izvršenje rješenja.

Nedolazak branioca

Član 313

(1) Ako na glavni pretres ne dođe branilac koji je uredno pozvan, a ne obavijesti sud o razlogu spriječenosti čim je za ovaj razlog saznao ili ako branilac, bez odobrenja, napusti glavni pretres, optuženi će se pozvati da odmah uzme drugog branioca. Ako optuženi to ne učini, vijeće može odlučiti da se glavni pretres održi i bez prisustva branioca, ako se optuženi s tim saglasi. Ako u slučaju obavezne odbrane ne postoji mogućnost da optuženi odmah uzme drugog branioca, odnosno da ga sud postavi bez štete za odbranu, glavni pretres će se odložiti.

(2) Uredno pozvanog branioca čiji je neopravdani nedolazak doveo do odlaganja glavnog pretresa vijeće će kazniti novčanom kaznom do 500 € i obavezati da plati troškove odlaganja glavnog pretresa. Rješenje o tome sa kratkim obrazloženjem unosi se u zapisnik o glavnom pretresu.

Održavanje glavnog pretresa u očekivanju donošenja presude kojom se optužba odbija

Član 314

Ako po odredbama čl. 307, 312 i 313 ovog zakonika postoje uslovi za odlaganje glavnog pretresa zbog nedolaska optuženog, odnosno odsustva branioca, vijeće može odlučiti da se glavni pretres održi, ako bi se prema dokazima koji se nalaze u spisima očigledno morala donijeti presuda kojom se optužba odbija ili rješenje iz člana 357 ovog zakonika.

Nedolazak svjedoka i vještaka

Član 315

(1) Ako svjedok ili vještak, i pored urednog poziva, neopravdano izostane, vijeće može narediti da se odmah prinudno dovede.

(2) Glavni pretres može početi i bez prisustva pozvanog svjedoka ili vještaka, i u tom slučaju vijeće će u toku glavnog pretresa odlučiti da li usljed odsustva svjedoka ili vještaka glavni pretres treba prekinuti ili odložiti.

(3) Svjedoka ili vještaka koji je uredno pozvan, a izostanak nije opravdao, vijeće može kazniti novčanom kaznom do 1.000 €, a može narediti da se na novi glavni pretres prinudno dovede. Vijeće može, u opravdanom slučaju, opozvati odluku o kazni.

4. ODLAGANJE I PREKIDANJE GLAVNOG PRETRESA

Odlaganje

Član 316

(1) Van slučajeva posebno predviđenih u ovom zakoniku, glavni pretres odložiće se rješenjem vijeća, ako treba pribaviti nove dokaze ili ako se u toku glavnog pretresa utvrdi da je kod optuženog poslije učinjenog krivičnog djela nastupila privremena duševna poremećenost ili ako postoje druge smetnje da se glavni pretres uspješno sprovede.

(2) U rješenju kojim se odlaže glavni pretres određuje se, po pravilu, dan i čas kad će se glavni pretres nastaviti. Istim rješenjem vijeće može odrediti da se prikupe dokazi koji bi vremenom mogli da se izgube.

(3) Protiv rješenja iz stava 2 ovog člana nije dozvoljena žalba.

Održavanje odloženog glavnog pretresa

Član 317

(1) Glavni pretres koji je odložen mora iznova početi, ako se izmijenio sastav vijeća, ali po saslušanju stranaka vijeće može odlučiti da se u ovakvom slučaju svjedoci i vještaci ne saslušavaju ponovo i da se ne preuzima novi uviđaj, nego da se pročitaju iskazi svjedoka i vještaka dati na ranijem glavnom pretresu, odnosno da se pročita zapisnik o uviđaju.

(2) Ako se glavni pretres koji je bio odložen drži pred istim vijećem, on će se nastaviti, a predsjednik vijeća će ukratko iznijeti tok ranijeg glavnog pretresa, ali i u ovom slučaju vijeće može odrediti da glavni pretres počne iznova.

(3) Ako je odlaganje trajalo duže od tri mjeseca ili ako se glavni pretres drži pred drugim predsjednikom vijeća, glavni pretres mora iznova početi i svi dokazi se moraju ponovo izvesti.

Prekid glavnog pretresa

Član 318

(1) Osim slučajeva posebno predviđenih u ovom zakoniku, predsjednik vijeća može prekinuti glavni pretres zbog odmora ili isteka radnog vremena, pribavljanja određenih dokaza u kratkom vremenu ili pripremanja optužbe ili odbrane.

(2) Prekinuti glavni pretres nastavlja se uvijek pred istim vijećem.

(3) Ako se glavni pretres ne može nastaviti pred istim vijećem ili ako je prekid glavnog pretresa trajao duže od osam dana, postupiće se po odredbama člana 317 ovog zakonika.

Dopuna vijeća

Član 319

Ako se u toku glavnog pretresa pred vijećem sastavljenim od jednog sudije i dvojice sudija-porotnika pokaže da činjenice na kojima se zasniva optužba ukazuju na krivično djelo za čije je suđenje nadležno vijeće sastavljeno od dvojice sudija i trojice sudija-porotnika, dopuniće se vijeće i glavni pretres će početi iznova.

5. ZAPISNIK O GLAVNOM PRETRESU

Način vođenja zapisnika

Član 320

(1) O glavnom pretresu vodi se zapisnik u koji se, u bitnom, unosi sadržaj rada i cio tok glavnog pretresa.

(2) Predsjednik vijeća može narediti da se cio tok glavnog pretresa ili pojedini njegovi djelovi bilježe stenografski. Stenografske zabilješke će se u roku od 48 sati pre-vesti, pregledati i priključiti zapisniku.

(3) Za magnetofonsko snimanje toka glavnog pretresa shodno se primjenjuju odredbe člana 185 ovog zakonika. Odobrenje za magnetofonsko snimanje daje predsjednik vijeća.

(4) Predsjednik vijeća može, po predlogu stranke ili po službenoj dužnosti, narediti da se u zapisnik doslovno upišu izjave koje smatra naročito važnim.

(5) Ako je potrebno, a naročito ako se u zapisnik doslovno unose izjave nekog lica, predsjednik vijeća može narediti da se taj dio zapisnika odmah pročita, a pročitane se uvijek, ako to zahtijeva stranka, branilac ili lice čija se izjava unosi u zapisnik.

Ispravke zapisnika i uvid u zapisnik

Član 321

(1) Zapisnik mora biti završen sa zaključenjem zasijedanja. Zapisnik potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

(2) Stranke imaju pravo da pregledaju završeni zapisnik i njegove priloge, da stave primjedbe u pogledu sadržine i da traže ispravku zapisnika. Stranke imaju pravo da poslije završenog zasijedanja dobiju kopiju zapisnika, ako to zahtijevaju.

(3) Ispravke pogrešno upisanih imena, brojeva i drugih očiglednih pogrešaka u pisanju može narediti predsjednik vijeća po predlogu stranaka ili saslušanog lica ili po službenoj dužnosti. Druge ispravke i dopune zapisnika može narediti samo vijeće.

(4) Primjedbe i predlozi stranaka u pogledu zapisnika, kao i ispravke i dopune zapisnika, moraju se zabilježiti u nastavku završenog zapisnika. U nastavku zapisnika zabilježiće se i razlozi zbog kojih pojedini predlozi i primjedbe nijesu usvojeni. Predsjednik vijeća i zapisničar potpisuju i nastavak zapisnika.

Sadržaj zapisnika

Član 322

(1) U uvodu zapisnika mora se naznačiti sud pred kojim se održava glavni pretres, mjesto i vrijeme zasijedanja, ime i prezime predsjednika vijeća, članova vijeća i zapisničara, tužioca, optuženog i branioca, oštećenog i njegovog zakonskog zastupnika ili punomoćnika, tumača, krivično djelo koje je predmet pretresanja, kao i da li je glavni pretres javan ili je javnost isključena.

(2) Zapisnik mora naročito da sadrži podatke o tome koja je optužnica na glavnom pretresu pročitana, odnosno usmeno izložena i da li je tužilac izmijenio ili proširio optužbu, kakve su predloge podnijele stranke i kakve je odluke donosio predsjednik vijeća ili vijeće, koji su dokazi izvedeni, da li su pročitani kakvi zapisnici i druga pismena, da li su reprodukovani zvučni ili drugi snimci i kakve su primjedbe učinile stranke u pogledu pročitanih zapisnika, pismena ili reprodukovanih snimaka. Ako je na glavnom pretresu isključena javnost, u zapisniku se mora naznačiti da je predsjednik vijeća upozorio prisutne na posljedice ako neovlašćeno otkriju ono što su na tom glavnom pretresu saznali kao tajnu.

(3) Iskazi optuženog, svjedoka i vještaka unose se u zapisnik tako da se prikaže njihova bitna sadržina. Ovi iskazi unose se u zapisnik samo ukoliko sadrže odstupanje ili dopunu njihovih ranijih iskaza. Na zahtjev stranke, a nakon saslušanja ovih lica, predsjednik vijeća narediće da se djelimično ili u cjelini pročita zapisnik o njihovom ranijem iskazu.

(4) Na zahtjev stranke, u zapisnik će se unijeti i pitanje, odnosno odgovor koji je vijeće odbilo kao nedozvoljen.

Izreka presude

Član 323

(1) U zapisnik o glavnom pretresu unosi se potpuna izreka presude (član 369 st. 3 do 5), uz naznačenje da li je presuda javno objavljena. Izreka presude sadržana u zapisniku o glavnom pretresu predstavlja izvornik.

(2) Ako je donijeto rješenje o pritvoru (član 366), mora se i ono unijeti u zapisnik o glavnom pretresu.

6. POČETAK GLAVNOG PRETRESA I SASLUŠANJE OPTUŽENOG

Ulazak sudije, odnosno vijeća u sudnicu

Član 324

(1) Prilikom ulaska sudije ili vijeća u sudnicu i prilikom njihovog izlaska iz sudnice, svi prisutni, na poziv ovlašćenog lica, treba da ustanu.

(2) Stranke i drugi učesnici postupka dužni su da ustanu kad se obraćaju sudu, osim ako za to postoje opravdane prepreke ili ako je saslušanje uređeno na drugi način.

Utvrđivanje istovjetnosti optuženog i davanje uputstava

Član 325

(1) Kad je predsjednik vijeća utvrdio da su na glavni pretres došla sva pozvana lica ili kad je vijeće odlučilo da se glavni pretres održi u odsustvu nekog od pozvanih lica ili je ostavilo da o tim pitanjima docnije riješi, pozvaće predsjednik vijeća optuženog i od njega uzeti lične podatke (član 88) da bi utvrdio njegovu istovjetnost.

(2) Pošto istovjetnost optuženog bude utvrđena, predsjednik vijeća uputiće svje-doke i vještake na mjesto koje je za njih određeno, gdje će sačekati dok budu pozvani radi saslušanja. U slučaju potrebe, predsjednik vijeća može zadržati vještake da prate tok glavnog pretresa.

(3) Ako je oštećeni prisutan, a još nije prijavio imovinskopravni zahtjev, uputiće ga predsjednik vijeća da može staviti predlog za ostvarivanje tog zahtjeva u krivičnom postupku i poučiće ga o pravima iz člana 58 ovog zakonika.

(4) Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac treba da budu saslušani kao svje-doci, neće se ukloniti iz zasjedanja.

(5) Predsjednik vijeća može preduzeti potrebne mjere da spriječi dogovaranje između svjedoka, vještaka, okrivljenog, oštećenog kao tužioca i privatnog tužioca.

Pouke optuženom

Član 326

Optuženog će predsjednik vijeća upozoriti da pažljivo prati tok glavnog pretresa i uputiće ga da može iznositi činjenice i predlagati dokaze u svoju odbranu, da može postavljati pitanja saoptuženim, svjedocima i vještacima, stavljati primjedbe i davati objašnjenja u pogledu njihovih iskaza.

Početak glavnog pretresa i čitanje optužnice

Član 327

(1) Glavni pretres počinje čitanjem optužnice (član 274 stav 1 tač. 1 do 3) ili pri-vatne tužbe.

(2) Optužnicu i privatnu tužbu čita, po pravilu, tužilac, ali predsjednik vijeća može, umjesto toga, ako se radi o optužnici oštećenog kao tužioca ili o privatnoj tužbi, usmeno izložiti njihov sadržaj. Tužiocu će se dozvoliti da dopuni izlaganje predsjednika vijeća.

(3) Ako je oštećeni prisutan, može obrazložiti imovinskopravni zahtjev, a ako nije prisutan, njegov predlog će pročitati predsjednik vijeća.

Pojašnjene optužnice i izjašnjavanje o krivici

Član 328

(1) Pošto je optužnica ili privatna tužba pročitana ili je usmeno izložen njihov sadržaj, predsjednik vijeća upitaće optuženog da li je razumio optužbu. Ako se predsjednik vijeća uvjeri da optuženi nije razumio optužbu, ponovo će mu izložiti njenu sadržinu na način da je optuženi najlakše može razumjeti.

(2) Nakon toga, predsjednik vijeća će pozvati optuženog da se, ako to želi, izjasni povodom svake tačke optužbe da li priznaje da je učinio djelo za koje je optužen i da li

priznaje svoju krivicu i da, u slučaju priznanja, pruži potrebna objašnjenja, a u slučaju poricanja iznese svoju odbranu.

(3) Optuženi nije dužan da se izjasni o optužbi niti da iznosi svoju odbranu.

(4) Saslušanju optuženog ne mogu prisustvovati saoptuženi koji još nijesu saslušani.

Saslušanje optuženog i čitanje ranije datog iskaza

Član 329

(1) Pri saslušanju optuženog na glavnom pretresu shodno će se primjenjivati opšte odredbe koje važe za saslušanje okrivljenog (čl. 88 do 94).

(2) Ako optuženi uopšte neće da odgovara ili neće da odgovara na pojedino pitanje, pročitace se njegov raniji iskaz ili dio tog iskaza.

(3) Po završenom saslušanju predsjednik je dužan da upita optuženog da li ima još šta da navede u svoju odbranu.

Postavljanje pitanja optuženom

Član 330

(1) Nakon što optuženi iznese odbranu mogu mu se postavljati pitanja. Pitanja prvi postavlja tužilac, a zatim branilac. Nakon njih predsjednik vijeća i članovi vijeća mogu postavljati pitanja optuženom radi otklanjanja praznina, protivrječnosti i nejasnoća u iskazu. Oštećeni, njegov zakonski zastupnik ili punomoćnik, saoptuženi i vještak mogu ne-posredno postavljati pitanja optuženom uz odobrenje predsjednika vijeća. Pitanja optuženom, po istom redosljedu iz ovog stava, mogu se postavljati i više puta.

(2) Predsjednik vijeća će zabraniti pitanja ili odgovor na već postavljeno pitanje, ako je ono nedozvoljeno (član 89) ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

Saslušanje više optuženih i njihovo suočenje

Član 331

(1) Kad se završi saslušanje prvog optuženog pristupiće se redom saslušanju ostalih optuženih, ako ih ima. Poslije svakog saslušanja predsjednik vijeća će upoznati saslušanog sa iskazima ranije saslušanih saoptuženih i upitaće ga da li ima šta da primijeti. Ranije saslušanog optuženog predsjednik vijeća će upitati da li ima šta da primijeti na iskaz docnije saslušanog optuženog. Svaki optuženi ima pravo da postavlja pitanja ostalima saslušanim saoptuženim.

(2) Ako se iskazi pojedinih saoptuženih o istoj okolnosti razlikuju, predsjednik vijeća može suočiti saoptužene.

Privremeno udaljavanje optuženog zbog odbijanja saoptuženog ili svjedoka da iskazuju

Član 332

Vijeće može, izuzetno, odlučiti da se optuženi privremeno udalji iz sudnice, ako saoptuženi ili svjedok odbija da daje iskaz u njegovom prisustvu ili ako okolnosti ukazuju da u njegovom prisustvu neće govoriti istinu. Po povratku optuženog u zasjedanje pročit-

će mu se iskaz saoptuženog, odnosno svjedoka. Optuženi ima pravo da postavlja pitanja saoptuženom, odnosno svjedoku, a predsjednik vijeća će ga upitati da li ima šta da primijeti na njihov iskaz.

Konsultovanje optuženog sa braniocem

Član 333

Optuženi se može u toku glavnog pretresa dogovarati sa svojim braniocem, ali o tome kako će odgovoriti na postavljeno pitanje ne može se savjetovati ni sa svojim braniocem niti sa nekim drugim.

7. DOKAZNI POSTUPAK

Izvođenje dokaza

Član 334

(1) Pošto je optuženi saslušan postupak se nastavlja izvođenjem dokaza.

(2) Dokazivanje obuhvata sve činjenice za koje sud smatra da su važne za pravilno presuđenje.

(3) Dokazi se izvode onim redom koji utvrdi predsjednik vijeća. Po pravilu, prvo se izvode dokazi koje predloži tužilac, a zatim dokazi koje predloži odbrana, a na kraju dokazi čije izvođenje sud odredi po službenoj dužnosti. Ako oštećeni koji je prisutan treba da se sasluša kao svjedok, njegovo saslušanje će se obaviti odmah poslije saslušanja optuženog.

(4) Stranke i oštećeni mogu, do završetka glavnog pretresa, predlagati da se izvide nove činjenice i pribave novi dokazi, a mogu ponoviti i one predloge koje je predsjednik vijeća ili vijeće ranije odbilo.

(5) Vijeće može odlučiti da se izvedu dokazi koji nijesu predloženi ili od kojih je predlagač odustao.

Priznanje optuženog

Član 335

Priznanje optuženog na glavnom pretresu oslobađa sud od dužnosti da izvodi druge dokaze, osim u slučaju propisanom u članu 93 ovog zakonika i kad su u pitanju dokazi od kojih zavisi vrsta i mjera krivične sankcije.

Saslušanje svjedoka i vještaka

Član 336

(1) Pri saslušanju svjedoka i vještaka na glavnom pretresu shodno će se primjenjivati opšte odredbe koje važe za njihovo saslušanje.

(2) Svjedok koji nije saslušan neće, po pravilu, prisustvovati izvođenju dokaza.

(3) Ako se kao svjedok saslušava lice mlađe od četrnaest godina, vijeće može odlučiti da se za vrijeme njegovog saslušanja isključi javnost.

(4) Ako maloljetno lice prisustvuje glavnom pretresu kao svjedok ili oštećeni, udaljiće se iz sudnice čim njegovo prisustvo nije više potrebno.

Dužnost svjedoka

Član 337

(1) Prije saslušanja svjedoka predsjednik vijeća će ga opomenuti na dužnost da iznese sudu sve što mu je o predmetu poznato, a lica starija od četrnaest godina i upozoriti da lažno svjedočenje predstavlja krivično djelo.

(2) Predsjednik vijeća može pozvati svjedoka koji nije zaklet u istrazi da prije saslušanja položi zakletvu, a ako je zakletvu položio u istrazi, može ga opomenuti na već položenu zakletvu.

Predočavanje nalaza i mišljenja vještaka i dužnosti vještaka

Član 338

(1) Prije saslušanja vještaka predsjednik vijeća će ga opomenuti na dužnost da nalaz i mišljenje da po najboljem znanju i upozoriće ga da davanje lažnog nalaza i mišljenja predstavlja krivično djelo.

(2) Predsjednik vijeća može pozvati vještaka koji nije zaklet da prije vještačenja položi zakletvu, a ako je zakletvu položio, može ga opomenuti na već položenu zakletvu.

(3) Vještak izlaže usmeno na glavnom pretresu svoj nalaz i mišljenje. Ako je vještak prije glavnog pretresa pripremio pisani nalaz i mišljenje, može mu se dozvoliti da ga pročita, a potom će se njegov sastav priložiti zapisniku.

(4) Vijeće može odlučiti da se, umjesto pozivanja stručnjaka ustanove ili organa kojima je povjereno vještačenje, samo pročita nalaz i mišljenje, ako se zbog prirode vještačenja ne može očekivati potpunije objašnjenje njihovog pisanog nalaza i mišljenja. Ako ocijeni da je to potrebno s obzirom na ostale izvedene dokaze i primjedbe stranaka (član 347), vijeće može naknadno odlučiti da se i neposredno saslušaju stručnjaci koji su vještačili.

Postavljanje pitanja svjedoku i vještaku

Član 339

(1) Nakon što se svjedok, odnosno vještak sasluša pitanja mu mogu neposredno postavljati stranke, predsjednik i članovi vijeća, redosljedom utvrđenim u članu 330 stav 1 ovog zakonika. Oštećeni, zakonski zastupnik, punomoćnik i vještaci mogu neposredno postavljati pitanja uz odobrenje predsjednika vijeća.

(2) Predsjednik će zabraniti pitanje i odbiti odgovor na već postavljeno pitanje ako je ono nedozvoljeno (član 89) ili se ne odnosi na predmet. Ako predsjednik vijeća zabrani postavljanje određenog pitanja ili davanje odgovora, stranke mogu zahtijevati da o tome odluči vijeće.

Izmjena iskaza svedoka i vještaka i predočavanje ranijih iskaza

Član 340

Ako je svjedok ili vještak pri ranijem saslušanju naveo činjenice kojih se više ne sjeća ili ako odstupa od svog iskaza, predočiće mu se raniji iskaz, odnosno ukazaće mu se

na odstupanje i upitaće se zašto sada iskazuje drukčije, a po potrebi, pročitaće se njegov raniji iskaz ili dio tog iskaza.

Otpuštanje, privremeno udaljavanje i pozivanje svjedoka i vještaka

Član 341

(1) Saslušani svjedoci i vještaci ostaju u sudnici, ako ih predsjednik vijeća po saslušanju stranaka sasvim ne otpusti ili ne naredi da se privremeno udalje iz sudnice.

(2) Po predlogu stranaka ili po službenoj dužnosti predsjednik vijeća može narediti da se saslušani svjedoci i vještaci udalje iz sudnice i da se docnije ponovo pozovu i još jednom saslušaju u prisustvu ili odsustvu drugih svjedoka i vještaka.

Saslušavanje svjedoka ili vještaka van sudnice

Član 342

(1) Ako se na glavnom pretresu sazna da svjedok ili vještak ne može doći pred sud ili mu je dolazak znatno otežan, može vijeće, ako smatra da je njegov iskaz važan, narediti da ga van glavnog pretresa sasluša predsjednik vijeća ili sudija član vijeća ili da saslušanje obavi istražni sudija suda na čijem se području svjedok, odnosno vještak nalazi.

(2) Ako je potrebno da se izvrši uviđaj ili rekonstrukcija van glavnog pretresa, to će učiniti predsjednik vijeća ili sudija član vijeća.

(3) Stranke, branilac i oštećeni obavijestit će se uvijek kad će se i na kom mjestu saslušati svjedok, odnosno izvršiti uviđaj ili rekonstrukcija, sa upozorenjem da mogu prisustvovati tim radnjama. Ako je optuženi u pritvoru, o potrebi njegovog prisustva tim radnjama odlučuje vijeće. Kad stranke i oštećeni prisustvuju izvođenju tih radnji imaju prava propisana u članu 259 stav 7 ovog zakonika.

Istražni sudija u fazi glavnog pretresa

Član 343

Vijeće može, u toku glavnog pretresa, po saslušanju stranaka, odlučiti da zatraži od istražnog sudije da preduzme određene radnje radi razjašnjenja izvesnih činjenica, ako bi preduzimanje tih radnji na glavnom pretresu bilo skopčano sa znatnim odugovlačenjem postupka ili sa drugim znatnim teškoćama. Kad istražni sudija postupa po ovakvom zahtjevu vijeća primjenjuju se odredbe koje se odnose na preduzimanje istražnih radnji.

Zapisnici o dokaznom materijalu i materijalni dokazi

Član 344

(1) Zapisnici o uviđaju van glavnog pretresa, o pretresanju stana i lica i o oduzimanju stvari, kao i isprave, knjige, spisi i druga pismena koja služe kao dokaz pročitane se na glavnom pretresu radi utvrđivanja njihove sadržine, a po ocjeni vijeća, može se njihova sadržina ukratko usmeno iznijeti. Pismena koja imaju značaj dokaza, ukoliko je to moguće, podnose se u izvorniku.

(2) Predmeti koji mogu služiti razjašnjenju stvari u toku glavnog pretresa pokazaće se optuženom, a po potrebi svjedocima i vještacima. Ako na glavnom pretresu treba izvršiti prepoznavanje predmeta postupit će se na osnovu člana 103 ovog zakonika.

Izuzeci od neposrednog izvođenja dokaza

Član 345

(1) Osim slučajeva koji su posebno predviđeni u ovom zakoniku, zapisnici o iskazima svjedoka, saoptuženih ili već osuđenih učesnika u krivičnom djelu, kao i zapisnici ili druga pismena o nalazu i mišljenju vještaka mogu se, po odluci vijeća, pročitati samo u slučaju:

1) ako je saslušano lice umrlo, duševno oboljelo ili se ne može pronaći ili je njegov dolazak pred sud nemoguć ili znatno otežan zbog starosti, bolesti ili drugih važnih uzroka;

2) ako svjedoci ili vještaci, bez zakonskih razloga, neće da daju iskaz na glavnom pretresu.

(2) Vijeće može, uz saglasnost stranaka, odlučiti da se zapisnik o ranijem saslušanju svjedoka ili vještaka, odnosno njegov pisani nalaz i mišljenje pročitati iako svjedok, odnosno vještak nije prisutan, bez obzira da li je bio pozvan na glavni pretres. Izuzetno, bez saglasnosti stranaka, ali po njihovom saslušanju, vijeće može odlučiti da se pročitati zapisnik o saslušanju svjedoka ili vještaka na ranijem glavnom pretresu, koji je održan pred istim predsjednikom vijeća iako je protekao rok iz člana 317 stav 3 ovog zakonika ili da se pročitati pisani nalaz i mišljenje stručne ustanove ili državnog organa kad pozvani stručnjak iz te ustanove, odnosno

organa koji je izvršio vještačenje nije došao na glavni pretres, ako, s obzirom na ostale izvedene dokaze, ocijeni da je potrebno da se upozna sa sadržinom zapisnika ili pisanog nalaza i mišljenja. Kad zapisnik, odnosno pisani nalaz i mišljenje budu pročitani i saslušane primjedbe stranaka (član 347) vijeće će, uzimajući u obzir i ostale izvedene dokaze, odlučiti da li će i neposredno saslušati svjedoka ili vještaka.

(3) Zapisnici o ranijem saslušanju lica koja su oslobođena od dužnosti svjedočenja (član 97) ne smiju se pročitati, ako ta lica nijesu uopšte pozvana na glavni pretres ili su na glavnom pretresu, prije prvog saslušanja, izjavila da neće da svjedoče. Po završenom dokaznom postupku vijeće će odlučiti da se ovi zapisnici izdvoje iz spisa i odvojeno čuvaju (član 184). Ovako će vijeće postupati i u pogledu drugih zapisnika i obavještenja navedenih u članu 184 ovog zakonika, ako nije ranije donesena odluka o njihovom izdvajanju. Protiv rješenja o izdvajanju zapisnika i obavještenja dozvoljena je posebna žalba. Po pravnosnažnosti rješenja, izdvojeni zapisnici i obavještenja zatvaraju se u poseban omot i predaju istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa i ne mogu se razgledati ni koristiti u postupku. Zapisnici i obavještenja moraju biti izdvojeni prije nego što se spisi, povodom žalbe protiv presude, dostave višem sudu.

(4) Razlozi zbog kojih se čita zapisnik navešće se u zapisniku o glavnom pretresu, a prilikom čitanja će se saopštiti da li je svjedok ili vještak zaklet.

Reprodukcija i snimak saslušanja

Član 346

U slučajevima iz čl. 329, 340 i 345 ovog zakonika, kao i u drugim slučajevima kad je to potrebno, vijeće može odlučiti da se na glavnom pretresu, pored čitanja zapisnika, reprodukuje i snimak saslušanja (član 185).

Primjedbe stranaka i oštećenog

Član 347

Poslije dovršenog saslušanja svakog svjedoka ili vještaka i poslije čitanja svakog zapisnika ili drugog pismena, upitaće predsjednik vijeća stranke i oštećenog da li imaju šta da primijete.

Predlozi za dopunu dokaza

Član 348

(1) Po završenom dokaznom postupku predsjednik vijeća upitaće stranke i oštećenog imaju li kakve predloge za dopunu dokaznog postupka.

(2) Ako niko ne predloži dopunu dokaznog postupka ili predlog bude odbijen, a vijeće smatra da je stanje stvari izviđeno, predsjednik će objaviti da je dokazni postupak završen.

8. IZMJENA I PROŠIRENJE OPTUŽBE

Izmjena optužbe

Član 349

(1) Ako tužilac u toku glavnog pretresa ocijeni da izvedeni dokazi ukazuju da se izmijenilo činjenično stanje izneseno u optužnici, on može na glavnom pretresu usmeno izmijeniti optužnicu, a može predložiti da se glavni pretres prekine radi pripremanja nove optužnice.

(2) U slučaju podnošenja nove optužbe, sud je dužan da okrivljenom i braniocu obezbijedi dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a na njihov zahtjev, ako je to potrebno, i u slučaju izmijenjene optužbe.

(3) Ako vijeće dozvoli prekid glavnog pretresa radi pripremanja nove optužnice, odrediće rok u kome tužilac mora podnijeti optužnicu. Primjerak nove optužnice dostaviće se optuženom, ali prigovor protiv ove optužnice nije dozvoljen. Ako tužilac u ostavljenom roku ne podnese optužnicu, vijeće će nastaviti glavni pretres na osnovu ranije optužnice.

Proširenje optužbe za djelo učinjeno na glavnom pretresu

Član 350

(1) Ako optuženi u toku glavnog pretresa u zasijedanju učini krivično djelo ili ako se u toku glavnog pretresa otkrije koje ranije učinjeno krivično djelo optuženog, vijeće će po optužbi ovlašćenog tužioca, koja može biti i usmeno iznesena, proširiti glavni pretres i na to djelo ili odlučiti da se za to krivično djelo posebno sudi. Protiv te optužbe nije dozvoljen prigovor.

(2) Ako vijeće prihvati proširenje optužbe, prekinuće glavni pretres i obezbijediti dovoljno vremena za pripremanje odbrane.

(3) Ako je za presuđenje djela iz stava 1 ovog člana nadležan viši sud, vijeće će odlučiti da li će i predmet po kome vodi glavni pretres ustupiti nadležnom višem sudu.

9. ZAVRŠNE RIJEČI

Redosljed završnih riječi

Član 351

Po završenom dokaznom postupku predsjednik vijeća daje riječ strankama, oštećenom i braniocu. Prvo govori tužilac, zatim oštećeni, branilac, pa optuženi.

Završna riječ tužioca

Član 352

Tužilac će u svojoj riječi iznijeti ocjenu dokaza izvedenih na glavnom pretresu, zatim će izložiti zaključke o činjenicama važnim za odluku i staviće i obrazložiti predlog o krivici optuženog, o odredbama Krivičnog zakonika i drugog zakona koje bi se imale primijeniti, kao i o olakšavajućim i otežavajućim okolnostima koje bi trebalo uzeti u obzir prilikom odmjeravanja kazne. Tužilac ne može stavljati određeni predlog o visini kazne, ali može predložiti sudsku opomenu ili uslovnu osudu.

Završna riječ oštećenog

Član 353

Oštećeni ili njegov punomoćnik može u svojoj riječi obrazložiti imovinskopравни zahtjev i ukazati na dokaze o krivici optuženog.

Završna riječ odbrane

Član 354

(1) Branilac ili sam optuženi izložiće u svojoj riječi odbranu i može se osvrnuti na navode tužioca i oštećenog.

(2) Poslije branioca optuženi ima pravo da sam govori, da se izjasni da li usvaja odbranu branioca i da je dopuni.

(3) Tužilac i oštećeni imaju pravo da odgovore na odbranu, a branilac, odnosno optuženi da se osvrne na te odgovore.

(4) Posljednja riječ uvijek pripada optuženom.

Završne riječi i procesna disciplina

Član 355

(1) Riječ stranaka, branioca i oštećenog ne može se ograničiti na određeno vrijeme.

(2) Predsjednik vijeća može, po prethodnoj opomeni, prekinuti lice koje u svojoj riječi vrijeđa javni red i moral ili vrijeđa drugoga ili se upušta u ponavljanja ili izlaganja koja

očigledno nemaju veze sa predmetom. U zapisniku o glavnom pretresu mora se navesti da je riječ bila prekinuta i zašto je bila prekinuta.

(3) Kad optužbu zastupa više lica ili odbranu više branilaca, izlaganja se ne mogu ponavljati. Zastupnik optužbe, odnosno odbrane, po međusobnom sporazumu, odabira pitanja o kojima će govoriti.

(4) Poslije svih završnih govora predsjednik vijeća je dužan da upita želi li još ko šta da izjavi.

Završetak glavnog pretresa

Član 356

(1) Ako vijeće, po završenim izlaganjima stranaka, branioca i oštećenog ne odluči da izvede još neke dokaze, predsjednik vijeća će objaviti da je glavni pretres završen.

(2) Ako odluči da izvede još neke dokaze, vijeće će nastaviti dokazni postupak i nakon njegovog završetka ponovo postupiti po odredbi člana 351 ovog zakonika. Tužilac, oštećeni, branilac i optuženi mogu svoje završne riječi samo dopuniti u vezi sa naknadno izvedenim dokazima.

(2) Poslije objavljivanja da je glavni pretres završen vijeće će se povući na vijećanje i glasanje radi donošenja presude.

10. ODBACIVANJE OPTUŽNICE

Član 357

U toku ili po završetku glavnog pretresa vijeće će rješenjem odbaciti optužnicu, ako utvrdi:

- 1) da sud nije stvarno nadležan;
- 2) da je postupak vođen bez zahtjeva ovlašćenog tužioca, bez odobrenja nadležnog državnog organa ili je nadležni državni organ odustao od datog odobrenja;
- 3) da postoje druge okolnosti koje privremeno sprječavaju gonjenje.

G l a v a XXIII PRESUDA

1. IZRICANJE PRESUDE

Izricanje i objavljivanje presude

Član 358

(1) Ako sud u toku vijećanja ne ocijeni da treba ponovo otvoriti glavni pretres radi dopune postupka ili razjašnjenja pojedinih pitanja, izreći će presudu.

(2) Presuda se izriče i objavljuje u ime naroda.

Identitet presude i optužbe

Član 359

(1) Presuda se može odnositi samo na lice koje je optuženo i samo na djelo koje je predmet optužbe sadržane u podnesenoj, odnosno na glavnom pretresu izmijenjenoj ili proširenoj optužnici.

(2) Sud nije vezan za predloge tužioca u pogledu pravne ocjene djela.

Osnov presude

Član 360

(1) Sud zasniva presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu.

(2) Sud je dužan da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i da na osnovu takve ocjene izvede zaključak da li je neka činjenica utvrđena.

2. VRSTE PRESUDA

Član 361

(1) Presudom se optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.

(2) Ako optužba obuhvata više krivičnih djela, u presudi će se izreći da li se i za koje djelo optužba odbija ili se optuženi oslobađa od optužbe ili se oglašava krivim.

Presuda kojom se optužba odbija

Član 362

Presudu kojom se optužba odbija sud će izreći, ako je:

- 1) tužilac od započinjanja do završetka glavnog pretresa odustao od optužbe;
- 2) optuženi za isto djelo već pravosnažno osuđen, oslobođen optužbe ili je optužba protiv njega pravosnažno odbijena ili je postupak protiv njega rješenjem pravosnažno obustavljen, a ne radi se o rješenju o obustavljanju postupka iz člana 412 ovog zakonika;
- 3) optuženi aktom amnestije ili pomilovanja oslobođen od gonjenja ili se krivično gonjenje ne može preduzeti zbog zastarjelosti ili neke druge okolnosti koja trajno isključuje krivično gonjenje.

Presuda kojom se optuženi oslobađa od optužbe

Član 363

Presudu kojom se optuženi oslobađa od optužbe sud će izreći, ako:

- 1) djelo za koje je optužen po zakonu nije krivično djelo;
- 2) ima okolnosti koje isključuju krivicu;
- 3) nije dokazano da je optuženi učinio djelo za koje je optužen.

Presuda kojom se optuženi oglašava krivim

Član 364

(1) U presudi u kojoj se optuženi oglašava krivim sud će izreći:

1) za koje se djelo oglašava krivim, uz naznačenje činjenica i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela, kao i onih od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakonika;

2) zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe Krivičnog zakonika primijenjene;

3) na kakvu se kaznu osuđuje optuženi ili se po odredbama Krivičnog zakonika oslobađa od kazne;

4) odluku o uslovnoj osudi;

5) odluku o mjerama bezbjednosti i o oduzimanju imovinske koristi;

6) odluku o uračunavanju pritvora ili već izdržane kazne;

7) odluku o troškovima krivičnog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu, kao i o tome da se pravosnažna presuda ima javno objaviti.

(2) Ako je optuženi osuđen na novčanu kaznu, u presudi će se naznačiti rok u kome se novčana kazna ima platiti i način zamjene novčane kazne, kad se ona ni prinudnim putem ne može naplatiti.

3. OBJAVLJIVANJE PRESUDE

Vrijeme, mjesto i način objavljivanja presude

Član 365

(1) Pošto je sud izrekao presudu, predsjednik vijeća će je odmah objaviti. Ako sud nije u mogućnosti da istog dana po završetku glavnog pretresa izrekne presudu, odložiće objavljivanje presude najviše za tri dana i odrediće vrijeme i mjesto objavljivanja presude. Ako presuda ne bude objavljena u roku od tri dana od završetka glavnog pretresa, predsjednik vijeća je dužan da odmah po isteku roka o tome obavijesti predsjednika suda i saopšti mu razloge.

(2) Predsjednik vijeća će u prisustvu stranaka, njihovih zakonskih zastupnika, punomoćnika i branioca javno pročitati izreku i saopštiti ukratko razloge presude.

(3) Presuda će biti objavljena i kad stranka, zakonski zastupnik, punomoćnik ili branilac nije prisutan. Vijeće može narediti da optuženom, koji je odsutan, presudu usme-no saopšti predsjednik vijeća ili da mu se presuda samo dostavi.

(4) Ako je javnost na glavnom pretresu bila isključena, izreka presude će se uvijek pročitati u javnom zasijedanju. Vijeće će odlučiti da li će isključiti javnost prilikom objavljivanja razloga presude.

(5) Svi prisutni saslušaće čitanje izreke presude stojeći.

Pritvor nakon izricanja presude

Član 366

(1) Kad izrekne presudu na kaznu zatvora ispod pet godina, vijeće će optuženom koji se brani sa slobode odrediti pritvor, ako postoje razlozi iz člana 148 stav 1 tač. 1, 3 i 4 ovog zakonika, a optuženom koji se nalazi u pritvoru ukinuće pritvor, ako za pritvor više ne postoje razlozi zbog kojih je bio određen.

(2) Pritvor će vijeće uvijek ukinuti i narediti da se optuženi pusti na slobodu, ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena ili ako je oglašen krivim, a oslobođen od kazne ili je osuđen samo na novčanu kaznu ili mu je izrečena sudska opomena ili je uslovno osuđen ili je zbog uračunavanja pritvora kaznu već izdržao ili je optužba odbačena (član 357), osim zbog stvarne nenadležnosti.

(3) Za određivanje ili ukidanje pritvora poslije objavljivanja presude, do njene pravosnažnosti, primjenjivaće se odredba stava 1 ovog člana. Odluku donosi vijeće prvo-stepenog suda (član 24 stav 6).

(4) Prije donošenja rješenja kojim se određuje ili ukida pritvor u slučajevima iz st. 1 i 3 ovog člana, pribaviće se mišljenje državnog tužioca kad se postupak vodi po njegovom zahtjevu.

(5) Ako se optuženi već nalazi u pritvoru, a vijeće nađe da još postoje razlozi zbog kojih je pritvor bio određen ili da postoje razlozi iz člana 148 stav 1 i 2 ovog zakonika, donijeće posebno rješenje o produženju pritvora. Posebno rješenje vijeće donosi i kad treba odrediti ili

ukinuti pritvor. Žalba protiv rješenja ne zadržava izvršenje rješenja, a o žalbi sud odlučuje u roku od tri dana.

(6) Pritvor koji je određen ili produžen po odredbama prethodnih stavova može trajati do pravosnažnosti presude, odnosno do isteka rokova propisanih u članu 152 st. 3 i 4 ovog zakonika, ali najduže dok ne istekne vrijeme trajanja kazne izrečene u prvo-stepenoj presudi.

(7) Na zahtjev optuženog koji se poslije izricanja kazne zatvora nalazi u pritvoru, predsjednik vijeća može optuženog uputiti u ustanovu za izdržavanje kazne i prije pravosnažnosti presude.

Pouka o pravu na žalbu i druga upozorenja

Član 367

(1) Po objavljivanju presude predsjednik vijeća će poučiti stranke o pravu na žalbu, kao i o pravu na odgovor na žalbu.

(2) Ako je optuženom izvršenje izrečene kazne odloženo, upozoriće ga predsjednik vijeća na značaj uslovne osude i na uslove kojih se mora pridržavati.

(3) Predsjednik vijeća će upozoriti stranke da do pravosnažnog okončanja postupka o svakoj promjeni adrese obavijeste sud.

4. PISMENA IZRADA I DOSTAVLJANJE PRESUDE

Pisana izrada presude

Član 368

(1) Presuda koja je objavljena mora se pisano izraditi i otpremiti u roku od mjesec dana po objavljivanju, a u složenim stvarima, izuzetno u roku od dva mjeseca. Ako presuda nije izrađena u tim rokovima, predsjednik vijeća je dužan da pisano obavijesti predsjednika suda zbog čega to nije učinjeno. Predsjednik suda će preduzeti mjere da se presuda što prije izradi.

(2) Presudu potpisuju predsjednik vijeća i zapisničar.

(3) Ovjereni prepis presude dostaviće se tužiocu, a optuženom i braniocu saglasno članu 168 ovog zakonika. Ako se optuženi nalazi u pritvoru, ovjereni prepisi presude moraju biti poslani u rokovima predviđenim u stavu 1 ovog člana.

(4) Optuženom, privatnom tužiocu i oštećenom kao tužiocu dostaviće se i uputstvo o pravu na žalbu.

(5) Ovjereni prepis presude sud će, sa uputstvom o pravu na žalbu, dostaviti oštećenom ako ima pravo na žalbu, licu čiji je predmet oduzet tom presudom (član 75 stav

2 Krivičnog zakonika), kao i pravnom licu prema kome je izrečeno oduzimanje imovinske koristi. Oštećenom koji nema pravo na žalbu prepis presude će se dostaviti u slučaju iz člana 60 stav 2 ovog zakonika, sa uputstvom o pravu na traženje povraćaja u pređašnje stanje. Pravosnažna presuda će se dostaviti oštećenom, ako on to zahtijeva.

(6) Ako je sud, primjenom odredaba o odmjeraivanju jedinstvene kazne za krivična djela u sticaju, izrekao kaznu, uzimajući u obzir i presude koje su doneli i drugi sudovi, dostaviće ovjereni prepis pravosnažne presude tim sudovima.

Sadržaj presude

Član 369

(1) Pisano izrađena presuda mora potpuno da odgovara presudi koja je objavljena. Presuda mora imati uvod, izreku i obrazloženje.

(2) Uvod presude sadrži: naznačenje da se presuda izriče u ime naroda, naziv suda, ime i prezime predsjednika i članova vijeća i zapisničara, ime i prezime optuženog, krivično djelo za koje je optužen i da li je bio prisutan na glavnom pretresu, dan glavnog pretresa i da li je glavni pretres bio javan, ime i prezime tužioca, branioca, zakonskog zastupnika i punomoćnika koji su bili prisutni na glavnom pretresu i dan objavljivanja izrečene presude.

(3) Izreka presude sadrži lične podatke o optuženom (član 88 stav 1) i odluku kojom se optuženi oglašava krivim za djelo za koje je optužen ili kojom se oslobađa od optužbe za to djelo ili kojom se optužba odbija.

(4) Ako je optuženi oglašen krivim, izreka presude mora obuhvatiti potrebne podatke navedene u članu 364 ovog zakonika, a ako je oslobođen od optužbe ili je optužba odbijena, izreka presude mora obuhvatiti opis djela za koje je optužen i odluku o troškovima krivičnog postupka i imovinskopravnom zahtjevu, ako je bio postavljen.

(5) U slučaju sticaja krivičnih djela sud će u izreku presude unijeti kazne utvrđene za svako pojedino krivično djelo, a zatim kaznu koja je izrečena za sva djela u sticaju.

(6) U obrazloženju presude sud će iznijeti razloge za svaku tačku presude.

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući pri tome naročito ocjenu vjerodostojnosti protivrječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine predloge stranaka, iz kojih razloga je odlučio da se ne sasluša neposredno svjedok ili vještak čiji je iskaz, odnosno pisani nalaz i mišljenje pročitano bez saglasnosti stranaka (član 345 stav 2), kojim razlozima se rukovodio pri rješavanju pravnih pitanja, a naročito pri utvrđivanju da li postoji krivično djelo i krivica optuženog i o primjeni određenih odredaba zakona na optuženog i njegovo djelo kao i o razlozima upućivanja oštećenog na parnicu.

(8) Ako je optuženi osuđen na kaznu, u obrazloženju će se navesti koje je okolnosti sud uzeo u obzir pri odmjeravanju kazne. Posebno će sud obrazložiti kojim se razlozima rukovodio kad je našao da treba izreći strožu kaznu od propisane (član 44 Krivičnog zakonika) ili kad je našao da kaznu treba ublažiti ili optuženog osloboditi od kazne ili uslovno osuditi ili da treba izreći mjeru bezbjednosti ili oduzimanje imovinske koristi ili opozvati uslovni otpust.

(9) Ako se optuženi oslobađa od optužbe, u obrazloženju će se naročito navesti iz kojih se razloga navedenih u članu 363 ovog zakonika to čini.

(10) U obrazloženju presude kojom se optužba odbija i u obrazloženju rješenja kojim se optužba odbacuje sud se neće upuštati u ocjenu glavne stvari, nego će se ograničiti samo na razloge za odbijanje, odnosno odbacivanje optužbe.

Ispravke u presudi

Član 370

(1) Pogreške u imenima i brojevima, kao i druge očigledne pogreške u pisanju i računanju, nedostatke u obliku i nesaglasnosti pisano izrađene presude sa izvornikom ispraviće posebnim rješenjem predsjednik vijeća, na zahtjev stranaka ili po službenoj dužnosti.

(2) Ako postoji nesaglasnost između pisano izrađene presude i njenog izvornika u pogledu podataka iz člana 364 stav 1 tač. 1 do 5 i tačka 7, ovog zakonika, rješenje o ispravci dostaviće se licima navedenim u članu 368 ovog zakonika. U tom slučaju rok za žalbu protiv presude teče od dana dostavljanja tog rješenja, protiv koga posebna žalba nije dozvoljena.

G. POSTUPAK PO PRAVNIM LIJEKOVIMA

G l a v a XXIV

REDOVNI PRAVNI LIJEKOVI

1. ŽALBA NA PRESUDU PRVOSTEPENOG SUDA

1) Pravo na izjavljivanje žalbe

Pravo na žalbu i žalbeni rok

Član 371

(1) Protiv presude donesene u prvom stepenu ovlašćena lica mogu izjaviti žalbu u roku od petnaest dana od dana dostavljanja prepisa presude.

(2) Blagovremeno izjavljena žalba ovlašćenog lica odlaže izvršenje presude.

Subjekti žalbe

Član 372

(1) Žalbu mogu izjaviti stranke, branilac, zakonski zastupnik optuženog i oštećeni.

(2) U korist optuženog žalbu mogu izjaviti i njegov bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, usvojenik, brat, sestra, hranilac i lice sa kojim živi u vanbračnoj zajednici. Rok za žalbu i u tom slučaju teče od dana kad je optuženom, odnosno njegovom braniocu dostavljen prepis presude.

(3) Državni tužilac može izjaviti žalbu kako na štetu, tako i u korist optuženog.

(4) Oštećeni može pobijati presudu zbog odluke suda o troškovima krivičnog postupka, ali ako je državni tužilac preuzeo gonjenje od oštećenog kao tužioca (član 62 stav 2), kao i na oslobađajuću presudu, oštećeni može izjaviti žalbu zbog svih osnova zbog kojih se presuda može pobijati (član 375).

(5) Žalbu može izjaviti i lice čiji je predmet oduzet (član 75 stav 2 Krivičnog zakonika) ili od koga je oduzeta imovinska korist pribavljena krivičnim djelom (član 113 stav 2 Krivičnog zakonika).

(6) Branilac i lica iz stava 2 ovog člana mogu izjaviti žalbu i bez naročitog ovlašćenja optuženog, ali ne i protiv njegove volje, osim kad je optuženom izrečena najduža zatvorska kazna.

Odricanje od prava na žalbu i odustanak od žalbe

Član 373

(1) Optuženi se može odreći prava na žalbu samo pošto mu je presuda dostavljena. Optuženi se i prije toga može odreći prava na žalbu, ako su se tužilac i oštećeni kad ima pravo da izjavi žalbu zbog svih osnova (član 372 stav 4) odrekli prava na žalbu, osim ako bi optuženi po presudi imao da izdržava kaznu zatvora. Do donošenja odluke drugostepenog suda optuženi može odustati od već izjavljene žalbe. Optuženi može odustati i od žalbe koju su izjavili njegov branilac ili lica navedena u članu 372 stav 2 ovog zakonika.

(2) Tužilac i oštećeni mogu se odreći prava na žalbu od časa objavljivanja presude pa do isteka roka za izjavu žalbe, a mogu do donošenja odluke drugostepenog suda odustati od već izjavljene žalbe.

(3) Odricanje i odustajanje od žalbe ne može se opozvati.

(4) Optuženi se ne može odreći prava na žalbu niti odustati od već izjavljene žalbe ako mu je izrečena najduža zatvorska kazna.

2) Sadržaj žalbe

Sadržaj žalbe i postupanje po nepotpunoj žalbi

Član 374

(1) Žalba treba da sadrži:

- 1) označenje presude protiv koje se izjavljuje žalba;
- 2) osnov za pobijanje presude (član 375);
- 3) obrazloženje žalbe;
- 4) predlog da se pobijana presuda potpuno ili djelimično ukine ili preinači;
- 5) potpis lica koje izjavljuje žalbu.

(2) Ako je žalbu izjavio optuženi ili drugo lice iz člana 372 stav 2 ovog zakonika, a optuženi nema branioca ili ako je žalbu izjavio oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac

koji nema punomoćnika ili punomoćnik nije advokat, a žalba nije sastavljena u skladu sa odredbama stava 1 ovog člana, prvostepeni sud će pozvati žalioca da u određenom roku dopuni žalbu pisanim podneskom ili na zapisniku kod toga suda. Ako se žalilac ovom pozivu ne odazove, sud će odbaciti žalbu, ako ne sadrži podatke iz stava 1 tač. 3 i 5 ovog člana, a žalbu koja ne sadrži podatke iz stava 1 tačka 1 ovog člana, odbaciće samo pod uslovom da se ne može utvrditi na koju se presudu odnosi. Žalbu izjavljenu u korist optuženog sud će dostaviti drugostepenom sudu, ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbaciće je, ako se to ne može utvrditi.

(3) Ako je žalbu izjavio oštećeni, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac koji ima za punomoćnika advokata ili državni tužilac, a žalba ne sadrži podatke iz stava 1 tač. 2, 3 i 5

ovog člana ili ako žalba ne sadrži podatke iz stava 1 tačka 1 ovog člana, a ne može se utvrditi na koju se presudu odnosi, sud će žalbu odbaciti. Žalbu sa ovim nedostacima izjavljenu u korist optuženog koji ima branioca sud će dostaviti drugostepenom sudu, ako se može utvrditi na koju se presudu odnosi, a odbaciće je, ako se to ne može utvrditi.

(4) U žalbi se mogu iznositi nove činjenice i novi dokazi, ali je žalilac dužan da navede razloge zašto ih ranije nije iznio. Optuženi koji je u cjelosti priznao osnovanost optužbe (član 335) može u žalbi iznijeti samo one nove činjenice i dokaze koji su važni za odluku o kazni. Pozivajući se na nove činjenice, žalilac je dužan da navede dokaze kojima bi se te činjenice imale dokazati, a pozivajući se na nove dokaze, dužan je da navede činjenice koje pomoću tih dokaza želi da dokaže.

3) Osnovi zbog kojih se presuda može pobijati

Član 375

Presuda se može pobijati zbog:

- 1) bitne povrede odredaba krivičnog postupka;
- 2) povrede Krivičnog zakonika;
- 3) pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja;
- 4) odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima krivičnog postupka, imovinskopравnim zahtjevima, kao i zbog odluke o objavljivanju presude putem sredstava javnog informisanja.

Bitne povrede krivičnog postupka

Član 376

(1) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji, ako:

- 1) je sud bio nepropisno sastavljen ili ako je u izricanju presude učestvovao sudija ili sudija-porotnik koji nije sudjelovao na glavnom pretresu ili koji je pravnosnažnom odlukom izuzet od suđenja;
- 2) je na glavnom pretresu sudjelovao sudija ili sudija-porotnik koji se morao izuzeti (član 38 tač. 1 do 5);
- 3) je glavni pretres održan bez lica čije je prisustvo na glavnom pretresu po zakoniku obavezno ili ako je optuženom, braniocu, oštećenom kao tužiocu ili privatnom tužiocu, protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu upotrebljava svoj jezik i da na svom jeziku prati tok glavnog pretresa (član 9);
- 4) je protivno zakoniku bila isključena javnost na glavnom pretresu;
- 5) je sud povrijedio propise krivičnog postupka u pogledu postojanja optužbe ovlašćenog tužioca ili odobrenja nadležnog organa;
- 6) je presudu donio sud koji zbog stvarne nenadležnosti nije mogao suditi u toj stvari ili ako je sud nepravilno odbacio optužbu zbog stvarne nenadležnosti;
- 7) sud svojom presudom nije potpuno riješio predmet optužbe;
- 8) je optužba prekoračena (član 359 stav 1);
- 9) je presudom povrijeđena odredba člana 390 ovog zakonika;

10) se presuda zasniva na dokazu na kome se po odredbama ovog zakonika ne može zasnivati;

11) je izreka presude nerazumljiva, protivrječna sama sebi ili razlozima presude ili ako presuda nema uopšte razloga ili u njoj nijesu navedeni razlozi o odlučnim činjenica-

ma ili su ti razlozi potpuno nejasni ili u znatnoj mjeri protivrječni ili ako o odlučnim činjenicama postoji znatna protivrječnost između onog što se navodi u razlozima presude o sadržini isprava ili zapisnika o iskazima datim u postupku i samih tih isprava ili zapisnika.

(2) Bitna povreda odredaba krivičnog postupka postoji i ako sud za vrijeme pripremanja glavnog pretresa ili u toku glavnog pretresa ili prilikom donošenja presude nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakonika, a to je bilo ili je moglo biti od uticaja na zakonito i pravilno donošenje presude.

Povrede Krivičnog zakonika

Član 377

Povreda Krivičnog zakonika postoji ako je Krivični zakonik povrijeđen u pitanju:

- 1) da li je djelo za koje se optuženi goni krivično djelo;
- 2) da li ima okolnosti koje isključuju krivicu;
- 3) da li ima okolnosti koje isključuju krivično gonjenje, a naročito da li je nastupila zastarjelost krivičnog gonjenja ili je gonjenje isključeno usljed amnestije ili pomilovanja ili je stvar već pravosnažno presuđena;
- 4) da li je u pogledu krivičnog djela koje je predmet optužbe primjenjen zakon koji se ne može primijeniti;
- 5) da li je odlukom o kazni, uslovnoj osudi ili sudskoj opomeni, odnosno odlukom o mjeri bezbjednosti ili o oduzimanju imovinske koristi prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu;
- 6) da li su povrijeđene odredbe o uračunavanju pritvora i izdržane kazne.

Pogrešno ili nepotpuno utvrđeno činjenično stanje

Član 378

(1) Presuda se može pobijati zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja kad je sud neku odlučnu činjenicu pogrešno utvrdio ili je nije utvrdio.

(2) Nepotpuno utvrđeno činjenično stanje postoji i kad na to ukazuju nove činjenice ili novi dokazi.

Pobijanje presude zbog odluke o krivičnim sankcijama, oduzimanja imovinske koristi, troškova krivičnog postupka, imovinskopravnog zahtjeva i objavljivanja odluke

Član 379

(1) Presuda, odnosno rješenje o sudskoj opomeni može se pobijati zbog odluke o kazni, uslovnoj osudi i sudskoj opomeni kad tom odlukom nije prekoračeno zakonsko ovlašćenje (član 377 tačka 5), ali sud nije pravilno odmjerio kaznu, s obzirom na okolnosti koje utiču da kazna bude veća ili manja i zbog toga što je sud primijenio ili nije primijenio odredbe o ublažavanju kazne, o oslobođenju od kazne, o uslovnoj osudi ili o sudskoj opomeni, iako su za to postojali zakonski uslovi.

(2) Odluka o mjeri bezbjednosti ili o oduzimanju imovinske koristi može se pobijati ako ne postoji povreda zakona iz člana 377 tačka 5 ovog zakonika, ali je sud nepravilno

donio ovu odluku ili nije izrekao mjeru bezbjednosti, odnosno oduzimanje imovinske koristi, iako su za to postojali zakonski uslovi.

(3) Odluka o troškovima postupka može se pobijati ako je nepravilna ili suprotna zakonskim odredbama.

(4) Odluka o imovinskopravnim zahtjevima i odluka o objavljivanju presude putem štampe, radija ili televizije mogu se pobijati ako su donijete suprotno zakonskim odredbama.

4) Postupak po žalbi

Podnošenje žalbe

Član 380

(1) Žalba se podnosi sudu koji je izrekao prvostepenu presudu u dovoljnom broju primjeraka za sud, kao i za protivnu stranku i branioca.

(2) Neblagovremenu (član 394) i nedozvoljenu (član 395) žalbu odbaciće rješenjem predsjednik vijeća prvostepenog suda.

Odgovor na žalbu

Član 381

Primjerak žalbe dostaviće prvostepeni sud protivnoj stranci (čl. 168 i 169), koja može u roku od osam dana od dana prijema podnijeti sudu odgovor na žalbu. Žalbu i odgovor na žalbu, sa svim spisima, prvostepeni sud će dostaviti drugostepenom sudu.

Postupanje pred drugostepenim sudom

Član 382

(1) Kad spisi sa žalbom stignu drugostepenom sudu odmah se, na propisan način, određuje sudija izvjestilac. Ako se radi o krivičnom djelu za koje se goni po zahtjevu državnog tužioca, sudija izvjestilac će spise dostaviti nadležnom državnom tužiocu, koji je dužan da ih razmotri i stavi svoj predlog ili izjavi da će predlog staviti na sjednici vijeća i da ih bez odlaganja vrati sudu.

(2) Kad državni tužilac vrati spise predsjednik vijeća će zakazati sjednicu vijeća i o njoj obavijestiti državnog tužioca.

(3) Sudija izvjestilac može, po potrebi, od prvostepenog suda pribaviti izvještaj o povredama odredaba krivičnog postupka, a može preko tog suda ili istražnog sudije suda na čijem se području radnja ima izvršiti ili na drugi način provjeriti navode žalbe u pogledu novih dokaza i novih činjenica ili od drugih organa ili organizacija pribaviti potrebne izvještaje ili spise.

(4) Ako sudija izvjestilac utvrdi da se u spisima nalaze zapisnici i obavještenja navedena u članu 184 ovog zakonika, dostaviće spise prvostepenom sudu, prije održavanja sjednice drugostepenog vijeća, da predsjednik prvostepenog vijeća donese rješenje o njihovom izdvajanju iz spisa i po pravosnažnosti rješenja, da ih u zatvorenom omotu preda istražnom sudiji radi čuvanja odvojeno od ostalih spisa.

Sjednica vijeća

Član 383

(1) O sjednici vijeća obavijestiće se optuženi i njegov branilac, oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac koji je u roku predviđenom za žalbu ili za odgovor na žalbu zahtijevao da bude obavješten o sjednici ili je predložio održavanje pretresa pred drugostepenim sudom (čl. 385 do 387). Predsjednik vijeća ili vijeće može odlučiti da se o sjednici vijeća oba-vijeste stranke i kad nijesu to zahtijevale ili da se o sjednici obavijesti i stranka koja to nije zahtijevala, ako bi njihovo prisustvo bilo korisno za razjašnjenje stvari.

(2) Ako se o sjednici vijeća obavještava optuženi koji je u pritvoru ili u ustanovi za izdržavanje kazne, predsjednik vijeća narediće da se obezbijedi njegovo prisustvo.

(3) Sjednica vijeća počinje izvještajem sudije izvjestioca o stanju stvari. Vijeće može od stranaka koje prisustvuju sjednici zatražiti potrebna objašnjenja u vezi sa žalbenim navodima. Stranke mogu predložiti da se radi dopune izvještaja pročitaju pojedini spisi i mogu, po dozvoli predsjednika vijeća, dati potrebna objašnjenja za svoje stavove iz žalbe, odnosno odgovora na žalbu, ne ponavljajući ono što je sadržano u izvještaju.

(4) Nedolazak stranaka koje su uredno obaviještene ne sprečava održavanje sjednice vijeća. Ako optuženi nije izvjestio sud o promjeni boravišta ili stana, može se održati sjednica vijeća, iako optuženi o sjednici nije bio obaviješten.

(5) Na sjednici vijeća kojoj prisustvuju stranke javnost se može isključiti samo pod uslovima određenim ovim zakonikom (čl. 300 do 302).

(6) Zapisnik o sjednici vijeća priključuje se spisima prvostepenog i drugostepenog suda.

(7) Rješenja iz čl. 394 i 395 ovog zakonika mogu se donijeti i bez obavještavanja stranaka o sjednici vijeća.

Odlučivanje u sjednici vijeća ili na pretresu

Član 384

(1) Drugostepeni sud donosi odluku u sjednici vijeća ili na osnovu održanog pretresa.

(2) Da li će održati pretres odlučuje vijeće drugostepenog suda, osim ako je drugičije određeno ovim zakonikom.

Razlozi za održavanje pretresa

Član 385

(1) Pretres pred drugostepenim sudom održaće se samo ako je potrebno da se, zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, izvedu novi dokazi ili ponove već ranije izvedeni dokazi i ako postoje opravdani razlozi da se predmet ne vrati prvostepenom sudu na ponovni glavni pretres. Pretres će se uvijek održati pred drugostepenim sudom, ako drugi put rješava u istom predmetu po žalbi, a u postupku odlučivanja ocijeni da postoje razlozi za ukidanje prvostepene presude.

(2) Na pretres pred drugostepenim sudom pozivaju se optuženi i njegov branilac, tužilac, oštećeni, zakonski zastupnici i punomoćnici oštećenog, oštećenog kao tužioca i privatnog tužioca, kao i oni svjedoci i vještaci za koje sud odluči da se saslušaju.

(3) Ako je optuženi u pritvoru, predsjednik vijeća drugostepenog suda preduzeće što je potrebno da se optuženi dovede na pretres.

(4) Ako oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac ne dođe na pretres pred drugostepenim sudom, neće se primijeniti odredba člana 311 stav 2 ovog zakonika.

Redosljed radnji na glavnom pretresu pred drugostepenim sudom

Član 386

(1) Pretres pred drugostepenim sudom počinje izvještajem izvjestioca, koji izlaže stanje stvari, ne dajući svoje mišljenje o osnovanosti žalbe.

(2) Po predlogu ili po službenoj dužnosti pročitće se presuda ili dio presude na koji se odnosi žalba, a po potrebi i zapisnik o glavnom pretresu.

(3) Poslije toga pozvaće se žalilac da obrazloži žalbu, a onda protivna stranka da mu odgovori. Optuženi i njegov branilac imaju uvijek posljednju riječ.

(4) Stranke mogu na pretresu iznositi nove dokaze i činjenice.

(5) Tužilac može, s obzirom na rezultat pretresa, u cjelini ili djelimično, odustati od optužnice ili izmijeniti optužnicu u korist optuženog. Ako je državni tužilac odustao od optužnice u cjelini, oštećeni ima prava predviđena u članu 60 ovog zakonika.

Shodna primjena odredaba o glavnom pretresu

Član 387

Ako u prethodnim članovima nije nešto drugo određeno, odredbe o glavnom pretresu pred prvostepenim sudom shodno će se primjenjivati i u postupku pred drugo-stepenim sudom.

5) Granice ispitivanja prvostepene presude

Granice ispitivanja presude

Član 388

(1) Drugostepeni sud ispituje presudu u onom dijelu u kojem se pobija žalbom, ali mora uvijek po službenoj dužnosti ispitati:

1) da li postoji povreda odredaba krivičnog postupka iz člana 376 stav 1 tač. 1, 5, 6, 8 do 11 ovog zakonika i da li je glavni pretres, protivno odredbama ovog zakonika, održan u odsustvu optuženog, a u slučaju obavezne odbrane, i u odsustvu branioca optuženog;

2) da li je na štetu optuženog povrijeđen Krivični zakonik (član 377).

(2) Ako žalba izjavljena u korist optuženog ne sadrži podatke iz člana 374 stav 1 tač. 2 i 3 ovog zakonika, ograničiće se drugostepeni sud na ispitivanje povreda iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana, kao i na ispitivanje odluke o kazni, mjerama bezbjednosti i oduzimanju imovinske koristi (član 379).

Član 389

Na povredu zakona iz člana 376 stav 1 tačka 2 ovog zakonika žalilac se može pozvati u žalbi samo ako tu povredu nije mogao iznijeti u toku glavnog pretresa ili je iznio, ali je prvostepeni sud nije uzeo u obzir.

Zabrana preinačenja na štetu optuženog

Član 390

Ako je izjavljena žalba samo u korist optuženog, presuda se ne smije izmijeniti na njegovu štetu u pogledu pravne kvalifikacije krivičnog djela i krivične sankcije.

Prošireno dejstvo žalbe

Član 391

Žalba zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja ili zbog povrede Krivičnog zakonika izjavljena u korist optuženog sadrži u sebi i žalbu zbog odluke o krivičnoj sankciji i oduzimanju imovinske koristi (član 379).

Povlastica povezanosti (*Beneficium cohaesionis*)

Član 392

Ako drugostepeni sud povodom ma čije žalbe utvrdi da su razlozi zbog kojih je donio odluku u korist optuženog od koristi i za kojeg od saoptuženih koji nije izjavio žalbu ili je nije izjavio u tom pravcu, postupiće po službenoj dužnosti kao da takva žalba postoji.

6) Odluke drugostepenog suda po žalbi

Član 393

(1) Drugostepeni sud može u sjednici vijeća ili na osnovu održanog pretresa odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedozvoljenu ili odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu suda prvog stepena ili ukinuti ovu presudu i uputiti predmet prvo-stepenom sudu na ponovno suđenje ili preinačiti prvostepenu presudu.

(2) O svim žalbama protiv iste presude drugostepeni sud odlučuje jednom odlukom.

Odbacivanje žalbe kao neblagovremene**Član 394**

Žalba će se odbaciti rješenjem kao neblagovremena ako se utvrdi da je podnijeta poslije zakonskog roka.

Odbacivanje žalbe kao nedozvoljene**Član 395**

Žalba će se odbaciti rješenjem kao nedozvoljena ako se utvrdi da je žalbu izjavilo lice koje nije ovlašćeno za podnošenje žalbe ili lice koje se odreklo od žalbe ili ako se utvrdi odustanak od žalbe ili da je poslije odustanka ponovno izjavljena žalba ili ako žalba po zakonu nije dozvoljena.

Odbijanje žalbe**Član 396**

Drugostepeni sud će presudom odbiti žalbu kao neosnovanu i potvrditi presudu suda prvog stepena kad utvrdi da ne postoje razlozi zbog kojih se presuda pobija niti povrede zakona iz člana 388 stav 1 ovog zakonika.

Ukidanje prvostepene presude i vraćanje predmeta na ponovno suđenje**Član 397**

(1) Drugostepeni sud će, uvažavajući žalbu ili po službenoj dužnosti, rješenjem ukinuti prvostepenu presudu i vratiti predmet na ponovno suđenje, ako utvrdi da postoji bitna povreda odredaba krivičnog postupka, osim slučajeva iz člana 399 stav 1 ovog zakonika ili ako smatra da zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja treba narediti novi glavni pretres pred prvostepenim sudom, osim u slučaju predviđenom ovim zakonikom (član 385).

(2) Drugostepeni sud može narediti da se novi glavni pretres pred prvostepenim sudom održi pred potpuno izmijenjenim vijećem.

(3) Drugostepeni sud može i samo djelimično ukinuti prvostepenu presudu ako se pojedini djelovi presude mogu izdvojiti bez štete za pravilno presuđenje.

(4) Ako se optuženi nalazi u pritvoru, drugostepeni sud će ispitati da li još postoje razlozi za pritvor i donijeće rješenje o produženju ili ukidanju pritvora. Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba.

Ostale odluke drugostepenog suda**Član 398**

(1) Ako sud drugog stepena utvrdi da postoji neki od razloga iz člana 357 ovog zakonika, rješenjem će ukinuti presudu prvostepenog suda i odbaciti optužnicu.

(2) Ako drugostepeni sud, prilikom razmatranja žalbe, ustanovi da je za suđenje u prvom stepenu stvarno nadležan, ukinuće prvostepenu presudu, predmet uputiti vijeću istog suda i o tome obavijestiti prvostepeni sud.

(3) Ali ako je izjavljena samo žalba u korist optuženog, a utvrdi se da je za suđenje u prvom stepenu nadležan viši sud, ne može se samo iz tog razloga ukinuti prvostepena presuda.

Preinačenje prvostepene presude

Član 399

(1) Drugostepeni sud će, uvažavajući žalbu ili po službenoj dužnosti, presudom preinačiti prvostepenu presudu, ako utvrdi da su odlučne činjenice u prvostepenoj presudi pravilno utvrđene i da se, s obzirom na utvrđeno činjenično stanje, po pravilnoj primjeni zakona ima donijeti drukčija presuda, a prema stanju stvari i u slučaju povrede iz člana 376 stav 1 tač. 5, 8 i 9 ovog zakonika.

(2) Ako drugostepeni sud nađe da postoje zakonski uslovi za izricanje sudske opomene, preinačiće rješenjem prvostepenu presudu i izreći će sudsku opomenu.

(3) Ako su se zbog preinačenja prvostepene presude stekli uslovi da se odredi, odnosno ukine pritvor na osnovu člana 148 stav 2 i člana 366 stav 2 ovog zakonika, drugostepeni sud će o tome donijeti posebno rješenje, protiv koga nije dozvoljena žalba.

Obrazloženje drugostepene presude

Član 400

(1) U obrazloženju presude, odnosno rješenja drugostepeni sud treba da ocijeni žalbene navode i da iznese povrede zakonika koje je uzeo u obzir po službenoj dužnosti.

(2) Kad se prvostepena presuda ukida zbog bitnih povreda odredaba krivičnog postupka, u obrazloženju treba navesti koje su odredbe povrijeđene i u čemu se povrede sastoje (član 376).

(3) Kad se prvostepena presuda ukida zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, navešće se u čemu se sastoje nedostaci u utvrđivanju činjeničnog stanja, odnosno zašto su novi dokazi i činjenice važni i od uticaja za donošenje pravilne odluke, a može se ukazati i na propuste stranaka koji su uticali na odluku prvostepenog suda.

Vraćanje spisa prvostepenom sudu

Član 401

(1) Drugostepeni sud vratiće sve spise sudu prvog stepena, sa dovoljnim brojem ovjerenih prepisa svoje odluke, radi predaje strankama i drugim zainteresovanim licima.

(2) Drugostepeni sud je dužan da svoju odluku sa spisima dostavi sudu prvog stepena najdocnije u roku od četiri mjeseca, a ako je optuženi u pritvoru, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana kad je primio spise od tog suda.

Ponovno održavanje glavnog pretresa pred prvostepenim sudom

Član 402

(1) Prvostepeni sud kome je predmet upućen na suđenje uzeće za osnovu raniju optužnicu. Ako je presuda prvostepenog suda djelimično ukinuta, prvostepeni sud će za osnovu uzeti samo onaj dio optužbe koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(2) Na novom glavnom pretresu stranke mogu isticati nove činjenice i iznositi nove dokaze.

(3) Prvostepeni sud je dužan da izvede sve procesne radnje i raspravi sva sporna pitanja na koja je ukazao drugostepeni sud u svojoj odluci.

(4) Pri izricanju nove presude prvostepeni sud je vezan zabranom propisanom u članu 390 ovog zakonika.

(5) Ako je optuženi u pritvoru, vijeće prvostepenog suda dužno je da postupi po članu 152 stav 2 ovog zakonika.

2. ŽALBA NA PRESUDU DRUGOSTEPENOG SUDA

Žalba sudu trećeg stepena

Član 403

(1) Protiv presude drugostepenog suda dozvoljena je žalba sudu koji odlučuje u trećem stepenu samo u sljedećim slučajevima, ako je:

1) drugostepeni sud izrekao najdužu zatvorsku kaznu ili ako je potvrdio presudu prvostepenog suda kojom je izrečena takva kazna;

2) drugostepeni sud na osnovu održanog pretresa utvrdio činjenično stanje drukčije nego prvostepeni sud i na tako utvrđenom činjeničnom stanju zasnovao svoju presudu;

3) drugostepeni sud preinačio presudu prvostepenog suda kojom je optuženi oslobođen od optužbe i izrekao presudu kojom se optuženi oglašava krivim.

(2) O žalbi protiv drugostepene presude rješava sud trećeg stepena u sjednici vijeća, shodno odredbama koje važe za postupak u drugom stepenu. Pred ovim sudom ne može se održati pretres.

(3) Odredbe člana 392 ovog zakonika primijenije se i na saoptuženog koji nije imao pravo da izjavi žalbu protiv drugostepene presude.

3. ŽALBA NA RJEŠENJE

Dopuštenost žalbe na rješenje

Član 404

(1) Protiv rješenja istražnog sudije i protiv drugih rješenja suda donesenih u prvom stepenu stranke i lica čija su prava povrijeđena mogu izjaviti žalbu uvijek kad u ovom zakoniku nije izrično određeno da žalba nije dozvoljena.

(2) Protiv rješenja vijeća donesenog prije i u toku istrage nije dozvoljena žalba, ako ovim zakonom nije drukčije određeno.

(3) Rješenja koja se donose radi pripremanja glavnog pretresa i presude mogu se pobijati samo u žalbi na presudu.

(4) Protiv rješenja Vrhovnog suda žalba nije dozvoljena.

Opšti rok za izjavljivanje žalbe

Član 405

(1) Žalba se podnosi sudu koji je donio rješenje.

(2) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, žalba na rješenje podnosi se u roku od tri dana od dana dostavljanja rješenja.

Odlaganje izvršenja rješenja

Član 406

Ako u ovom zakoniku nije drukčije određeno, podnošenjem žalbe na rješenje odlaže se izvršenje rješenja protiv koga je izjavljena žalba.

Odlučivanje o žalbi na rješenje

Član 407

(1) O žalbi protiv rješenja prvostepenog suda odlučuje drugostepeni sud u sjednici vijeća, ako ovim zakonikom nije drukčije određeno.

(2) O žalbi protiv rješenja istražnog sudije odlučuje vijeće istog suda (član 24 stav 6), ako ovim zakonikom nije drukčije određeno.

(3) Rješavajući o žalbi sud može rješenjem odbaciti žalbu kao neblagovremenu ili kao nedozvoljenu, odbiti žalbu kao neosnovanu ili uvažiti žalbu i rješenje preinačiti ili ukinuti i, po potrebi, predmet uputiti na ponovno odlučivanje.

(4) Ispitujući žalbu sud će, po službenoj dužnosti, paziti da li je za donošenje rješenja prvostepeni sud bio stvarno nadležan, odnosno da li je rješenje donio ovlašćeni organ.

**Rok dostavljanja odluke o žalbi
sa spisima prvostepenom sudu**

Član 408

(1) Na postupak po žalbi na rješenje shodno će se primjenjivati odredbe čl. 372, 374, 380 i 382 st. 1, 3 i 4 i čl. 390 i 392 ovog zakonika.

(2) Ako je žalba izjavljena protiv rješenja iz člana 531 ovog zakonika, o sjednici vijeća obavještava se državni tužilac, a ostala lica - pod uslovima predviđenim u članu 383 ovog zakonika.

(3) Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, sud je dužan da odluku o žalbi sa spisima dostavi sudu koji je donio rješenje, najdocnije u roku od 30 dana od dana prijema spisa od tog suda.

Shodna primjena odredaba ovog zakonika

Član 409

Ako ovim zakonikom nije drukčije određeno, odredbe čl. 404 i 408 ovog zakonika primijenice se shodno i na sva ostala rješenja koja se donose po ovom zakoniku.

G l a v a XXV

VANREDNI PRAVNI LIJEKOVI

1. PONA VLJANJE KRIVIČNOG POSTUPKA

Član 410

Krivični postupak koji je dovršen pravosnažnim rješenjem ili pravosnažnom presu-dom može se, na zahtjev ovlašćenog lica, ponoviti samo u slučajevima i pod uslovima predviđenim u ovom zakoniku.

**Preinačenje presude bez ponavljanja postupka
(nepravo ponavljanje krivičnog postupka)**

Član 411

(1) Pravosnažna presuda može se preinačiti i bez ponavljanja krivičnog postupka, ako:

1) je u dvije ili više presuda protiv istog osuđenog pravosnažno izrečeno više kazni, a nijesu primjenjene odredbe o odmjeravanju jedinstvene kazne za djela u sticaju;

2) je prilikom izricanja jedinstvene kazne, primjenom odredaba o sticaju, uzeta kao utvrđena (član 48 Krivičnog zakonika) i kazna koja je već obuhvaćena u kazni izrečenoj po odredbama o sticaju u nekoj ranijoj presudi;

3) se pravosnažna presuda kojom je za više krivičnih djela izrečena jedinstvena kazna ne bi mogla u jednom dijelu izvršiti zbog amnestije, pomilovanja ili iz drugih razloga.

(2) U slučaju iz stava 1 tačka 1 ovog člana, sud će novom presudom preinačiti ranije presude u pogledu odluka o kazni i izreći jedinstvenu kaznu. Za donošenje nove presude nadležan je prvostepeni sud koji je sudio u stvari u kojoj je izrečena najstroža vrsta kazne, a kod istovrsnih kazni - sud koji je izrekao najveću kaznu, a ako su kazne jednake - sud koji je posljednji izrekao kaznu.

(3) U slučaju iz stava 1 tačka 2 ovog člana, preinačiće svoju presudu sud koji je prilikom izricanja jedinstvene kazne pogrešno uzeo u obzir kaznu koja je već obuhvaćena u nekoj ranijoj presudi.

(4) U slučaju iz stava 1 tačka 3 ovog člana, sud koji je sudio u prvom stepenu preinačiće raniju presudu u pogledu kazne i izreći novu kaznu ili će utvrditi koliko se od kazne izrečene ranijom presudom ima izvršiti.

(5) Novu presudu donosi sud u sjednici vijeća, na predlog državnog tužioca ili osuđenog, a po saslušanju protivne stranke.

(6) Ako su u slučaju iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana prilikom izricanja kazne uzete u obzir i presude drugih sudova, ovjereni prepis nove pravosnažne presude dostaviće se i tim sudovima.

Nastavljanje postupka

Član 412

(1) Ako je zahtjev za sprovođenje istrage pravosnažno odbačen, zato što nije bilo zahtjeva ovlašćenog tužioca ili potrebnog odobrenja državnog organa ili su postojale druge okolnosti koje privremeno sprečavaju gonjenje ili je iz istih razloga optužba odbačena, postupak će se, na zahtjev ovlašćenog tužioca, nastaviti čim prestanu uzroci zbog kojih su donesene navedene odluke.

(2) Ako je pravosnažnim rješenjem optužnica odbačena (član 357) zbog stvarne nenadležnosti suda, postupak će se, na zahtjev ovlašćenog tužioca, nastaviti pred stvarno nadležnim sudom.

Ponavljanje postupka okončanog rješenjem

Član 413

(1) Ako je van slučajeva navedenih u članu 412 ovog zakonika zahtjev za sprovođenje istrage pravosnažno odbijen ili je krivični postupak pravosnažno obustavljen u ist -

razi ili prije početka glavnog pretresa ili je optužba odbačena na zahtjev ovlašćenog tužioca može se dozvoliti ponavljanje krivičnog postupka (član 418 stav 3), ako se podnesu novi dokazi na osnovu kojih se sud može uvjeriti da su se stekli uslovi za ponovno pokretanje krivičnog postupka.

(2) Krivični postupak pravosnažno obustavljen do početka glavnog pretresa može se ponoviti kada je državni tužilac odustao od gonjenja, a oštećeni gonjenje nije preduzeo, ako se dokaže da je do odustanka došlo usljed krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja državnog tužioca. U pogledu dokazivanja krivičnog djela državnog tužioca pri-mjenjuju se odredbe člana 414 stav 2 ovog zakonika.

(3) Ako je postupak obustavljen zbog toga što je oštećeni kao tužilac odustao od gonjenja ili što se po zakoniku smatra da je odustao, oštećeni kao tužilac ne može tražiti ponavljanje postupka.

Ponavljanje krivičnog postupka u korist okrivljenoga

Član 414

(1) Krivični postupak završen pravosnažnom presudom se može ponoviti u korist okrivljenog, ako:

1) je presuda zasnovana na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka, vještaka ili tumača;

2) je do presude došlo usljed krivičnog djela sudije, sudije-porotnika ili lica koje je vršilo istražne radnje;

3) se iznesu nove činjenice ili se podnesu novi dokazi koji sami za sebe ili u vezi sa ranijim dokazima mogu da dovedu do oslobođenja lica koje je bilo osuđeno ili do njegove osude po blažem krivičnom zakonu;

4) je nekom za isto krivično djelo više puta suđeno ili ako je više lica osuđeno za krivično djelo koje je moglo učiniti samo jedno lice ili neka od njih;

5) se u slučaju osude za produženo krivično djelo ili za drugo krivično djelo koje po zakonu obuhvata više istovrsnih ili više raznovrsnih radnji iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji ukazuju da osuđeni nije učinio radnju koja je obuhvaćena djelom iz osude, a postojanje ovih činjenica bi dovelo do primjene blažeg zakona ili bi bilo od bitnog uticaja na odmjeravanje kazne.

(2) U slučajevima iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana mora se pravosnažnom presudom dokazati da su navedena lica oglašena krivim za pomenuta krivična djela. Ako se postupak protiv tih lica ne može sprovesti zbog toga što su umrla ili što postoje okolnosti koje isključuju njihovo gonjenje, činjenice iz stava 1 tač. 1 i 2 ovog člana se mogu utvrđivati i drugim dokazima.

Ponavljanje krivičnog postupka na štetu okrivljenog

Član 415

(1) Krivični postupak završen pravosnažnom presudom može se ponoviti na štetu okrivljenog, ako:

1) se dokaže da je do presude došlo usljed krivičnog djela sudije, sudije porotnika ili lica koje je vršilo istražne radnje;

2) je presuda kojom se optužba odbija donesena zbog odustanka državnog tužioca od optužbe, a dokaže se da je do ovog odustanka došlo usljed krivičnog djela zloupotrebe službenog položaja državnog tužioca;

3) se iznesu nove činjenice ili podnesu novi dokazi koji su sami za sebe ili u vezi sa ranijim dokazima podobni da prouzrokuju osudu lica koje je bilo oslobođeno ili njegovu osudu po strožijem krivičnom zakonu;

(2) Ponavljanje krivičnog postupka na štetu oslobođenog ili osuđenog lica nije dozvoljeno, ako je proteklo više od šest mjeseci od dana kada je tužilac saznao za nove činjenice ili nove dokaze.

Zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka i lica ovlašćena za podnošenje zahtjeva

Član 416

(1) Zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka mogu podnijeti stranke i branilac, a poslije smrti osuđenog zahtjev u njegovu korist mogu podnijeti državni tužilac i lica navedena u članu 372 stav 2 ovog zakonika.

(2) Zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka u korist okrivljenog može se podnijeti i pošto je osuđeni izdržao kaznu i bez obzira na zastarjelost, amnestiju ili pomilovanje.

(3) Ako sud koji bi bio nadležan za odlučivanje o ponavljanju krivičnog postupka (član 417) sazna da postoji razlog za ponavljanje krivičnog postupka, obavijestice o tome osuđenog, odnosno lica koje je ovlašćeno da u korist osuđenog podnese zahtjev.

Sadržaj zahtjeva i sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu

Član 417

(1) O zahtjevu za ponavljanje krivičnog postupka odlučuje vijeće (član 24 stav 6) suda koji je u ranijem postupku sudio u prvom stepenu.

(2) U zahtjevu se mora navesti po kom se zakonskom osnovu traži ponavljanje i kojim se dokazima potkrepljuju činjenice na kojima se zahtjev zasniva. Ako zahtjev ne sadrži ove podatke, sud će pozvati podnosioca da u određenom roku zahtjev dopuni.

(3) Prilikom rješavanja o zahtjevu, u vijeću po mogućnosti neće učestvovati sudija koji je učestvovao u donošenju presude u ranijem postupku.

Odlučivanje o zahtjevu**Član 418**

(1) Sud će rješenjem zahtjev odbaciti, ako na osnovu samog zahtjeva i spisa ranijeg postupka utvrdi da je zahtjev podnijelo neovlašćeno lice ili da nema zakonskih uslova za ponavljanje postupka ili da su činjenice i dokazi na kojima se zahtjev zasniva već bili izneseni u ranijem zahtjevu za ponavljanje postupka koji je odbijen pravosnažnim rješenjem suda ili da činjenice i dokazi očigledno nijesu podobni da se na osnovu njih dozvoli ponavljanje ili da podnosilac zahtjeva nije postupio po članu 417 stav 2 ovog zakonika.

(2) Ako sud ne odbaci zahtjev, dostaviće se prepis zahtjeva protivnoj stranci koja ima pravo da, u roku od osam dana, odgovori na zahtjev. Kad sudu stigne odgovor na

zahtjev ili kad protekne rok za davanje odgovora, predsjednik vijeća odrediće da se izvide činjenice i pribave dokazi na koje se poziva u zahtjevu i u odgovoru na zahtjev.

(3) Poslije sprovedenih izviđaja sud će rješenjem odmah odlučiti o zahtjevu za ponavljanje postupka. U ostalim slučajevima kad su u pitanju krivična djela za koja se goni po službenoj dužnosti, predsjednik vijeća odrediće da se spisi pošalju državnom tužiocu, koji će ih, bez odlaganja, a najkasnije u roku od mjesec dana, vratiti sa svojim mišljenjem.

Dozvola za ponavljanje postupka**Član 419**

(1) Kad državni tužilac vrati spise, sud će, ako ne odredi da se izviđaj dopuni, na osnovu rezultata izviđaja zahtjev uvažiti i dozvoliti ponavljanje krivičnog postupka ili će zahtjev odbiti.

(2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je dozvolio ponavljanje postupka postoje i za kojeg od saoptuženih koji nije podnio zahtjev za ponavljanje postupka, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.

(3) U rješenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka sud će odlučiti da se odmah odredi novi glavni pretres ili da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se sprovede istraga ako ove nije bilo.

(4) Ako je zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka podnesen u korist osuđenog, a sud smatra, s obzirom na podnesene dokaze, da osuđeni može u ponovljenom postupku biti osuđen na takvu kaznu da bi se uračunavanjem već izdržane kazne imao pustiti na slobodu ili da može biti oslobođen od optužbe ili da optužba može biti odbijena, odrediće da se izvršenje presude odloži, odnosno prekine.

(5) Kad rješenje kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka postane pravosnažno, obustaviće se izvršenje kazne, ali sud će, po predlogu državnog tužioca, odrediti pritvor, ako postoje uslovi iz člana 148 ovog zakonika.

Pravila ponovljenog postupka**Član 420**

(1) Za novi postupak koji se vodi na osnovu rješenja kojim je dozvoljeno ponavljanje krivičnog postupka važe iste odredbe kao i za prvi postupak. U novom postupku sud nije vezan za rješenja donesena u ranijem postupku.

(2) Ako se novi postupak obustavi do početka glavnog pretresa, sud će rješenjem o obustavljanju postupka ukinuti i raniju presudu.

(3) Kad sud u novom postupku donese presudu, izreći će da se ranija presuda djelimično ili u cjelini stavlja van snage ili da se ostavlja na snazi. U kaznu koju odredi novom presudom sud će optuženom uračunati izdržanu kaznu, a ako je ponavljanje određeno samo za neko od djela za koje je optuženi bio osuđen, sud će izreći novu jedinstvenu kaznu po odredbama Krivičnog zakonika.

(4) Ako je zahtjev za ponavljanje postupka podnesen u korist osuđenog, sud je u novom postupku vezan zabranom propisanom u članu 390 ovog zakonika.

Ponavljanje postupka kada je suđenje obavljeno u odsustvu optuženog

Član 421

(1) Krivični postupak u kome je neko lice osuđeno u odsustvu (član 312) ponoviće se i van uslova propisanih u članu 414 ovog zakonika, ako osuđeni i njegov branilac podnesu zahtjev za ponavljanje postupka u roku od šest mjeseci od dana nastupanja mogućnosti da se osuđenom sudi u njegovom prisustvu.

(2) Po isteku roka iz stava 1 ovog člana ponavljanje postupka je dozvoljeno samo pod uslovima propisanim u čl. 414 i 416 ovog zakonika.

(3) Krivični postupak u kome je neko lice osuđeno u odsustvu ponoviće se i van uslova propisanih u članu 414 ovog zakonika, ako je njegovo izdavanje strana država odobrila pod uslovom da se postupak ponovi.

(4) U rješenju kojim se dozvoljava ponavljanje krivičnog postupka po odredbama st. 1 i 3 ovog člana sud će odrediti da se osuđenom dostavi optužnica, ako mu ranije nije dostavljena, a može odrediti da se stvar vrati u stanje istrage, odnosno da se sprovede istraga, ako je nije bilo.

(5) Pri izricanju nove presude u postupku sprovedenom po odredbama st. 1 i 3 ovog člana sud je vezan zabranom propisanom u članu 390 ovog zakonika.

Shodna primjena

Član 422

Odredbe ove glave shodno će se primjenjivati i kad je podnesen zahtjev za izmjenu pravosnažne odluke suda na osnovu odluke Ustavnog suda kojom je ukinut ili stavljen van snage propis na osnovu kojeg je bila donijeta pravosnažna osuđujuća presuda.

2. VANREDNO UBLAŽAVANJE KAZNE

Dozvoljenost zahtjeva

Član 423

Ublažavanje pravosnažno izrečene kazne koja nije izvršena, odnosno izdržana, dozvoljeno je kad se po pravosnažnosti presude pojave okolnosti kojih nije bilo kad se izricala presuda ili sud za njih nije znao iako su postojale, a one bi očigledno dovele do blaže osude.

Lica ovlašćena za podnošenje zahtjeva

Član 424

(1) Zahtjev za vanredno ublažavanje kazne mogu podnijeti državni tužilac, osuđeni i njegov branilac, kao i lica koja su ovlaštena da izjave žalbu protiv presude u korist optuženog (član 372).

(2) Zahtjev za vanredno ublažavanje kazne ne zadržava izvršenje kazne.

Postupanje po zahtjevu**Član 425**

(1) O zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne rješava sud određen zakonom.

(2) Zahtjev za vanredno ublažavanje kazne podnosi se sudu koji je donio presudu u prvom stepenu.

(3) Predsjednik vijeća prvostepenog suda rješenjem će odbaciti zahtjev koji je podnesen od lica koje nije ovlašteno na podnošenje zahtjeva.

(4) Prvostepeni sud će izvidjeti da li postoje razlozi za ublažavanje, pa će po pribavljenom mišljenju državnog tužioca, ako se postupak vodio po njegovom zahtjevu, spise sa svojim obrazloženim predlogom dostaviti sudu nadležnom za odlučivanje o zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne.

(5) Ako je u pitanju krivično djelo za koje se postupak vodio po zahtjevu državnog tužioca, sud koji odlučuje o zahtjevu za vanredno ublažavanje kazne će prije donošenja rješenja spise dostaviti državnom tužiocu koji postupka pred tim sudom. Državni tužilac može staviti pisani predlog sudu.

(6) Sud će rješenjem zahtjev odbiti, ako nađe da nijesu ispunjeni zakonski uslovi za vanredno ublažavanje kazne. Ako zahtjev usvoji, sud će presudom preinačiti pravo-snažnu presudu u pogledu odluke o kazni.

Opozivanje presude**Član 426**

Presudu kojom je usvojio zahtjev za vanredno ublažavanje kazne sud će opozvati, ako se dokaže (član 414 stav 2) da se zasniva na lažnoj ispravi ili na lažnom iskazu svjedoka ili vještaka.

3. ZAHTJEV ZA ZAŠTITU ZAKONITOSTI**Dozvoljenost zahtjeva****Član 427**

Protiv pravosnažnih sudskih odluka i protiv sudskog postupka koji je prethodio tim pravosnažnim odlukama, nadležni državni tužilac može podići zahtjev za zaštitu zakonitosti, ako je povrijeđen zakon.

Nadležnost**Član 428**

O zahtjevu za zaštitu zakonitosti rješava sud određen zakonom.

Postupanje po zahtjevu**Član 429**

Zahtjev za zaštitu zakonitosti podiže državni tužilac određen zakonom.

Nadležnost za odlučivanje o zahtjevu

Član 430

- (1) O zahtjevu za zaštitu zakonitosti sud odlučuje u sjednici.
- (2) Prije nego što predmet bude iznesen na rješavanje, sudija određen za izvještioća dostaviće primjerak zahtjeva okrivljenom i braniocu, a može, po potrebi, da pribavi obavještenje o istaknutim povredama zakona.
- (3) O sjednici će se uvijek obavijestiti državni tužilac, a okrivljeni i njegov branilac, ako je zahtjev podignut na štetu okrivljenog, uz obezbjeđenje prisustva osuđenog (član 383 stav 2).
- (4) Sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti može, s obzirom na sadržaj zahtjeva, odrediti da se odloži, odnosno prekine izvršavanje pravosnažne presude.
- (5) Sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu za zaštitu zakonitosti je dužan da svoju odluku sa spisima dostavi prvostepenom ili višem sudu, najdocije u roku od četiri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva.

Član 431

- (1) Pri rješavanju o zahtjevu za zaštitu zakonitosti sud će se ograničiti samo na ispitivanje povreda zakona na koje se državni tužilac poziva u svom zahtjevu.
- (2) Ako sud nađe da razlozi zbog kojih je donio odluku u korist osuđenog postoje i za kojeg od saoptuženih u pogledu kojeg nije podignut zahtjev za zaštitu zakonitosti, postupiće po službenoj dužnosti kao da takav zahtjev postoji.
- (3) Sud je pri donošenju odluke vezan zabranom propisanom u članu 390 ovog zakonika.

Odbijanje zahtjeva

Član 432

Sud će presudom odbiti zahtjev za zaštitu zakonitosti kao neosnovan, ako utvrdi da ne postoji povreda zakona na koju se državni tužilac poziva u svom zahtjevu.

Odluke suda po zahtjevu

Član 433

- (1) Kad sud utvrdi da je zahtjev za zaštitu zakonitosti osnovan donijeće presudu kojom će, prema prirodi povrede, ili preinačiti pravosnažnu odluku ili ukinuti u cjelini ili djelimično odluku prvostepenog i višeg suda ili samo odluku višeg suda i predmet vratiti na ponovnu odluku ili suđenje prvostepenom ili višem sudu ili će se ograničiti samo na to da utvrdi povredu zakona.
- (2) Ako je zahtjev za zaštitu zakonitosti podignut na štetu okrivljenog, a sud nađe da je osnovan, utvrdiće samo da postoji povreda zakona, ne dirajući u pravosnažnu odluku.
- (3) Ako drugostepeni sud po odredbama ovog zakonika nije bio ovlašćen da otkloni povredu zakona koja je učinjena u prvostepenoj odluci ili u sudskom postupku koji joj je prethodio, a sud koji rješava o zahtjevu za zaštitu zakonitosti podignutom u korist okrivljenog nađe da je zahtjev osnovan i da radi otklanjanja učinjene povrede zakona

treba ukinuti ili preinačiti prvostepenu odluku, ukinuće ili će preinačiti i drugostepenu odluku iako njom nije povrijeđen zakon.

Ponavljanje krivičnog postupka po osnovu zahtjeva za zaštitu zakonitosti

Član 434

Ako se prilikom rješavanja o zahtjevu za zaštitu zakonitosti koji je podnjet u korist okrivljenog pojavi znatna sumnja o istinitosti odlučnih činjenica utvrđenih u odluci protiv koje je zahtjev podignut, pa zbog toga nije moguće odlučiti o zahtjevu za zaštitu zakonitosti, sud će presudom kojom rješava o zahtjevu za zaštitu zakonitosti ukinuti tu odluku i narediti da se održi novi glavni pretres pred istim ili drugim stvarno nadležnim prvostepenim sudom.

Ponovno suđenje

Član 435

(1) Ako je pravosnažna presuda ukinuta i predmet vraćen na ponovno suđenje, za osnovu će se uzeti ranija optužnica ili onaj njen dio koji se odnosi na ukinuti dio presude.

(2) Sud je dužan da izvede sve procesne radnje i da raspravi pitanja na koja mu je ukazao sud koji je rješavao o zahtjevu.

(3) Pred prvostepenim, odnosno drugostepenim sudom stranke mogu isticati nove činjenice i podnositi nove dokaze.

(4) Sud je pri donošenju nove odluke vezan zabranom propisanom u članu 390 ovog zakonika.

(5) Ako je pored odluke nižeg suda ukinuta i odluka višeg suda, predmet se dostavlja nižem sudu preko višeg suda.

4. ZAHTJEV ZA ISPITIVANJE ZAKONITOSTI PRAVOSNAŽNE PRESUDE

Ovlašćenje i uslovi za podnošenje zahtjeva

Član 436

(1) Okrivljeni koji je pravosnažno osuđen na bezuslovnu kaznu zatvora ili malo-ljetničkog zatvora može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude zbog povrede zakona u slučajevima predviđenim ovim zakonikom.

(2) Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude podnosi se u roku od mjesec dana od dana kad je okrivljeni primio pravosnažnu presudu domaćeg suda ili odluku međunarodnog suda kojom je utvrđena povreda njegovog prava ili osnovne slobode u krivičnom postupku pred domaćim sudom.

(3) Okrivljeni koji nije koristio redovni pravni lijek protiv presude ne može podnijeti zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, osim ako je presudom drugo-stepenog suda, umjesto oslobođenja od kazne, sudske opomene, uslovne osude ili nov-čane kazne, izrečena kazna zatvora, odnosno, umjesto vaspitne mjere, kazna malo-ljetničkog zatvora.

(4) Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude ne može se podnijeti protiv presude Vrhovnog suda.

Odlučivanje o zahtjevu

Član 437

O zahtjevu za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude rješava sud određen zakonom.

Razlozi za podnošenje zahtjeva

Član 438

Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude može se podnijeti zbog:

1) povrede krivičnog zakona na štetu osuđenog propisane u članu 377 tač. 1 do 4 i tački 6 ovog zakonika ili zbog povrede iz tačke 5 tog člana, ako se prekoračenje ovlašćenja odnosi na odluku o kazni, mjeri bezbjednosti ili oduzimanju imovinske koristi;

2) povrede odredaba krivičnog postupka propisanih u članu 376 stav 1 tač. 1, 5, 8, 9 i 10 ovog zakonika ili zbog učestvovanja u rješavanju u drugom, odnosno trećem stepenu sudije ili sudije-porotnika koji se morao izuzeti (član 38 tač. 1 do 5), ili zbog toga što je okrivljenom, protivno njegovom zahtjevu, uskraćeno da na glavnom pretresu ili pretresu pred drugostepenim sudom upotrebljava svoj jezik (član 9);

3) povrede prava osuđenog na odbranu na glavnom pretresu ili zbog povrede odredaba krivičnog postupka u žalbenom postupku, ako je ta povreda bila od uticaja na donošenje pravilne presude.

Lica ovlašćena za podnošenje zahtjeva

Član 439

(1) Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude mogu podnijeti osuđeni i branilac.

(2) Zahtjev za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude predaje se sudu koji je donio presudu u prvom stepenu.

(3) Zahtjev koji je podnesen neblagovremeno ili ga je podnijelo neovlašćeno lice ili je podnesen u slučaju osude na krivičnu sankciju zbog koje se zahtjev ne može podnijeti (član 436 st. 3 i 4), odbaciće rješenjem predsjednik vijeća prvostepenog suda ili sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu.

(4) Sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu dostaviće primjerak zahtjeva sa spisima tužiocu koji postupa pred tim sudom, ako je postupak vođen po zahtjevu državnog tužioca, koji može u roku od petnaest dana od dana prijema zahtjeva podnijeti odgovor na zahtjev.

(5) O sjednici vijeća obavijestiće se okrivljeni i njegov branilac.

(6) Prvostepeni sud ili sud nadležan za odlučivanje o zahtjevu može, s obzirom na sadržinu zahtjeva, odrediti da se odloži, odnosno prekine izvršenje pravosnažne presude.

Shodna primjena

Član 440

U pogledu zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude shodno će se primjenjivati odredbe člana 430 st. 1, 2 i 5, čl. 431, 432 i 433 st. 1 i 2, čl. 434 i 435 ovog zakonika. Prilikom primjenjivanja člana 433 stav 1 ovog zakonika sud se ne može ograničiti samo na to da utvrdi povredu zakona.

D. POSEBNE ODREDBE ZA: SKRAĆENI POSTUPAK, POSTUPAK ZA KAŽNJAVANJE BEZ GLAVNOG PRETRESA, IZRICANJE SUDSKE OPOMENE, POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA I POSEBNE ODREDBE O POSTUPKU ZA KRIVIČNA DJELA ORGANIZOVANOG KRIMINALA

G l a v a XXVI SKRAĆENI POSTUPAK

Slučajevi kad se vodi skraćeni postupak

Član 441

(1) U postupku za krivična djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do tri godine primjenjivaće se odredbe čl. 442 do 456 ovog zakonika, a ukoliko u ovim odredbama nije nešto posebno propisano, primjenjivaće se shodno ostale odredbe ovog zakonika.

(2) Na predlog ovlaštenog tužioca i uz izričit pristanak okrivljenog, predsjednik vijeća može odobriti primjenu odredaba o skraćenom postupku koje se odnose na glavni pretres, presudu i postupak po žalbi i na krivična djela sa propisanom kaznom zatvora do pet godina.

(3) Predlog tužioca iz stava 2 ovog člana može se dati u optužnici, bez obzira da li joj je prethodila istraga ili je izostala po osnovu člana 252 stav 6 ovoga zakonika.

(4) Okrivljeni može dati pristanak u posebnom podnesku ili na zapisnik pred sudom u roku od osam dana od dana dostavljanja optužnice. Smatra se da je okrivljeni uskratilo pristanak ako uloži prigovor protiv optužnice. Ako okrivljeni u roku od osam dana ne da pristanak niti podnese prigovor protiv optužnice, može se izjasniti o tužiočevom predlogu na prvom ročištu za glavni pretres.

(5) Nakon pristanka okrivljenog, optužnica se smatra optužnim predlogom.

(6) Okrivljenom se, u slučaju iz stava 2 ovog člana, ne može izreći teža kazna od tri godine zatvora, o čemu se mora poučiti prilikom uručenja optužnice.

Optužni akti u skraćenom postupku

Član 442

(1) Krivični postupak pokreće se na osnovu optužnog predloga državnog tužioca, odnosno oštećenog kao tužioca ili na osnovu privatne tužbe.

(2) Državni tužilac može podnijeti optužni predlog i na osnovu same krivične prijave.

(3) Optužni predlog i privatna tužba podnose se u potrebnom broju primjeraka za sud i okrivljenog.

Istražne radnje koje prethode optužnom predlogu

Član 443

(1) Prije podnošenja optužnog predloga državni tužilac može predložiti istražnom sudiji da preduzme određene istražne radnje. Ako se istražni sudija složi sa ovim predlogom, preduzeće istražne radnje, a zatim će sve spise dostaviti državnom tužiocu. Istražne radnje sprovode se što je moguće brže i kraće.

(2) Ako se istražni sudija ne složi sa predlogom za preduzimanje istražnih radnji, u roku od tri dana zatražiće odluku vijeća (član 24 stav 6). Protiv odluke vijeća žalba nije dozvoljena.

(3) Kad u slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana državni tužilac primi spise može podnijeti optužni predlog ili donijeti rješenje o odbacivanju krivične prijave.

Pritvor u skraćenom postupku

Član 444

(1) Pritvor se može odrediti, u cilju nesmetanog vođenja krivičnog postupka, protiv lica za koje postoji osnovana sumnja da je učinilo krivično djelo:

1) ako se krije ili ako se ne može utvrditi njegova istovjetnost ili ako postoje druge okolnosti koje očigledno ukazuju na opasnost od bjekstva;

2) ako je u pitanju krivično djelo za koje se može izreći kazna zatvora od tri godine, a oso bite okolnosti ukazuju da će okrivljeni dovršiti pokušano krivično djelo ili će izvršiti krivično djelo kojim prijeti.

(2) Prije podnošenja optužnog predloga pritvor može trajati samo onoliko koliko je potrebno da se sprovedu istražne radnje, ali ne duže od osam dana. O žalbi protiv rješenja o pritvoru rješava vijeće (član 24 stav 6).

(3) U pogledu pritvora, od predaje optužnog predloga do izricanja prvostepene presude, primjenjuju se shodno odredbe člana 152 ovog zakonika, s tim što je vijeće dužno da svakih mjesec dana ispita da li postoje razlozi za pritvor.

(4) Kad se okrivljeni nalazi u pritvoru sud je dužan da postupa sa naročitim hitnošću.

Preuzimanje gonjenja

Član 445

(1) Ako je krivičnu prijavu podnio oštećeni, a državni tužilac u roku od mjesec dana po prijemu prijave ne podnese predlog za sprovođenje istražnih radnji ili optužni predlog, niti obavijesti oštećenog da je odbacio prijavu, oštećeni ima pravo da kao tužilac pred-uzme gonjenje, podnošenjem optužnog predloga sudu.

(2) Ako u slučaju iz stava 1 ovog člana oštećeni odustane od gonjenja ili se po zakonu smatra da je od gonjenja odustao, državni tužilac može, bez obzira na uslove propisane za ponavljanje postupka, ponovo pokrenuti postupak, ako nije odbacio prijavu oštećenog.

Sadržaj optužnog akta

Član 446

(1) Optužni predlog, odnosno privatna tužba treba da sadrži: ime i prezime okrivljenog sa ličnim podacima ukoliko su poznati, kratak opis krivičnog djela, označenje

suda pred kojim se ima održati glavni pretres, predlog koje dokaze treba izvesti na glavnom pretresu i predlog da se okrivljeni oglasi krivim i osudi po zakonu.

(2) U optužnom predlogu može se predložiti da se okrivljeni stavi u pritvor. Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru ili se za vrijeme sprovođenja istražnih radnji nalazio u pritvoru, naznačiće se u optužnom predlogu koliko je vremena pritvoren.

Prethodno ispitivanje

Član 447

(1) Kad sud primi optužni predlog ili privatnu tužbu, sudija će prethodno ispitati da li je sud nadležan, da li treba sprovesti pojedine istražne radnje ili dopuniti sprovedene istražne radnje i da li postoje uslovi za odbacivanje optužnog predloga, odnosno privatne tužbe.

(2) Ako sudija ne donese nijedno od rješenja iz stava 1 ovog člana, dostaviće optužbu okrivljenom i zakazaće odmah glavni pretres. Ako se glavni pretres ne zakaže u roku od mjesec dana od prijema optužnog predloga ili privatne tužbe, sudija je dužan da o razlozima izvijesti predsjednika suda, koji će preduzeti mjere da se glavni pretres što prije održi.

(3) Ako sudija smatra da treba da se sprovedu pojedine istražne radnje, zatražiće da to učini istražni sudija.

Ustupanje predmeta nadležnom sudu

Član 448

(1) Ako sudija utvrdi da je za suđenje nadležan drugi sud, oglasiće se nenadležnim i po pravosnažnosti rješenja ustupiti predmet tom sudu, a ako utvrdi da je za suđenje nadležan viši sud, ustupiće predmet na dalji postupak državnom tužiocu koji postupi pred višim sudom. Ako državni tužilac smatra da je za suđenje nadležan sud koji mu je dostavio predmet, zatražiće odluku vijeća suda pred kojim postupa.

(2) Poslije zakazivanja glavnog pretresa sud se ne može po službenoj dužnosti oglasiti mjesno nenadležnim.

Odbacivanje optužnog akta

Član 449

(1) Sudija će odbaciti optužni predlog ili privatnu tužbu, ako nađe da postoje razlozi za obustavljanje postupka predviđeni u članu 282 stav 1 tač. 1 do 3 ovog zakonika, a ako su sprovedene istražne radnje - i iz razloga predviđenog u tački 4 tog člana.

(2) Rješenje sa kratkim obrazloženjem dostavlja se državnom tužiocu, oštećenom kao tužiocu ili privatnom tužiocu i okrivljenom.

Pozivanje na glavni pretres

Član 450

(1) Sudija poziva na glavni pretres okrivljenog i njegovog branioca, tužioca, oštećenog i njihove zakonske zastupnike i punomoćnike, svjedoke, vještake i tumača, a po potrebi pribavlja i predmete koji treba da služe kao dokaz na glavnom pretresu.

(2) Okrivljenom će se u pozivu naznačiti da na glavni pretres može doći sa dokazima za svoju odbranu ili da dokaze blagovremeno saopšti sudu kako bi se mogli pribaviti za glavni pretres. U pozivu će se okrivljeni upozoriti da će se glavni pretres održati i u njegovom odsustvu, ako za to postoje zakonski uslovi (član 453 stav 3). Okrivljenom će se uz poziv dostaviti i optužni predlog, odnosno privatna tužba i poučiče se da ima pravo da uzme branioca, ali da se, u slučaju kad odbrana nije obavezna, zbog nedolaska branioca na glavni pretres ili uzimanja branioca tek na glavnom pretresu, ne mora odložiti glavni pretres.

(3) Poziv okrivljenom mora se dostaviti tako da između dostavljanja poziva i dana glavnog pretresa ostane dovoljno vremena za pripremanje odbrane, a najmanje osam dana. Po pristanku okrivljenog ovaj rok se može skratiti.

Mjesto održavanja glavnog pretresa

Član 451

Glavni pretres se drži u mjestu suda. U hitnim slučajevima, naročito kad treba izvršiti uviđaj ili kada je to u interesu lakšeg sprovođenja dokaznog postupka, može se po odobrenju predsjednika suda, glavni pretres odrediti i u mjestu gdje je krivično djelo učinjeno ili gdje se ima preduzeti uviđaj, ako su ta mjesta na području tog suda.

Prigovor mjesne nenadležnosti

Član 452

(1) Prigovor mjesne nenadležnosti može se podnijeti najdocnije do početka glavnog pretresa.

(2) Sudija koji je sprovodio istražne radnje nije izuzet da postupa na glavnom pretresu.

Nedolazak državnog tužioca, oštećenog ili okrivljenog

Član 453

(1) Glavni pretres održaće se i ako ne dođe državni tužilac. U tom slučaju, oštećeni ima pravo da na glavnom pretresu zastupa optužbu u granicama optužnog predloga.

(2) Glavni pretres se može održati i ako ne dođe oštećeni kao tužilac ili privatni tužilac, ako je sudu podnio predlog da se glavni pretres održi u njegovom odsustvu.

(3) Ako okrivljeni ne dođe na glavni pretres, iako je uredno pozvan ili mu se poziv nije mogao uručiti zbog neprijavlivanja sudu promjene adrese ili boravišta, sud može odlučiti da se glavni pretres održi i u njegovom odsustvu pod uslovom da njegovo prisustvo nije nužno i da je prije toga bio saslušan.

Tok pretresa

Član 454

(1) Glavni pretres počinje objavljivanjem glavne sadržine optužnog predloga ili privatne tužbe. Započeti glavni pretres dovršiće se po mogućnosti bez prekidanja.

(2) U slučaju potpunog priznanja okrivljenog datog na glavnom pretresu sud će, uz saglasan predlog stranaka, prekinuti dokazni postupak i preći na izricanje krivične sankcije, osim ako posumnja u istinitost priznanja.

(3) Pod uslovima iz stava 2 ovog člana sud može izreći sljedeće krivične sankcije: sudsku opomenu, uslovnu osudu, novčanu kaznu i kaznu zatvora do jedne godine, a uz njih

jednu ili više sljedećih mjera: oduzimanje predmeta, zabranu upotrebe motornog vozila i oduzimanje imovinske koristi. Za krivična djela iz člana 441 stav 2 ovog zakonika kazna zatvora ne može biti veća od tri godine.

(4) Ako u toku ili po završetku glavnog pretresa sudija nađe da je za suđenje nadležan viši sud, dostaviće spise nadležnom državnom tužiocu, a ako nađe da je za suđenje nadležno vijeće, obrazovaće se vijeće i glavni pretres će početi iznova. Kad utvrdi da postoji koji od drugih razloga iz člana 357 ovog zakonika, sudija će rješenjem odbaciti optužbu.

(5) Po zaključenju glavnog pretresa sud će odmah izreći presudu i objaviti je s bitnim razlozima. Presuda se mora izraditi pisano, u roku od osam dana od dana objavljivanja.

(6) Protiv presude žalba se može izjaviti u roku od osam dana od dana dostavljanja prepisa presude.

(7) Stranke i oštećeni se mogu odreći prava na žalbu odmah po objavljivanju presude. U takvom slučaju prepis presude dostaviće se stranci i oštećenom samo ako to zahtijevaju. Ako su se obje stranke i oštećeni po objavljivanju presude odrekli prava na žalbu i ako niko od njih nije zahtijevao dostavljanje presude, pisano izrađena presuda ne mora da sadrži obrazloženje.

(8) Odredbe člana 366 ovog zakonika shodno će se primjenjivati i u pogledu ukidanja pritvora poslije izricanja presude.

(9) Kad sud izrekne kaznu zatvora može se odrediti da se okrivljeni stavi u pritvor, odnosno da ostane u pritvoru, ako postoje razlozi iz člana 444 stav 1 ovog zakonika. Pritvor u takvom slučaju može trajati do pravosnažnosti presude, ali najduže dok okrivljenom ne istekne kazna koju je izrekao prvostepeni sud, odnosno dok ne isteknu rokovi propisani u članu 152 stav 4 ovog zakonika.

(10) Ako državni tužilac nije prisustvovao glavnom pretresu (član 453 stav 1), oštećeni ima pravo da u svojstvu tužioca izjavi žalbu protiv presude, bez obzira da li se žali i državni tužilac.

Ročište radi mirenja

Član 455

(1) Prije zakazivanja glavnog pretresa za krivična djela za koja se goni po privatnoj tužbi sudija može pozvati samo privatnog tužioca i okrivljenog da određenog dana dođu u sud radi prethodnog razjašnjavanja stvari, ako smatra da bi to bilo cjelishodno za brže okončanje postupka. Okrivljenom se uz poziv dostavlja i prepis privatne tužbe.

(2) Ako ne dođe do izmirenja stranaka i povlačenja privatne tužbe, sudija će uzeti izjave od stranaka i pozvati ih da stave svoje predloge u pogledu pribavljanja dokaza.

(3) Ako sudija ne nađe da postoje uslovi za odbacivanje tužbe, donijeće odluku o tome koji će se dokazi izvesti na glavnom pretresu i zakazaće, po pravilu, odmah glavni pretres i saopštiće to strankama.

(4) Ako sudija smatra da nije potrebno pribavljanje dokaza, a ne postoje neki drugi razlozi za posebno zakazivanje glavnog pretresa može odmah otvoriti glavni pretres i po izvođenju dokaza koji se nalaze pred sudom donijeti odluku povodom privatne tužbe. Na ovo će se posebno upozoriti privatni tužilac i okrivljeni prilikom dostavljanja poziva.

(5) Za neodazivanje privatnog tužioca na poziv iz stava 1 ovog člana važi odredba člana 57 ovog zakonika.

(6) U slučaju nedolaska okrivljenog, ako je sudija odlučio da otvori glavni pretres primijeniće se odredba člana 453 stav 3 ovog zakonika.

Izuzetno prisustvo stranaka

Član 456

(1) Kad drugostepeni sud rješava o žalbi protiv presude prvostepenog suda done-sene po skraćenom postupku obje stranke će se obavijestiti o sjednici vijeća drugo-stepenog suda samo

ako predsjednik vijeća ili vijeće nađe da bi prisustvo stranaka ili jedne od njih bilo korisno za razjašnjenje stvari.

(2) Ako je riječ o krivičnom djelu za koje se postupak vodi po zahtjevu državnog tužioca, predsjednik vijeća će, prije sjednice vijeća, dostaviti spise državnom tužiocu, koji može podnijeti svoj pisani predlog.

G l a v a XXVII POSTUPAK ZA KAŽNJAVANJE BEZ GLAVNOG PRETRESA

Rješenje o kažnjavanju

Član 457

(1) Za krivična djela za koja je kao glavna kazna propisana novčana kazna ili zatvor do jedne godine sudija može, na predlog državnog tužioca, a uz pristanak okrivljenog, donijeti rješenje o kažnjavanju i bez održavanja glavnog pretresa.

(2) Predlog za donošenje rješenja o kažnjavanju iz stava 1 ovog člana državni tužilac stavlja u optužnom predlogu, kad ocijeni da održavanje glavnog pretresa nije potrebno.

(3) Ako je postavljen imovinskopравни zahtjev, ovlašteno lice će biti upućeno na parnicu.

Izricanje sankcija, odnosno mjera

Član 458

(1) Rješenjem o kažnjavanju sudija može izreći novčanu kaznu i uz nju jednu ili više od sljedećih mjera: oduzimanje predmeta, zabranu upravljanja motornim vozilom i oduzimanje imovinske koristi.

(2) Novčana kazna može biti izrečena u iznosu do 1.000 €, a zabrana upravljanja motornim vozilom u trajanju do dvije godine.

Pretpostavke za donošenje i sadržaj rješenja o kažnjavanju

Član 459

(1) Prije nego što utvrdi da li postoje pretpostavke za donošenje rješenja o kažnjavanju sudija će postupiti po odredbama člana 447 stav 1 i čl. 448 i 449 ovog zakona. Ako sudija utvrdi da pretpostavke za donošenje rješenja o kažnjavanju nijesu ispunjene, dostaviće optužbu okrivljenom i odmah će zakazati glavni pretres.

(2) Ako se sudija složi sa predlogom državnog tužioca, pribaviće podatke o ranijim osudama, a po potrebi i o ličnosti okrivljenog, a zatim će, nakon saslušanja okrivljenog i uz njegov pristanak, donijeti rješenje o kažnjavanju.

(3) Rješenje o kažnjavanju sadrži: da je predlog državnog tužioca prihvaćen; lične podatke okrivljenog; djelo za koje se oglašava krivim; činjenice i okolnosti koje čine obilježja krivičnog djela i od kojih zavisi primjena određene odredbe Krivičnog zakonika; zakonski naziv krivičnog djela i koje su odredbe Krivičnog zakonika i drugog zakona primijenjene; odluku o izrečenoj novčanoj kazni i mjeri, kao i odluku o upućivanju ovlaštenog lica na ostvarivanje imovinskopravnog zahtjeva u parničnom postupku; obračunavanje izrečene kazne i mjere.

Dostavljanje rješenja i pravo na žalbu

Član 460

(1) Rješenje o kažnjavanju se dostavlja državnom tužiocu i okrivljenom.

(2) Na rješenje o kažnjavanju dozvoljena je žalba u roku od osam dana. Žalba se može izjaviti samo zbog odluke o kazni i zbog povrede odredaba člana 457 ovog zakonika.

G l a v a XXVIII POSEBNE ODREDBE O IZRICANJU SUDSKE OPOMENE

Izricanje sudske opomene

Član 461

(1) Sudska opomena se izriče rješenjem.

(2) Ukoliko u ovoj glavi nije drukčije propisano, odredbe ovog zakonika koje se odnose na presudu kojom se optuženi oglašava krivim primjenjuju se shodno i na rješenje o sudskoj opomeni.

(3) Sudska opomena se može izreći i u postupku za kažnjavanje bez glavnog pretresa (Glava XXVII).

Sadržaj rješenja o sudskoj opomeni

Član 462

(1) Rješenje o sudskoj opomeni objavljuje se odmah po završetku glavnog pretresa, sa bitnim razlozima. Tom prilikom okrivljeni će se upozoriti da mu se za krivično djelo koje je učinio ne izriče kazna, jer se očekuje da će i sudska opomena na njega dovoljno uticati da više ne vrši krivična djela. Ako se rješenje o sudskoj opomeni objavljuje

u odsustvu okrivljenog, sud će ovakvo upozorenje unijeti u obrazloženje rješenja. Za odricanje od prava na žalbu i pisanu izradu rješenja shodno se primjenjuje odredba člana 454 stav 5 ovog zakonika.

(2) U izreci rješenja o sudskoj opomeni, pored ličnih podataka o okrivljenom, navešće se samo da se okrivljenom izriče sudska opomena za djelo koje je predmet optužbe i zakonski naziv krivičnog djela. Izreka rješenja o sudskoj opomeni obuhvata i potrebne podatke iz člana 364 stav 1 tač. 5 i 7 ovog zakonika.

(3) U obrazloženju rješenja sud će iznijeti kojim se razlozima rukovodio pri izricanju sudske opomene.

Osnovi za pobijanje rješenja o sudskoj opomeni

Član 463

(1) Rješenje o sudskoj opomeni može se pobijati zbog osnova navedenih u članu 375 tač. 1 do 3 ovog zakonika, kao i zbog toga što nijesu postojale okolnosti koje opravađavaju izricanje sudske opomene.

(2) Ako rješenje o sudskoj opomeni sadrži odluku o mjerama bezbjednosti, o oduzimanju imovinske koristi, o troškovima krivičnog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu ili o javnom objavljivanju, ova odluka se može pobijati iz razloga što sud nije pravilno primijenio mjeru bezbjednosti ili oduzimanje imovinske koristi, odnosno što je odluku o troškovima krivičnog postupka, o imovinskopravnom zahtjevu ili o javnom objavljivanju donio protivno zakonskim odredbama.

Povrede Krivičnog zakonika

Član 464

Povreda Krivičnog zakonika u slučaju izricanja sudske opomene postoji, osim po pitanjima navedenim u članu 377 tač. 1 do 4 ovog zakonika i kad je odlukom o sudskoj opomeni, mjeri bezbjednosti ili oduzimanju imovinske koristi ili o javnom objavljivanju prekoračeno ovlašćenje koje sud ima po zakonu.

Odluka drugostepenog suda o žalbi

Član 465

(1) Ako je žalbu protiv rješenja o sudskoj opomeni izjavio tužilac na štetu okrivljenog, drugostepeni sud može donijeti presudu kojom se okrivljeni oglašava krivim i osuđuje na kaznu ili kojom se uslovno osuđuje, ako nađe da je prvostepeni sud pravilno utvrdio odlučne činjenice, ali da po pravilnoj primjeni zakona dolazi u obzir izricanje kazne, odnosno uslovne osude.

(2) Povodom bilo čije žalbe protiv rješenja o sudskoj opomeni drugostepeni sud može donijeti rješenje kojim se optužba odbacuje ili presudu kojom se optužba odbija ili se okrivljeni oslobađa od optužbe, ako nađe da je prvostepeni sud pravilno utvrdio odlučne činjenice i da po pravilnoj primjeni zakona dolazi u obzir izricanje jedne od ovih odluka.

(3) Kad postoje uslovi iz člana 396 ovog zakonika drugostepeni sud će donijeti rješenje kojim se odbija žalba kao neosnovana i potvrđuje rješenje prvostepenog suda o sudskoj opomeni.

G l a v a XXIX POSTUPAK PREMA MALOLJETNICIMA

1. OPŠTE ODREDBE

Primjena drugih odredaba ovog zakonika u postupku prema maloljetnicima

Član 466

(1) Odredbe ove glave primjenjuju se u postupku prema licima koja su izvršila krivično djelo kao maloljetnici, a u vrijeme pokretanja postupka, odnosno suđenja nijesu navršili dvadeset jednu godinu. Ostale odredbe ovog zakonika primjenjuju se ukoliko nijesu u suprotnosti sa odredbama ove glave.

(2) Odredbe čl. 468 do 470, 473 do 476, 485, 487, 489 st. 1 i 2 i člana 497 ovog zakonika primjenjuju se u postupku prema mlađem punoljetnom licu ako se do početka glavnog pretresa ustanovi da dolazi u obzir da se tom licu izrekne vaspitna mjera u smislu člana 111 Krivičnog zakonika, a do tog vremena ono nije navršilo dvadeset jednu godinu.

Primjena odredaba prema djeci

Član 467

Kad se u toku postupka utvrdi da maloljetnik u vrijeme izvršenja krivičnog djela nije navršio četrnaest godina, krivični postupak će se obustaviti i o tome će se obavijestiti organ starateljstva.

Obazrivo postupanje i zabrana sudjenja u odsustvu

Član 468

(1) Maloljetniku se ne može suditi u odsustvu.

(2) Pri preduzimanju radnji kojima prisustvuje maloljetnik, a naročito pri njegovom saslušanju, učesnici u postupku dužni su da postupaju obazrivo, vodeći računa o duše-vnoj razvijenosti, osetljivosti, ličnim svojstvima i privatnosti maloljetnika, kako vođenje krivičnog postupka ne bi štetno uticalo na razvoj maloljetnika.

(3) U isto vrijeme ovi organi sprečavaće pogodnim mjerama svako nedisciplinovano ponašanje maloljetnika.

Pravo na branioca

Član 469

(1) Maloljetnik može imati branioca od početka pripremnog postupka.

(2) Maloljetnik mora imati branioca od početka pripremnog postupka ako se vodi postupak za krivično djelo za koje je propisana kazna zatvora preko tri godine, a za ostala krivična djela za koja je propisana blaža kazna - ako sudija za maloljetnike ocijeni da je maloljetniku potreban branilac.

(3) Ako u slučajevima iz stava 2 ovog člana sam maloljetnik, njegov zakonski zastupnik ili srodnici ne uzmu branioca, njega će postaviti po službenoj dužnosti sudija za maloljetnike.

(4) Branilac maloljetnika može da bude samo advokat.

Obaveza svjedočenja**Član 470**

Niko ne može biti oslobođen od dužnosti da svjedoči o okolnostima potrebnim za ocjenjivanje duševne razvijenosti maloljetnika, upoznavanje njegove ličnosti i prilika u kojima živi (član 485).

Razdvajanje i spajanje postupka**Član 471**

(1) Kad je maloljetnik učestvovao u izvršenju krivičnog djela zajedno sa punoljetnim licem postupak prema njemu će se izdvojiti i sprovesti po odredbama ove glave.

(2) Postupak prema maloljetniku može se spojiti sa postupkom protiv punoljetnog lica i sprovesti po opštim odredbama ovog zakonika samo ako je spajanje postupka neophodno za svestrano razjašnjenje stvari. Rješenje o tome donosi vijeće za maloljetnike nadležnog suda, na obrazloženi predlog državnog tužioca. Protiv ovog rješenja nije dozvoljena žalba.

(3) Kad se sprovodi jedinstveni postupak za maloljetnika i punoljetne učinioce, u pogledu maloljetnika će se uvijek primijeniti odredbe čl. 468 do 470, 473 do 476, 485, 487, 488, 489 st. 1 i 2 i člana 496 kad se na glavnom pretresu razjašnjavaju pitanja koja se odnose na maloljetnika, kao i čl. 497, 503 i 504 ovog zakonika, a ostale odredbe ove glave ukoliko njihova primjena nije u suprotnosti sa vođenjem jedinstvenog postupka.

Jedinstvenost postupka**Član 472**

Kad je lice izvršilo neko krivično djelo kao maloljetno, a neko kao punoljetno, sprovede se jedinstven postupak po članu 31 ovog zakonika pred vijećem koje sudi punoljetnim licima.

Pravo organa starateljstva**Član 473**

(1) U postupku prema maloljetnicima, pored ovlaštenja koja su izričito predviđena u odredbama ove glave, organ starateljstva ima pravo da se upozna sa tokom postupka, da u toku postupka stavlja predloge i da ukazuje na činjenice i dokaze koji su od važnosti za donošenje pravilne odluke.

(2) O svakom pokretanju postupka prema maloljetniku državni tužilac će obavijestiti nadležni organ starateljstva.

Pozivanje maloljetnika i dostavljanje odluka i pismena**Član 474**

(1) Maloljetnik se poziva preko roditelja, odnosno zakonskog zastupnika, osim ako to nije moguće zbog potrebe hitnog postupanja ili drugih okolnosti.

(2) Odluke i druga pismena dostavljaju se maloljetniku shodno odredbama člana 168 ovog zakonika, s tim da se maloljetniku neće dostavljati pismena isticanjem na oglasnoj tabli suda, niti će se primijeniti odredba člana 164 stav 2 ovog zakonika.

Zabrana objavljivanja toka postupka

Član 475

(1) Bez dozvole suda ne smije se objaviti tok krivičnog postupka prema malo-ljetniku, ni odluka donesena u tom postupku.

(2) Objaviti se može samo onaj dio postupka, odnosno samo onaj dio odluke za koji postoji odobrenje, ali u tom slučaju ne smiju se navesti ime maloljetnika i drugi podaci na osnovu kojih bi se moglo zaključiti o kom je maloljetniku riječ.

Hitnost u postupanju

Član 476

Organi koji učestvuju u postupku prema maloljetniku, kao i drugi organi i ustanove od kojih se traže obavještenja, izvještaji ili mišljenja dužni su najhitnije da postupe kako bi se postupak što prije završio.

2. SASTAV SUDA

Član 477

(1) U sudovima postoje vijeća za maloljetnike. U prvostepenim sudovima postoji jedan ili više sudija za maloljetnike.

(2) Vijeće za maloljetnike u prvostepenom sudu i vijeće za maloljetnike u drugostepenom sudu, osim Vijeća za maloljetnike u Vrhovnom sudu, sastavljeno je od sudije za maloljetnike i dvojice sudija-porotnika. Sudija za maloljetnike je predsjednik vijeća.

(3) U Vrhovnom sudu određuje se rasporedom poslova Vijeće za maloljetnike, koje je sastavljeno od trojice sudija. Kad Vijeće za maloljetnike sudi na pretresu, sastavljeno je od dvojice sudija i trojice sudija-porotnika.

(4) Sudije-porotnici biraju se iz redova profesora, učitelja, vaspitača i drugih lica koja imaju iskustvo u vaspitanju maloljetnika.

(5) Vijeće za maloljetnike viših sudova, u sastavu predviđenom u st. 2 i 3 ovog člana, odlučuju o žalbama, kao i u drugim slučajevima određenim ovim zakonikom.

(6) Sudija za maloljetnike prvostepenog suda sprovodi pripremni postupak i vrši druge poslove u postupku prema maloljetnicima.

Sud nadležan za odlučivanje u drugom stepenu

Član 478

Sud nadležan za odlučivanje u drugom stepenu odlučuje o žalbama protiv odluka vijeća za maloljetnike prvostepenog suda i o žalbama protiv rješenja državnog tužioca i sudije za maloljetnike u slučajevima predviđenim u ovom zakoniku, kao i u slučajevima kad je u ovom zakoniku određeno da odlučuje vijeće za maloljetnike višeg suda.

Mjesna nadležnost

Član 479

Za postupak prema maloljetniku mjesno nadležan je, po pravilu, sud njegovog prebivališta, a ako maloljetnik nema prebivalište ili ono nije poznato - sud boravišta maloljetnika. Postupak se može sprovesti pred sudom boravišta maloljetnika koji ima prebivalište ili pred sudom mjesta izvršenja krivičnog djela, ako je očigledno da će se kod tog suda lakše sprovesti postupak.

Proširena mjesna nadležnost

Član 480

Nadležni republički organ može odrediti jedan sud koji će u prvom stepenu biti nadležan za sve krivične predmete maloljetnika za područje više sudova.

3. POKRETANJE POSTUPKA

Isključiva nadležnost državnog tužioca

Član 481

(1) Krivični postupak prema maloljetniku pokreće se za sva krivična djela samo po zahtjevu državnog tužioca.

(2) Za krivična djela za koja se goni po privatnoj tužbi postupak se može pokrenuti ako je oštećeni stavio predlog za pokretanje postupka nadležnom državnom tužiocu u roku predviđenom u članu 51 ovog zakonika.

(3) Ako državni tužilac ne podnese zahtjev za pokretanje postupka prema maloljetniku, obavijestiti će o tome oštećenog. Oštećeni ne može preuzeti postupak, odnosno ne može podnijeti privatnu tužbu sudu, ali može, u roku od osam dana od prijema obavještenja državnog tužioca, zahtijevati da vijeće za maloljetnike nadležnog suda odluči o pokretanju postupka.

Primjena načela oportuniteta

Član 482

(1) Za krivična djela za koja je propisana kazna zatvora do tri godine ili novčana kazna, državni tužilac može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje krivičnog postupka iako postoje dokazi da je maloljetnik učinio krivično djelo, ako smatra da ne bi bilo cjelishodno da se vodi postupak prema maloljetniku, s obzirom na prirodu krivičnog djela i okolnosti pod kojima je učinjeno, raniji život maloljetnika i njegova lična svojstva. Radi utvrđivanja ovih okolnosti, državni tužilac može zatražiti obavještenja od roditelja, odnosno staraoca maloljetnika, drugih lica i ustanova, a kad je to potrebno, može ova lica i maloljetnika pozvati radi neposrednog obavještanja. On može zatražiti mišljenje od organa starateljstva o cjelishodnosti pokretanja postupka prema maloljetniku.

(2) Ako za donošenje odluke iz stava 1 ovog člana treba da se ispituju lična svojstva maloljetnika, državni tužilac može, u sporazumu sa organom starateljstva, uputiti maloljetnika u prihvatilište ili u ustanovu za ispitivanje ili vaspitanje, ali najduže na mjesec dana.

(3) Kad je izvršenje kazne ili vaspitne mjere u toku, državni tužilac može odlučiti da ne zahtijeva pokretanje krivičnog postupka za drugo krivično djelo maloljetnika, ako s obzirom na težinu tog krivičnog djela, kao i na kaznu, odnosno vaspitnu mjeru koja se izvršava, ne bi imalo svrhe vođenje postupka i izricanje krivične sankcije za to djelo.

(4) Kad državni tužilac u slučajevima iz st. 1 i 3 ovog člana ocijeni da nije cjelishodno da se pokrene postupak prema maloljetniku, obavijestiti će o tome, uz navođenje razloga, organ starateljstva i oštećenog, koji mogu u roku od osam dana zahtijevati od vijeća za maloljetnike da odluči o pokretanju postupka.

Pokretanje postupka po odluci vijeća

Član 483

(1) U slučajevima iz člana 481 stav 3 i člana 482 stav 4 ovog zakonika, vijeće za maloljetnike rješava u sjednici, pošto prethodno pribavi spise od državnog tužioca. Na sjednicu se poziva državni tužilac.

(2) Vijeće za maloljetnike može odlučiti da se postupak ne pokrene ili da se prema maloljetniku pokrene postupak pred sudijom za maloljetnike. Protiv rješenja vijeća za maloljetnike nije dozvoljena žalba.

(3) Kad vijeće odluči da se prema maloljetniku pokrene postupak pred sudijom za maloljetnike, državni tužilac može učestvovati u ovom postupku i ima sva ovlaštenja koja mu po ovom zakoniku pripadaju u postupku.

4. PRIPREMNI POSTUPAK**Zahtjev za pokretanje****Član 484**

(1) Državni tužilac podnosi zahtjev za pokretanje pripremnog postupka sudiji za maloljetnike nadležnog suda. Ako se sudija za maloljetnike ne složi sa ovim zahtjevom, zatražiće da o tome odluči vijeće za maloljetnike višeg suda.

(2) Sudija za maloljetnike višeg suda može povjeriti vođenje pripremnog postupka sudiji za maloljetnike nižeg suda na čijem području maloljetnik boravi, ako je niži sud van sjedišta tog višeg suda.

(3) Sudija za maloljetnike može povjeriti organu policije da izvrši naredbu o pretresanju stana ili o privremenom oduzimanju predmeta na način predviđen ovim zakonikom.

Pribavljanje podataka o ličnosti maloljetnika**Član 485**

(1) U pripremnom postupku prema maloljetniku, pored činjenica koje se odnose na krivično djelo, posebno će se utvrditi godine maloljetnika, okolnosti potrebne za ocjenu njegove duševne razvijenosti, ispitaće se sredina u kojoj i prilike pod kojima maloljetnik živi i druge okolnosti koje se tiču njegove ličnosti.

(2) Radi utvrđivanja tih okolnosti saslušaće se roditelji maloljetnika, njegov staralac i druga lica koja mogu pružiti potrebne podatke. O ovim okolnostima zatražiće se, po

potrebi, izvještaj od organa starateljstva, a ako je prema maloljetniku bila primijenjena vaspitna mjera, pribaviće se izvještaj o primjeni te mjere.

(3) Podatke o ličnosti maloljetnika pribavlja sudija za maloljetnike. Sudija za maloljetnike može zatražiti da te podatke prikupi određeni stručni radnik (socijalni radnik, defektolog i dr.), ako ga ima u sudu, a može njihovo pribavljanje povjeriti organu stara-teljstva.

(4) Kad je za utvrđivanje zdravstvenog stanja maloljetnika, njegove duševne razvijenosti, psihičkih svojstava ili sklonosti potrebno da maloljetnika pregledaju vještaci, za ovaj pregled određiće se ljekari, psiholozi ili pedagozi. Ovakva ispitivanja maloljetnika mogu se izvršiti u zdravstvenoj ili drugoj ustanovi.

Lica koja prisustvuju izvođenju radnji u pripremnom postupku**Član 486**

(1) Sudija za maloljetnike sam određuje način izvođenja pojedinih radnji, držeći se pri tom odredaba ovog zakonika u onoj mjeri koja obezbjeđuje prava okrivljenog na odbranu, prava oštećenog i prikupljanje dokaza potrebnih za odlučivanje.

(2) Radnjama u pripremnom postupku mogu prisustvovati državni tužilac i branilac. Saslušanje maloletnog lica, kad je to potrebno, obaviće se uz pomoć pedagoga ili drugog stručnog lica. Sudija za maloljetnike može odobriti da radnjama u pripremnom postupku

prisustvuje predstavnik organa starateljstva i roditelj, odnosno staralac maloljetnika. Kad navedena lica prisustvuju tim radnjama mogu stavljati predloge i upućivati pitanja licu koje se saslušava.

Smještaj maloljetnika u prihvatilište ili sličnu ustanovu

Član 487

(1) Sudija za maloljetnike može narediti da se maloljetnik u toku pripremnog postupka smjesti u prihvatilište, vaspitnu ili sličnu ustanovu, da se stavi pod nadzor organa starateljstva ili da se preda drugoj porodici, ako je to potrebno radi izdvajanja maloljetnika iz sredine u kojoj je živio ili radi pružanja pomoći, zaštite ili smještaja maloljetnika.

(2) Troškovi smještaja maloljetnika isplaćuju se unaprijed iz budžetskih sredstava i ulaze u troškove krivičnog postupka.

Pritvor

Član 488

(1) Izuzetno, sudija za maloljetnike može odrediti da se maloljetnik stavi u pritvor kad za to postoje razlozi iz člana 148 stav 1 ovog zakonika.

(2) Na osnovu rješenja o pritvoru koje je donio sudija za maloljetnike, pritvor u pripremnom postupku može trajati najduže mjesec dana. Vijeće za maloljetnike istog suda može, iz opravdanih razloga, produžiti pritvor najduže još za mjesec dana.

(3) Nakon završetka pripremnog postupka pritvor može da traje najduže još do godinu dana.

(4) Od podnošenja predloga državnog tužioca u pogledu pritvora primjenjuju se shodno odredbe člana 152 ovog zakonika, s tim što je vijeće za maloljetnike dužno da svakih mjesec dana ispita da li postoje razlozi za pritvor.

Izdržavanje pritvora

Član 489

(1) Maloljetnik izdržava pritvor odvojeno od punoljetnih lica.

(2) Izuzetno, sudija za maloljetnike može odrediti da maloljetnik bude u pritvoru zajedno s punoljetnim licima, ako bi usamljenje maloljetnika duže trajalo, a postoji mogućnost da se maloljetnik stavi u prostoriju sa punoljetnim licem koje na njega ne bi štetno uticalo.

(3) Sudija za maloljetnike ima prema pritvorenim maloljetnicima ista ovlašćenja koja po ovom zakoniku pripadaju istražnom sudiji u pogledu pritvorenika.

Obrazloženi predlog

Član 490

(1) Pošto ispita sve okolnosti koje se odnose na izvršenje krivičnog djela i na ličnost maloljetnika sudija za maloljetnike dostavlja spise nadležnom državnom tužiocu koji može, u roku od osam dana, zahtijevati da se pripremi postupak dopuni ili podnijeti obrazloženi predlog vijeću za maloljetnike za kažnjavanje, odnosno za primjenjivanje vaspitne mjere.

(2) Predlog državnog tužioca treba da sadrži: ime i prezime maloljetnika, njegove godine života, opis, naziv i zakonsku oznaku djela, dokaze iz kojih proizlazi da je maloljetnik izvršio krivično djelo, obrazloženje koje treba da sadrži ocjenu duševne razvijenosti maloljetnika i predlog da se maloljetnik kazni, odnosno da se prema njemu primijeni vaspitna mjera.

Predlog za obustavu postupka

Član 491

(1) Ako u toku pripremnog postupka državni tužilac nađe da nema osnova za vođenje postupka prema maloljetniku ili da postoje razlozi iz člana 482 stav 3 ovog zakonika, podnijeće predlog sudiji za maloljetnike da obustavi postupak. O predlogu za obustavljanje postupka obavijestit će državni tužilac i organ starateljstva, koji je dužan, ako se ne slaže sa predlogom državnog tužioca, da o tome obavijesti sudiju za maloljetnike u roku od osam dana od dana prijema obavještenja državnog tužioca.

(2) Ako se sudija za maloljetnike ne složi sa predlogom državnog tužioca, zatražit će da o tome odluči vijeće za maloljetnike višeg suda. Vijeće za maloljetnike donosi odluku po saslušanju državnog tužioca. Ovako će sudija za maloljetnike postupiti i kad se samo organ starateljstva nije složio sa predlogom državnog tužioca.

(3) Odredbe člana 483 stav 3 ovog zakonika važe i kad vijeće za maloljetnike ne usvoji predlog državnog tužioca da se postupak obustavi.

Iznošenje predmeta pred vijeće

Član 492

Ako državni tužilac, u slučajevima predviđenim u čl. 483 i 491 ovog zakonika, nije učestvovao u postupku prema maloljetniku, sudija za maloljetnike će, po završenom pripremnom postupku, iznijeti predmet vijeću za maloljetnike radi suđenja.

Kontrola postupka

Član 493

Sudija za maloljetnike obavještava predsjednika suda svakih mjesec dana koji predmeti maloljetnika nijesu okončani i o razlozima zbog kojih je po pojedinim predmetima postupak još u toku. Predsjednik suda će preduzeti, po potrebi, mjere da se postupak ubrza.

5. POSTUPAK PRED VIJEĆEM ZA MALOLJETNIKE

Redosljed radnji pred vijećem

Član 494

(1) Kad primi predlog državnog tužioca, kao i kad se postupak prema maloljetniku vodi bez predloga državnog tužioca, sudija za maloljetnike zakazuje sjednicu vijeća ili glavni pretres.

(2) Kad se postupak prema maloljetniku vodi bez predloga državnog tužioca, sudija za maloljetnike iznijeće na početku sjednice, odnosno glavnog pretresa koje se krivično djelo stavlja maloljetniku na teret.

(3) Kazne i zavodske mjere mogu se izreći samo po održanom glavnom pretresu. Ostale vaspitne mjere mogu se izreći i u sjednici vijeća.

(4) U sjednici vijeća može se odlučiti da se održi glavni pretres.

(5) O sjednici vijeća obavještavaju se i njoj mogu prisustvovati državni tužilac, branilac i predstavnik organa starateljstva, a kad je potrebno - i maloljetnik i njegovi roditelji, odnosno staralac.

(6) Sudija za maloljetnike saopštiti će maloljetniku vaspitnu mjeru koja je prema njemu izrečena u sjednici vijeća.

Shodna primjena odredaba ovog zakonika o glavnom pretresu

Član 495

(1) Kad vijeće za maloljetnike odlučuje na osnovu glavnog pretresa shodno će se primjenjivati odredbe ovog zakonika o pripremama za glavni pretres, o rukovođenju glavnim pretresom, o odlaganju i prekidanju glavnog pretresa, o zapisniku i o toku glavnog pretresa, ali

sud može odstupiti od ovih pravila, ako smatra da njihova primjena u konkretnom slučaju ne bi bila cjelishodna.

(2) Pored lica navedenih u članu 293 ovog zakonika, na glavni pretres pozvaće se roditelji maloljetnika, odnosno staralac i organ starateljstva. Nedolazak roditelja, staraoca ili predstavnika organa starateljstva ne sprječava sud da održi glavni pretres.

(3) Osim maloljetnika, glavnom pretresu mora prisustvovati državni tužilac, kad je stavio predlog u smislu člana 490 ovog zakonika, a u slučajevima obavezne odbrane - i branilac.

(4) Odredbe ovog zakonika o izmjeni i proširenju optužbe primjenjivaće se i u postupku prema maloljetniku, ali vijeće za maloljetnike je ovlašćeno da, i bez predloga

državnog tužioca, donese odluku na osnovu činjeničnog stanja koje je izmijenjeno na glavnom pretresu.

Isključenje javnosti

Član 496

(1) Kad se sudi maloljetniku uvijek će se isključiti javnost.

(2) Vijeće može dozvoliti da glavnom pretresu prisustvuju lica koja se bave zaštitom i vaspitanjem maloljetnika ili suzbijanjem maloljetničkog kriminaliteta, kao i naučni radnici.

(3) U toku glavnog pretresa, vijeće može narediti da se, osim državnog tužioca, branioca i predstavnika organa starateljstva, iz zasjedanja udalje sva ili pojedina lica.

(4) Za vrijeme izvođenja pojedinih dokaza ili govora stranaka, vijeće može narediti da se maloljetnik udalji iz zasjedanja.

Privremeni smještaj maloljetnika

Član 497

U toku postupka pred sudom, sudija za maloljetnike ili vijeće za maloljetnike može donijeti odluku o privremenom smještaju maloljetnika (član 487), a može i ukinuti odluku koja je o tome ranije donesena.

Zakazivanje glavnog pretresa ili sjednice

Član 498

(1) Sudija za maloljetnike dužan je da zakaže glavni pretres ili sjednicu vijeća u roku od osam dana od dana prijema predloga državnog tužioca ili od dana završetka pripremnog postupka (član 492) ili od dana kad je u sjednici vijeća odlučeno da se održi glavni pretres. Za svako produženje ovog roka sudija za maloljetnike mora imati odobrenje predsjednika suda.

(2) Glavni pretres se odlaže ili prekida samo izuzetno. O svakom odlaganju ili prekidanju glavnog pretresa sudija za maloljetnike obavijestiće predsjednika suda i izniće razloge za odlaganje, odnosno prekidanje.

(3) Sudija za maloljetnike dužan je da, u roku od tri dana od dana objavljivanja, pisano izradi presudu, odnosno rješenje.

Izricanje kazni i vaspitnih mjera

Član 499

(1) Vijeće za maloljetnike nije vezano za predlog državnog tužioca pri odlučivanju da li će prema maloljetniku izreći kaznu ili će primijeniti vaspitnu mjeru, ali ako se postupak prema maloljetniku vodi bez predloga državnog tužioca ili ako je državni tužilac odustao od predloga, vijeće ne može maloljetniku izreći kaznu nego samo vaspitnu mjeru.

(2) Vijeće će rješenjem obustaviti postupak u slučajevima kad sud na osnovu člana 362 tač. 2 i 3 ovog zakonika donosi presudu kojom se optužba odbija ili kojom se optuženi oslobađa od optužbe (član 363), kao i kad vijeće nađe da nije cjelishodno izreći malo-ljetniku ni kaznu niti vaspitnu mjeru.

(3) Vijeće donosi rješenje i kad izriče vaspitnu mjeru maloljetniku. U izreci ovog rješenja navodi se samo koja se mjera izriče, ali se maloljetnik neće oglašavati krivim za krivično djelo koje mu se stavlja na teret. U obrazloženju rješenja navešće se opis djela i okolnosti koje opravdavaju primjenu izrečene vaspitne mjere.

(4) Presuda kojom se maloljetniku izriče kazna donosi se u obliku predviđenom u članu 364 ovog zakonika.

(5) Ako vijeće za maloljetnike utvrdi da je za suđenje nadležno vijeće za malo-ljetnike višeg suda, donijeće rješenje o ustupanju predmeta tom sudu.

Odluka o troškovima i imovinsko pravnom zahtjevu

Član 500

(1) Sud može maloljetnika osuditi na plaćanje troškova krivičnog postupka i na ispunjenje imovinskopravnih zahtjeva samo ako je maloljetniku izrekao kaznu. Ako je prema maloljetniku primijenjena vaspitna mjera, troškovi postupka padaju na teret budžetskih sredstava, a oštećeni se radi ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva upućuje na pamični postupak.

(2) Ako maloljetnik ima zaradu ili imovinu, sud može odrediti da plati troškove postupka i ispuni imovinskopravni zahtjev i kad prema njemu primijeni vaspitnu mjeru.

6. PRAVNI LIJEKOVI

Žalba protiv presude i rješenja

Član 501

(1) Protiv presude kojom je maloljetniku izrečena kazna, protiv rješenja kojim je maloljetniku izrečena vaspitna mjera i protiv rješenja o obustavljanju postupka (član 499 stav 2) mogu izjaviti žalbu sva lica koja imaju pravo na žalbu protiv presude (član 372) i to u roku od osam dana od dana prijema presude, odnosno rješenja.

(2) Branilac, državni tužilac, bračni drug, srodnik po krvi u pravoj liniji, usvojilac, staralac, brat, sestra i hranilac mogu izjaviti žalbu u korist maloljetnika i protiv njegove volje.

(3) Žalba protiv rješenja kojim se izriče vaspitna mjera koja se izdržava u ustanovi zadržava izvršenje rješenja, ako sud, u saglasnosti sa roditeljima maloljetnika, i po sa-slušanju maloljetnika, ne odluči drukčije.

(4) Na sjednici drugostepenog vijeća (član 383) pozvaće se maloljetnik samo ako predsjednik vijeća ili vijeće nađe da bi njegovo prisustvo bilo korisno.

Odluke po žalbi

Član 502

(1) Drugostepeno vijeće može preinačiti prvostepenu odluku, izricanjem teže mjere prema maloljetniku, samo ako je to predloženo u žalbi.

(2) Ako prvostepenom odlukom nije izrečena kazna maloljetničkog zatvora ili zavodska mjera, drugostepeno vijeće može tu kaznu, odnosno mjeru izreći samo ako održi

pretres. Maloljetnički zatvor u dužem trajanju ili teža zavodska mjera od one izrečene prvostepenom odlukom može se izreći i u sjednici drugostepenog vijeća.

Zahtjev za zaštitu zakonitosti

Član 503

Zahtjev za zaštitu zakonitosti može se podići kako u slučaju kad je sudskom odlukom povrijeđen zakon, tako i u slučaju kad je prema maloljetniku nepravilno primijenjena kazna ili neka vaspitna mjera.

Ponavljanje postupka

Član 504

Odredbe o ponavljanju krivičnog postupka završenog pravosnažnom presudom shodno će se primjenjivati i na ponavljanje postupka završenog pravosnažnim rješenjem o primjeni vaspitne mjere.

7. NADZOR SUDA NAD SPROVOĐENJEM MJERA

Izveštaj o ponašanju maloljetnika

Član 505

(1) Uprava ustanove u kojoj se izvršava vaspitna mjera prema maloljetniku dužna je da svakih šest mjeseci dostavi sudu koji je izrekao vaspitnu mjeru izvještaj o vladanju maloljetnika. Sudija za maloljetnike tog suda može i sam obilaziti maloljetnike smještene u ustanovi.

(2) Sudija za maloljetnike može, preko organa starateljstva, pribaviti obavještenje o izvršenju ostalih vaspitnih mjera, a može odrediti da to učini i određeni stručni radnik (socijalni radnik, defektolog i dr.), ako ga ima u sudu.

8. OBUSTAVA IZVRŠENJA I IZMJENA ODLUKE O VASPITNIM MJERAMA

Član 506

(1) Kad su ispunjeni uslovi predviđeni u zakonu za izmjenu odluke o izrečenoj vaspitnoj mjeri, odluku o tome donosi sud koji je u prvom stepenu donio rješenje o vaspitnoj mjeri, ako sam nađe da je to potrebno ili na predlog državnog tužioca, upravnika ustanove ili organa starateljstva kome je povjeren nadzor nad maloljetnikom.

(2) Prije donošenja odluke sud će saslušati državnog tužioca, maloljetnika, roditelja ili staraoca maloljetnika ili druga lica, a pribaviće i potrebne izvještaje od ustanove u kojoj maloljetnik izdržava zavodsku mjeru od organa starateljstva ili drugih organa i ustanova.

(3) Po odredbama st. 1 i 2 ovog člana donosi se i odluka o obustavljanju izvršenja vaspitne mjere.

(4) Odluku o obustavljanju ili izmjeni vaspitne mjere donosi vijeće za maloljetnike.

G l a v XXX POSEBNE ODREDBE O POSTUPKU ZA KRIVIČNA DJELA IZVRŠENA NA ORGANIZOVAN NAČIN

Opšta odredba

Član 507

(1) Odredbe ove glave sadrže posebna pravila za krivično gonjenje učinilaca krivičnih djela učinjenih na organizovan način (u daljem tekstu: organizovani kriminal), za postupak

oduzimanja predmeta i imovinske koristi i postupak međunarodne saradnje u otkrivanju i krivičnom gonjenju učinilaca krivičnih djela organizovanog kriminala.

(2) Ako u odredbama ove glave za slučajeve iz stava 1 ovog člana nije nešto posebno propisano shodno će se primjenjivati ostale odredbe ovog zakonika.

(3) Odredbe ove glave primjenjuju se ako postoje osnovi sumnje da je izvršeno krivično djelo rezultat organizovanog djelovanja više od dva lica čiji je cilj vršenje teških krivičnih djela radi sticanja dobiti ili moći.

(4) Pored uslova iz stava 3 ovog člana, za postojanje krivičnog djela organizovanog kriminala mora da su ispunjeni još najmanje tri od sljedećih uslova: da je svaki član kriminalne organizacije imao unaprijed određeni zadatak ili ulogu; da je djelatnost kriminalne organizacije planirana na duže vrijeme ili neograničeno; da se djelatnost organizacije zasniva na primjeni određenih pravila interne kontrole i discipline članova; da se djelatnost organizacije planira i vrši u međunarodnim razmjerama; da se u vršenju djelatnosti primjenjuje nasilje ili zastrašivanje ili da postoji spremnost za njihovu primjenu; da se u vršenju djelatnosti koriste političke, privredne ili poslovne strukture; da se koristi pranje novca ili nezakonito stečene dobiti; da postoji uticaj organizacije ili njenog dijela na zakonodavnu vlast, medije, izvršnu ili sudsku vlast ili na druge društvene ili ekonomske činioce.

Hitnost u postupanju

Član 508

Službena lica koja učestvuju u krivičnom postupku za krivična djela organizovanog kriminala dužna su da postupaju hitno.

Službena tajna

Član 509

(1) Podaci o pretkrivičnom i istražnom postupku za djela organizovanog kriminala predstavljaju službenu tajnu. Osim službenih lica te podatke ne mogu odavati ni drugi učesnici tih postupaka kojima oni postanu dostupni. Službeno lice pred kojim se vodi postupak dužno je da učesnika postupka obavijesti o dužnosti čuvanja tajne.

(2) Podaci o pretkrivičnom postupku koji se odnose na krivična djela organizovanog kriminala mogu se objaviti samo na osnovu pisanog odobrenja nadležnog državnog tužioca.

(3) Podaci o istražnom postupku mogu se objaviti samo na osnovu pisanog odobrenja istražnog sudije uz prethodno pribavljenu saglasnost državnog tužioca.

Suđenje u vijeću sudija po pozivu

Član 510

U postupku za krivična djela organizovanog kriminala u prvom stepenu sudi vijeće sastavljeno od trojice sudija, a u drugom stepenu vijeće sastavljeno od pet sudija.

Svjedok saradnik

Član 511

(1) Državni tužilac može sudu predložiti da se kao svjedok sasluša pripadnik kriminalne organizacije koji na to pristane (u daljem tekstu: svjedok saradnik) protiv koga je podnijeta krivična prijava ili se vodi krivični postupak za djelo organizovanog kriminala, ako je izvjesno da će njegov iskaz i dokazi koje sudu pruži :

- znatno doprinijeti dokazivanju predmetnog krivičnog djela i krivice učinilaca ili pomoći otkrivanju, dokazivanju i sprječavanju drugih krivičnih djela kriminalne organizacije;

- da je značaj njegovog iskaza za dokazivanje tih krivičnih djela i krivice ostalih učinilaca pretežniji od štetnih posledica krivičnog djela koje mu se stavlja na teret.

(2) Predlog iz stava 1 ovog člana državni tužilac može da podnese do završetka glavnog pretresa, a mora da sadrži činjenice i podatke na osnovu kojih će sud donijeti rješenje o određivanju statusa svjedoka saradnika.

Upozorenje svjedoku saradniku

Član 512

(1) Prije podnošenja predloga, državni tužilac će upozoriti svjedoka saradnika na dužnosti iz člana 101 stav 2 ovog zakonika. Na pogodnost oslobađanja od dužnosti svjedočenja iz člana 97 ovog zakonika i dužnosti odgovaranja na pojedina pitanja iz člana 99 ovog zakonika svjedok saradnik se ne može pozvati.

(2) Upozorenje iz stava 1 ovog člana, odgovori svjedoka saradnika i njegova izjava da će dati iskaz o svemu što mu je poznato i da neće ništa prećutati državni tužilac će unijeti u zapisnik koji potpisuje i svjedok saradnik. Ako svjedok saradnik ne govori jezik koji je u službenoj upotrebi u sudu obezbijediće se prevod zapisnika na jezik svjedoka saradnika i nakon toga svjedok saradnik potpisuje zapisnik. Zapisnik se prilaže uz predlog sudu iz člana 511 ovog zakonika.

(3) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, a državni tužilac ocijeni da postoje uslovi da se okrivljeni predloži kao svjedok saradnik, sud će omogućiti državnom tužiocu da radi izvođenja radnji iz st. 1 i 2 ovog člana ostvari kontakt sa okrivljenim.

(4) Svjedok saradnik ne može biti lice za koje postoji osnovana sumnja da je organizator ili vođa kriminalne grupe.

Odlučivanje o predlogu državnog tužioca

Član 513

(1) O predlogu državnog tužioca iz člana 511 ovog zakonika u istrazi i do početka glavnog pretresa odlučuje vijeće iz člana 24 stav 6 ovog zakonika, a na glavnom pretresu vijeće pred kojim se drži glavni pretres.

(2) Na sjednicu vijeća će se pozvati državni tužilac, lice predloženo za svjedoka saradnika i njegov branilac, da bi se utvrdilo da li postoje uslovi za donošenje rješenja iz člana 512 ovog zakonika. Sjednica se drži bez prisustva javnosti. Izjave date na ovoj sjednici ne mogu se koristiti u krivičnom postupku protiv svjedoka saradnika kao dokaz za oglašavanje svjedoka krivim.

(3) Protiv rješenja vijeća iz stava 1 ovog člana kojim se predlog državnog tužioca odbija žalbu može izjaviti državni tužilac u roku od 48 sati od prijema rješenja. Odluku o žalbi donosi viši sud u roku od tri dana od prijema žalbe i spisa prvostepenog suda.

(4) Ako usvoji predlog državnog tužioca, vijeće će odrediti da se iz spisa izdvoje zapisnici i službene zabilješke o ranijim iskazima svjedoka saradnika koje je dao kao osumnjičeni ili okrivljeni i oni se ne mogu upotrijebiti kao dokaz u krivičnom postupku, osim u slučaju iz člana 516 ovog zakonika.

(5) Ako se okrivljeni nalazi u pritvoru, a vijeće donese odluku iz stava 4 ovog člana, donijeće rješenje o ukidanju pritvora.

Rješenje o određivanju svjedoka saradnika

Član 514

(1) Ako nakon rasprave održane shodno članu 513 ovog zakonika utvrdi da su ispunjeni svi uslovi iz člana 511 ovog zakonika, vijeće donosi rješenje kojim se osumnjičeni, odnosno okrivljeni određuje kao svjedok saradnik.

(2) U rješenju se navodi: da se protiv svjedoka saradnika neće pokrenuti, odnosno nastaviti krivični postupak, opis djela iz kojega proizilaze zakonska obilježja krivičnog djela i zakonski naziv krivičnog djela na koji se odnosi zabrana pokretanja ili nastavljanja krivičnog

postupka, priroda i sadržaj saradnje koju će pružiti svjedok saradnik i uslovi pod kojima se može ukinuti rješenje.

(3) Rješenje iz stava 1 dostavlja se državnom tužiocu, svjedoku saradniku i nje-govom braniocu.

Nemogućnost krivičnog gonjenja

Član 515

(1) Svjedok saradnik koji je sudu dao iskaz u skladu sa odredbama člana 512 st. 1 i 2 ovog zakonika ne može biti gonjen za krivično djelo organizovanog kriminala za koje se vodi postupak.

(2) Kad sud utvrdi rješenjem na zapisniku o glavnom pretresu da je svjedok saradnik dao iskaz u smislu člana 512 stav 2 državni tužilac će odbaciti krivičnu prijavu, odnosno odustati od krivičnog gonjenja svjedoka saradnika, najkasnije do završetka glavnog pretresa koji se vodi protiv drugih pripadnika kriminalne organizacije, a sud će izreći presudu kojom se odbija optužba protiv svjedoka saradnika .

(3) U slučaju iz stava 2 ovog člana odredbe člana 59 ovog zakonika neće se primjenjivati.

Ukidanje rješenja

Član 516

(1) Ako svjedok saradnik ne postupi u skladu sa obavezama iz člana 512 st. 1 i 2 ovog zakonika ili ako prije pravosnažno okončanog postupka izvrši novo krivično djelo organizovanog kriminala, državni tužilac će predložiti ukidanje rješenja iz člana 513 stav 1

ovog zakonika i nastaviti krivično gonjenje, odnosno pokrenuti krivični postupak, za predmetno i novo krivično djelo.

(2) Ako se u toku postupka otkrije neko ranije izvršeno krivično djelo svjedoka saradnika, državni tužilac će postupiti u skladu sa odredbama člana 511 ovog zakonika.

Isključenje javnosti

Član 517

(1) Prilikom saslušanja svjedoka saradnika javnost je isključena, osim ako vijeće, na predlog državnog tužioca i uz saglasnost svjedoka, ne odluči drukčije.

(2) Prije donošenja odluke iz stava 1 ovog člana predsjednik vijeća će, uz prisustvo branioca, upoznati svjedoka saradnika sa predlogom državnog tužioca i obavijestiti ga o njegovom pravu da bude saslušan bez prisustva javnosti. Izjava svjedoka saradnika da bude saslušan uz prisustvo javnosti unijeće se u zapisnik.

Nemogućnost oglašavanja krivim

Član 518

Sud ne može neko lice oglasiti krivim samo na osnovu dokaza dobijenih svjedo-čenjem svjedoka saradnika.

Nemogućnost zasnivanja odluke

Član 519

Iskazi i obavještenja koje je državni tužilac prikupio u pretkrivičnom postupku mogu se koristiti kao dokaz u krivičnom postupku, ali se odluka ne može zasnivati samo na njima.

Obaveza dostavljanja podataka

Član 520

(1) Državni tužilac može zahtijevati da nadležni državni organ, bankarska ili druga finansijska organizacija obavi kontrolu poslovanja određenih lica i da mu dostavi doku-

mentaciju i podatke koji mogu poslužiti kao dokazi o krivičnom djelu ili imovini pribavljenoj krivičnim djelom, kao i obavještenja o sumnjivim novčanim transakcijama u smislu Konvencije o pranju, traženju, zapleni i konfiskaciji prihoda stečenih kriminalom.

(2) Pod uslovima iz stava 1 ovog člana državni tužilac može naložiti da nadležni organ ili organizacija privremeno obustavi isplatu, odnosno izdavanje sumnjivog novca, vrijednosnih papira ili predmeta najduže tri mjeseca, a izuzetno do šest mjeseci.

(3) U zahtjevu iz st. 1 i 2 ovog člana državni tužilac će bliže označiti sadržaj mjere ili radnje koju nalaže.

Postupanje policije

Član 521

(1) Ako policija u prekrivičnom postupku preduzme neku radnju za krivično djelo organizovanog kriminala, o tome će odmah obavijestiti nadležnog državnog tužioca.

(2) Državni tužilac može zahtijevati da policija preduzme određene mjere ili radnje u datom roku i da ga o tome obavijeste.

(3) Neizvršenje određene mjere i prekoračenje datog roka policija je dužna da posebno obrazloži.

Obezbjedenje posebne zaštite

Član 522

Državni tužilac može predložiti da se određenom svjedoku, svjedoku saradniku i članovima njihove uže porodice obezbijedi posebna zaštita shodno članu 108 stav 3 ovog zakonika.

Privremeno oduzimanje predmeta i imovinske koristi

Član 523

(1) Ako postoje osnovi sumnje ili osnovana sumnja da je izvršeno krivično djelo organizovanog kriminala, sud može odrediti mjeru privremenog oduzimanja predmeta i imovinske koristi i van uslova predviđenih u odredbama čl. 81 do 87 i čl. 538 do 545 ovog zakonika.

(2) Ako odredbama ove glave nije drukčije propisano, u postupku privremenog oduzimanja predmeta i imovinske koristi iz stava 1 ovog člana shodno se primjenjuju odredbe Zakona o izvršnom postupku i odgovarajuće odredbe ovog zakonika.

Sadržaj zahtjeva za izricanje mjera i odlučivanje o zahtjevu

Član 524

(1) O mjerama privremenog oduzimanja predmeta i imovinske koristi odlučuje istražni sudija, odnosno vijeće pred kojim se drži glavni pretres. O žalbama protiv rješenja odlučuje vijeće iz člana 24 stav 6, odnosno viši sud.

(2) Postupak za izricanje mjera iz stava 1 ovog člana pokreće državni tužilac.

(3) Zahtjev državnog tužioca iz stava 2 ovog člana sadrži: kratak opis krivičnog djela i njegov zakonski naziv, opis predmeta ili imovinske koristi ostvarenih krivičnim djelom organizovanog kriminala, podatke o licu koje te predmete ili imovinsku korist posjeduje, razloge za sumnju da su predmeti, odnosno imovinska korist potekli iz krivičnog djela i razloge za vjerovatnoću da će do kraja krivičnog postupka biti znatno otežano ili onemogućeno oduzimanje predmeta ili imovinske koristi koji su stečeni izvršenjem krivičnog djela organizovanog kriminala.

Sadržaj rješenja i žalba na rješenje

Član 525

(1) U rješenju o izricanju mjere privremenog oduzimanja predmeta ili imovinske koristi sud će označiti vrijednost i vrstu predmeta, odnosno imovinske koristi i vrijeme na koje se oduzimaju.

(2) U rješenju iz stava 1 ovog člana sud može odrediti da se mjera ne odnosi na predmete ili imovinsku korist koje treba izuzeti primjenom pravila o zaštiti savjesnih stica-oca.

(3) Žalba protiv rješenja iz stava 1 ovog člana ne odlaže izvršenje.

(4) Obrazloženo rješenje iz stava 1 ovog člana sud će dostaviti licu na koje se mjera odnosi, banci ili drugoj organizaciji nadležnoj za platni promet, a po potrebi i drugim licima i državnim organima.

Zakazivanje ročišta i odluke po žalbi

Član 526

(1) Ako bude izjavljena žalba protiv rješenja o izricanju mjere privremenog oduzimanja predmeta ili imovinske koristi, vijeće iz člana 24 stav 6, odnosno vijeće višeg suda zakazaće ročište na koje će pozvati lice na koje se rješenje odnosi, njegovog branioca i državnog tužioca.

(2) Ročište iz stava 1 ovog člana održaće se u roku od 30 dana od dana podnošenja žalbe. Na tom ročištu saslušaće se pozvana lica. Njihov nedolazak ne sprječava održavanje ročišta.

(3) Vijeće će mjeru iz stava 1 ovog člana ukinuti, ako se vjerodostojnim ispravama dokaže zakonitost porijekla predmeta ili imovinske koristi i ako se učini vjerovatnim da predmeti ili imovinska korist ne potiču iz krivičnog djela organizovanog kriminala, niti da su pribavljeni prikrivanjem porijekla i osnova sticanja.

Trajanje mjere

Član 527

(1) Mjera privremenog oduzimanja predmeta i imovinske koristi može trajati najduže do okončanja krivičnog postupka pred prvostepenim sudom.

(2) Ako je mjera iz stava 1 ovog člana određena prije pokretanja krivičnog postupka, ukinuće se ako krivični postupak za krivično djelo organizovanog kriminala ne bude pokrenut u roku od tri mjeseca od dana donošenja rješenja kojim je mjera određena.

(3) Prije isteka rokova iz st. 1 i 2 ovog člana, mjera se može ukinuti po službenoj dužnosti suda ili na zahtjev državnog tužioca ili zainteresovanog lica, ako se pokaže da nije potrebna ili opravdana s obzirom na težinu krivičnog djela, imovinske prilike lica na koje se odnosi ili prilike lica koje je po zakonu ono dužno da izdržava i okolnosti slučaja koje pokazuju da oduzimanje predmeta ili imovinske koristi neće biti onemogućeno ili znatno otežano do završetka krivičnog postupka.

Nadležnost za izvršenje mjere

Član 528

(1) Mjeru privremenog oduzimanja predmeta ili imovinske koristi izvršava sud nadležan za sprovođenje izvršenja po Zakonu o izvršnom postupku.

(2) Za sporove koji nastanu povodom izvršenja nadležan je sud iz stava 1 ovog člana.

(3) Danom otvaranja stečajnog postupka prema licu kod koga se nalaze predmeti ili imovinska korist koji su privremeno oduzeti stiče se pravo na podnošenje izlučne tužbe u pogledu tih predmeta i imovinske koristi kao dospjelim iznosima.

Sticanje prava na upravljanje

Član 529

Imovinom i sredstvima koji su privremeno oduzeti upravlja nadležni državni organ u Republici dok mjera traje, u skladu sa posebnim propisima.

Dio treći

POSEBNI POSTUPCI

Glava XXXI

POSTUPAK ZA PRIMJENU MJERA BEZBJEDNOSTI, ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI I ZA OPOZIVANJE USLOVNE OSUDE

1. POSTUPAK ZA PRIMJENU MJERA BEZBJEDNOSTI

Predlog za izricanje mjera i osnov mjera

Član 530

(1) Ako je okrivljeni učinio krivično djelo u stanju neuračunljivosti, državni tužilac će podnijeti sudu predlog da izrekne mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja takvog učinioca u zdravstvenoj ustanovi, odnosno predlog za obavezno psi-hijatrijsko liječenje učinioca na slobodi, ako za izricanje takve mjere postoje uslovi pred-videni u čl. 69 i 70 Krivičnog zakonika.

(2) U ovom slučaju okrivljeni koji se nalazi u pritvoru neće se pustiti na slobodu nego će se do završetka postupka za primjenu mjera bezbjednosti privremeno smjestiti u odgovarajuću zdravstvenu ustanovu ili u neku podesnu prostoriju.

(3) Poslije stavljanja predloga iz stava 1 ovog člana okrivljeni mora imati branioca.

Održavanje glavnog pretresa za izricanje mjera

Član 531

(1) O primjeni mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi ili obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi rješava, poslije održanog glavnog pretresa, sud koji je nadležan za suđenje u prvom stepenu.

(2) Pored lica koja se moraju pozvati na glavni pretres, pozvaće se kao vještaci i ljekari psihijatri iz zdravstvene ustanove kojoj je bilo povjereno vještačenje o uračunljivosti okrivljenog. Okrivljeni će se pozvati ako je njegovo stanje takvo da može prisustvovati glavnom pretresu. O glavnom pretresu će se obavijestiti bračni drug okrivljenog i njegovi roditelji, odnosno staralac, a prema okolnostima i drugi bliski srodnici.

(3) Ako sud, na osnovu sprovedenih dokaza, utvrdi da je okrivljeni učinio određeno krivično djelo i da je u vrijeme izvršenja krivičnog djela bio neuračunljiv, odlučiće, na osnovu saslušanja pozvanih lica i nalaza i mišljenja vještaka, da li će okrivljenom izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi. Pri odlučivanju koju će od tih mjera bezbjednosti izreći sud nije vezan za predlog državnog tužioca.

(4) Ako sud nađe da okrivljeni nije bio neuračunljiv, obustaviće postupak za primjenu mjera bezbjednosti.

(5) Protiv rješenja suda mogu, u roku od osam dana od dana prijema rješenja, izjaviti žalbu sva lica koja imaju pravo da se žale protiv presude (član 372), osim oštećenog.

Izricanje mjera nakon izmjene optužnog akta na glavnom pretresu

Član 532

Mjere bezbjednosti iz člana 530 stav 1 ovog zakonika mogu se izreći i kad državni tužilac na glavnom pretresu izmijeni podignutu optužnicu, odnosno optužni predlog, podnošenjem predloga za izricanje tih mjera.

Izricanje kazne i mjere bezbjednosti**Član 533**

Kad sud izrekne kaznu licu koje je izvršilo krivično djelo u stanju bitno smanjene uračunljivosti, izreći će istom presudom i mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, ako utvrdi da za to postoje zakonski uslovi (član 68 Krivičnog zakonika).

**Dostavljanje odluke sudu koji odlučuje
o lišavanju poslovne sposobnosti****Član 534**

Pravosnažna odluka kojom je izrečena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, odnosno obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi (čl. 531 i 533) dostaviće se sudu koji je nadležan da odluči o lišenju poslovne sposobnosti. O odluci će se obavijestiti i organ starateljstva.

Ispitivanje opravdanosti izrečenih mjera**Član 535**

(1) Sud koji je izrekao mjeru bezbjednosti ispitaće, po službenoj dužnosti, svakih devet mjeseci, da li je prestala potreba za liječenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi. Zdravstvena ustanova, organ starateljstva i lice kome je izrečena mjera bezbjednosti mogu tom sudu podnijeti predlog za obustavu mjere. Po saslušanju državnog tužioca sud će ovu mjeru obustaviti i odrediti otpuštanje učinioca iz zdravstvene ustanove, ako na osnovu mišljenja ljekara utvrdi da je prestala potreba za liječenjem i čuvanjem u zdravstvenoj ustanovi, a može odrediti i njegovo obavezno psihijatrijsko liječenje na slobodi. Ako predlog za obustavu mjere bude odbijen može se ponovo podnijeti po proteku šest mjeseci od dana donošenja te odluke.

(2) Kad se iz zdravstvene ustanove otpušta učinilac čija je uračunljivost bila bitno smanjena, a u toj ustanovi je proveo manje vremena nego što iznosi kazna zatvora na koju je osuđen, sud će rješenjem o otpuštanju odlučiti da li će to lice izdržati ostatak kazne ili će biti pušteno na uslovni otpust. Učiniocu koji se pušta na uslovni otpust može se izreći

i mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi, ako za to postoje zakonski uslovi.

(3) Po službenoj dužnosti ili na predlog uprave zdravstvene ustanove u kojoj se okrivljeni liječi ili je trebalo da se liječi, a po saslušanju državnog tužioca, sud može učiniocu prema kome je primijenjena mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi izreći mjeru bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi, ako ustanovi da se učinilac nije podvrgao liječenju ili ga je samovoljno napustio ili da je i pored liječenja ostao tako opasan za svoju okolinu da je potrebno njegovo čuvanje i liječenje u zdravstvenoj ustanovi. Prije donošenja odluke, sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje ljekara, a okrivljeni će se saslušati, ako to njegovo stanje dozvoljava.

(4) Odluke iz prethodnih stavova ovog člana donosi sud u sjednici vijeća (član 24 stav 6). O sjednici vijeća se obavještavaju državni tužilac i branilac. Prije donošenja odluke saslušaće se učinilac, ako je to potrebno i moguće.

**Postupak u slučaju predloga za primjenu mjera bezbjednosti obaveznog liječenja
alkoholičara i obaveznog liječenja narkomana**

Član 536

(1) O primjeni mjere bezbjednosti obaveznog liječenja alkoholičara i narkomana sud odlučuje pošto pribavi nalaz i mišljenje vještaka. Vještak treba da se izjasni i o mogućnostima za liječenje okrivljenog.

(2) Ako je uslovnom osudom učiniocu naloženo liječenje na slobodi, a on se nije podvrgao liječenju ili ga je samovoljno napustio, sud može, po službenoj dužnosti ili na predlog ustanove u kojoj se učinilac liječio ili je trebalo da se liječi, a po saslušanju državnog tužioca i učinioca, odrediti opozivanje uslovne osude ili prinudno izvršenje izrečene mjere obaveznog liječenja alkoholičara ili narkomana u zdravstvenoj ustanovi ili drugoj specijalizovanoj ustanovi. Prije donošenja odluke sud će, po potrebi, pribaviti i mišljenje ljekara.

Oduzimanje predmeta

Član 537

(1) Predmeti koji se po Krivičnom zakoniku moraju oduzeti oduzeće se i kad se krivični postupak ne završi presudom kojom se optuženi oglašava krivim, ako to zahtijevaju interesi opšte bezbjednosti ili razlozi morala.

(2) Posebno rješenje o tome donosi organ pred kojim se vodio postupak u času kad je postupak završen, odnosno kad je obustavljen.

(3) Rješenje o oduzimanju predmeta iz stava 1 ovog člana donosi sud i kad je u presudi kojom je optuženi oglašen krivim propušteno da se donese takva odluka.

(4) Ovjereni prepis odluke o oduzimanju predmeta dostaviće se vlasniku predmeta, ako je vlasnik poznat.

(5) Protiv odluke iz st. 2 i 3 ovog člana vlasnik predmeta ima pravo na žalbu zbog nepostojanja zakonskog osnova za oduzimanje predmeta. Ako rješenje iz stava 2 ovog člana nije donio sud, o žalbi odlučuje vijeće (član 24 stav 6) suda koji je bio nadležan za suđenje u prvom stepenu.

2. POSTUPAK ZA ODUZIMANJE IMOVINSKE KORISTI

Član 538

(1) Imovinska korist pribavljena izvršenjem krivičnog djela utvrđuje se u krivičnom postupku po službenoj dužnosti.

(2) Sud i drugi organi pred kojima se vodi krivični postupak dužni su u toku postupka da prikupljaju dokaze i izviđaju okolnosti koje su od važnosti za utvrđivanje imovinske koristi.

(3) Ako je oštećeni postavio imovinskopravni zahtjev za povraćaj stvari pribavljenih krivičnim djelom, odnosno za isplatu iznosa koji odgovara vrijednosti stvari, imovinska korist će se utvrđivati samo u onom dijelu koji nije obuhvaćen imovinskopravnim zahtjevom.

Pozivanje i saslušavanje lica prije donošenja odluke o oduzimanju predmeta

Član 539

(1) Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi pribavljene krivičnim djelom od drugih lica (član 112 stav 2 i član 113 stav 2 Krivičnog zakonika), lice na koje je imovinska korist prenesena ili lice kome je imovinska korist pribavljena, odnosno predstavnik pravnog lica pozvaće se radi saslušanja u prethodnom postupku i na glavnom pretresu. U pozivu će se to lice upozoriti da će se postupak sprovesti bez njegovog prisustva.

(2) Predstavnik pravnog lica saslušaće se na glavnom pretresu poslije okrivljenog. Na isti način postupiće se u odnosu na drugo lice iz stava 1 ovog člana, ako nije pozvano kao svjedok.

(3) Lice na koje je imovinska korist prenesena ili lice kome je imovinska korist pribavljena, odnosno predstavnik pravnog lica, ovlašteno je da u vezi sa utvrđivanjem imovinske koristi predlaže dokaze i da, po ovlaštenju predsjednika vijeća, postavlja pitanje okrivljenom, svjedocima i vještacima.

(4) Isključenje javnosti na glavnom pretresu ne odnosi se na lice na koje je imovinska korist prenesena ili kome je pribavljena, odnosno predstavnika pravnog lica.

(5) Ako sud tek u toku glavnog pretresa utvrdi da dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi, prekinuće glavni pretres i pozvaće lice na koje je imovinska korist prenesena ili kome je pribavljena, odnosno predstavnika pravnog lica.

Iznos imovinske koristi

Član 540

Sud će visinu iznosa imovinske koristi odmjeriti po slobodnoj ocjeni, ako bi njeno utvrđivanje izazvalo nesrazmjerne teškoće ili znatno odugovlačenje postupka.

Privremene mjere obezbjeđenja

Član 541

Kad dolazi u obzir oduzimanje imovinske koristi sud će, po službenoj dužnosti, po odredbama zakona koje važe za izvršni postupak, odrediti privremene mjere obezbjeđenja. U takvom slučaju primjenjivaće se shodno odredbe člana 216 st. 2 i 3 ovog zakonika.

Oduzimanje imovinske koristi

Član 542

(1) Oduzimanje imovinske koristi sud može izreći u presudi kojom se optuženi oglašava krivim, u rješenju o kažnjavanju bez glavnog pretresa, u rješenju o sudskoj opomeni ili u rješenju o primjeni vaspitne mjere, kao i u rješenju kojim se izriče mjera bezbjednosti obaveznog psihijatrijskog liječenja i čuvanja u zdravstvenoj ustanovi i obaveznog psihijatrijskog liječenja na slobodi (čl. 69 i 70 Krivičnog zakonika).

(2) U izreci presude ili rješenja sud će navesti koji se predmet, odnosno novčani iznos oduzima.

(3) Ovjereni prepis presude, odnosno rješenja dostavlja se i licu na koje je imovinska korist prenesena ili kome je imovinska korist pribavljena, kao i predstavniku pravnog lica, ako je sud izrekao oduzimanje imovinske koristi od tog lica, odnosno od pravnog lica.

Zahtjev za ponavljanje postupka u pogledu mjera oduzimanja imovinske koristi

Član 543

Lice iz člana 539 ovog zakonika može podnijeti zahtjev za ponavljanje krivičnog postupka u pogledu odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Shodna primjena odredaba o žalbi

Član 544

Odredbe člana 373 st. 2 i 3 i čl. 381 i 385 ovog zakonika shodno će se primjenjivati u pogledu žalbe protiv odluke o oduzimanju imovinske koristi.

Shodna primjena ostalih odredaba zakonika

Član 545

Ako u odredbama ove glave nije drukčije određeno u pogledu postupka za primjenu mjera bezbjednosti ili za oduzimanje imovinske koristi primjenjivaće se shodno ostale odredbe ovog zakonika.

3. POSTUPAK ZA OPOZIVANJE USLOVNE OSUDE

Član 546

(1) Kad je u uslovnoj osudi određeno da će se kazna izvršiti ako osuđeni ne vrati imovinsku korist, ne naknadi štetu ili ne ispunio druge obaveze, a osuđeni u određenom roku nije ispunio te obaveze, sud koji je sudio u prvom stepenu sprovede postupak za opozivanje uslovne osude na predlog ovlašćenog tužioca, ili po službenoj dužnosti.

(2) Sudija koji za to bude određen saslušaće osuđenog, ako je dostupan i spro-vešće potrebne izviđaje radi utvrđivanja činjenica i prikupljanja dokaza važnih za odluku.

(3) Poslije toga će predsjednik vijeća zakazati sjednicu vijeća, o kojoj će obavijestiti tužioca, osuđenog i oštećenog. Nedolazak stranaka i oštećenog, ako su uredno oba-viješteni, ne sprječava održavanje sjednice vijeća.

(4) Ako sud utvrdi da osuđeni nije ispunio obavezu koja mu je bila određena presudom, donijeće presudu kojom će opozvati uslovnu osudu i odrediti da se utvrđena kazna izvrši ili odrediti novi rok za ispunjenje obaveze ili ukinuti taj uslov ili određenu obavezu zamijeniti drugom obavezom. Ako sud nađe da nema osnova za donošenje koje od tih odluka, rješenjem će obustaviti postupak za opozivanje uslovne osude.

G l a v a XXXII

POSTUPAK ZA REHABILITACIJU, ZA PRESTANAK PRAVNIH POSLJEDICA OSUDE I MJERA BEZBJEDNOSTI

Rješenje o rehabilitaciji

Član 547

(1) Kad po zakonu rehabilitacija nastupa protekom određenog vremena i pod uslo-vom da osuđeni u tom vremenu ne učini novo krivično djelo (član 119 stav 2 tač. 1 do 4 Krivičnog zakonika), rješenje o rehabilitaciji donosi po službenoj dužnosti organ nadležan za vođenje kaznene evidencije.

(2) Prije donošenja rješenja o rehabilitaciji izvršiće se potrebna provjeravanja, a naročito će se prikupiti podaci o tome da li je protiv osuđenog u toku krivični postupak za neko novo krivično djelo učinjeno prije isteka postupka predviđenog za brisanje osude.

Zahtjev osuđenog za rehabilitaciju

Član 548

(1) Ako nadležni organ ne donese rješenje o rehabilitaciji, osuđeno lice može za-htijevati da se utvrdi da je rehabilitacija nastupila po zakonu.

(2) Ako nadležni organ ne postupi po zahtjevu osuđenog u roku od trideset dana od dana prijema zahtjeva, osuđeni može tražiti da sud koji je u prvom stepenu izrekao presudu donese rješenje o rehabilitaciji.

(3) O zahtjevu osuđenog odlučuje sud po pribavljenom mišljenju državnog tužioca.

Rehabilitacija lica kojem je izrečena uslovna osuda

Član 549

Ako uslovna osuda ne bude opozvana ni poslije jedne godine od dana prestanka vremena provjeravanja, sud koji je u prvom stepenu sudio donijeće rješenje o rehabilitaciji.

Ovo rješenje dostaviće se osuđenom, državnom tužiocu i organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije.

Rehabilitacija na osnovu sudske odluke

Član 550

(1) Postupak za rehabilitaciju na osnovu sudske odluke (čl. 120 i 121 Krivičnog zakonika) pokreće se po molbi osuđenog.

(2) Molba se podnosi sudu koji je sudio u prvom stepenu.

(3) Sudija koji za to bude određen prethodno će ispitati da li je proteklo potrebno vrijeme po zakonu, a zatim će sprovesti potrebne izviđaje, utvrditi činjenice na koje se po-ziva molilac i pribaviti dokaze o svim okolnostima koje su važne za odluku.

(4) Sud može o ponašanju osuđenog zatražiti izvještaj od organa policije na čijem je području osuđeni boravio poslije izdržane kazne, a može takav izvještaj tražiti i od uprave ustanove u kojoj je osuđeni kaznu izdržavao.

(5) Poslije izvršenih izviđaja, a po saslušanju državnog tužioca, sudija će dostaviti spise sa obrazloženim predlogom vijeću suda koji je sudio u prvom stepenu.

(6) Protiv odluke suda po molbi za rehabilitaciju žalbu mogu izjaviti molilac i drža-vni tužilac.

(7) Ako sud odbije molbu zato što osuđeni svojim ponašanjem nije zaslužio reha-bilitaciju, osuđeni može molbu ponoviti po isteku jedne godine od dana pravosnažnosti rješenja o odbijanju molbe.

Zabrana davanja podataka o rehabilitaciji i prestanku pravnih posljedica osude

Član 551

U uvjerenju koje se građanima izdaje na osnovu kaznene evidencije, odluka o rehabilitaciji i prestanku pravnih posljedica osude ne smiju se pominjati.

Prestanak mjera bezbjednosti

Član 552

(1) Molba za prestanak mjera bezbjednosti zabrane vršenja poziva, djelatnosti ili dužnosti ili zabrane upravljanja motornim vozilom ili molba za prestanak pravne posljedice osude koja se odnosi na zabranu sticanja određenog prava (čl. 78 i 122 Krivičnog zakonika) podnosi se sudu koji je sudio u prvom stepenu.

(2) Sudija koji za to bude određen prethodno će ispitati da li je proteklo potrebno vrijeme po zakonu, a zatim će izvršiti potrebne izviđaje, utvrditi činjenice na koje se poziva molilac i prikupiti dokaze o svim okolnostima koje su važne za odluku.

(3) O ponašanju osuđenog sudija može zatražiti izvještaj od organa unutrašnjih poslova na čijem je području osuđeni boravio poslije izdržane, oprostene ili zastarjele glavne kazne, a može takav izvještaj tražiti i od ustanove u kojoj je osuđeni kaznu izdržao.

(4) Poslije sprovedenih izviđaja, a po pribavljenom mišljenju državnog tužioca, sudija će dostaviti spise sa obrazloženim predlogom vijeću svog suda (član 24 stav 6).

Ponovno podnošenje molbe za prestanak mjera bezbjednosti

Član 553

Kad sud odbije molbu za prestanak mjera bezbjednosti ili pravnih posledica osude, nova molba se može podnijeti po isteku jedne godine od dana pravosnažnosti rješenja kojim je ranije podnijeta molba odbijena.

G l a v a XXXIII
POSTUPAK ZA NAKNADU ŠTETE, REHABILITACIJU I
OSTVARIVANJE DRUGIH PRAVA LICA NEOSNOVANO
OSUĐENIH I NEOSNOVANO LIŠENIH SLOBODE

Naknada štete zbog neosnovane osude

Član 554

(1) Pravo na naknadu štete zbog neosnovane osude ima lice prema kome je bila pravosnažno izrečena krivična sankcija ili koje je oglaseno krivim, a oslobođeno od kazne, a docnije je povodom vanrednog pravnog lijeka novi postupak pravosnažno obustavljen ili je pravosnažnom presudom oslobođeno od optužbe ili je optužba odbijena, osim u sljedećim slučajevima:

1) ako je do obustave postupka ili presude kojom se optužba odbija došlo zbog toga što je u novom postupku oštećeni kao tužilac, odnosno privatni tužilac odustao od gonjenja, a do odustanka je došlo na osnovu sporazuma sa okrivljenim;

2) ako je u novom postupku rješenjem optužba odbačena zbog nenadležnosti suda, a ovlašćeni tužilac je preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom.

(2) Osuđeni, odnosno oslobođeni nema pravo na naknadu štete, ako je svojim lažnim priznanjem u prekrivičnom postupku ili na drugi način prouzrokovao vođenje krivičnog postupka, odnosno takvim izjavama u postupku prouzrokovao svoju osudu, osim ako je na to bio prinuđen.

(3) U slučaju osude za krivična djela u sticaju, pravo na naknadu štete može se odnositi i na pojedina krivična djela u pogledu kojih su ispunjeni uslovi za priznanje naknade.

Zastara potraživanja

Član 555

(1) Pravo na naknadu štete zastarijeva za tri godine od dana pravosnažnosti prvostepene presude kojom je okrivljeni oslobođen od optužbe ili kojom je optužba odbijena, odnosno pravosnažnosti prvostepenog rješenja kojim je postupak obustavljen, a ako je povodom žalbe rješavao viši sud - od dana prijema odluke višeg suda.

(2) Prije podnošenja sudu tužbe za naknadu štete oštećeni je dužan da se sa svojim zahtjevom obrati organu određenom propisom, radi postizanja sporazuma o postojanju štete i vrsti i visini naknade.

(3) U slučaju iz člana 554 stav 1 tačka 2 ovog zakonika o zahtjevu se može rješavati samo ako ovlašćeni tužilac nije preduzeo gonjenje pred nadležnim sudom u roku od tri mjeseca od dana prijema pravosnažne presude. Ako po isteku ovog roka ovlašćeni tužilac preduzme gonjenje pred nadležnim sudom, prekinuće se postupak za naknadu štete do okončanja krivičnog postupka.

Naknada štete putem tužbe

Član 556

(1) Ako zahtjev za naknadu štete ne bude usvojen ili po njemu organ uprave ne donese odluku u roku od tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, oštećeni može kod

nadležnog suda podnijeti tužbu za naknadu štete. Ako je postignut sporazum samo u pogledu dijela zahtjeva, oštećeni može tužbu podnijeti u pogledu ostatka zahtjeva.

(2) Dok traje postupak iz stava 1 ovog člana ne teče zastarjelost predviđena u članu 555 stav 1 ovog zakonika.

(3) Tužba za naknadu štete podnosi se protiv Republike Crne Gore.

Nasljeđivanje prava na naknadu štete

Član 557

(1) Nasljednici nasljeđuju samo pravo oštećenog lica na naknadu imovinske štete. Ako je oštećeni već stavio zahtjev, nasljednici mogu nastaviti postupak samo u granicama već postavljenog zahtjeva za naknadu imovinske štete.

(2) Nasljednici oštećenog lica mogu poslije njegove smrti nastaviti postupak za naknadu štete, odnosno pokrenuti postupak, ako je oštećeno lice umrlo prije isteka roka zastarjelosti i od zahtjeva se nije odreklo, u skladu sa pravilima o naknadi štete pro-pisanim Zakonom o obligacionim odnosima.

Lica kojima pripada pravo na naknadu štete

Član 558

(1) Pravo na naknadu štete pripada i licu koje je:

1) bilo u pritvoru, a nije došlo do pokretanja krivičnog postupka, ili je postupak obustavljen pravosnažnim rješenjem ili je pravosnažnom presudom oslobođeno od optužbe ili je optužba odbijena,

2) izdržavalo kaznu lišenja slobode, a povodom ponavljanja krivičnog postupka, zahtjeva za zaštitu zakonitosti ili zahtjeva za ispitivanje zakonitosti pravosnažne presude, izrečena mu je kazna lišenja slobode u kraćem trajanju od kazne koju je izdržalo ili je izrečena krivična sankcija koja se ne sastoji u lišenju slobode ili je oglašeno krivim, a oslobođeno od kazne;

3) usljed greške ili nezakonitog rada organa neosnovano lišeno slobode, ili je zadržano duže u pritvoru ili ustanovi za izdržavanje kazne ili mjere;

4) u pritvoru provelo duže vremena nego što traje kazna zatvora na koju je osuđeno.

(2) Licu koje je po članu 232 ovog zakonika lišeno slobode bez zakonskog osnova pripada pravo na naknadu štete, ako protiv njega nije određen pritvor, niti mu je vrijeme za koje je lišeno slobode uračunato u izrečenu kaznu za krivično djelo ili za prekršaj.

(3) Naknada štete ne pripada licu koje je svojim nedozvoljenim postupcima pro-uzrokovalo lišenje slobode, odnosno određivanje pritvora. U slučajevima iz stava 1 tačka 1 ovog člana isključeno je pravo na naknadu štete i ako su postojale okolnosti iz člana 554 stav 1 tač. 1 i 2 ili ako je postupak obustavljen na osnovu člana 222 ovog zakonika.

(4) U postupku za naknadu štete u slučajevima iz st. 1 i 2 ovog člana shodno će se primjenjivati odredbe ove glave.

Objavljivanje saopštenja o odluci iz koje proizilazi neosnovanost ranije osude

Član 559

(1) Ako je slučaj na koji se odnosi neosnovana osuda ili neosnovano lišenje slobode nekog lica prikazivan preko sredstava javnog informisanja i time bio povrijeđen ugled tog lica, sud će, na njegov zahtjev, objaviti u novinama ili drugom sredstvu javnog informisanja saopštenje o odluci iz koje proizilazi neosnovanost ranije osude, odnosno neosnovanost lišenja slobode. Ako slučaj nije prikazivan preko sredstava javnog informisanja, ovakvo saopštenje će se, na zahtjev tog lica, dostaviti državnom organu, organu lokalne samouprave, preduzeću,

drugom pravnom ili fizičkom licu kod koga je lice u radnom odnosu, a ako je to za njegovu rehabilitaciju potrebno - društvenoj ili drugoj organizaciji. Poslije smrti osuđenog lica pravo na podnošenje ovog zahtjeva pripada njegovom bračnom drugu, djeci, roditeljima, braći i sestrama.

(2) Zahtjev iz stava 1 ovog člana može se podnijeti i ako nije podnesen zahtjev za naknadu štete.

(3) Nezavisno od uslova predviđenih u članu 554 ovog zakonika, zahtjev iz stava 1 ovog člana može se podnijeti i kad je povodom vanrednog pravnog lijeka izmijenjena pravna kvalifikacija djela, ako je usljed pravne kvalifikacije u ranijoj presudi bio teže povrijeđen ugled osuđenog lica.

(4) Zahtjev iz st. 1 do 3 ovog člana podnosi se u roku od šest mjeseci (član 555 stav 1) sudu koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu. O zahtjevu odlučuje vijeće (član 24 stav 6). Prilikom rješavanja o zahtjevu shodno se primjenjuju odredbe člana 554 st. 2 i 3 i člana 558 stav 3 ovog zakonika.

Poništavanje upisa neopravdane osude u kaznenoj evidenciji

Član 560

Sud koji je u krivičnom postupku sudio u prvom stepenu donijeće, po službenoj dužnosti, rješenje kojim se poništava upis neosnovane osude u kaznenoj evidenciji. Rješenje se dostavlja organu nadležnom za vođenje kaznene evidencije. O poništenom upisu ne smiju se nikom davati podaci iz kaznene evidencije.

Nemogućnost korišćenja podataka

Član 561

Lice kome je dozvoljeno razmatranje i prepisivanje spisa (član 176) koji se odnose na neosnovanu osudu ili na neosnovano lišenje slobode ne može upotrijebiti podatke iz tih spisa na način koji bi bio od štete za rehabilitaciju lica protiv koga je vođen krivični postupak. Predsjednik suda je dužan da na ovo upozori lice kome je dozvoljeno razmatranje i to će se zabilježiti na spisu uz potpis tog lica.

Priznavanje prava iz radnog odnosa

Član 562

(1) Licu kome je zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode prestao radni odnos ili svojstvo osiguranika socijalnog osiguranja priznaje se radni staž, odnosno

staž osiguranja kao da je bilo na radu za vrijeme za koje je zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode staž izgubilo. U staž se uračunava i vrijeme nezaposlenosti do koje je došlo zbog neosnovane osude ili neosnovanog lišenja slobode, a koja nije nastala krivicom tog lica.

(2) Prilikom svakog rješavanja o pravu na koje utiče dužina radnog staža, odnosno staža osiguranja, nadležni organ ili organizacija uzeće u obzir staž priznat odredbom stava 1 ovog člana.

(3) Ako organ ili organizacija iz stava 2 ovog člana ne uzme u obzir staž priznat odredbom stava 1 ovog člana, oštećeno lice može zahtijevati da sud naveden u članu 556 stav 1 ovog zakonika utvrdi da je priznavanje ovog vremena nastupilo po zakonu. Tužba se podnosi protiv organa ili organizacije koja osporava priznati staž i protiv Republike.

(4) Na zahtjev organa, odnosno organizacije kod koje se pravo iz stava 2 ovog člana ostvaruje, isplatiće se iz budžetskih sredstava (član 556 stav 3) propisani doprinos za vrijeme za koje je odredbom stava 1 ovog člana staž priznat.

(5) Staž osiguranja priznat odredbom stava 1 ovog člana u cjelini se uračunava u penzijski staž.

G l a v a XXXIV
POSTUPAK ZA IZDAVANJE POTJERNICE I OBJAVE

Pronalaženje adrese

Član 563

Ako se ne zna prebivalište ili boravište okrivljenog, kad je to po odredbama ovog zakonika neophodno, sud ili državni tužilac će zatražiti od organa policije da okrivljenog potraži i da ih obavijesti o njegovoj adresi.

Uslovi za izdavanje potjernice

Član 564

(1) Izdavanje potjernice može se narediti kad se okrivljeni protiv koga je pokrenut krivični postupak zbog krivičnog djela za koje se goni po službenoj dužnosti i za koje se po zakonu može izreći kazna zatvora od tri godine ili teža kazna nalazi u bjekstvu, a postoji naredba za njegovo dovođenje ili rješenje o određivanju pritvora.

(2) Izdavanje potjernice naređuje sud pred kojim se vodi krivični postupak.

(3) Izdavanje potjernice narediće se i u slučaju bjekstva okrivljenog iz ustanove u kojoj izdržava kaznu, bez obzira na visinu kazne ili bjekstva iz ustanove u kojoj izdržava zavodsku mjeru vezanu za lišenje slobode. Naredbu u takvom slučaju izdaje upravnik ustanove.

(4) Naredba suda ili upravnika ustanove za izdavanje potjernice dostavlja se organima unutrašnjih poslova radi izvršenja.

Izdavanje objave

Član 565

(1) Ako su potrebni podaci o pojedinim predmetima koji su u vezi sa krivičnim djelom ili ove predmete treba pronaći, a naročito ako je to potrebno radi ustanovljenja istovjetnosti pronađenog nepoznatog leša, narediće se izdavanje objave kojom će se zatražiti da se podaci ili obavještenja dostave organu koji vodi postupak.

(2) Organ policije može objavljivati i fotografije leševa i nestalih lica, ako postoje osnovi sumnje da je do smrti, odnosno nestanka tih lica došlo usljed krivičnog djela.

Povlačenje naredbe o izdavanju potjernice i objave

Član 566

Organ koji je naredio izdavanje potjernice ili objave dužan je da je odmah povuče kad se pronađe traženo lice ili predmet ili kad nastupi zastarjelost krivičnog gonjenja ili izvršenja kazne ili drugi razlozi zbog kojih potjernica ili objava nije više potrebna.

Raspisivanje potjernice i objave

Član 567

(1) Potjernicu i objavu raspisuje organ policije nadležan po mjestu onog državnog organa pred kojim se vodi krivični postupak, odnosno ustanove iz koje je pobjeglo lice sa izdržavanjem kazne ili zavodske mjere.

(2) Radi obavještanja javnosti o potjernici ili objavi mogu se koristiti i sredstva javnog informisanja.

(3) Ako je vjerovatno da se lice za kojim je izdata potjernica nalazi u inostranstvu, uz saglasnost ministarstva nadležnog za poslove pravosuđa, može se raspisati i među-narodna potjernica.

(4) Na molbu inostranog organa može se raspisati potjernica i za lice za koje se sumnja da se nalazi u Srbiji i Crnoj Gori, ako je u molbi data izjava da će se u slučaju pronalaženja tog lica zatražiti njegovo izdavanje.

G l a v a XXXV PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 568

Ako se kod suda koji sudi samo u prvom stepenu, zbog nedovoljnog broja sudija, ne može obrazovati vijeće predviđeno u članu 24 stav 6 ovog zakonika poslove iz nadležnosti tog vijeća vršiće vijeće neposredno višeg suda.

Član 569

Ako je na dan stupanja na snagu ovog zakonika bio u toku neki rok, taj rok će se računati po odredbama ovog zakonika, osim ako je prema ranijim propisima rok bio duži.

Član 570

(1) Ako je do dana stupanja na snagu ovog zakonika donesena odluka protiv koje je, po tada važećem zakonu, bio dozvoljen pravni lijek, a ta odluka još nije dostavljena ili je u toku rok za izjavu pravnog lijeka ili po izjavljenom pravnom lijeku još nije odlučeno, u pogledu prava na pravni lijek i postupka po pravnom lijeku primjenjivaće se odredbe Zakona o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 14/85, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Službeni list SRJ", br. 27/92 i 24/94).

(2) Ako se na dan stupanja na snagu ovog zakonika kod Vrhovnog suda zateknu neriješeni predmeti po pravnom lijeku za čije je rješavanje bio nadležan Savezni sud, riješiće ga Vrhovni sud.

Član 571

Podzakonske propise predviđene ovim zakonikom nadležni organi donijeće u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakonika.

Član 572

Odredbe člana 152 ovog zakonika o rokovima trajanja pritvora primjenjivaće se u postupcima koji započnu nakon stupanja na snagu ovog zakonika.

Član 573

Danom početka primjene ovog zakonika prestaje da važi Zakon o krivičnom postupku ("Službeni list SFRJ", br. 4/77, 14/85, 74/87, 57/89 i 3/90 i "Službeni list SRJ", br. 27/92 i 24/94), osim odredbi glave XXX i XXXI koje će se primjenjivati do donošenja posebnog zakona.

Član 574

Ovaj zakonik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom listu Republike Crne Gore", a primjenjivaće se nakon tri mjeseca od dana stupanja na snagu.